

საოჯახო სამართალი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: http://www.supremecourt.ge/default.aspx?sec_id=133&lang=1

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე
2016, №12

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)
2016, №12

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)
2016, №12

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)
2016, №12

გადაწყვეტილებების შერჩევასა
და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი **ზაზა ჯაფარიძე**

ტექნიკური რედაქტორი **მარიკა მაღალაშვილი**

რედაქციის მისამართი: 0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების
ქ. №32, ტელ: 298 21 03; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და
საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო
სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

1. დაქორწინების წესი და პირობები

ქორწინების დამაზარკოლებელი გარემოებები

განჩინება

№ას-195-186-2016

20 მაისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ქორწინების სააქტო ჩანაწერის ბათილად
ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნ. კ-ი (შემდეგში: მოსარჩელე) და ან გარდაცვლილი ნ. ს-ე (შემდეგში: მამკვიდრებელი) დაქორწინდნენ 1967 წლის 25 ივლისს (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ, 1106-ე მუხლი).

2. მოსარჩელესა და მამკვიდრებელს ჰყავთ ერთი შვილი – 1989 წლის 28 მარტს დაბადებული ნ. ს-ე.

3. მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 2015 წლის 25 მაისს.

4. მამკვიდრებელი, 2011 წლის 30 ივნისიდან, სსგს ქიათურის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2011 წლის 30 ივნისის №6... ქორწინების სააქტო ჩანაწერის საფუძველზე, ასევე, რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა ა. ყ-ესთან (შემდეგში: მოპასუხე, აპელანტი ან კასატორი).

5. მამკვიდრებელსა და მოპასუხეს შორის არსებული ქორწინების №6..... სააქტო ჩანაწერში, ოჯახური მდგომარეობის გრაფაში, მითითებულია, რომ არცერთი მათგანი დაქორწინებული არ ყოფილა.

6. მოპასუხე ამჟამად ცხოვრობს ქ. ქიათურაში, მამკვიდრებლის სახელზე რეგისტრირებულ საცხოვრებელ სახლში, მდებარე თ-ის ქ. №13.

7. საჩხერის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 1-ლი ოქტომბრის გადაწყვეტილებით, მოსარჩელის მოთხოვნა დაკმაყოფილდა და ბათილად იქნა ცნობილი ამ განჩინების მე-4 პუნ-

ქტში მითითებული აქტის ჩანაწერი ან გარდაცვლილ მამკვიდრებლისა და მოპასუხის ქორწინების შესახებ.

8. სარჩელის დაკმაყოფილების სამართლებრივ საფუძვლად სასამართლომ გამოიყენა სსკ-ის 61-ე, 1120-ე, 1143-ე მუხლები, „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 54-ე მუხლი და განმარტა, რომ არ შეიძლება ქორწინების რეგისტრაციაში გატარდეს პირი, რომელიც უკვე იმყოფება სხვა პირთან ქორწინებაში, ასეთ შემთხვევაში, თუ მაინც მოხდა ქორწინების რეგისტრაცია, იგი უნდა გაბათილდეს, მიუხედავად იმისა, იცოდა თუ არა მეორე პირმა ამ ქორწინების არსებობის შესახებ.

9. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება მოპასუხემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილებით, სარჩელის უარყოფა.

10. მოპასუხის განმარტებით, სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოებები და შესაბამისად არასწორი გადაწყვეტილება მიიღო, კერძოდ, სასამართლო სხდომაზე, მოწმედ დაკითხულმა პირებმა განმარტეს, რომ მამკვიდრებელი 26 წელია ფაქტობრივად განქორწინებული იყო მოსარჩელესთან, ცხოვრობდა ჭიათურაში, თ-ის ქ. №13-ში, მოპასუხესთან ერთად, რომელთანაც ქორწინების რეგისტრაცია გააფორმა 2011 წლის 30 ივნისის სააქტო ჩანაწერით. ქორწინების რეგისტრაციისას, წყვილმა განუმარტა სარეგისტრაციო სამსახურს, რომ მამკვიდრებელი განქორწინებული იყო, აღნიშნულის შემდეგ კი განხორციელდა ქორწინების რეგისტრაცია. აპელანტთან მამკვიდრებლის ქორწინების თაობაზე მოსარჩელისთვის იმთავითვე იყო ცნობილი და მას ქორწინების სააქტო ჩანაწერზე შეცდომების უფლება უნდა გამოეყენებინა 2011 წლის 30 ივნისიდან ერთი თვის ვადაში.

10. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 20 იანვრის განჩინებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

11. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია რაიონული სასამართლოს მიერ დადგენილი წინამდებარე განჩინების 1-6 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები და გაიზიარა ამავე სასამართლოს დასკვნები სამართლებრივ საკითხებზე.

12. სსკ-ის 1106-ე მუხლის თანახმად: ქორწინება არის ოჯახ-

ხის შექმნის მიზნით, ქალისა და მამაკაცის ნებაყოფლობითი კავშირი, რომელიც რეგისტრირებულია საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ტერიტორიულ სამსახურში (შემდეგში – სააგენტოს ტერიტორიული სამსახური).

13. სსკ-ის 1120-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ პუნქტის თანახმად: დაქორწინება არ დაიშვება: იმ პირთა შორის, რომელთაგან თუნდაც ერთი დაქორწინებულია სხვასთან;

14. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2011 წლის 30 ივნისს, ანუ იმ დროისათვის, როცა მამკვიდრებელი დაქორწინდა მოპასუხესთან, ის რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა მოსარჩელესთან, რაც ქორწინების დამაბრკოლებელ გარემოებას წარმოადგენდა.

15. სსკ-ის 1140-ე მუხლის თანახმად: ქორწინება შეიძლება ცნობილ იქნეს ბათილად, თუ დარღვეულია 1107-ე, 1108-ე და 1120-ე მუხლებით დაწესებული პირობები და თუ ქორწინების რეგისტრაცია მიზნად არ ისახავდა ოჯახის შექმნას (ფიქციური ქორწინება).

16. ამავე კოდექსის 1143-ე მუხლის თანახმად: ქორწინება, რომელიც გაფორმდება 1120-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების დარღვევით, შეიძლება სასამართლომ ბათილად ცნოს.

17. ამგვარადვე აწესრიგებს საკითხს სპეციალური კანონი (იხ. ამ განჩინების მე-8 პუნქტი), რომლის 54-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად: ქორწინება არ დაიშვება იმ პირთა შორის, რომელთაგან თუნდაც ერთი დაქორწინებულია სხვაზე.

18. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ქორწინების ბათილობა წარმოადგენს იმ იურიდიული შედეგების გაუქმებას, რომელსაც კანონი ნამდვილ ქორწინებასთან აკავშირებს. იგი დგება მაშინ, როცა დარღვეულია ქორწინების აუცილებელი პირობები, ან იგი მომხდარია იმ დამაბრკოლებელ გარემოებათა არსებობისას, რომლის დროსაც ქორწინება აკრძალულია ან კიდევ, ყველა ფორმალური ნიშნის დაცვით, მაგრამ იმ განზრახვის გარეშე, რომ ნამდვილად შეიქმნას ოჯახი. ქორწინების ბათილად ცნობა ნიშნავს იმას, რომ არ წარმოიშვა ის იურიდიული შედეგები, რაც ნამდვილ ქორწინებას მოსდევს. ქორწინების ბათილად ცნობა მხოლოდ სასამართლოს შეუძლია. ამასთან, პრინციპულად განსხვავდება ერთმანეთისაგან ქორწინების ბათილობა და განქორ-

წინება. ქორწინების გაბათილება შეიძლება მიჩნეული იქნას იმ პირთა მიმართ გამოყენებულ სანქციად, რომლებიც კანონის მოთხოვნათა დარღვევით გატარდნენ ქორწინების რეგისტრაციაში.

19. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხე და მამკვიდრებელი კანონის მოთხოვნათა დარღვევით გატარდნენ ქორწინების რეგისტრაციაში, რადგან არსებობდა მათი ქორწინების დამაბრკოლებელი გარემოება (მამკვიდრებლის რეგისტრირებული ქორწინება მოსარჩელესთან).

20. სასამართლომ სრულად გაიზიარა რაიონული სასამართლოს სამართლებრივი შეფასება სარჩელის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით და მიუთითა, რომ სსკ-ის 61-ე მუხლის თანახმად, მეორე ქორწინება მამკვიდრებელსა და მოპასუხეს შორის წარმოადგენს ისეთ გარიგებას, რომელიც დადებისთანავე ბათილია. ხანდაზმულობის საკითხი, რაზედაც მოპასუხე მიუთითებს შეიძლება გავრცელდეს და გამოყენებული იქნეს მხოლოდ ნამდვილ გარიგებათა შეფასებისას.

21. მოპასუხემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის უარყოფა.

22. კასატორს შემდეგი პრეტენზიები აქვს:

22.1. სასამართლომ დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ) 393-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „გ“ და 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის მოთხოვნები;

22.2. სასამართლომ არათანაბრად გაანაწილა მტკიცებების ტვირთი მხარეებზე, რაც საპროცესო ნორმების უხეში დარღვევა და გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტურ საფუძველს წარმოადგენს;

22.3. სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ საქმის განხილვის დროს ყოველგვარი დამაბრკოლებელი გარემოება მოხსნილია, პირი, რომელმაც მეორედ იქორწინა, გარდაცვლილია და როგორც პირველი, ისე მეორე ქორწინება შეწყვეტილია. ამასთან, მამკვიდრებელმა და კასატორმა დაქორწინებისას არ იცოდნენ ქორწინების დამაბრკოლებელი გარემოების არსებობის შესახებ. მათი 2011 წლის 30 ივნისის ქორწინება და ქორწინების შესაბამისი ჩანაწერი ამ დრომდე წარმოშობს ყველა იმ სამართლებრივ შედეგს, როგორც ნამდვილი ქორწინება, ამასთან, დადასტურებულია, რომ მოსარჩელეს მამკვიდრებელთან ქორწინება, ფაქტობრივად სამკვიდროს გახსნამდე 3 წელზე მეტი, შენ-

ყვეტილი ჰქონდა და მეუღლეები ცალ-ცალკე ცხოვრობდნენ.

22.4. მოპასუხესთან ქორწინების რეგისტრაციის დღიდან, მამკვიდრებელთან მოსარჩელეს არ უცხოვრია ახალი ქორწინების გამო და არც ეს ქორწინება გაუხდია სადავო. მოსარჩელე დიდი ხნის წინ – 26 წელია, რაც განქორწინდა მამკვიდრებელთან და განქორწინების ყურნალი არ იძებნება სრს-ს მიერ. მოსარჩელემ სოფლიდან ამოიღო ძველი ქორწინების ცნობა და ამის საფუძველზე გაიცა ჭიათურის სრს-ს მიერ 2015 წლის 10 ივნისის ცნობა მოსარჩელესთან ქორწინების თაობაზე. იმ დროს განქორწინება ფიქსირდებოდა შესაბამისი წესით სრს-ის მიერ და პასპორტში შესაბამისი ჩანაწერი კეთდებოდა, რაც განადგურებულია, მისი ახალი პირადობის მონმობით შეცვლის გამო, ხოლო ჭიათურის სრს-ის მიერ არ იქნა მოძიებული.

22.5. არასწორია სასამართლოს მოსაზრება, რომ მოთხოვნა არ არის ხანდაზმული. მოპასუხესთან ქორწინების რეგისტრაციიდან მამკვიდრებლის გარდაცვალებამდე გავიდა ოთხი წელი, რის გამოც მოთხოვნა ხანდაზმულია.

23. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ, 2016 წლის 14 მარტის განჩინებით, მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში მიიღო სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამიტომ დაუშვებელია, შემდეგ გარემოებათა გამო:

24. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილე-

ბა ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

25. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი ზემომითითებული საფუძვლით.

26. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. სუსგ-ები – №ას-740-797-2011, 20.06.2011 წ., №ას-564-535-2013, 07.10. 2013 წ.).

27. საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

28. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივარი დასაშვები რომც ყოფილიყო, მას არა აქვს წარმატების პერსპექტივა შემდეგ გარემოებათა გამო:

ა) განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი საკასაციო საჩივრების დასაშვებობის წინაპირობაც, რომლის მიხედვითაც, საკასაციო საჩივარი დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე;

ბ) სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს ასეთი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

29. საკასაციო სასამართლო დაუშვებლად მიიჩნევს საკასაციო განაცხადს შემდეგი არგუმენტაციით:

29.1. მოპასუხე აპროტესტებს მასთან მამკვიდრებლის ქორ-

წინების ბათილად ცნობას, იმ საფუძველით, რომ ეს უკანასკნელი განქორწინებული იყო მოსარჩელესთან და, შესაბამისად, არ არსებობდა ქორწინების დამაბრკოლებელი გარემოება სსკ-ის 1120.1. ა-ე მუხლის (დაქორწინება არ დაიშვება იმ პირთა შორის, რომელთაგან თუნდაც ერთი დაქორწინებულია სხვასთან) მიხედვით;

29.2. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოტივაციას, რომ მოპასუხემ ვერ შეძლო კუთვნილი მტკიცების ტვირთის რეალიზაცია სსკ-ის 102.1.-ე მუხლის (თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს) შესაბამისად, რასაც საკასაციო პრეტენზიაც ადასტურებს (იხ. წინამდებარე განჩინების 22.4. ქვეპუნქტი). კასატორის განმარტება ადასტურებს, რომ მოპასუხემ ვერ წარადგინა სარწმუნო და დამაჯერებელი მტკიცებულება, რომლითაც მამკვიდრებელთან მოსარჩელის განქორწინების ფაქტს დაამტკიცებდა. მისი არაერთი მითითება, რომ მამკვიდრებელი და მოსარჩელე ხანგრძლივი დროის მანძილზე ფაქტობრივად განქორწინებულნი იყვნენ და მოსარჩელეს მამკვიდრებლის ხელახალი ქორწინება არ გაუპროტესტებია, ვერ გახდება განქორწინებისა და, შესაბამისად, მეორედ რეგისტრირებული ქორწინების ბათილად ცნობის უარყოფის სამართლებრივი საფუძველი. კასატორმა ვერ დაძლია მოსარჩელის არგუმენტები და სააპელაციო სასამართლოს დასკვნები შესატყვისი მტკიცებულებებით.

29.3. სასამართლო დაუსაბუთებლად მიიჩნევს კასატორის პრეტენზიას მოსარჩელის მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე და იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების მსჯელობას (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-20 პუნქტი).

30. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ გასაჩივრებული განჩინება კანონიერია, ხოლო საკასაციო საჩივარი სამართლებრივად დაუსაბუთებელი, რაც გამორიცხავს მისი დასაშვებად ცნობისა და განსახილველად მიღების შესაძლებლობას.

31. სსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება, მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ა. ყ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. ა. ყ-ის (პ/ნ 5...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 150 ლარის (საგადახადო დავალება ..., გადახდის თარიღი 2016 წლის 22 თებერვალი), 70% – 105 (ას ხუთი) ლარი;

3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

2. მეუღლეთა ქონებრივი უფლებები და მოვალეობები

მეუღლის ქონების გადაქცევა მეუღლეთა თანასაკუთრებად

ბანჩინება

№ას-840-791-2015

4 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: მეუღლეთა ქონების თანასაკუთრებად გადაქცევა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ავტორიზებული მომხმარებელი შპს „ს...“-ს მიერ 2013 წლის 03 აგვისტოს შედგენილი ტექნიკური ნახაზის მიხედვით, ქ. თბილისში, ო-ის ქ. №122-ში მდებარე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის საერთო ფართობია 2044 კვ.მ., მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობა – სახლი არის ორსართულიანი; მეორე სართულზე საცხოვრებელი ფართია (აშენებული) – 78,8 კვ.მ., 28,9 კვ.მ და 9,8 კვ.მ., პირველ სართულზე – არასაცხოვრებელი ფართია (აშენებული) 26,9; 42,0; 23,2; 19,6; 1,7, ხოლო აუზის ფართია (აშენებული) – 7,7 კვ.მ. (შემდგომი – სადავოდ ქცეული ქონება).

2. უძრავი ქონების შეფასების 07.08.2013 წ. აუდიტორული დასკვნის თანახმად: „2044 კვ.მ. არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, მათზე მდგომი 140 კვ.მ. საცხოვრებელი სახლი და ეზოში მდგომი დამხმარე სათავსოები (ავტოფარეხი, შინაური ცხოველების სადგომი, თონე), ...საკადასტრო კოდი №0..., მისი ტერიტორიული მდებარეობის და მათზე არსებული საშუალო საბაზრო ფასების გათვალისწინებით“, შეფასდა „საერთო ღირებულებით 350000.0 (სამას ორმოცდაათი ათასი) ლარად, საიდანაც შენობა-ნაგებობის ღირებულება შეად-

გენს 99 600 ლარს“.

3. საქმის მასალებში განთავსებული მტკიცებულებების მიხედვით, მ. მ-ი (შემდეგში მოსარჩელე ან ყოფილი ცოლი) და გ. გ-ე (შემდეგში მოპასუხე, ყოფილი ქმარი ან კასატორი) რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ 1983 წლის 26 თებერვლიდან 2010 წლის 17 აგვისტომდე. თანაცხოვრების განმავლობაში, მათ შეეძინათ ორი შვილი: გ. გ-ე (დაბადებული 1986 წელს, გარდაიცვალა 2007 წელს) და დ. გ-ე (დაბადებული 1985 წელს).

4. 1987 წლის 26 თებერვლის ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის მოწმობით დასტურდება, რომ მოპასუხემ, ა-ისაგან ანდერძით მიიღო ქონება, მდებარე ამ განჩინების პირველ პუნქტში მითითებულ მისამართზე, რომლის სასარგებლო ფართი შეადგენდა 61.83 კვ.მ-ს, საცხოვრებელი ოთახების რაოდენობა იყო ორი, საცხოვრებელი ფართი 36,26 კვ.მ., დამხმარე ფართი – 24, 57 კვმ., მიწის ნაკვეთი – 600 კვ.მ. (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ, 1344-ე, 1345-ე, 1357-ე მუხლები).

5. 1999 წლის 29 სექტემბერს მოპასუხემ საკუთარ დედას ა. კ-ს (შემდეგში მოპასუხის დედა), ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე, გადასცა მე-4 პუნქტში მითითებული ქონება (სსკ-ის 524-ე მუხლი).

6. მოსარჩელე ქ. თბილისში, ო-ის ქუჩა №122-ში რეგისტრირებულია 1987 წლის 04 ივლისიდან.

7. საქმეში განთავსებული ცნობების მიხედვით დგინდება, რომ მოსარჩელე 1973 წლიდან – 2005 წლის 30 ნოემბრის ჩათვლით, მუშაობდა არაერთ სამსახურში სხვადასხვა თანამდებობაზე, მათ შორის, 10 წლის განმავლობაში – საქართველოს შსს „ა-ში“, 2005 წლის ნოემბრის ჩათვლით, მისი თანამდებობრივი განაკვეთი შეადგენდა 590 ლარს, დანამატი პროდუქტებისათვის – 59 ლარს, სამხედრო წოდების განაკვეთი 9-27, წელთა დამსახურების პროცენტული დანამატი – 149-82 25%-ს, ხოლო პენსიის სახით მოსარჩელეს დაენიშნა – 560 ლარი.

8. საქმეში წარმოდგენილი მიწის გადახდის ქვითრებით დგინდება, რომ მოპასუხეს საკუთარ და, ასევე, დედის (იხ. ამ განჩინების მე-5 პუნქტი) სახელზე 1999 წელს აქვს გადახდილი მიწის გადასახადი (449,68 ლარი და 140,52 ლარი). საჯარო რეესტრის 1999 წლის 29 ნოემბრის ამონაწერით კი, დგინდება, რომ მოპასუხისა და დედამისის საკუთრებად ირიცხება 2044 კვ.მ. არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობები 61,83 კვ.მ..

9. 2007 წლის 13 აგვისტოს მოპასუხემ დედისაგან ჩუქების ხელშეკრულებით მიიღო 2044 კვმ მიწის ნაკვეთი და 61,83 კვ.მ შენობა-ნაგებობები (სსკ-ის 524-ე მუხლი).

10. 2009-2010 წლების კომუნალური გადახდის ქვითრების მიხედვით, ქ. თბილისში, ო-ის ქუჩა №122-ში აბონენტად რეგისტრირებული მოპასუხის დედის (იხ. ამ განჩინების მე-5 პუნქტი) სააბონენტო ქვითრებს იხდიდა მოსარჩელე.

11. 2013 წლის 07 აგვისტოს საჯარო რეესტრის ამონაწერით, ქ. თბილისში, ო-ის ქუჩა №122-ში მდებარე დაზუსტებული ფართის 2044 კვ.მ., შენობა-ნაგებობის საერთო ფართი 61.83 კვ.მ. (საკადასტრო კოდი 0...) მესაკუთრეა მოპასუხე (სსკ-ის 183-ე, 311-ე, 312-ე მუხლები).

12. უძრავი ქონება, მდებარე ქ. თბილისში, ა-ს ქ. №13-ში, საერთო ფართით 19,50 კვ.მ., მიშენებული აივანი 5,20 კვ.მ., ანდერძისმიერი სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე, გადაეცა მოდავე მხარეების შვილს – დ. გ-ეს (შემდეგში მოდავე წყვილის შვილი) თ. ჟ-აგან. აღნიშნული ქონება 2007 წლის 27 ივლისის ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე მოდავე წყვილის შვილისაგან შეიძინა ნ. კ-მა (სსკ-ის 477-ე მუხლი), ამ უკანასკნელმა კი, 2010 წლის 10 ნოემბერს, ჩუქების ხელშეკრულებით გადასცა მოპასუხეს, ხოლო 2011 წლის 18 ივლისს, ჩუქების ხელშეკრულებით, იგივე უძრავი ქონება მოპასუხემ აჩუქა თავის შვილს (სსკ-ის 524-ე მუხლი).

13. ლ. სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2014 წლის 30 იანვრის დასკვნის (შემდეგში ექსპერტიზის დასკვნა) თანახმად, „ქ. თბილისში, ...მდებარე საცხოვრებელ ბინაში ჩატარებული სამუშაოების სახეობების და ღირებულების დადგენა, საჭირო დოკუმენტაციის არ არსებობის გამო, ექსპერტიზისათვის დღეის მდგომარეობით შეუძლებელია. №2/11531-13 სამოქალაქო საქმეში წარმოდგენილ ინვენტარიზაციის გეგმების და ფაქტიური მდგომარეობის შედარებისას დგინდება, რომ საცხოვრებელ ბინაში მომხდარია გადაგეგმარება... ხოლო განსაზღვრის მეთოდის არ არსებობის გამო, შეუძლებელია დადგინდეს გადაგეგმარებითი სამუშაოები ჩატარებულია 1987 წლიდან – 2011 წლის ზაფხულის პერიოდში, თუ სხვა დროს“. ამავე დასკვნის საფუძველზე, საცხოვრებელი სახლის ფართი შეადგენს 154,66 კვ.მ.-ს და ავტოფარეხის მთლიანი ფართი – 50,27 კვ.მ. აღსანიშნავია, რომ ავტოფარეხი ფართით – 24,35 კვ.მ არ არის დატანილი არც საინვენტარიზაციო და

არც საკადასტრო გეგმაზე. უძრავი ქონების ღირებულება, 2014 წლის 29 იანვრის მდგომარეობით, შეადგენს 212 413 აშშ დოლარს“.

14. მოსარჩელემ 2013 წლის 8 აგვისტოს თბილისის საქალაქო სასამართლოში სარჩელი აღძრა ყოფილი ქმრის წინააღმდეგ, მეუღლეთა ქონების თანასაკუთრებად გადაქცევის მოთხოვნით (სსკ-ის 1158-ე, 1163-ე მუხლები).

15. საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 22 მაისის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა.

16. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-13 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები და გადაწყვეტილების დასაბუთებისას გამოიყენა სსკ-ის 1151-ე, 1152-ე, 1158-ე, 1160-ე 1163-ე-1164-ე, 1168-ე მუხლები.

17. სასამართლომ აღნიშნა, რომ უსაფუძვლო იყო მოპასუხის მტკიცება იმის შესახებ, რომ მან ყოფილ ცოლსა და შვილს, ბინის წილის სანაცვლოდ, გადასცა უძრავი ქონება, რომელიც ამ განჩინების მე-12 პუნქტშია მითითებული. საქმის მასალებით დადგინდა ფაქტობრივი გარემოება, რომ აღნიშნული ქონება თავდაპირველად ანდერძისმიერი მემკვიდრეობით მიიღო მოპასუხის შვილმა.

18. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის განმარტება, რომ სადავოდ ქცეული სახლის მეორე სართულზე რემონტის ჩატარება დაიწყო მას შემდეგ, რაც იგი განქორწინდა მოსარჩელესთან, კერძოდ, 2013 წელს. აღნიშნული გარემოება მოპასუხემ ვერ დაადასტურა ვერც მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებით, ვერც ექსპერტიზის დასკვნითა და ვერც მონმეთა ჩვენებებით.

19. სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელის მოსაზრება, რომ ქორწინების შემდეგ, მეუღლეთა თანაცხოვრების პერიოდში, სადავო უძრავი ქონება მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა, კერძოდ, მოხდა გადაგეგმარება და საცხოვრებელი ფართის გაზრდა, რის შედეგადაც მნიშვნელოვნად გაიზარდა მისი ღირებულება. მოპასუხემ მითითებული გარემოების სანინააღმდეგო მტკიცებულებები ვერ წარადგინა. სასამართლომ გამოიკვლია და შეაფასა საქმეში არსებული მტკიცებულებები: ექსპერტიზის დასკვნა, აუდიტორული დასკვნა, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოდან წარმოდგენილი მასალები (ტექნიურის საარქივო მასალები), უძრავი ქონების ნასყიდობისა და ჩუქების ხელშეკრუ-

ლებები, მონმეთა ჩვენებები.

20. სასამართლომ განმარტა, რომ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, შესაძლოა, მეუღლეთა ინდივიდუალური საკუთრება გადაიქცეს თანაზიარად. ქონების სამართლებრივი რეჟიმის ასეთი ტრანსფორმირება შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, თუ ქორწინების განმავლობაში მნიშვნელოვნად გაიზარდა იმ ქონების ღირებულება, რომელიც ერთ-ერთი მეუღლის ინდივიდუალურ საკუთრებას წარმოადგენდა. მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხემ, ქორწინების პერიოდში, სამკვიდრო მონმობის საფუძველზე მიიღო სამკვიდრო ქონება ფართით 600 კვ.მ. მიწის ფართობი, ერთსართულიანი სახლი და მის ქვემოთ მდებარე სარდაფი 61,83 კვ.მ.; აღნიშნული სამკვიდრო ქონების ნახევარი მოპასუხემ აჩუქა დედას 1999 წლის ჩუქების ხელშეკრულებით, ხოლო ქონებას უფლიდა და კომუნალურ გადასახადებს იხდიდა მოსარჩელე (აღნიშნული გარემოებიდანაც იკვეთებოდა მოპასუხის განზრახვა, რომ მას არ სურდა მეუღლესთან ჰქონოდა თანაზიარი ქონება). საქმეში წარმოდგენილი მასალებით, კერძოდ, 1987 წლის 26 თებერვალს გაცემული ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის უფლების მონმობის, სახლთმფლობელობის დახასიათებითა და 1999 წლის 29 სექტემბერს მოპასუხესა და დედამის შორის დადებული ჩუქების ხელშეკრულების თანახმად, დადგინდა ის გარემოება, რომ მოპასუხისათვის გადაცემული სამკვიდრო ქონება შეადგენდა სწორედ 600 კვ.მ. მიწის ფართზე აშენებულ ერთსართულიან ნაგებობას და არა 2044 კვ.მ მიწის ფართს, 61, 83კვ.მ.-ს დამატებული 78,17 კვ.მ. როგორც ამას მოპასუხე მიუთითებდა. სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია, რომ მიწის ნაკვეთის ფართი გაიზარდა სწორედ მხარეთა თანაცხოვრების პერიოდში; საქმეში წარმოდგენილი 1987 წლის კიროვის რაისაბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის №23 გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა მოპასუხის მოთხოვნა, ო-ის ქუჩა №122-ში, მოპასუხის მამკვიდრებლის სახელზე რიცხულ სახლზე 1974 წლის 01 სექტემბრამდე მომხდარი ცვლილებების დაკანონებაზე, რასაც საფუძვლად დაედო საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1983 წლის 23 დეკემბრის №806 დადგენილება, რომლის პირველი პუნქტითაც განისაზღვრა: „უფლება მიეცეთ სახალხო დეპუტატთა საქალაქო (რაიონული) საბჭოების აღმასკომებს, მოახდინონ, როგორც გამონაკლისი, 1974 წლის სექტემბრამდე თვითნებურად აშენებული ინდივიდუალური საცხოვრებელი

სახლების (მათი ნაწილების) სამართლებრივი რეგისტრაცია, თუ მიზანშეწონილია დადგენილი წესით მათი უსასყიდლოდ ჩამორთმევა და სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების ფონდში ჩარიცხვა ან დანგრევა და თუ მათი სასარგებლო ფართობი არ აღემატება 136 კვადრატულ მეტრს, აქედან საცხოვრებელი ფართობი – 96 კვადრატულ მეტრს, აგრეთვე გაუფორმონ სათანადო წესით მიწის ნაკვეთების გამოყოფა (ქალაქებში, სადაც დაშვებულია ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობა) იმ თვითნებურ ამშენებლებს, რომლებმაც ააგეს საქალაქო განაშენიანების მოთხოვნების დამაკმაყოფილებელი ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლები (მათი ნაწილები) 1974 წლის სექტემბრამდე“. სასამართლოს მსჯელობით, ნათლად იკვეთებოდა ის გარემოება, რომ მოპასუხეს მოცემული დადგენილება საშუალებას აძლევდა 1974 წლამდე განხორციელებული თვითნებური მშენებლობა დაეკანონებინა. ამასთან, ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისათვის გამოსაყოფი მიწის ნაკვეთების ოდენობას ადგენდა მიწის კოდექსი, რომლის 114-ე მუხლით განისაზღვრა ინდივიდუალური მშენებლობისათვის გასაცემი მიწის ოდენობა, კერძოდ, „ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისათვის მიწის ნაკვეთებს გასაცემენ სახლის მოცულობის და ადგილობრივი პირობების მიხედვით შემდეგი ნორმების ფარგლებში: ქალაქად – 0,03-დან 0,06 ჰექტრამდე, ქალაქგარეთ – 0,07-დან 0,12 ჰექტრამდე“. სწორედ მითითებული ნორმების შესაბამისად განესაზღვრა მოპასუხეს, ო-ის ქ. №122-ში მდებარე მიწის ნაკვეთი – ფართით 600 კვ.მ. და საცხოვრებელი ფართი 61,83 კვ.მ.; საქმეში წარმოდგენილი 30.01.2014 წლის ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, დღეის მდგომარეობით, საცხოვრებელი ფართი არის 154,66 კვ.მ., ანუ სარეკონსტრუქციო-გადაგეგმარებითი სამუშაოების შედეგად, საცხოვრებელი სახლის ფართი გაზრდილია 92,83 კვ.მ-ით და დამატებული ავტოფარეხი – 24,35 კვ.მ-ით. ამავე დასკვნის თანახმად უძრავი ქონების ღირებულება 2014 წლის 29 იანვრის მდგომარეობით შეადგენს 212 413 აშშ დოლარს. საქმეში წარმოდგენილი მიწის გადახდის ქვითრებითაც დადგინდა ის ფაქტი, რომ მოპასუხეს მისივე და დედის სახელზე 1999 წელს აქვს გადახდილი მიწის გადასახადი, რის შემდეგაც, საჯარო რეესტრში, 1999 წლის 29 ნოემბერს, დედაშვილის თანასაკუთრებად დარეგისტრირდა ქ. თბილისში, ო-ის ქუჩა №122-ში მდებარე 2044 კვ.მ მიწის ნაკვეთი.

21. სასამართლომ განმარტა, რომ მეუღლეთა მიერ ქორწი-

ნების განმავლობაში შექმნილი ქონების ცნების ქვეშ იგულისხმებოდა არა ქორწინების პერიოდში შექმნილი ყოველგვარი ქონება, არამედ ის, რომელიც შექმნილი იყო (ან შექმნილი იყო) ორივე მეუღლის ერთობლივი შრომითა და სახსრებით. თანასაკუთრების უფლებით მეუღლეთა ქონების წარმოშობის ძირითად წყაროს წარმოადგენს მათი შრომა, საერთო მეურნეობის წარმოება. ამასთან, მეუღლეთა ერთობლივი შრომა, მოცემულ შემთხვევაში, ნიშნავდა ოჯახის საკეთილდღეოდ განუღებ ყოველგვარ საზოგადოებრივად სასარგებლო და აუცილებელ შრომას, რასაც მეუღლეები ასრულებდნენ, როგორც ოჯახში, ისე მის გარეთ. აქედან გამომდინარე, მეუღლეებს თანაბარი უფლებები აქვთ ქონებაზე იმ შემთხვევაშიც, როდესაც ერთ-ერთი მათგანი ეწევა საოჯახო მეურნეობას, უფლის შვილებს, ან სხვა საპატიო მიზეზის გამო (ავადმყოფობა, სნავლა და ა.შ.), არ აქვს დამოუკიდებელი შემოსავალი.

22. საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო ქონების შექმნაში მოსარჩელე პირადად მონაწილეობდა, კერძოდ, მოსარჩელე მოპასუხესთან ქორწინების განმავლობაში, 1983 წლიდან 2005 წლამდე, მუშაობდა სხვადასხვა თანამდებობაზე, მისი საშუალო ხელფასი შეადგენდა 590-800 ლარს, ყოფილ ცოლს გააჩნდა საკუთარი შემოსავალი, რასაც ახმარდა ოჯახს. ამასთან, იგი მონაწილეობდა შვილების რჩენა-აღზრდაში, რაც სადავო არ გამხდარა. თავად მონმეთა ჩვენებებითაც დადასტურდა მოსარჩელის შრომა და ღვაწლი სადავო ქონების გაზრდა-გაუმჯობესებაში, რაც გამოიხატა მოსარჩელის უშუალო მონაწილეობაში ბალისა და ეზოს მოპირკეთებაში, ასევე, სხვა არაერთ სარემონტო-სამშენებლო სამუშაოებში შვილებთან ერთად.

23. სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ქონების გაყოფის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენდა სწორედ ის ფაქტი, რომ მოსარჩელესთან თანაცხოვრების პერიოდში გაიზარდა მოპასუხის საკუთრებაში არსებული სადავო სამკვიდრო უძრავი ქონება (მინის ნაკვეთი 600 კვ.მ დან 2044 კვ.მ. გახდა). მითითებული გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ არ არსებობდა სამართლებრივი საფუძველი მეუღლეთა წილების თანაფარდობის დარღვევისათვის, ვინაიდან მოსარჩელე, თავისი შრომით, წლების მანძილზე ამატებდა და აუმჯობესებდა მოპასუხის სამკვიდრო ქონებას. მოსარჩელეს ოჯახის ინტერესების საზიანოდ არ დაუხარჯავს საერთო ქონება და, უფ-

რო მეტიც, აღნიშნული ქონება სწორედ მისი ძალისხმევის შედეგად გაიზარდა. ზემოხსენებული შეფასებების საფუძველზე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელი უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

24. მოპასუხემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 22 მაისის გადაწყვეტილება, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის უარყოფა.

25. სააპელაციო საჩივარი შემდეგ საფუძველებს ემყარებოდა:

25.1. სადავო უძრავი ქონება არასდროს წარმოადგენდა მოსარჩელისა და მოპასუხის საერთო საკუთრებას, სწორედ ამ გარემოებამ განაპირობა მოსარჩელის მიერ აღნიშნული ქონების თანასაკუთრებად გადაქცევის შესახებ მოთხოვნის დაყენება. სასამართლომ ისე ჩათვალა ინდივიდუალური ქონება საერთო ქონებად ტრანსფორმირებულად, რომ საქმეში ამის დამადასტურებელი მტკიცებულება არ ჰქონია. არ არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილების არც ფაქტობრივი და არც სამართლებრივი საფუძველი. დადასტურდა, რომ 1987 წელს, სადავო ქონება მოპასუხემ ანდერძისმიერი მემკვიდრეობის უფლებით მიიღო. დადგინდა ისიც, რომ მოპასუხემ აღნიშნული ქონების ნაწილი, 1999 წლის 29 სექტემბერს, აჩუქა დედას. შესაბამისად, სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრეებს წარმოადგენდნენ მოპასუხე და დედამისი. საქმეზე ისიც დადასტურდა, რომ 2007 წლის ზაფხულში, მოპასუხეს დედამ აჩუქა თანასაკუთრებიდან საკუთარი წილი. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების 3.1.7. პუნქტში ასევე უდავოდ იყო დადგენილი ის ფაქტი, რომ მოპასუხემ, მისივე და დედის სახელზე, 1999 წლის 26 ნოემბერსა და 11 აგვისტოს გადაიხადა მიწის გადასახადი (იხ. განჩინების მე-8 პუნქტი). გადახდის მიზანი იყო მიწის დაკანონება, რის შემდეგაც, მოპასუხისა და დედამისის სახელზე დარეგისტრირდა სადავო უძრავი ქონება, მიწის ფართით – 2044 კვ.მ. მოცემული გარემოებებიდან, სასამართლოს უნდა გამოეთანხმებინა დასკვნა, რომ უძრავი ქონება, 600 კვ.მ. მიწის ფართით, 1999 წლამდე, ისედაც ითვლებოდა მოპასუხისა და დედამისის ინდივიდუალურ საკუთრებად, ხოლო უძრავი ქონების ის ფართი, რომლის ოდენობაც შეადგენდა 600 კვ.მ. მიწის ნაკვეთსა და 2044 კვ.მ. მიწის ნაკვეთს შორის განსხვავებას, დაკანონდა მოპასუხისა და დედა-

მისის სასარგებლოდ, ე.ი. სადავო ქონება დაკანონდა ქორწინების გარეშე არსებული ურთიერთობის ფარგლებში, შესაბამისად, მოპასუხესა და დედამისის გაეზარდათ ფართები, როგორც ინდივიდუალურ მესაკუთრეებს, ხოლო 2007 წლის ზაფხულში, დედამ თავისი მთლიანი წილი, თანასაკუთრებაში გაზრდილი ფართიდან, აჩუქა შვილს – მოპასუხეს. სასამართლომ დაარღვია კანონი, როდესაც არ გაითვალისწინა სსკ-ის 1161-ე მუხლის დანაწესი მეუღლეთა ინდივიდუალური საკუთრების განსაზღვრის შესახებ. სასამართლოს არ გამოუკვლევია, რომ თვით ინდივიდუალური საკუთრებაც კი, 2007 წლამდე არ ეკუთვნოდა მოპასუხეს მთლიანი ფართი, სრული ოდენობით. სასამართლოს მსჯელობა, რომ მოსარჩელეც მუშაობდა და მანაც გასწია გარკვეული სამუშაოები, არ იყო საკმარისი გადანყვევტილების საფუძვლიანობის განსაზღვრისათვის. სასამართლოს არ გამოუკვლევია, რას შეადგენდა მოპასუხის, როგორც მეუღლის საკუთრება, რა პერიოდში ეკუთვნოდა მას ეს ქონება, ან ქონების ნაწილი და რომელი ქონების ტრანსფორმაცია მოხდა საერთო საკუთრებად.

25.2. განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობდა მეუღლეთა ერთობლივი ნება, შეეძინათ ქონება. პირიქით, მოპასუხემ, ჩუქების ხელშეკრულებით, გაასხვისა მის საკუთრებაში არსებული ნივთი 1999 წელს. ცხადია აღნიშნული არ შეიძლებოდა შეფასებულყო, როგორც ცოლ-ქმრის მიერ ქონების ერთობლივად შეძენის ფაქტი. მოპასუხე მეუღლემ ინდივიდუალურად განკარგა თავისი უფლება. მართალია, მოსარჩელე დავობდა ქონების თანასაკუთრებად ტრანსფორმაციაზე 1987 წლიდან 2010 წლამდე პერიოდში, მაგრამ 1999 წელს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება მოპასუხესა და დედამისს შორის, მოსარჩელეს არასოდეს გაუხდია სადავოდ. შესაბამისად, არ შეიძლებოდა მიჩნეულიყო, რომ 1999 წელს განხორციელებული უძრავი ქონების ნაწილის დაკანონების ფაქტი მიმართული იყო მეუღლეთა საერთო ქონების შეძენისაკენ. ისიც საყურადღებო იყო, რომ მინის გადასახადი გადაიხადა მოპასუხემ საკუთარი და დედის სახელზე (იხ. განჩინების მე-8 პუნქტი).

25.3. ისეთ ვითარებაში, როდესაც გაურკვეველი იყო სადავო ქონების ადრინდელი ღირებულება, უსაფუძვლო იყო სასამართლოს დასკვნა ქონების ღირებულების გაზრდილად მიჩნევის შესახებ. აღნიშნული არ შეესაბამებოდა ექსპერტიზის დასკვნასა და თავად მოსარჩელის მიერ მოყვანილი მონმეების ჩვენე-

ბებს. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების 3.2.3. პუნქტში, სასამართლომ კანონის დარღვევით გაიზიარა მოსარჩელის მოსაზრება, გადაგეგმარებისა და საცხოვრებელი ფართის გაზრდით, სადავო უძრავი ქონების ღირებულების მნიშვნელოვნად გაზრდის შესახებ. სასამართლომ არასწორად დაასკვნა, რომ სადავო ქონების გაყოფის აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენდა სწორედ ის ფაქტი, რომ მოსარჩელესთან თანაცხოვრების პერიოდში გაიზარდა მოპასუხის საკუთრებაში არსებული სადავო სამკვიდრო ქონება (600 კვ.მ – დან 2044 კვ. მ-დე გახდა მიწის ნაკვეთი). სსკ-ის 1163-ე მუხლი ყურადღებას ამახვილებს არა თავად ქონების გაზრდაზე, არამედ ქონების ღირებულების მნიშვნელოვან გაზრდაზე (გადიდებაზე). იგივეს ადასტურებს სასამართლო პრაქტიკაც. უზენაესი სასამართლოს განმარტებით, ქონებაზე ქორწინების განმავლობაში ჩატარებული სარეკონსტრუქციო სამუშაოები და განუული ხარჯი, რომლის შედეგად გაიზარდა ქონების ღირებულება, არ იყო საკმარისი ქონების სასამართლებრივი რეჟიმის ტრანსფორმაციისათვის, აუცილებელი იყო ქონების ღირებულების მნიშვნელოვანი გაზრდა. ქონების ღირებულების მნიშვნელოვან გაზრდად ითვლებოდა გადაგეგმარება, მშენებლობის დასრულება, გადაკეთება, ე.ი. კანონმდებელი ყურადღებას ამახვილებს არა მარტო ქონების ღირებულების გაზრდაზე, არამედ ამ ღირებულების მნიშვნელოვნად გაზრდის თავისებურებებზე. ქონების სასამართლებრივი რეჟიმის ტრანსფორმაციისთვის არ არის საკმარისი მიმდინარე სამუშაოების ჩატარება, რაც არ იწვევს ქონების არსებით შეცვლას, მოცემულ შემთხვევაში, მონშემბმაც დაადასტურეს, რომ სადავო სახლი ორსართულიანი იყო მხარეთა ქორწინებამდეც, რაც შეეხება, მოსარჩელის მიერ ეზოში ბალის მოვლას, ან მოსარჩელის შვილების მიერ გარკვეული სამუშაოების წარმოებას, ეს არ შეიძლებოდა მიჩნეულიყო ქონების სასამართლებრივი რეჟიმის შეცვლის საფუძვლად.

26. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 17 ივნისის განჩინებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

27. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და სასამართლებრივი დასკვნა სარჩელის საფუძვლიანობასთან დაკავშირებით. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ, სა-

კუთარი განჩინების დასაბუთებისას, დამატებით მიუთითა საქმისათვის მნიშვნელოვან უდავო ფაქტობრივ გარემოებებზე. კერძოდ, სადავო უძრავი ნივთი, 1987 წლის 26 თებერვლიდან აღრიცხვა მოპასუხის სახელზე (თავდაპირველი აღრიცხვის საფუძველია ანდერძისმიერი მემკვიდრეობა), რომელთანაც მოსარჩელე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა 1983 წლიდან 2010 წლის 17 აგვისტომდე. მეუღლეთა განქორწინების შემდეგ, სადავო სახლში ცხოვრობს მოპასუხე. ყოფილმა ცოლმა მეუღლის წინააღმდეგ სარჩელი აღძრა 2013 წლის 8 აგვისტოს.

28. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო უძრავი ნივთის ამჟამინდელი მონაცემებია: მიწის ნაკვეთი – 2044 კვ.მ. და მასზე განთავსებულია საცხოვრებელი სახლი, რომლის ფართიც, საჯარო რეესტრის მონაცემებით, 61 კვ. მ-ია, თუმცა, ფაქტობრივი მდგომარეობით, როგორც ამას საქმეში წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნა ადასტურებს, რეალურად სახლი 154,66 კვ.მ-ია. 2044 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე, გარდა საცხოვრებელი სახლისა, ასევე განთავსებულია სხვადასახვა დამხმარე ნაგებობა მაგ: კაპიტალური ავატოფარეხი და სათავსი, მსუბუქი კონსტრუქციით ნაგები თონე, ასევე, მსუბუქი კონსტრუქციით ნაგები ავტოფარეხი და პირუტყვის სადგომი ფართი. მთლიანობაში სადავო უძრავი ნივთი, 2014 წლის იანვრის მდგომარეობით, ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით, შეფასებულია 378 000 ლარად.

29. სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო უძრავი ნივთის ამჟამინდელი მდგომარეობა და მახასიათებლები, ასევე, მისი საბაზრო ღირებულება მნიშვნელოვნად განსხვავდება იმ მდგომარეობის, მახასიათებლებისა და ღირებულებისაგან, რაც 1987 წელს ჰქონდა უძრავ ნივთს.

30. სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ ფაქტზე, რომ მოპასუხემ ანდერძისმიერი მემკვიდრეობით მიიღო სადავო ქონება, რომლის მიწის ნაკვეთი იყო მხოლოდ 600 კვ.მ; სწორედ ქორწინების პერიოდში, 1999 წლიდან, ამ ნაკვეთს დაემატა 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი და დღეისათვის ნაკვეთი შეადგენს 2044 კვ.მ-ს. გარდა ამისა, 600 კ.მ. მიწის ნაკვეთზე განთავსებული საცხოვრებელი სახლის გადაკეთების, მასზე მიშენების განხორციელებისა და ჩატარებული მთელი რიგი სარემონტო სამუშაოების შედეგად, დღეისათვის ნაგებობა ფაქტობრივად ორ სართულიანი სახლია, მიუხედავად იმისა, რომ პირველი სართული,

მოსხენიებულია, როგორც სარდაფის სართული (სასამართლო უთითებს საქმეში წარმოდგენილ სახლის საინვენტარიზაციო გეგმა – ნახაზზე და ექსპერტიზის დასკვნის №1 და №2 დანართებზე, ასევე ფოტომასალაზე და ექსპერტიზის დასკვნაზე თანდართული ფოტოილუსტრაციაზე, აგრეთვე, ფაქტების კონსტატაციის ოქმზე). სახლის პირველ (ე.წ. სარდაფის) სართულზე, როგორც ექსპერტიზის დასკვნით დადგინდა, არსებითი გადაკეთებებისა და მიშენების შემდეგ, განთავსებულია 6 ოთახი. ამასთან, პირველი სართული თითქმის მთლიანად გარემონტებულია (პირველ სართულზეა მისაღები ოთახი, რომელშიც არის ბუხარი, ასევე, საძინებელი, სველი წერტილი, სამზარეულო. ოთახები გარემონტებულია). რაც შეეხება სახლის მეორე სართულს, საქმის განხილვის დროისათვის, აქ არის 7 ოთახი, რომლებიც ბოლომდე არა გარემონტებული. ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით, სახლის მთლიანი ფართი შეადგენს 154 კ.მ-ს.

31. იმ ფაქტობრივი მოცემულობიდან გამომდინარე, რომ სადავო უძრავი ნივთი სახეცვლილი იყო მის პირვანდელ მდგომარეობასთან შედარებით და მოპასუხის მიერ მიღებული სამკვიდრო – მიწის ნაკვეთი (600 კვ.მ.) დამატებით გაიზარდა 1444 კვ.მ-ით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ დავის მართებულად გადაწყვეტისა და თავად გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერების შემოწმების თვალსაზრისით, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხთაგანი იყო იმის გამორკვევა, სადავო უძრავი ქონება, არსებული სახით, წარმოადგენდა, თუ არა მთლიანად მოპასუხის ინდივიდუალურ (როგორც მემკვიდრეობით მიღებულ) საკუთრებას, თუ ამ უძრავი ქონების რომელიმე ნაწილი შეიძლებოდა შეფასებულიყო, სსკ-ის 1158-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, მეუღლეთა თანასაკუთრებად.

32. ამ საკითხის გამოსაკვლევად სასამართლომ იმსჯელა შემდეგ ფაქტებზე: მოპასუხემ სამკვიდროს სახით მიიღო უძრავი ნივთი, რომლის მიწის ნაკვეთი იყო 600 კვ.მ. და მასზე განთავსებული იყო საცხოვრებელი სახლი სხვადასხვა დამხმარე ნაგებობებით; 1999 წელს, მოსარჩელესთან ქორწინების პერიოდში, მოპასუხემ, როგორც 1444 კვ.მ. ფართის მოსარგებლემ, „ფიზიკური პირების და კერძო სამართლის იურიდიული პირების სარგებლობაში არსებული არასასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწის კერძო საკუთრებად გამოცხადების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ერთჯერადი საზღაურის გადახდის შედეგად, დაისაკუთრა 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვე-

თი, რომელიც დღეისათვის 600 კვ.მ მიწის ნაკვეთთან და მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებთან ერთად წარმოადგენს ერთ უძრავ ნივთს, ერთიანი საკადასტრო კოდით.

33. ზემოხსენებული ფაქტების გათვალისწინებით, სასამართლომ განმარტა, რომ სადავო უძრავი ქონების შემადგენელი 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი არ შეიძლება გადასახელებული იყოს იმ სამკვიდრო ქონების შემადგენელ ნაწილად, რომელიც მოპასუხემ ანდერძისმიერი მემკვიდრეობით მიიღო ა-ისაგან. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მართალია, 1444 კვ.მ. მიწის ფართის მოსარგებლედ, დასახელებული კანონის მიზნებიდან გამომდინარე, მოაზრებული უნდა ყოფილიყო მოპასუხე, რომელიც, ანდერძის საფუძველზე, იყო 600 კვ.მ. მიწის და მასზე განთავსებული სახლის მესაკუთრე და, შესაბამისად, 600 კვ.მ. მიწის მომიჯნავე 1444 მიწის ნაკვეთის მოსარგებლე, თუმცა, გადამწყვეტი მნიშვნელობა უნდა მინიჭებოდა თავად იმ ფაქტს, თუ როდის მოხდა მის მიერ კანონიდან გამომდინარე უფლების რეალიზება და კანონით გათვალისწინებული მიწის გადასახადის გადახდა დასახელებულ 1444 კვ.მ. მიწის ფართზე. კონკრეტულ შემთხვევაში, რამდენადაც სწორედ მოსარჩელესთან ქორწინების პერიოდში – 1999 წელს, მოხდა 1444 კვ.მ.-ზე კანონით გათვალისწინებული (იხ.ფიზიკური პირების და კერძო სამართლის იურიდიული პირების სარგებლობაში არსებული არასასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწის კერძო საკუთრებად გამოცხადების შესახებ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტი) ერთჯერადი საზღაურის გადახდა და მისი, როგორც ამ მიწის მოსარგებლის უფლების რეალიზება, სასამართლოს მოსაზრებით, წარმოშობდა არა ინდივიდუალური (სსკ-ის 1161 მუხლი), არამედ მეუღლეთა თანასაკუთრების სამართლებრივ საფუძველს (სსკ-ის 1158 მუხლი), შესაბამისად, მოხმობილი ნორმების გათვალისწინებით, დასახელებული ფაქტების სამართლებრივი ანალიზიდან გამომდინარეობდა დასკვნა, რომ სადავო უძრავი ნივთიდან მის შემადგენელ ნაწილზე, კერძოდ, 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე, მოსარჩელეს, როგორც იმხანად მოპასუხესთან ქორწინებაში მყოფ მეუღლეს, წარმოემვა თანასაკუთრების უფლება.

34. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხის პრეტენზია, რომ იგი დედამისთან ერთად, 1999 წლის ნოემბერს იყო სადავო ქონების თანამესაკუთრე და კანონით მიწის გადასახადის (ერთჯერადი საზღაურის) გადახდა მესაკუთრეების სახელით მხოლოდ

მოპასუხესა და დედამისს წარმოუშობდა უფლებას 1444 კვ.მ. მიწის ფართზე, არაღამაჯერებელი და სამართლებრივ საფუძველს მოკლებული იყო. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო უძრავი ნივთის 1444 კვ.მ-ზე მოსარჩელის თანასაკუთრების უფლების წარმოშობისათვის განმსაზღვრელი იყო ის ფაქტი, რომ მოპასუხემ მიწის გადასახადი ქორწინების განმავლობაში, 1999 წელს გადაიხადა. შესაბამისად, გადახდილი თანხების მხოლოდ მოპასუხის კუთვნილებად მიჩნევის შემთხვევაშიც კი, ერთ-ერთი მეუღლის სახსრებით შეძენილი ქონება, სსკ-ის 1158-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, საქალაქო სასამართლომ მართებულად მიიჩნია მეუღლეთა თანასაკუთრებად.

35. მოპასუხის პრეტენზიის შეფასებისას, რომელიც ეხებოდა იმ ფაქტს, რომ სადავო ქონებიდან 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის დაკანონების პერიოდისათვის, მოპასუხესთან ერთად, ქონების მესაკუთრე იყო დედამისიც და მოსარჩელეს 1/2 წილზე ვერ წარმოუშობდა თანასაკუთრება, სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული პრეტენზია საინტერესო და მნიშვნელოვანი შეიძლება ყოფილიყო მხოლოდ წილების მოცულობის გადანაწილების თვალსაზრისით, თუმცა, ეს ვერ აბათილებდა თავად მოსარჩელის თანასაკუთრების უფლების წარმოშობის ფაქტობრივ გარემოებას 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე.

36. ზემოხსენებულ პუნქტში ასახული ფაქტობრივი გარემოებების და მსჯელობის გათვალისწინებით, სასამართლომ დაასკვნა, რომ სადავო უძრავი ნივთიდან ნაწილის, კერძოდ 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის, რომელიც შეძენილი იქნა ქორწინების განმავლობაში, ერთ-ერთ თანამესაკუთრეს წარმოადგენდა მოსარჩელე, სსკ-ის 1158-ე მუხლის საფუძველზე, შესაბამისად, სადავო უძრავი ნივთიდან მოპასუხის ინდივიდუალური საკუთრებას წარმოადგენდა 600 კვ.მ მიწის ფართი და მასზე განთავსებული საცხოვრებელი სახლი და დამხმარე შენობა ნაგებობები.

37. სასამართლოს მოსაზრებით, სარჩელის საფუძვლიანობის შეფასებისათვის, ერთ-ერთ ასევე მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენდა ინდივიდუალური საკუთრების საგანზე, კერძოდ, 600 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე და მასზე განთავსებულ საცხოვრებელ სახლზე განხორციელებული სამუშაოების შინაარსი და მასშტაბები, ასევე იმ საკითხის გამორკვევა, თუ რამდენად გამოიწვია ჩატარებულმა სამუშაოებმა ინდივიდუალური საკუთრების საგნის გარდაქმნა მეუღლეთა თანასაკუთრებად. ამ თვალსაზრისით კი, თავის მხრივ, მნიშვნელოვანი იყო სამუშა-

ოთა ჩატარების პერიოდის დადგენა.

38. სასამართლომ მიუთითა, რომ საქმეში წარმოდგენილი სადავო სახლის საინვენტარიზაციო გეგმის მონაცემების და ასევე ექსპერტიზის დასკვნის შინაარსის ურთიერთმეჯერების შედეგად, ცალსახად დგინდებოდა სადავო სახლზე სარეკონსტრუქციო სამშენებლო სამუშაოების ჩატარების ფაქტი. ექსპერტიზის დასკვნა ობიექტურად ვერ შეაფასებდა იმ ფარული სამუშაოების მოცულობას, სახეობასა და მათი ჩატარების პერიოდს, რომელიც შეიძლებოდა ჩატარებული ყოფილიყო ამ სარეკონსტრუქციო სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე. ამ მხრივ კი, მნიშვნელოვან ინფორმაციას შეიცავდა თავად მონმეთა ჩვენებები. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზოგიერთი სამუშაოს ჩატარებას, რომელიც ვერ იქნებოდა ასახული ექსპერტიზის დასკვნაში, ადასტურებდა თავად მოპასუხეც, მაგ. გზიდან შესასვლელის მხრიდან, სახლის კედლის დემონტაჟის და ამ მხარეს ახალი კედლის მშენებლობისათვის საჭირო საძირკველის მოწყობა და ბლოკის ახალი კედლის აშენება, თავად მოპასუხემ დაადასტურა საქმის სააპელაციო ინსტანციაში ზეპირი განხილვისას. მოპასუხე ძირითადად სადავოდ ხდიდა ამ სამუშაოთა დაწყების, განხორციელების პერიოდის შესახებ მოსარჩელის მიერ მითითებულ გარემოებას; ეს გარემოებები განმარტეს მოდავე მხარეთა მეზობლებმა: თ. ბ-ემ, თ-მა და მ. ა-მა. მონმეთა აღნიშნეს, რომ სამუშაოები მათ თვალწინ მიმდინარეობდა, ხშირად შესწრებიან სამუშაოთა პროცესს. მოპასუხეს მონმეთა ჩვენების გასაბათილებლად რაიმე დასაბუთებული და ფაქტებით გამყარებული არგუმენტი არ წარუდგენია სასამართლოსათვის, მან ასევე, ვერ უზრუნველო ვერცერთი მონმის წარდგენა, რომელიც გააბათილებდა მონმედ მონვეული მეზობლების განმარტებას.

39. სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა საქმეში წარმოდგენილი სახლის საინვენტარიზაციო გეგმის მონაცემებზე და მონმეთა ჩვენებებზე. კერძოდ, საინვენტარიზაციო მონაცემებით დადგინდა, რომ სახლი ერთსართულიანი იყო და ჰქონდა სარდაფის სართული. მონმეთა განმარტეს, რომ სახლის სარდაფის სართული საცხოვრებლად მოუხერხებელი იყო და მასში ჩასასვლელად მოწყობილი იყო რამდენიმე საფეხური. მონმეთა განმარტეს და დამაჯერებლად და სარწმუნოდ განმარტეს, რომ სარდაფში, სადაც დღეს პირველი სართულია განთავსებული, ჩასასვლელი იყო მოწყობილი და სარდაფის იატაკი იმდენად დაბლა იყო

ეზოდან, რომ საჭირო იყო კიბის რამდენიმე საფეხურის გამოყენება სარდაფში ჩასასვლელად, მთელი რიგი სამუშაოების ჩატარებამდე, სარდაფი ფაქტობრივად უვარგისი იყო საცხოვრებლად. მოწმეებმა ისიც დაადასტურეს, რომ მოსარჩელემ, შვილებთან ერთად, რამდენიმე საზაფხულო სეზონის განმავლობაში ჩაატარა სამუშაოები ეზოს დასადაბლებლად (იგულისხმება ჭიშკრის მხრიდან არსებული ეზო, საიდანაც მოწყობილია შესასვლელი პირველ სართულზე, იხ. ფოტოები), ასევე, სარდაფის სართულის იატაკის დასადაბლებლად, რისთვისაც საჭირო გახდა მიწის დიდი მასის მოჭრა და გატანა. ასევე, მიწის დიდი მასა მოჭრეს და გატანეს, სახლის გზის მხარეს არსებული კედლიდან, რომელსაც დაახლოებით მეორე სართულის სანყის ნიშნულამდე ჰქონდა მიყრილი მიწა.

40. სასამართლომ აღნიშნა, რომ 39-ე პუნქტში მითითებული სამუშაოების ჩატარებამდე, შეუძლებელი იყო უშუალოდ სამშენებლო და სარემონტო სამუშაოების დაწყება. ასევე, მნიშვნელოვანი იყო, რომ ამ სამუშაოების მოსარჩელისა და მისი შვილების ჩართულობითა და უშუალო მონაწილეობით განხორციელებას (ხშირად, მუშების დახმარების გარეშე), ადასტურებდნენ მოწმეები. ასევე, საგულისხმო იყო, რომ ერთ-ერთი მოწმის განმარტებით, მოსარჩელე თავის შვილებს ზაფხულობით დასასვენებლადაც არ უშვებდა, რადგან ე.წ. მიწის სამუშაოებს, ძირითადად, ზაფხულობით აწარმოებდნენ ისინი.

41. სასამართლომ იმსჯელა სამშენებლო სამუშაოებზე, რომლის შედეგადაც სადავო სახლს, გზის მხრიდან მიედგა ორსართულიანი მიშენება (რაც ასევე ასახულია ექსპერტიზის დასკვნაში, იხ. დასკვნის დანართები) თავისი გადახურვით. ასევე, ფასადის მხარეს, მეტალო – პლასტმასის კარ-ფანჯრები გაკეთდა, შეიღესა და შეიღება კედელი, პირველ სართულზე გაკეთდა და მოპირკეთდა ბუხარი, დაიგო იატაკის ფილები, მოპირკეთდა სველი ნერტილები, მოეწყო სამზარეულო და ა.შ. (იხ. საპელაციო სასამართლოს განჩინება).

სასამართლომ დაასკვნა, რომ განუული სამუშაოების შედეგად განხორციელებული მიშენებისა და გადაკეთების შედეგად, სახლის ღირებულება მნიშვნელოვნად გაიზარდა, რამდენადაც სარდაფის სართული ფაქტობრივად ამ გადაკეთებებისა და მიშენების შედეგად ასრულებს პირველი სართულის ფუნქციას, შეიქმნა საცხოვრებლად ვარგისი გარემონტებული ფართი, სახლს მიემატა ოთახების რაოდენობა და, შესაბამისად, საც-

ხოვრებელი ფართი, რომელიც მანამდე სახლს არ გააჩნდა და დღეისათვის სახლის მთლიანი ფართი შეადგენს 154 კვმ-ს. სასამართლომ დაასკვნა, რომ გაწეული სამუშაოების შინაარსის, მასშტაბებისა და შედეგების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა სახლის ღირებულება.

42. სააპელაციო სასამართლომ სადავო უძრავი ქონების ღირებულების მნიშვნელოვნად გაზრდასთან დაკავშირებით, მოიხმო მოპასუხესა და დედამისს შორის, 1999 წლის 29 სექტემბერს და, ამავე მხარეებს შორის, 2007 წლის 13 აგვისტოს დადებული ჩუქების ხელშეკრულებებში დაფიქსირებული ქონების ღირებულება. 1999 წლის ჩუქების ხელშეკრულებაში გაჩუქებული ქონების ღირებულება მხარეებმა შეაფასეს 500 ლარად, ხოლო 2007 წლის ხელშეკრულებაში კი – 500 000 ლარად. სასამართლოს მოსაზრებით, მითითებულ ხელშეკრულებებში ასახული შეფასებები, არც ერთ შემთხვევაში არ ასახავდა გაჩუქებული ქონების რეალურ საბაზრო ღირებულებას და, ამ თვალსაზრისით, ნაკლებად საინტერესო იყო აღნიშნული დოკუმენტები, თუმცა, თავად ამ კოლოსალური განსხვავების არსებობა, ფაქტობრივად ერთი და იმავე საგანთან დაკავშირებით, იძლეოდა გარკვეული დასკვნების გაკეთების საფუძველს. კერძოდ, გაჩუქებული ქონების შეფასებასთან დაკავშირებით, ამ ორ ხელშეკრულებაში მოცემული რადიკალურად განსხვავებული მონაცემების არსებობა, მნიშვნელოვანი იყო სასამართლოს შინაგანი რწმენის ჩამოსაყალიბებლად, რომ მოსარჩელის მტკიცება, სახლის სარეკონსტრუქციო, სამშენებლო ძირითადი სამუშაოების 2007 წლისთვის დასრულებული იყო და ამ დროისათვის უკვე მნიშვნელოვნად იყო გაზრდილი ქონების ღირებულება, თანხვედრაში მოდიოდა დასახელებული გარიგებების ანალიზთანაც, ვინაიდან გაჩუქებული ქონების (სადავო უძრავი ქონების 1/2), მხოლოდ 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთით გაზრდას, არ უნდა გამოენვია 2007 წლის ხელშეკრულებაში მხარეთა მიერ გაჩუქებული იმავე ქონების 500 000 ლარად შეფასება.

43. სასამართლომ აღნიშნა, რომ გარდა საცხოვრებელი სახლისა, სადავო მიწის ნაკვეთზე, სხვა შენობა-ნაგებობებიც იყო განთავსებული. სადავო მიწის ნაკვეთზე განთავსებული იყო ორი ავტოფარეხი, მსუბუქი კონსტრუქციისა და კაპიტალური, რომელიც არსებობდა მხარეთა ქორწინებამდეც, თუმცა, დადგინდა და მონმეებმაც დაადასტურეს, რომ მოდავე მხარეთა ქორწინების პერიოდში, კაპიტალური ავტოფარეხი გადაკეთდა,

გაფართოვდა და, საბოლოოდ, ავტოფარეხის გარდა, მარანიც გაკეთდა (იხ. სასამართლო სხდომის ოქმი, თ. ჯ-ის ჩვენება – 14:14:35-14:15:00სთ). ქორწინების პერიოდში, მსუბუქი კონსტრუქციის ავტოფარეხისა და მის ქვევით განთავსებული პირუტყვის სადგომის გაკეთება სადავო არც გამხდარა.

44. ზემოხსენებული მტკიცებულებების საწინააღმდეგოდ, მოპასუხის მითითება, რომ სახლის მიშენების და სხვ. სამუშაოები, დედამისის ნაჩუქარი თანხებით ჩაატარა, დაახლოებით 2007 წელს, არადაამაჯერებელი იყო, შესაბამისი მტკიცებულებების არარსებობის გამო. პალატამ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ამ გარემოების დასადასტურებლად მოპასუხეს რაიმე მტკიცებულება საქმეში არ წარმოუდგენია. სასამართლომ დაადგინა, რომ ე.წ. მიწის, სარეკონსტრუქციო, სამშენებლო და სარემონტო სამუშაოები დაიწყო მხარეთა ქორწინების პერიოდში, კერძოდ, დაახლოებით 1994 წლიდან და დასრულდა მხარეთა განქორწინებამდე.

45. იმის გათვალისწინებით, რომ ქორწინების პერიოდში ჩატარებული მთელი რიგი სამუშაოების შედეგად, მნიშვნელოვნად გაიზარდა მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებული, 600 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე განთავსებული სახლისა და მთლიანობაში ამ უძრავი ნივთის ღირებულება, სასამართლოს შეფასებით, სსკ-ის 150-ე მუხლის თანახმად, მყარად ნაგები ნაგებობა-სადავო სახლი, იყო 600 კვ.მ მიწის ნაკვეთის არსებითი შემადგენელი ნაწილი. ასევე, ქორწინების განმავლობაში, მეუღლეებს წარმოეშვათ თანასაკუთრება 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე, რომელიც შეემატა მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებულ ქონებას. სასამართლომ მიიჩნია, რომ არსებობდა სსკ-ის 1163-ე მუხლით გათვალისწინებული აუცილებელი წინაპირობები, მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებული სადავო ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად ტრანსფორმირებისათვის და დღეისათვის მოპასუხის სახელზე რეგისტრირებული სადავო უძრავი ნივთის მეუღლეთა თანასაკუთრებად მიჩნევის ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლები.

46. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის პრეტენზია, რომ ვინაიდან სადავო უძრავი ნივთის მესაკუთრეს, მასთან ერთად, წლების განმავლობაში, 1999 წლის 29 სექტემბრიდან 2007 წლის 13 აგვისტომდე, წარმოადგენდა, დედამისიც, ეს ფაქტი გამოირიცხავდა მთლიანი სადავო ქონების $\frac{1}{2}$ ნაწილზე მოსარჩელის

თანასაკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძველს.

47. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხის დედის საკუთრების უფლების არსებობა, 1999 წლის 29 სექტემბრიდან 2007 წლის 13 აგვისტომდე, სადავო უძრავი ნივთის $\frac{1}{2}$ ნაწილზე, გავლენას არ ახდენდა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე, ვინაიდან, საბოლოოდ, სადავო უძრავი ქონების $\frac{1}{2}$ ნაწილი, რომლის მესაკუთრეც იყო მოპასუხის დედა, მოდავე მხარეთა განქორწინებამდე, 2007 წლის 13 აგვისტოს ჩუქების ხელშეკრულებით დაუბრუნდა მის ადრინდელ მესაკუთრეს – მოპასუხეს. შესაბამისად, ეს ფაქტი გამორიცხავდა სსკ-ის 1161-ე მუხლით გათვალისწინებული მეუღლის ინდივიდუალური საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძველს, მოპასუხის სასარგებლოდ, ჩუქების საფუძველზე მიღებული სადავო ნივთის $\frac{1}{2}$ ნაწილთან.

48. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის უარყოფა.

49. საკასაციო საჩივარი დამყარებულია შემდეგზე:

49.1. სადავოა ორი საკითხი, პირველი ეხება ინდივიდუალური ქონების გადაქცევას მეუღლეთა საერთო ქონებად, ხოლო მეორე – დაკანონებულ 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე მეუღლეთა თანასაკუთრების წარმოშობას. ორივე საკითხი ერთმანეთს უკავშირდება; მათ შორის კავშირის დანახვის გარეშე, სააპელაციო სასამართლომ არასწორი დასკვნა გამოიტანა სადავო ნივთთან დაკავშირებით, მხარეთა უფლებებისა და მათი მოცულობის შესახებ.

49.2. დავის სწორად გადასაწყვეტად და თავად გასაჩივრებული განჩინების კანონიერების შემოწმების თვალსაზრისით, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხთაგანია, იმის გარკვევა, სადავო უძრავი ქონება, არსებული სახით, წარმოადგენს თუ არა მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებას, თუ მისი რომელიმე ნაწილი შეიძლება შეფასდეს, სსკ-ის 1158-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, მეუღლეთა თანასაკუთრებად.

49.3. მოპასუხე სარჩელის დაკმაყოფილების გამომრიცხავ გარემოებად უთითებდა სადავო უძრავი ქონების $\frac{1}{2}$ წილის, 1999 წლიდან, ჩუქების ხელშეკრულებით, დედამისის საკუთრებაში არსებობაზე, ასევე, იმავე ქონების ჩუქებით, დედისაგან მიღებაზე, 2007 წელს. კასატორის მოსაზრებით, ამ ფაქტს, მოცემულ დავაში, განმსაზღვრელი მნიშვნელობა აქვს, რადგან, 1999

წლის მდგომარეობისაგან განსხვავებით, 2007 წლისათვის – მოპასუხის დედა 2044 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის 1/2 წილის მესაკუთრეს წარმოადგენდა, რომელიც ჩუქებით გადასცა შვილს – მოპასუხეს. სააპელაციო სასამართლომ, საქმის გარემოებების გამოკვლევისა და დადგენის არეალი დაავიწროვა, რადგან მოპასუხე არა მარტო მემკვიდრეობით, არამედ, ასევე, ჩუქებით მიღებული ქონების მესაკუთრეა. აქედან გამომდინარე, კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ არ განსაზღვრა, რა სამართლებრივი საფუძველი გააჩნია სადავო ქონებაზე მოპასუხის საკუთრების უფლების წარმოშობას, არ შეაფასა და არ გაანალიზა თითოეული საფუძვლის მნიშვნელობა მოცემული დავისათვის. კასატორის განმარტებით, საქმეში განთავსებული საჯარო რეესტრის ამონაწერების მიხედვით, სადავო ნივთზე, მოპასუხის საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტებია: სამკვიდრო მონაწილეობა, ჩუქების ხელშეკრულება და მიწის დაკანონების აქტი. სასამართლოს სწორედ ამ უფლების დამდგენი დოკუმენტების მიხედვით უნდა განესაზღვრა მხარეთა უფლება-მოვალეობები, თუმცა, გასაჩივრებული განჩინებით, დავის გადასაწყვეტად, სამართლებრივი მნიშვნელობა უკანონოდ მიენიჭა ისეთ ფაქტს, რომელსაც საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობა არ გააჩნდა – ერთი საკადასტრო კოდის მინიჭება 2044 კვ.მ. მიწის ნაკვეთისათვის.

49.4. უძრავ ნივთზე ერთი საკადასტრო კოდის არსებობა არ ნიშნავს იმას, რომ სახეზეა ერთი ნივთი. საქმის მასალები და აღნიშნულ ნივთზე უფლების წარმოშობის საფუძვლები ცხად-ჰყოფს, რომ ერთი საკადასტრო კოდით გაერთიანდა ორი მიწის ნაკვეთი (600 კვ.მ.-ს დამატებული 1444 კვ.მ.), ხოლო საკუთრების უფლების წარმოშობა გაერთიანებულ ნაკვეთებზე რამდენიმე (სამი) საფუძვლით მოხდა. ამ ორი ნივთის ერთი საკადასტრო კოდით გაერთიანების ინტერესს თანამესაკუთრებისათვის (მოპასუხე და დედამისი) წარმოადგენდა მიწის ნაკვეთების ერთ სივრცეში მოქცევა. ე.ი. აღნიშნული ფაქტი (ერთი კოდის მინიჭება) საკითხის მხოლოდ ტექნიკური მხარეა და არა სამართლებრივი. ამიტომ, ერთ სივრცეში ნივთების მოქცევა ვერ მოსპობს იმ სამართლებრივ საფუძვლებს, რომლებიც თითოეულ ნივთზე ან მის ნაწილზე საკუთრების უფლების წარმოშობას დაედო საფუძვლად.

49.5. ორივე ნივთზე მოსარჩელის თანასაკუთრების უფლების წარმოშობის ფაქტობრივ და სამართლებრივ საფუძვლებ-

თან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტები. 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის მოპასუხისა და დედამისის მიერ დაკანონების ფაქტი არასწორად შეაფასა სასამართლომ და მიიჩნია მეუღლეთა თანასაკუთრებად. კასატორის მოსაზრებით, საკასაციო სასამართლომ ყურადღება უნდა გაამახვილოს მოპასუხის განმარტებაზე, კერძოდ, მტკიცებულებათა კვლევის ეტაპზე, მოპასუხემ მიუთითა, რომ 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის დაკანონება მოხდა და არა შეძენა მეუღლეთა მიერ. მიწის ნაკვეთი დაკანონდა საქორწინო-სამართლებრივი ურთიერთობის მიღმა არსებული სანივთო ურთიერთობის ფარგლებში და იგი ვერ იქნება მეუღლეთა თანასაკუთრება. დადგენილია, რომ მოპასუხის საკუთრების უფლების წარმოშობის ერთ-ერთი საფუძველია მემკვიდრეობა. დადგენილია ისიც, რომ მოპასუხე, დედასთან ერთად, იყო 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთის მოსარგებლე. მოპასუხის მიერ, მის ნაწილში, მიწის ნაკვეთის დაკანონებას არ შეიძლებოდა საფუძვლად დაედოდა ამ ქონების მეუღლეთა მიერ შეძენის ფაქტი. 1444 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე ადმინისტრაციული აქტით მოხდა არა ნივთის შეძენა, არამედ საკუთრების უფლების აღიარება, სარგებლობაში უკვე არსებულ ნივთზე. დაკანონებული ქონება, მემკვიდრეობით მიღებულ ქონებას ეკვრის და 600 კვმ მიწის ნაკვეთთან ერთად, სადავო სახლის მემკვიდრეობით მიღებით, მოპასუხემ 1444 კვმ მიწით სარგებლობის უფლება მიიღო. მართალია, რაიმე უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიწის ნაკვეთის დააკანონებამდე არ არსებობს, მაგარამ ეს არც არის საჭირო, რადგან ქართულ სამართალში, მფლობელობა მიიჩნევა ფაქტად და არა უფლებად. სსკ-ის 157-ე მუხლის შესაბამისად, მფლობელობა მემკვიდრეობით გადადის იმავე სახით, რა სახითაც არსებობდა იგი მამკვიდრებელთან. იმ გარემოებას, რომ აღნიშნული ქონება დაკანონდა სამემკვიდრეო ურთიერთობის საფუძველზე ადასტურებს ისიც, რომ საუბარია ერთსა და იმავე მისამართზე არსებულ ფართზე. მოპასუხის საკუთრების უფლებისადმი ზემოაღნიშნული მიდგომის სისწორეს ადასტურებს სასამართლოს უახლესი პრაქტიკაც (სუსგ № ას-439-415-2013, 30.10.2013წ.).

49.6. კასატორის მოსაზრებით, დაუშვებელია პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილების ძალაში დატოვება სააპელაციო სასამართლოს მიერ სხვა მხრივაც, კერძოდ, საქალაქო სასამართლოს თავისი გადაწყვეტილების მე-10 გვერდზე ისე აქვს მითითებული ქონების 600 კვ.მ-დან 2044 კვ.მ-მდე გაზრდასთან

დაკავშირებით, რომ გადანყვეტილების აღწერილობით ნაწილში ეს გარემოება დადგენილი არ არის, არც სადავო და არც უდავო ფაქტობრივ გარემოებებში, რაც, კასატორის მტკიცებით, ეწინააღმდეგება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 249-ე მუხლის მოთხოვნას, გადანყვეტილების შინაარსისადმი.

49.7 მოსარჩელეს არასდროს გაუხდია სადავოდ მოპასუხის დედის საკუთრების უფლება, არ მოუთხოვია მოპასუხის მიერ დედისათვის ჩუქების, არც შემდეგ, დედის მიერ მოპასუხისათვის ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობა. აქედან გამომდინარე, როდესაც სააპელაციო სასამართლო უთითებს, რომ 1444 კვ.მ. დაკანონებით მოსარჩელეს, როგორც მოპასუხესთან ქორწინებაში მყოფ მეუღლეს, წარმოეშვა თანასაკუთრების უფლება. სასამართლოს უნდა გაეთვალისწინებინა მოპასუხის დედის საკუთრების წილი ქონებაში, ანუ უნდა გაერკვია, ქონების რა წილი იყო მოპასუხის ინდივიდუალური საკუთრება და ისე გამოეტანა დასკვნა მოსარჩელის უფლებებთან დაკავშირებით.

49.8. საქალაქო სასამართლოს თავისი გადანყვეტილების აღწერილობით ნაწილში დადგენილ გარემოებად არ აქვს მითითებული 1444 კვ.მ. ფართის, მეუღლეთა ერთად ცხოვრების პერიოდში შექმნა. სასამართლომ მთელი ქონების, კერძოდ, 2044 კვ.მ. ფართის ნახევარი, მოსარჩელეს ზემოაღნიშნული საფუძველით არ მიაკუთვნა. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ ფაქტობრივად შეცვალა საქალაქო სასამართლოს გადანყვეტილება ამ ნაწილში. კასატორის მოსაზრებით, საკასაციო სასამართლომ ყურადღება უნდა გაამახვილოს იმ ფაქტზე, რომ მოსარჩელე თავის მოთხოვნას ამყარებდა ქონების საერთო საკუთრებად ტრანსფორმირებისა და არა ერთად ცხოვრების პერიოდში შექმნის ფაქტზე. მოსარჩელეს არც დაზუსტებული სარჩელი შეუტანია აღნიშნულზე, მხოლოდ მოგვიანებით მიუთითა ერთერთ შუამდგომლობაში, რომ 1444 კვ.მ. ფართი მეუღლეთა თანასაკუთრებაა. ამრიგად, შეცვალა სარჩელის საფუძველი ამ ნაწილში, თუმცა, ეს ისეთ დროს მოხდა, როცა მხარეთა ქორწინების შეწყვეტიდან სამი წელი იყო გასული. ამის გამო, საერთო ქონების გაყოფა ხანდაზმულია.

49.9. კასატორის მოსაზრებით, სადავო ქონება არც ტრანსფორმირებულად არ უნდა ჩაითვალოს, რადგან სასამართლოში მარტოოდენ ფულადი ატესტატების წარდგენა იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელეს გარკვეული სახის შემოსავალი

ჰქონდა, ჯერ კიდევ არ ნიშნავს, რომ თანხა ქონების ღირებულების მნიშვნელოვან გაზრდას მოხმარდა, ვინაიდან, სააპელაციო შესაგებელში თავად მოსარჩელე აღიარებდა, რომ ოჯახს დიდი შემოსავალი არ ჰქონდა. კასატორს, ასევე, დაუსაბუთებლად მიაჩნია საქმეში არსებული ნასყიდობის ხელშეკრულებისათვის (რომლითაც მოპასუხის დედამ გაჰყიდა თავისი ბინა) სამართლებრივი მნიშვნელობის მიუნიჭებლობა სასამართლოს მიერ, მოპასუხე ამის საფუძველზე განმარტავდა, რომ ბინის გაყიდვით მიღებული თანხა მოხმარდა სადავო სახლზე მიშენებასა და რემონტს. ამ ფაქტის გათვალისწინება მნიშვნელოვანი იყო და ადასტურებდა მოპასუხის განმარტების სარწმუნოებას, ვიდრე, სასამართლოს დასკვნა, ქონების გაზრდის საკითხში მოსარჩელის წვლილთან დაკავშირებით, მითუმეტეს, რომ მეუღლეებს არ გააჩნდათ საკმარისი სახსრები მიშენება-რემონტისათვის.

49.10. სააპელაციო სასამართლომ 1444 კვ.მ. დაკანონებული ფართი ისე ჩათვალა მეუღლეთა თანასაკუთრებად მთლიანად, რომ მასზე მოპასუხის დედის საკუთრების უფლების გაუთვალისწინებლობის გარდა, დაარღვია სსკ-ის 954-ე მუხლიც, ქონებაში წილის განსაზღვრის შესახებ. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, რომ მოსარჩელეს წარმოეშვა თანასაკუთრების უფლება ამ ქონებაზე, დამაჯერებელი რომც იყოს, მას პრეტენზია შეიძლება ჰქონდეს მხოლოდ იმ იურიდიულ წილზე, რომელიც ერგებოდა მოპასუხეს დაკანონებულ ნივთზე თავისი საკუთრების უფლებიდან, კერძოდ, ეს არის ნაკვეთის 1/2 წილი. შესაბამისად, მეუღლეთა შორის ეს წილი უნდა გაყოფილიყო მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი დადგინდებოდა ამგვარი გაყოფის ფაქტობრივი საფუძველი. ამრიგად, კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ ერთმანეთში აურია წილადი და თანაზიარი საკუთრების სამართლებრივი რეჟიმი, არ გაითვალისწინა, რომ სადავო ქონება წარმოადგენდა მოპასუხისა და მისი დედის წილად საკუთრებას.

49.11. კასატორის განმარტებით, იმის გამო, რომ მოპასუხის დედა იყო, დაკანონებამდე არსებული 600 კვ.მ. მიწის მესაკუთრე ჩუქების ხელშეკრულებით, არასწორია სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოება, თითქოს 600 კვ.მ. მიწის ფართი, მასზე განთავსებული საცხოვრებელი სახლითა და დამხმარე შენობანაგებობით მარტო მოპასუხის ინდივიდუალური საკუთრების უფლების საგანს წარმოადგენდა.

49.12. უსაფუძვლოა სასამართლოს დასკვნა, რომ სამუშაოები დაახლოებით 1993-1994 წლებში დაიწყო. საქმეში არსებული ოფიციალური ორგანოს დოკუმენტის მიხედვით, 1999 წლის ნოემბრამდე, სახლზე არავითარი მიშენება არ განხორციელებულა. ასევე სადავოა, თუ როგორ ასრულებდნენ იმ დროისათვის მხარეთა 7-8 წლის ბავშვები იმ მასშტაბის სამუშაოებს, რაზეც მოსარჩელე მიუთითებდა.

49.13. გაუმართლებელია მოწმეთა ჩვენებებით სარჩელის დაკმაყოფილება. სსკ-ის 1163-ე მუხლის თანახმად, თითოეული მეუღლის ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად ჩასათვლელად, სავალდებულოა დადგინდეს, რომ ქორწინების განმავლობაში განუხლები ხარჯების შედეგად, ამ ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გადიდდა. ამრიგად, საყურადღებოა, რომ თავისთავად სამუშაოთა წარმოება კი არ არის მთავარი და საკმარისი გარემოება, არამედ ქონების ღირებულების მნიშვნელოვანი გაზრდა. აღნიშნული ფაქტი ექსპერტიზამ ვერ დაადგინა, ხოლო მოწმეებმა მიუთითეს მხოლოდ გარკვეული სამუშაოების წარმოებაზე, მაგრამ, ცხადია, მოწმეები ქონების ღირებულების გაზრდის ფაქტს ვერ დაადასტურებდნენ. სასამართლომ მტკიცების პროცესი არასწორი მიმართულებით წარმართა და ფაქტობრივად, არარსებული მტკიცებულებებით გამოიტანა დასკვნა ქონების ტრანსფორმირების შესახებ.

49.14. სახლზე გარკვეული სამუშაოების წარმოება არ შეიძლება მოსარჩელეს წარმოუშობდეს უფლებას, თავად სადავო სახლზე და მითუმეტეს 2044 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე. უზენაეს სასამართლოს არასდეს განუმარტავს 1163-ე მუხლი 150-ე მუხლთან მიმართებით, რის გამოც საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით.

49.15. მოპასუხემ დედის წილი მიიღო, მოდავე მხარეების საერთო შვილის გარდაცვალების შემდეგ. ეს ის პერიოდი, როდესაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს აღარ განუხორციელებიათ რაიმე სამუშაოები სადავო ქონებაზე, შესაბამისად, ჩუქებით, ერთერთი მეუღლისათვის საკუთრების უფლებით გადაცემული ქონება ვერ ტრანსფორმირდება მეუღლეთა საერთო ქონებად.

49.16. კასატორის განმარტებით, ყურადღება უნდა მიექცეს სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოპასუხის შუამდგომლობებისადმი ზერელე დამოკიდებულებას, კერძოდ, სააპელაციო პალატას შუამდგომლობით სთხოვდნენ სადავო ნივთის ადგილზე

დათვალიერებას. სასამართლომ კი ისე დაამთავრა საქმის განხილვა, გაუგებარი დარჩა დააკმაყოფილა თუ არა შუამდგომლობა. საკასაციო საჩივრის ავტორის მოსაზრებით, ადგილზე დათვალიერება სააპელაციო სასამართლოსათვისაც მნიშვნელოვანი იქნებოდა, რადგან დარწმუნდებოდა მოსარჩელის მოთხოვნის უსაფუძვლობაში, ასევე, სასამართლო უკანონოდ მოიქცა, როცა მოსარჩელის ხელფასის შესახებ ცნობა საქმეს არ დაურთო.

50. საკასაციო სასამართლომ, 2015 წლის 12 ოქტომბრის განჩინებით, წარმოებაში მიიღო მოპასუხის საკასაციო საჩივარი, სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო იმავე წლის 26 ნოემბრის განჩინებით, გადამწყდა საკასაციო განაცხადის დასაშვებობის შემოწმება, ზეპირი მოსმენით, მხარეთა მონაწილეობით, 4 დეკემბერს (სსსკ-ის 408-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილები).

51. საკასაციო სასამართლოში, 2015 წლის 4 დეკემბერს გამოცხადებულმა მხარეებმა საკუთარი არგუმენტები შემდეგნაირად წარმოჩინეს:

51.1. კასატორის წარმომადგენელმა ყურადღება გაამახვილა იმ საკითხის გარკვევის საჭიროებაზე, რომ უპროექტო მშენებლობა, ანუ ის, რაც არ არსებობს სამოქალაქო ბრუნვაში, რამდენად შეიძლება წარმოშობდეს რაიმე უფლებას. იმის გათვალისწინებით, რომ 1444 კვმ. მიწის ნაკვეთი დაიკანონეს კასატორმა და მისმა დედამ, ადმინისტრაციული აქტით დაკანონებული მიწის ნაკვეთი, რამდენად გახდა მეუღლეთა თანასაკუთრება, ესეც გამოსაკვლევეია, რადგან 600 კვმ მიწის ნაკვეთზეა განთავსებული ნაგებობა.

51.2. გასარკვევია სსკ-ის 150-ე მუხლის მიმართება 1163-ე მუხლთან, მხარე თავიდან არ უთითებდა სარჩელში, არც დაზუსტებული სარჩელი წარუდგენია, მერე შუამდგომლობით განაცხადა, რომ სადავო ქონება მეუღლეთა თანასაკუთრება იყო, რითაც პრაქტიკულად სხვა საფუძველზე მიუთითა, ამაზე კი მოპასუხეს არ მიეცა შესაძლებლობა, წარედგინა შესაგებელი.

51.3. მოსარჩელის წარმომადგენელმა განმარტა, რომ შენობა-ნაგებობა, რომელიც 600 კვმ მიწის ნაკვეთზეა განთავსებული და სსკ-ის 150-ე მუხლის საფუძველზე, არის არსებითი შემადგენელი ნაწილი, რომელიც ერთიანი საკადასტრო კოდიტაა რეგისტრირებული, მთლიანი ნივთია. 1163-ე მუხლში კანონმდებელი იმაზე უთითებს, რომ ერთ ნივთზეა საუბარი, თუ იგი გა-

უმჯობესდა, გადიდდა, გაიზარდა მისი ღირებულება, შესაბამისად, გადაიქცევა თანასაკუთრებად. დაუსაბუთებელია კასატორის პრეტენზია, რომ მოსარჩელემ შეცვალა მოთხოვნა, რადგან სარჩელის აღძვრიდან მოყოლებული, ყოფილი მეუღლე ქონების 1/2 ნაწილს ითხოვდა, სხვა მოთხოვნა არ დაგვიყენებია. რაც შეეხება, გაუმჯობესებულ ქონებას, ორსართულიანი სახლია და თანაბრად გაიყოფა ქონება.

51.4. მოპასუხემ ვერ უზრუნველყო ვერცერთი მოწმის წარმოდგენა, ხოლო მოსარჩელის მიერ წარდგენილმა მოწმეებმა დაადასტურეს მოსარჩელის მონაწილეობა სადავოდ ქცეული ქონების გაუმჯობესებასა და გაზრდაში. აპელაცია კონკრეტულ ფაქტობრივ გარემოებებზე ამახვილებს ყურადღებას, მათ შორის ფარულ სამუშაოებზე, წლების მანძილზე მიმდინარეობდა სამუშაოები, რაც ძირითადად ზაფხულის პერიოდში მიმდინარეობდა, რადგან მოდავე მხარეები მუშაობდნენ, შვილები სწავლობდნენ და არდადეგების პერიოდში მუშაობდნენ.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და ერთობლიობაში შეჯერების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი არგუმენტაციით:

55. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი პუნქტით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება); კასატორს ასეთი დასაბუთებული პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

56. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ განსახილველ დავაში მოსარჩელის მოთხოვნა – მეუღლეთა ქონების თანასაკუთრებად გადაქცევა – სსკ-ის 1158-ე, 1163-ე მუხლებს ემყა-

რება (იხ. სარჩელი), რასაც მოპასუხე დაუპირისპირდა მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაგებლით (იხ. შესაგებელი), კერძოდ, იმ დასაბუთებით, რომ საჯარო რეესტრის მონაცემებით, სადავო სახლის ფართობი შეადგენს 61,83 კვმ-ს, რაც ტექტიუროშიცაა დაფიქსირებული და ქორწინებამდელი მდგომარეობა უცვლელია; საკუთრების უფლების ობიექტი ვერ იქნება შენობის ის ფართი, რომელიც არ ფიქსირდება რეესტრში (სსკ-ის მე-7 მუხლი), ხოლო მიწის ნაკვეთთან დაკავშირებით, მოპასუხემ მიუთითა, რომ მისი ნაწილი 1999 წლიდან დედის საკუთრებად ირიცხებოდა, ამ უკანასკნელმა კუთვნილი წილი შვილს აჩუქა, 2007 წელს, ხოლო მეორე ნაწილს, მოპასუხე მემკვიდრეობის საფუძველზე ფლობდა 1987 წლიდან, 1999 წელს კი, დედასთან ერთად დაიკანონა დანარჩენი მიწის ფართი, რამაც საბოლოოდ 2044 კვმ შეადგინა. მოპასუხემ ისიც მიუთითა, რომ სადავო სახლის მეორე სართულზე რემონტი დაიწყო განქორწინების შემდეგ, 2013 წელს (იხ. ამ განჩინების 49.3 ქვეპუნქტი).

57. წინამდებარე განჩინების 56-ე პუნქტში ასახული გარემოების გათვალისწინებით, სასამართლოს დაუსაბუთებლად მიაჩნია კასატორის 49.8 ქვეპუნქტში მითითებული პრეტენზია, რადგან მოსარჩელის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი სწორედ მეულღეთა ინდივიდუალური საკუთრების თანაზიარად გადაქცევას, ქონების სამართლებრივი რეჟიმის ტრანსფორმაციას ეხება იმ საფუძველით, რომ ქორწინების განმავლობაში გაწეული ხარჯების შედეგად ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გადიდდა (იხ. სსკ-ის 1163-ე მუხლის დეფინიცია).

58. ამ განჩინების 49.1 – 49.5 ქვეპუნქტებში მითითებული პრეტენზიების საპასუხოდ, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მჯელობასა და დასკვნებს, რომლებიც მითითებულია 27-30 პუნქტებში. განსაკუთრებით საგულისხმოა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები, რომლებიც ეხება მოპასუხის მიერ მიღებული სამკვიდროს – მიწის ნაკვეთის (600კვმ) გაზრდას 1444 კვმ-ით და კვლევას, სადავო უძრავი ქონება, არსებული სახით, წარმოადგენდა თუ არა მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებას, რომელიც ამ უკანასკნელმა მემკვიდრეობით მიიღო, თუ ამ ქონების რომელიმე ნაწილი განეკუთვნებოდა მეულღეთა თანასაკუთრებას (სსკ-ის 1158-ე მუხლი). აღნიშნული საკითხზე ქვემდგომი სასამართლოს მიერ მტკიცებულებების დეტალური შესწავლით გამოტანილ დასკვნებს (იხ. 32-36 პუნქტები) საკასაციო სასამართლო სრუ-

ლად ეთანხმება. მოპასუხემ, სამკვიდროს სახით, მიიღო 600 კვმ მიწის ნაკვეთი მასზე განთავსებული საცხოვრებელი სახლითა და სხვადასხვა დამხმარე შენობა-ნაგებობებით; მოპასუხემ, მოსარჩელესთან ქორწინების პერიოდში, სპეციალური კანონით (იხ. განჩინების 32-ე პუნქტი) დადგენილი წესით, დაიკანონა 1444 კვმ მიწის ნაკვეთი, რაც მის მიერ მემკვიდრეობით მიღებულ 600 კვმ მიწის ნაკვეთთან და მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებთან ერთად ერთიანი უძრავი ნივთია. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნის საწინააღმდეგოდ, რომ სადავო უძრავი ნივთიდან 1444 კვმ მიწის ნაკვეთი, როგორც ქორწინების განმავლობაში შეძენილი ქონება, მეუღლეთა თანასაკუთრებაა, კასატორს არ წარმოუდგენია სარწმუნო და დამაჯერებელი მტკიცებულებები მოსარჩელის მოთხოვნის გასაბათილებლად (სსსკ-ის 102-ე, 105-ე მუხლები).

59. საკასაციო სასამართლო განსახილველი დავისათვის სასამართლებრივად უმნიშვნელოდ მიიჩნევს კასატორის არგუმენტაციას, რომ უძრავ ნივთზე, რომელიც ორი მიწის ნაკვეთის გაერთიანების შედეგია, საკუთრების უფლების წარმოშობა მოხდა უფლების დამდგენი სამი სხვადასხვა დოკუმენტის საფუძველზე (იხ. კასატორის პრეტენზიები – 49.4 – 49.10 ქვეპუნქტები). 600 კვმ მიწაზე, მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებზე და შემდგომ 1444 კვმ მიწის ნაკვეთზე საკუთრების უფლების მოპოვების იურიდიული საფუძვლები, მოცემულ შემთხვევაში, არ წარმოადგენს მნიშვნელოვანს იმ ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლითაც, რომ 600 კვმ მიწაზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებზე ჩატარებული სარეკონსტრუქციო სამშენებლო სამუშაოების მასშტაბის შედეგად, ექსპერტიზის დასკვნით და მონმეთა განმარტებებით, ხოლო ზოგიერთი სამუშაოს ჩატარებაზე თავად მოპასუხის დასტურით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოკვლეული და დადგენილი ფაქტი, რომ მოპასუხის ინდივიდუალური საკუთრების საგანი გარდაიქმნა მეუღლეთა თანასაკუთრებად, მათი ქორწინების პერიოდში (იხ. ამ განჩინების 37-47 პუნქტები), ვერ გააბათილა კასატორმა. მარტოოდენ პრეტენზიის გაცხადება, სამართლებრივად წონადი მტკიცებულებების არქონის პირობებში და იმის გათვალისწინებით, რომ სააპელაციო სამართალწარმოებისას, მოპასუხემ, საკუთარი პოზიციის გასამყარებლად, ვერცერთი მონმის, არათუ საექსპერტო დასკვნის წარდგენა ვერ შეძლო, საკასაციო სასამართლოს არწმუნებს, რომ მხარეთა დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითი-

ბის პრინციპის საფუძველზე, მოპასუხემ საქმის განხილვის ვერცერთ სტადიაზე ვერ მოახდინა კუთვნილი მტკიცების ტვირთის რეალიზება (სსკ-ის მე-3, მე-4, 102-ე, 105-ე მუხლები), ვერ დაძლია მონინალმდეგის არგუმენტები და ვერ დაამტკიცა, თუ რა სამართლებრივი საფუძვლით არ უნდა იქნეს მიჩნეული სადავო ქონება მეუღლეთა თანასაკუთრებად გარდაქმნილად. საკასაციო სასამართლოს შინაგან რწმენას ამყარებს ის ფაქტიც, რომ მოპასუხემ საკუთარი პოზიციის დასაცავად მიუთითა, რომ სახლის მიშენებისა და სხვა სამუშაოები, დაახლოებით 2007 წელს ჩაატარა, დედამისის ნაჩუქარი თანხებით, თუმცა, ვერ შეძლო სასამართლოსათვის შესაბამისი მტკიცებულებების წარდგენა (იხ. ამ განჩინების 44-ე პუნქტი).

60. კასატორის პრეტენზიების სანინალმდეგოდ, რომლებიც ამ განჩინების 49.7-49.15 ქვეპუნქტებშია გადმოცემული, საკასაციო სასამართლო უთითებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნებზე (იხ. განჩინების 45-47 პუნქტები) და განმარტავს, რომ მოპასუხის ინდივიდუალურ საკუთრებად არსებულ 600 კვმ მიწის ნაკვეთზე განთავსებული შენობა-ნაგებობისათვის ჩატარებული სარეკონსტრუქციო სამუშაოების მასშტაბისა და იმის გათვალისწინებით, რომ სსენებული უძრავი ქონების 1/2-ზე 1999 წლის 29 სექტემბრიდან 2007 წლის 13 აგვისტომდე ირიცხებოდა მოპასუხის დედის საკუთრების უფლება, ამ უკანასკნელის კუთვნილი წილი ჩუქებით გადაეცა მოპასუხეს – აღრინდელ მე-საკუთრეს, ხოლო სახლზე 1994 წელს დაწყებული სამუშაოები დასრულდა მხარეთა განქორწინებამდე, სამართლებრივად უდავოა ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად გარდაქმნა. კასატორი თვითონვე უშვებს შესაძლებლობას, რომ დაკანონებული 1444 კვმ მიწის ნაკვეთის 1/2-ზე შეიძლებოდა ყოფილ ცოლს წარმოშობოდა საკუთრების უფლება (იხ. საკასაციო საჩივარი) იმ შემთხვევაში, თუ დადგინდებოდა ამგვარი გაყოფის ფაქტობრივი საფუძველი. კასატორის მოსაზრება, რომ სასამართლომ ერთმანეთში აურია წილადი და თანაზიარი საკუთრების სამართლებრივი რეჟიმი დაუსაბუთებელია და უარყოფილია ამ განჩინების 58-59 პუნქტებში მითითებული დასკვნებით.

61. საკასაციო სასამართლო, ასევე, ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიებს, რომლებიც ამ განჩინების 45-ე პუნქტშია მითითებული, ეხება სსკ-ის 150-ე და 1163-ე მუხლების ურთიერთმიმართებას (იხ. საკასაციო საჩივარი) და აღნიშნავს: „150-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, ნივთის შემადგენელი ნაწილი,

რომლის გამოცალკევებაც შეუძლებელია მთლიანი ნივთის ან ამ ნაწილის განადგურების ანდა მათი დანიშნულების მოსპობის გარეშე (ნივთის არსებითი შემადგენელი ნაწილი) ცალკე უფლების ობიექტად შეიძლება იყოს მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, ხოლო 1161-ე მუხლის თანახმად, თითოეული მეუღლის საკუთრებას წარმოადგენს: ა. ქონება, რომელიც თითოეულ მათგანს ეკუთვნოდა დაქორწინებამდე; ბ. ქონება, რომელიც ქორწინების განმავლობაში მიღებულია მემკვიდრეობით ან ჩუქებით. სამოქალაქო კოდექსის 1163-ე მუხლის შესაბამისად, თითოეული მეუღლის ქონება შეიძლება ჩაითვალოს მეუღლეთა თანასაკუთრებად, თუ დადგინდება, რომ ქორწინების განმავლობაში განეული ხარჯების შედეგად ამ ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გადიდდა (გადაგეგმარება, მშენებლობის დასრულება, გადაკეთება და სხვა). მოცემული წესი არ გამოიყენება, თუ საქორწინო ხელშეკრულებით სხვა რამ იქნა გათვალისწინებული. სამოქალაქო კოდექსის 1168-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის შესაბამისად, იმ ქონების გაყოფისას, რომელიც მეუღლეთა თანასაკუთრებას წარმოადგენს, მეუღლეთა წილი თანაბარია, თუ მათ შორის შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული“ (იხ. სუსგ №ას-1440-1358-20126., 08.04.2013წ.).

62. სსკ-ის 1151-ე მუხლის თანახმად, მეუღლეთა უფლება-მოვალეობებს წარმოშობს მხოლოდ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით რეგისტრირებული ქორწინება, ხოლო 1152-ე მუხლით, საოჯახო ურთიერთობებში მეუღლეთა პირადი და ქონებრივი უფლებები, ისევე, როგორც მოვალეობები, თანაბარია. საკასაციო სასამართლომ ერთ-ერთ საქმეზე განმარტა: „ქვემდგომმა სასამართლომ გადაწყვეტილების გამოტანისას მართებულად იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 1151-ე, 1152-ე, 1158-ე, 1159-ე, 1161-ე, 1163-ე, 1164, 1168-ე მუხლებით, რადგანაც დადასტურებული იყო, რომ სადავო საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა გრძელდებოდა მოდავე მხარეთა რეგისტრირებული ქორწინების პერიოდში, რამდენიმე წლის განმავლობაში, რის შედეგადაც უძრავი ნივთის ღირებულება 6 000 ლარიდან გაიზარდა 162 900 ლარამდე. მიუხედავად იმისა, რომ უძრავი ნივთი 2004 წლის 8 ივლისიდან წარმოადგენდა პ. ფ-ის ინდივიდუალურ საკუთრებას, პ. ფ-ისა და ნ. მ-ის რეგისტრირებული ქორწინების პერიოდში განხორციელებული მშენებლობის შედეგად მნიშვნელოვნად გაიზარდა ამ ნივთის

ღირებულება, რის გამოც ქონება მოდავე მხარეთა თანასაკუთრებას წარმოადგენდა და მოსარჩელეს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 248-ე მუხლის შესაბამისად, სწორად მიეკუთვნა ამ ქონების სარჩელით მოთხოვნილი ნაწილი“ (იხ. სუსგ №ას-551-523-2014, 04.03.2015წ., ასევე, იხ. სუსგ-ზე №ას-964-922-2013, 29.11.2013წ., №ას-1619-1611-2011, 16.02.2012წ.).

63. საკასაციო სასამართლო, არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიას, რომელიც ამ განჩინების 49.16 ქვეპუნქტშია მითითებული, რადგან სიმართლეს არ შეეფერება მოპასუხის სამდურავი სააპელაციო სასამართლოსადმი, რომელმაც თითქოსდა არ იმსჯელა მის შუამდგომლობაზე, მომხდარიყო ადგილზე დათვალიერება. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, საქმის მასალებით დასტურდება, რომ მოპასუხემ 2015 წლის 22 იანვრის სხდომაზე წარადგინა შუამდგომლობა, რომელიც ადგილზე თათბირით არ დააკმაყოფილა სასამართლომ და მოტივაცია დააფუძნა სსსკ-ის 372-ე, 120-ე მუხლებს, ამასთან, სასამართლომ არც ის გამორიცხა, რომ არსებითი განხილვის შედეგად, თუკი საჭირო გახდებოდა, საკუთარი ინიციატივით დანიშნავდა ადგილზე დათვალიერებას, ასევე, უსაფუძვლოა პრეტენზია 2015 წლის 22 იანვრის საოქმო განჩინების გაუქმებაზე, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მოპასუხის შუამდგომლობა, საქმეს დართვოდა მოსარჩელის ხელფასის ცნობა (დეტალურად იხ. 22.01.2015წ. სხდომის ოქმი). კასატორის ამგვარი დაუსაბუთებელი პრეტენზია მხოლოდ იმ შინაგან რწმენას უყალიბებს სასამართლოს, რომ იგი არ არის თანმიმდევრული საკუთარ პოზიციებში და დავობს ისეთ გარემოებებზე, რომლებზეც სამართალწარმოების შესაბამის ეტაპზე მიღებულია დასაბუთებული გადაწყვეტილება. ამდენად, არ არსებობს სააპელაციო სასამართლოს 2015 წლის 22 იანვრის საოქმო განჩინებების (იხ. დავის საგანი) გაუქმების საფუძველი.

64. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ განსახილველ დავაზე, სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ფაქტები სწორად არის გამოკვლეული და დადგენილი სააპელაციო სასამართლოს მიერ, ამასთან, მათი იურიდიული შეფასება მართებულია, რაც საკასაციო განაცხადის უარყოფისა და გასაჩივრებული განჩინების უცვლელად დატოვების საფუძველია.

65. კასატორს სახელმწიფო ბაჟი გადახდილი აქვს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სა-

მოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408.3-ე, 410-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. გ. გ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 17 ივნისის განჩინება და ამავე სასამართლოს 2015 წლის 22 იანვრის საოქმო განჩინებები ადგილზე დათვალიერებისა და მ. მ-ის ხელფასის შესახებ ცნობის საქმეზე დართვის თაობაზე შუამდგომლობების დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ;
3. კასატორს სახელმწიფო ბაჟი გადახდილი აქვს;
4. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

მეუღლეთა თანასაკუთრება

გადწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-950-900-2015

16 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
**შემადგენლობა: ნ. ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე**

დავის საგანი: შვილად აყვანის დადგენა, სამკვიდრო ქონებიდან წილის გამოყოფა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. პ. კ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ბ. ტ-ის მიმართ და მოითხოვა მ. კ-ის მიერ პ. კ-ის შვილების თაობაზე იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენა, ქ. ოზურგეთში, ე-ის ქ. №...ში მდებარე უძრავი ქონების 1/2 წილის მესაკუთრედ მ. კ-ის აღიარება და პ. კ-ისათვის, როგორც მ. კ-ის მემკვიდრისათვის, აღნიშნული წილის მიკუთვნება შემდეგი დასაბუთებით:

2. მოსარჩელის განმარტებით, იგი დაიბადა 1970 წლის 2 ნო-

ემბერს ოზურგეთის რაიონის სოფ. ბ-ში. ბიოლოგიური დედ-მამა ა. და ლ. კ-ები არიან. ქობულეთის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს აღმასკომის განათლების განყოფილების 1985 წლის დადგენილებისა და ქობულეთის სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1985 წლის 23 იანვრის №27 დადგენილების საფუძველზე, იგი იშვილა მ. კ-ემ და საცხოვრებლად გადავიდა მშვილელის (მ. კ-ის) საცხოვრებელ ადგილზე – ქობულეთის რაიონის დაბა ჩ-ში.

3. 1992 წელს პ. კ-ემ და მ. კ-ემ გაყიდეს საცხოვრებელი სახლი ჩ-ში და იყიდეს ბინა ქ. ოზურგეთში, ი-ის ქ. №...-ში. 2003 წელს გაყიდეს აღნიშნული ბინა და იყიდეს სახლი ოზურგეთში, ე-ის №...-ში.

4. მ. კ-ე 2003 წლიდან არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა მოპასუხე ბ. ტ-ესთან. პ. კ-ისა და მ. კ-ის მიერ შეძენილი სახლი ე-ის ქუჩაზე ბ. ტ-ის უკანონო ქმედების შედეგად დარეგისტრირდა ბ. ტ-ის სახელზე. უძრავი ქონება, მიუხედავად იმისა, თუ რომელ მეუღლეზეა რეგისტრირებული, ითვლება მეუღლეთა საერთო საკუთრებად.

5. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ პ. კ-ის შვილად აყვანის ფაქტს ადგილი არ ჰქონია. მოსარჩელის მიერ წარდგენილ მასალებს არ ერთვის დაბადებისა და შვილად აყვანის აქტების ჩანაწერის ასლები.

6. ამასთან, მოპასუხემ აღნიშნა, რომ მან სადავო საცხოვრებელი სახლი იყიდა 2004 წელს, ხოლო მ. კ-ე ცოლად შეირთო 2007 წელს. პ. კ-ე არ იყო ნაშვილები მ. კ-ის მიერ და, შესაბამისად, მისი მოთხოვნაც არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

7. მოსარჩელე პ. კ-ემ დაზუსტებული სარჩელით მიმართა სასამართლოს და აღნიშნა, რომ მ. კ-ისა და ბ. ტ-ის ერთად ცხოვრების პერიოდში მნიშვნელოვნად გაიზარდა სადავო სახლის ღირებულება. კერძოდ, გაკეთდა ფასადი, შეიცვალა ფანჯრები, შეიღება და კეთილმოწყობილ იქნა ოთახები და სათავსოები, ამენდა შენობა.

8. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილებით პ. კ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; დადგინდა იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტი 1985 წლის 23 იანვარს მ. კ-ის მიერ პ. კ-ის შვილების თაობაზე; უძრავი ქონების საკადასტრო კოდით № ... მესაკუთრეებად 1/2 წილით აღიარებულ იქნა ბ. ტ-ე და მ. კ-ე; პ. კ-ეს საკუთრების უფლებით მიეკუთვნა მ. ტ-ის წილიდან შესაბამისი წილი (უძრავი ქონებიდან საკადას-

ტრო კოდით № ...).

9. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ბ. ტ-ემ.

10. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებით ბ. ტ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; გაუქმდა ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც უძრავი ქონების, საკადასტრო კოდით №... მესაკუთრეებად 1/2 წილით აღიარებულ იქნენ ბ. ტ-ე და მ. კ-ე და პ. კ-ეს საკუთრების უფლებით მიეკუთვნა მ. ტ-ის წილიდან შესაბამისი წილი (უძრავი ქონებიდან საკადასტრო კოდით №...); პ. კ-ის სარჩელი №... საკადასტრო კოდის უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ მ. კ-ის აღიარებისა და ამ ქონებიდან წილის მიკუთვნების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

11. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

12. ქობულეთის სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1985 წლის 23 იანვრის გადაწყვეტილებით მ. კ-ეს ნება დაერთო შვილად აეყვანა არასრულწლოვანი პ. კ-ე. პ. კ-ის მშობლებად დაბადების მოწმობაში რეგისტრირებულ იქნენ ბიოლოგიური მშობლები – ა. კ-ე და ლ. კ-ე.

13. 2007 წლის 11 ივლისს მ. კ-ე და აპელანტი ბ. ტ-ე დაქორწინდნენ.

14. დაქორწინებამდე, 2004 წლის 13 ოქტომბერს ბ. ტ-ემ შეიძინა ოზურგეთში, ე-ის ქ. №...-ში მდებარე უძრავი ქონება საკადასტრო კოდით №....

15. მ. კ-ე გარდაიცვალა 2014 წლის 22 იანვარს, ხოლო პ. კ-ემ სასამართლოში სარჩელი აღძრა 2014 წლის 7 აგვისტოს.

16. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა 1985 წლის 23 იანვრისათვის მოქმედი საქართველოს საქორწინო და საოჯახო კოდექსის 101-ე, 109-ე 113-ე მუხლებით, ასევე ამჟამად მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 1244-ე მუხლით და დადგენილად მიიჩნია, რომ ქობულეთის სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა, ანუ იმ პერიოდისათვის უფლებამოსილმა ორგანომ, მ. კ-ეს ნება დაართო შვილად აეყვანა პ. კ-ე. ამის შესაბამისად, იმავე დღეს, ე.ი. 1985 წლის 23 იანვარს მ. კ-ესა და პ. კ-ე შორის შვილება წარმოიშვა.

17. პალატამ აღნიშნა, რომ შვილების ნამდვილობაზე გავ-

ლენას ვერ მოახდენს ის, რომ გადაწყვეტილების თანახმად, სარეგისტრაციო მონაცემებში პ. კ-ის მშობლებად ისევ ბიოლოგიური მშობლები უნდა ყოფილიყვნენ რეგისტრირებულნი. პირიქით, საქართველოს საქორწინო და საოჯახო კოდექსის 112-ე მუხლის თანახმად, მშვილებელი ნაშვილების მშობლად შეიძლება ჩაწერილიყო, მხოლოდ მისივე თხოვნით. ეს კი ნიშნავს, რომ თხოვნის არარსებობის შემთხვევაში, ნაშვილების მშობლებად რეგისტრირებულნი ისევ ბიოლოგიური მშობლები რჩებოდნენ. მსგავსი წესია დადგენილი დღეს მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 1258-ე მუხლითაც.

18. ამრიგად, შვილების ფაქტის დადგენის ნაწილში, სააპელაციო პალატამ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არსებითად სწორად მიიჩნია.

19. ამასთან, სასამართლომ აღნიშნა, რომ რაიონულმა სასამართლომ მ. კ-ე შეცდომით მიიჩნია სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ.

20. პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 1161-ე მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით, რომლის შესაბამისად, თითოეული მეუღლის საკუთრებას წარმოადგენს ქონება, რომელიც თითოეულ მათგანს ეკუთვნის დაქორწინებამდე და აღნიშნა, რომ მ. კ-ე და ბ. ტ-ე დაქორწინდნენ 2007 წლის 11 ივლისს, ხოლო სადავო ქონება ბ. ტ-ემ შეიძინა 2004 წლის 13 ოქტომბერს, ე.ი. დაქორწინებამდე.

21. ზემოხსენებული ნორმის საფუძველზე, პალატამ სადავო ქონების მესაკუთრედ ბ. ტ-ე მიიჩნია.

22. სააპელაციო სასამართლომ ასევე იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1163-ე მუხლით და განმარტა, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის შესაბამისად, პ. კ-ეს უნდა დაემტკიცებინა, რომ 2007 წლის 11 ივლისის შემდეგ განეული ხარჯის შედეგად სადავო ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

23. პალატამ მიიჩნია, რომ ამ ფაქტის დამადასტურებელი მტკიცებულებები პ. კ-ეს სასამართლოსთვის არ წარუდგენია.

24. რაიონული სასამართლოს სხდომაზე დაკითხულ მოწმეთაგან მ. კ-ემ, ნ. გ-ამ, კ. რ-ამ, დ. დ-ემ, ც. ჩ-ემ, ნ. იმ-ემ, რ. ცი-ემ, ხ. კ-მა, ი. კ-ემ და კ. ა-მა ჩვენება მისცეს მ. კ-ისა და პ. კ-ის ურთიერთობის თაობაზე. ამ მოწმეთა ჩვენებები სადავო ქონებაზე განეულ ხარჯებს არ ეხება და, მეტიც, თითქმის ყველა მათგანმა განაცხადა, რომ ოზურგეთში გადასვლის შემდეგ მხა-

რეთა საცხოვრებელი პირობები მათთვის უცნობი იყო.

25. სადავო ქონებაზე განუღო ხარჯს ეხება თ. გ-ის, მ. წ-სა და ყ. ჩ-ის ჩვენებები, თუმცა მოსარჩელის პოზიციას არც ეს მტკიცებულებები ადასტურებს.

26. ასე, მაგალითად, თ. გ-ემ განმარტა, რომ „2006-2007 წლებში ბ. ტ-ეს მიჰქონდა სილა და ცემენტი“, ის თუ რა სამუშაოები ჩატარდა ამ მასალით, მოწმისათვის უცნობი იყო. მოწმის თქმით, „სახლის მშენებლობის ამბავი არ იცოდა, რადგან არ აინტერესებდა“.

27. მოწმე მ. წ-ემ, მართალია, განმარტა, რომ სახლის შეძენის შემდეგ, წინა მხარე ჩამოიშალა და შეკეთდა, ხოლო შემდეგ ეზოში ნაგებობა ჩ-მა ააშენა, თუმცა მისი თქმით, ეს დაახლოებით, 2005-2006-2007 წლებში მოხდა (ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 26 ნოემბრის სხდომის ოქმი: 14:34:34-14:35:20).

28. სააპელაციო პალატის განმარტებით, მხოლოდ მოწმის, ყ. ჩ-ის ჩვენებიდან გამომდინარეობს, რომ სამშენებლო სამუშაოების ნაწილი 2008 წელს შესრულდა. თუმცა, პალატამ აქვე აღნიშნა, რომ მოწმეს ეს პირდაპირ და ერთმნიშვნელოვნად არ უთქვამს. ყ. ჩ-მა განმარტა, რომ „სადავო ტერიტორიაზე 2008 წელს მივიდა. წინა მხარეს იყო შენობა, რომელიც დაიშალა და იმის ფონზე გააკეთეს აფთიაქი და სწორედ ამ შენობის თაობაზე დადო მან გარიგება“.

29. სასამართლოს აზრით, აღნიშნული მოწმის ჩვენებით არც ნაგებობის აშენების დრო და არც ის გარემოება ირკვევა, თუ ვინ ააშენა იგი. თუმცა, ასეც რომ არ იყოს, მოსარჩელეს არ მიუთითებია და დაუსაბუთებია, რამდენად და როგორ გაიზარდა მთელი სადავო უძრავი ქონების ღირებულება ეზოში სამეურნეო ფართის აგებით.

30. პალატამ აღნიშნა, რომ ერთ-ერთი მეუღლის ინდივიდუალური საკუთრების ქცევა მეუღლეთა თანასაკუთრებად, ამ ქონების წილზე პირვანდელი მესაკუთრის უფლებების დაკარგვას იწვევს. ამიტომ, ამგვარი დასკვნის გამოტანისათვის მნიშვნელოვანი და უტყუარი მტკიცებულებებია საჭირო. მსგავსი მტკიცებულებები კი, პ. კ-ეს სასამართლოსთვის არ წარუდგენია. მეტიც, ნაგებობა, რომელიც, სავარაუდოდ, 2008 წელს აშენდა, საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულიც კი არ არის – საჯარო რეესტრის ამონაწერის მიხედვით, რეესტრში რეგისტრირებულია მხოლოდ ის შენობები, რომლებიც ბ. ტ-ემ 2004 წლის 13

ოქტომბერს შეიძინა.

31. ამის შესაბამისად, პალატის აზრით, ის გარემოება, რომ მ. კ-ისა და ბ. ტ-ის დაქორწინების შემდეგ სადავო ქონების ღირებულება, მასზე განეული ხარჯების შედეგად, მნიშვნელოვნად გაიზარდა, პ. კ-ემ ვერ დაამტკიცა. ამიტომ, მ. კ-ე სადავო ქონების თანამესაკუთრე არ გამხდარა.

32. სააპელაციო სასამართლოს აზრით, პ. კ-ის დაზუსტებულ სარჩელში მითითებული პოზიცია დადასტურებულად არ ითვლება, მიუხედავად იმისა, რომ მოპასუხეს მასზე შესაგებელი არ წარუდგენია.

33. პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ პ. კ-ემ თავდაპირველად სარჩელი აღძრა 2014 წლის 7 აგვისტოს. სარჩელი სასამართლომ წარმოებაში მიიღო და მოპასუხეს შესაგებლის წარსადგენად 7 დღის ვადა განუსაზღვრა. სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში მოპასუხემ სარჩელზე შესაგებელი წარადგინა.

34. ამის შემდეგ, 2014 წლის 30 სექტემბერს პ. კ-ემ სასამართლოს მიმართა ე.წ. დაზუსტებული სარჩელით, რომელშიც თავისი მოთხოვნის ფაქტობრივი საფუძვლები შეცვალა.

35. პირველი ინსტანციის სასამართლომ სარჩელის საფუძვლების შეცვლა დასაშვებად მიიჩნია, თუმცა ეს სარჩელი მოპასუხისათვის არ გადაუგზავნია და არც შესაგებლის წარდგენისთვის განუსაზღვრავს ვადა.

36. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, მოპასუხე ვალდებულია წარუდგინოს სასამართლოს თავისი პასუხი (შესაგებელი), მხოლოდ სარჩელისა და თანდართული დოკუმენტების ასლების შემდეგ და სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში.

37. რადგან სასამართლოს მოპასუხისათვის არც ე.წ. დაზუსტებული სარჩელი გაუგზავნია და არც შესაგებლის წარდგენისათვის განუსაზღვრავს ვადა, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მოპასუხე არ იყო ვალდებული დაზუსტებულ ფაქტობრივ გარემოებებზე წარედგინა წერილობითი პასუხი. მას შეეძლო მოსარჩელის მიერ დაზუსტებულ ფაქტებს შეცილებოდა სასამართლოს სხდომაზე, რაც განახორციელა კიდევ. ამის შესაბამისად, მოპასუხის შეცილება დასაშვები იყო.

38. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1421-ე, 1424-ე, 1319-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ მ. კ-ის სამკვიდრო გაიხსნა 2014 წლის 22 იან-

ვარს. პ. კ-ეს კი არ მიუთითებია, რომ სამკვიდროს გახსნიდან ექვსი თვის განმავლობაში, ე.ი. 2014 წლის 22 ივლისამდე რაიმე სახით მიიღო მ. კ-ის სამკვიდრო, ან რომ ჰქონდა სამკვიდროს მიღების ვადის გადაცილების საპატიო მიზეზი.

39. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 30 ოქტომბრის ცნობით პალატამ დაადგინა, რომ ოზურგეთში, ე-ის ქ. №...-ში პ. კ-ე რეგისტრაციიდან მოიხსნა 2012 წლის 23 იანვარს, ხოლო 2013 წლის 10 ოქტომბერს იგი დარეგისტრირდა სოფელ ბ-ში. ამ რეგისტრაციის საფუძველი მისამართზე ფაქტობრივი ცხოვრება გახდა. საქმის მასალებიდანაც ჩანდა, რომ ამ მისამართზე ცხოვრობს პ. კ-ე დღესაც.

40. ამრიგად, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მ. კ-ე სადავო ქონების თანამესაკუთრედაც რომ ჩაითვალოს, მისი სამკვიდროს მიღების ფაქტი პ. კ-ემ ვერ დაამტკიცა.

41. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე პ. კ-ემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი დასაბუთებით:

42. სააპელაციო სასამართლომ სადავო უძრავი ქონება არ მიიჩნია ბ. ტ-ისა და მ. კ-ის თანასაკუთრებად, ვინაიდან აღნიშნული ქონება საჯარო რეესტრში ბ. ტ-ის სახელზე რეგისტრირებული იყო 2004 წლიდან, ხოლო ბ. ტ-ე და მ. კ-ე ქორწინებაში იმყოფებოდნენ 2007 წლიდან. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები ქორწინების შემდეგ ქონების ღირებულების გაზრდისა და მის საფუძველზე ქონების თანასაკუთრებად მიჩნევის თაობაზე ვერ დადასტურდა. აქვე მიუთითა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელის მიერ წარდგენილ დაზუსტებულ სარჩელზე მხარეს შესაგებელი არ წარუდგენია, სასამართლომ ფაქტობრივი გარემოებები არ უნდა მიეჩნია დადგენილად, რადგან საქმეში არ იყო მოპასუხისათვის დაზუსტებული სარჩელის ჩაბარების დასტური.

43. კასატორის აზრით, სასამართლომ არასწორად განმარტა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები და არასწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა მათ.

44. მოსარჩელის მიერ სასამართლოში თავდაპირველად წარდგენილ სარჩელში არ იყო მითითებული მეუღლეთა ქორწინების პერიოდში სადავო ქონების ღირებულების გაზრდის შესახებ. აღნიშნული გარემოება მოსარჩელემ მიუთითა დაზუსტე-

ბულ სარჩელში და აღნიშნა, რომ მ. კ-ე და ბ. ტ-ე სამოქალაქო ქორწინებაში იყვნენ 2007 წლიდან. მათი ქორწინების პერიოდში მოხდა სადავო საცხოვრებელი სახლის ღირებულების მნიშვნელოვანი გაზრდა. კერძოდ, გაკეთდა ფასადი, შეიცვალა ფანჯრები, შეიღება და კეთილმოეწყო საცხოვრებელი ოთახები და სათავსოები, აშენდა შენობა და ა.შ.

45. დაზუსტებული სარჩელი მოწინააღმდეგე მხარეს გადაეცა მოსარჩელის მიერ. მოთხოვნის გაზრდისა და დაზუსტებული სარჩელის წარმოებაში მიღების თაობაზე მხარეს ეცნობა სასამართლო სხდომის დაწყების წინ, თუმცა პრეტენზია არ განუცხადებია დაზუსტებული სარჩელის მისთვის გადაუცემლობის შესახებ, ასევე არ მოუთხოვია დაზუსტებული სარჩელის გადაცემა და საპროცესო ვადის მიცემა მასში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებისა და მტკიცებულებების გასაბათილებლად. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია, რომ მის მიერ წარდგენილი სააპელაციო საჩივარი არ შეიცავს არანაირ პრეტენზიას ამ საკითხთან მიმართებაში, მიუხედავად იმისა, რომ შეიცავს მსჯელობას ქონების თანასაკუთრებად აღიარებასთან დაკავშირებით.

46. შესაბამისად, სასამართლოს უნდა გაეთვალისწინებინა ის გარემოება, რომ მოპასუხეს დაზუსტებულ სარჩელზე შესაგებელი არ შეუტანია. ამასთან, მოპასუხეს შესაგებელიც რომ შეეტანა და უარეყო მოსარჩელის მიერ მითითებული გარემოებები, კასატორის განცხადებით, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 449-ე მუხლის მე-2 ნაწილი შესაძლებლობას აძლევდა მოსარჩელეს 5 დღის ვადაში დამატებით წარედგინა მტკიცებულებები.

47. ამრიგად, საკასაციო საჩივრის ავტორის აზრით, უზენაესმა სასამართლომ უნდა იმსჯელოს შემდეგ საკითხებზე: დაზუსტებულ სარჩელზე მოპასუხის მხრიდან შესაგებლის წარუდგენლობა უნდა მიჩნეულიყო თუ არა მოსარჩელის მიერ მითითებული გარემოებების აღიარებად, იმ პირობებში, როდესაც სააპელაციო საჩივარი არ შეიცავდა მითითებას ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს ან მოსარჩელის მხრიდან დაზუსტებული სარჩელის ჩაუბარებლობის შესახებ; მოპასუხეს სასამართლო სხდომაზე ეცნობა დაზუსტებული სარჩელის შესახებ და მას არ განუცხადებია მისი ჩაუბარებლობის შესახებ და არ გაუ-საჩივრებია მისი წარმოებაში მიღება; შესაძლებელია თუ არა შესაგებლის წარუდგენლობა სასამართლომ მიიჩნიოს საპატი-

ოდ და პარალელურად შესაგებლის წარუდგენლობის პირობებში არ ჩათვალოს სარჩელში მითითებული გარემოებები დადასტურებულად, ისე რომ არ აღუდგინოს შესაგებლის წარდგენის ვადა მოპასუხეს და გაარკვიოს მისი პოზიცია სარჩელში მითითებული გარემოების მიმართ; მოცემულ შემთხვევაში იმსჯელა თუ არა სააპელაციო სასამართლომ იმ უფლებაზე, რომელიც მოსარჩელეს მინიჭებული ჰქონდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 449-ე მუხლის მე-2 ნაწილით (რომლის მიხედვითაც, შესაგებლის მიღების შემდეგ გააჩნდა 5-დღიანი ვადა დამატებითი მტკიცებულებების წარსადგენად; დარღვეულია თუ არა მოცემულ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთის განაწილების პრინციპი და სამოქალაქო პროცესის შეჯიბრებითობა (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლი).

48. კასატორის აზრით, მოცემულ შემთხვევაში სახეზეა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ და „ბ“ პუნქტებით საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის პირობები.

49. სასამართლომ ასევე არასწორად შეაფასა მოწმეთა ჩვენებები, რომლითაც დასტურდება უძრავი ქონების ღირებულების გაზრდა. კერძოდ, მოწმე ჟ. ჩ-ის ჩვენებით, მან 2008 წელს დაამთავრა აფთიაქის მიშენება საცხოვრებელ სახლზე, რა დროსაც უკვე არსებობდა ქორწინება. ასევე სხვა მოწმეებიც მიუთითებდნენ იმას, რომ ბ. ტ-ე და მ. კ-ე ერთად არემონტებდნენ სახლს, რომელიც მანამდე ავარიულ მდგომარეობაში იყო. აქვე გასათვალისწინებელია ისიც, რომ მ. კ-ე გარდაცვალებამდე 10 წლის განმავლობაში ცხოვრობდა სადავო სახლში; ამასთან, გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ფაქტობრივად, მ. კ-ისა და პ. კ-ის მიერ ნაყიდი სახლის რეგისტრაცია 2004 წელს მოხდა ბ. ტ-ის სახელზე მის მიერ ჩადენილი უკანონო მოქმედებების შედეგად.

50. კასატორის განცხადებით, მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, უძრავი ქონება მიუხედავად იმისა, თუ რომელ მე-უღლებზე რეგისტრირებული, ითვლება მათ საერთო საკუთრებად, შესაბამისად, უსაფუძვლო სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მ. კ-ის სამკვიდროდან პ. კ-ისათვის წილის გამოყოფის ნაწილში უარის თქმის შესახებ. აღნიშნულის საფუძვლად სასამართლო აღნიშნავს, რომ პ. კ-ეს არ მიუმართავს ნოტარიუსისათვის მ. კ-ის გარდაცვალებიდან 6 თვის ვადაში. ეს გარემოება აპელანტის მიერ მითითებული იყო კანონდარღვევით, რადგან ამის შესახებ პირველი ინსტანციის სასამართლო-

ში მას არ განუცხადებია. მიუხედავად ამისა, სააპელაციო სასამართლომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 219-ე მუხლის დარღვევით იმსჯელა ახალ გარემოებაზე და დაადგინა, რომ დარღვეული იყო სამკვიდროს მიღების 6-თვიანი ვადა.

51. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით პ. კ-ის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

52. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 11 მარტის განჩინებით პ. კ-ის საკასაციო საჩივარი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებაზე დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

53. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ პ. კ-ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება და ძალაში დარჩეს ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

54. საკასაციო სასამართლოს შემოწმების საგანია სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელითაც სააპელაციო სასამართლომ გააუქმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება (ა) სადავო უძრავი ქონების 1/2 ნაწილზე მ. კ-ის თანამესაკუთრედ აღიარებისა და (ბ) მოსარჩელისათვის მ. კ-ის წილის მიკუთვნების შესახებ.

55. აღნიშნულთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ: (ა) მოსარჩელემ სათანადო მტკიცებულებებით ვერ დაადასტურა მ. კ-ისა და ბ. ტ-ის ქორწინების (2007 წლის 11 ივლისის) შემდეგ მეუღლეთა მიერ განეული ხარჯის შედეგად სადავო უძრავი ქონების ღირებულების მნიშვნელოვანი გაზრდა და შესაბამისად, მისი თანასაკუთრებად გადაქცევა; (ბ) ამავე დროს, აღნიშნულის დადასტურებისა და მ. კ-ის უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ მიჩნევის შემთხვევაშიც, მოსარჩელის მოთხოვნა მ. კ-ის წილის მიკუთვნების შესახებ ვერ

დაკმაყოფილდებოდა, რადგან მოსარჩელემ ვერ დაადასტურა სამკვიდროს მიღების ფაქტი.

56. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ზემოაღნიშნული საფუძვლებით პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანაცვლების შემომნებისას სააპელაციო სასამართლო გასცდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის პირველი ნაწილით მისთვის მინიჭებულ უფლებამოსილებას მხოლოდ სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში შეამოწმოს გადანაცვლება ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით. კერძოდ: მოსარჩელე თავდაპირველ სარჩელში მ. კ-ის სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ აღიარებას იმ საფუძვლით ითხოვდა, რომ აღნიშნული ქონება მ. კ-ისა და ბ. ტ-ის ქორწინებამდე მოსარჩელისა და მ. კ-ის მიერ იქნა შეძენილი. თუმცა, მოპასუხის მიერ თავდაპირველ სარჩელზე შესაგებლის წარდგენის შემდეგ (სადაც მითითებული იყო, რომ სადავო უძრავი ქონება ქორწინებამდე სწორედ ბ. ტ-ემ და არა მ. კ-ემ შეიძინა), საქმის მომზადების სტადიაზე მოსარჩელემ სასარჩელო მოთხოვნის საფუძველი შეცვალა და სადავო უძრავი ქონების თანამესაკუთრედ მ. კ-ის აღიარება დაზუსტებულ სარჩელში მოითხოვა იმ საფუძვლით, რომ მ. კ-ისა და ბ. ტ-ის დაქორწინების შემდეგ, უძრავ ქონებაზე განუღიანი ხარჯების შედეგად, ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გაიზარდა (კერძოდ, გაკეთდა ფასადი, შეიცვალა ფანჯრები, შეიღებდა და კეთილმოწყობილ იქნა ოთახები და სათავსოები, აშენდა ახალი შენობა).

57. პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას გამართული სხდომების ოქმებით დასტურდება, რომ მოსარჩელის მიერ დაზუსტებულ სარჩელში მითითებულ ახალ საფუძველს – ქორწინების შემდეგ სადავო უძრავ ქონებაზე მნიშვნელოვანი ხარჯების განევას – მოპასუხე კვალიფიციურად არ შეეძაგებია (მან მხოლოდ ზოგადად უარყო ხარჯების განევის ფაქტი). ამავე დროს, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მოწმეთა ჩვენებით დაადგინა, რომ მეუღლეებმა ქორწინების პერიოდში სადავო უძრავ ქონებაზე ხარჯები გასწიეს, რამაც ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად გაზარდა და დააკმაყოფილა მ. კ-ის ქონების თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე მოსარჩელის მოთხოვნა.

58. მოპასუხეს/აპელანტს სააპელაციო საჩივარში პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ქორწინების პერიოდში სადავო უძრავ ქონებაზე ხარჯების განევისა და ქონების ღირებულების

მნიშვნელოვნად გაზრდის ფაქტის არასწორად დადგენაზე არ მითითებია. მოპასუხე სააპელაციო საჩივარში მხოლოდ იმას აღნიშნავს, რომ: 2004 წელს ბინა შეიძინა და გაიფორმა ბ. ტ-ემ; მ. კ-ე კი ცოლად შეირთო 2007 წელს, ე.ი. ბინის ყიდვიდან სამი წლის შემდეგ; მ. კ-ე ბინის მესაკუთრედ რეგისტრირებული არ არის. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის თანახმად კი, ცოლ-ქმრის საერთო საკუთრებას წარმოადგენს ქორწინების რეგისტრაციის შემდეგ ერთად ცხოვრების პერიოდში შეძენილი ქონება; ამრიგად, აპელანტის მითითებით, მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ შემთხვევაში ქონება თანაზიარი არ იყო, იგი სასამართლომ შუაზე გაყო და გარდაცვლილ მ. კ-ზე მიკუთვნებული წილიდან თავისი წილი მიაკუთვნა სასამართლოს მიერვე უკანონოდ, სრულიად დაუსაბუთებლად შეიღად ცნობილ პ. კ-ს; შესაბამისად, არასწორია სასამართლოს მიერ სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლის გამოყენებაც, რადგან უდავოდ დადგენილია, რომ ქონება თანაკუთრებას არ წარმოადგენდა.

59. ასეთ პირობებში, როდესაც მოპასუხე ქონებაზე ხარჯების განვივისა და შედეგად, ქონების ღირებულების მნიშვნელოვნად გაზრდის ფაქტს არც პირველ ინსტანციაში საქმის განხილვისას და არც სააპელაციო საჩივრით კვალიფიციურად არ შედავებია, აღნიშნული ფაქტის დადგენის მართებულობის თვალსაზრისით პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების შემონმებით სააპელაციო სასამართლო გასცდა გადაწყვეტილების შემონმების კანონით დადგენილ ფარგლებს.

60. საკასაციო სასამართლო იზიარებს ასევე კასატორის მითითებას და ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ მოპასუხემ მოსარჩელის მიერ კანონით დადგენილ ექვსთვიან ვადაში სამკვიდროს მიუღებლობის შესახებ პირველად სააპელაციო საჩივარში მიუთითა (შესაგებელში და პირველი ინსტანციის სასამართლოში მას აღნიშნულზე არ მიუთითებია). სააპელაციო სასამართლომ კი ისე იმსჯელა ამ გარემოებაზე, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლის შესაბამისად, არ შემონმებია რამდენად საპატიო იყო პირველი ინსტანციის სასამართლოში მისი მიუთითებლობა, რითაც სასამართლომ დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 83-ე მუხლებით განსაზღვრული მხარეთა შეჯიბრობითობის პრინციპი. შესაბამისად, ასევე არასწორი იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ ამ ნაწილში პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების შემონმება.

61. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

62. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევას შედეგად მოჰყვა არასწორი გადაწყვეტილების გამოტანა სადავო უძრავი ქონების 1/2 ნაწილზე მ. კ-ის თანამესაკუთრედ აღიარებისა და მოსარჩელისათვის მ. კ-ის წილის მიკუთვნების თაობაზე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმების შესახებ, რომლის დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ პუნქტი). შესაბამისად, აღნიშნული გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს.

63. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ საქმის გარემოებები სააპელაციო სასამართლოს მიერ საპროცესო ნორმების დარღვევის გარეშეა დადგენილი და საჭირო არ არის მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა.

64. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევის საჭიროება და იგი უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება.

65. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან.

66. მოცემულ შემთხვევაში, მონინაალმდევე მხარეს, ბ. ტ-ეს კ. კ-ის სასარგებლოდ, უნდა დაეკისროს კასატორის მიერ საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 300 (სამასი) ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. პ. კ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილება;
3. ძალაში დარჩეს ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 29 დეკემბრის გადაწყვეტილება;
4. მოპასუხე ბ. ტ-ეს დაეკისროს პ. კ-ის სასარგებლოდ მის მიერ საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 300 ლარის გადახდა;
5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

მეუღლეთა თანასაკუთრება

ბ ა ნ რ ი ნ ა ბ ა

№ას-621-588-2015

3 ივნისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ნ. ბაქაქური

დავის საგანი: უძრავი ქონების მესაკუთრედ ცნობა, ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. ნ. გ-აიამ (შემდგომში – მოსარჩელე ან მონინალმდეგე მხარე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში რ. გ-აიასა (შემდგომში – თავდაპირველი თანამოპასუხე, მოვალე) და სსიპ შემოსავლების სამსახურის (შემდგომში – მოპასუხე, აპელანტი ან კასატო-

რი) მიმართ და მოითხოვა ქ. აბაშაში, სადგურის მიმდებარედ არსებული, რ. გ-იას სახელზე აღრიცხული 120.00 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთისა და მასზე არსებული 90.00 კვმ შენობა-ნაგებობის (საკადასტრო კოდი 40.01.34.1..) 1/2-ის შესაკუთრედ აღიარება, ასევე, სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2013 წლის 25 მაისის №... ბრძანების საფუძველზე, სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის სააღსრულებო ბიუროს საგადასახადო ოფიცრის მიერ 2013 წლის 19 ივნისს გამოცემული, ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ №0... აქტით დაყადაღებული ამ ქონების (1/2 ნაწილის) ყადაღისაგან გათავისუფლება.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ გარემოებებს: მოსარჩელე ქორწინებაში იმყოფება მოვალესთან. ქორწინების პერიოდში შეიძინეს უძრავი ქონება მდებარე ქ. აბაშაში, სადგურის მიმდებარე ტერიტორიაზე, საკადასტრო კოდით 40.01.34.1..., რაც საჯარო რეესტრში აღირიცხა მოვალის საკუთრებად. მეუღლეთა ქორწინების პერიოდში შეძენილი უძრავი ქონება, მოვალის საგადასახადო ვალდებულების გამო, სსიპ შემოსავლების სამსახურის ბრძანების საფუძველზე მთლიანად იქნა დაყადაღებული, რაც დაუშვებელია, ვინაიდან ყადაღადადებული ქონების 1/2 ნაწილი წარმოადგენს მოსარჩელის საკუთრებას.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

2.1. თავდაპირველმა თანამოპასუხემ სარჩელი სრულად ცნო;

2.2. სსიპ შემოსავლების სამსახურმა მოთხოვნის შემწყვეტი შესაგებლით არ ცნო სარჩელი და განმარტა, რომ უძრავი ნივთის დაყადაღება მოვალის საგადასახადო დავალიანების გამო განხორციელდა ამ სფეროს მარეგულირებელი ნორმების სრული დაცვით. ყადაღადადებული უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულია მოვალის სახელზე, შესაბამისად, მისი საკუთრების უფლება უძრავი ქონების მიმართ უდავოა. ყადაღადადებულ ქონებას მოვალე სამენარმეო საქმიანობისათვის იყენებდა, რაც ცნობილი იყო მოსარჩელისათვისაც. ამდენად, ის წარმოადგენს ვალდებულ პირს მეუღლის მიერ ამ ქონებით განხორციელებული სამენარმეო საქმიანობის შედეგად წარმოშობილ ვალდებულებებზეც.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყევტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

სენაკის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 31 ოქტომბრის გადანყევტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოსარჩელე ცნო-

ბილ იქნა ქ. აბაშაში, სადგურის მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული, მოვალის სახელზე აღრიცხული 120 კვმ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთისა და მასზე არსებული 90 კვმ შენობა-ნაგებობის (საკადასტრო კოდი 40.01.34.1...) 1/2-ის მესაკუთრედ. ყადაღისაგან გათავისუფლდა სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2013 წლის 25 მაისის №... ბრძანების საფუძველზე, სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის სააღსრულებო ბიუროს საგადასახადო ოფიცრის მიერ, ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ 2013 წლის 19 ივნისის №... აქტით დაყადაღებული სადავო უძრავი ქონება (1/2 ნაწილი).

4. აპელანტის მოთხოვნა:

რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 აპრილის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და მიიჩნევს, რომ იგი დაუშვებელია შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. საკასაციო საჩივრის დაუშვებლად ცნობის დასაბუთება:

1.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რო-

მელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

1.2. გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთება ძირითადად იმ დასკვნებს ეფუძნება, რომ:

1.2.1. 1986 წლის 17 დეკემბრიდან მოსარჩელე ქორწინებაში იმყოფება რ. გ-აიასთან;

1.2.2. ქორწინების პერიოდში, 2003 წლის 18 ივნისს, აბაშის ადგილობრივი მმართველობის გამგეობასა და მოვალეს შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე შექმნილ იქნა უძრავი ქონება – 120.00 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული 90 კვ.მ შენობა – ნაგებობა, (საკადასტრო კოდით 40.01.34.1...), მდებარე ქ. აბაშაში, სადგურის მიმდებარე ტერიტორიაზე;

1.2.3. შექმნილი უძრავი ქონება საჯარო რეესტრში აღირიცხა მოვალის საკუთრებად;

1.2.4. თავდაპირველი თანამოპასუხე (მოვალე) 1998 წლის 5 აგვისტოდან რეგისტრირებულია ინდივიდუალურ მენარმედ და სსიპ შემოსავლების სამსახურში ირიცხება გადასახადის გადამხდელად. მისი საქმიანობის საგანს წარმოადგენს სურსათით ვაჭრობა;

1.2.5. მოვალეს ერიცხება ვადაგადაცილებული საგადასახადო დავალიანება 74 978.34 ლარი, რასაც ყოველდღიურად ერიცხება საურავი;

1.2.6. საბიუჯეტო დავალიანების გადაუხდელობის გამო, დავალიანების დაფარვის უზრუნველყოფის მიზნით, სსიპ შემოსავლების სამსახურმა 2013 წლის 28 მაისს გამოსცა №... ბრძანება მოვალის კუთვნილ ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ;

1.2.7. სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2013 წლის 28 მაისის №... ბრძანების საფუძველზე, სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის სააღსრულებო ბიუროს საგადასახადო ოფიცერმა 2013 წლის 19 ივნისს გამოსცა ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ №... აქ-

ტი, რომლითაც დაყადაღებულ იქნა მოვალის სახელზე აღრიცხული სადავო უძრავი ქონება;

1.2.8. სენაკის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 1 ოქტომბრის ბრძანებით დაკმაყოფილდა რა სსიპ შემოსავლების სამსახურის შუამდგომლობა, დადგინდა დაყადაღებული ქონების რეალიზაცია აუქციონის გზით რეალიზაციის დროისათვის არსებული დავალიანების ფარგლებში. აღნიშნული ბრძანება აღსასრულებლად მიქცეული არ არის.

1.3. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენია დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

1.4. საკასაციო საჩივრის განსახილველად დაშვების წინაპირობა ვერ გახდება კასატორის შედავება იმის თაობაზე, რომ:

1.4.1. სააპელაციო პალატამ დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის მოთხოვნები და სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში არ შეაფასა ამავე კოდექსის 393-ე-394-ე მუხლების დარღვევა, ხოლო 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საწინააღმდეგოდ, დაუსაბუთებლად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოებები;

1.4.2. ვინაიდან მოვალეს გააჩნდა აღიარებული საგადასახადო დავალიანება საგადასახადო კოდექსის 241-ე მუხლის დაცვით განხორციელდა იმ ქონების დაყადაღება, რაც საჯარო რეესტრში მოვალის საკუთრებად იყო რეგისტრირებული და დაცულია სამოქალაქო კოდექსის 311-ე და 312-ე მუხლების შესაბამისად. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლის ფარგლებში სასამართლოს ჯერ დაყადაღების კანონიერებაზე უნდა ემსჯელა, ხოლო შემდგომ მიეღო გადაწყვეტილება. განსახილველი აღიარებითი სარჩელი დაუშვებელია, რადგანაც მო-

სარჩელეს ჰქონდა სრული შესაძლებლობა, გაეყო თანასაკუთრება, სარჩელის მიზანს, განსახილველ შემთხვევაში, გადასახადის გადახდისაგან თავის არიდება წარმოადგენს;

1.4.3. სააპელაციო პალატამ მხოლოდ სამოქალაქო კოდექსის 1151-ე და 1158-ე მუხლებზე დაყრდნობით საფუძვლიანად მიიჩნია სარჩელი, სასამართლომ ამ საკითხის თაობაზე არასწორად არ გაიზიარა სასამართლო პრაქტიკა (სუსგ №3კ/932-02), რომლის თანახმადაც, მეუღლეთა თანასაკუთრება მესამე პირის მიმართ საჯარო რეესტრში თანამესაკუთრედ რეგისტრაციისას წარმოიშობა. მოსარჩელისათვის ცნობილი იყო, რომ მისი მეუღლე სადავო ქონებას სამენარმეო საქმიანობისათვის იყენებდა, რაც განაპირობებს სწორედ მოსარჩელის ვალდებულებას მეუღლის დავალიანებაზე. ამ თვალსაზრისით სააპელაციო პალატამ არ გამოიყენა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტება (სუსგ №ას-1035-1228-08). სასამართლოს მხრიდან დარღვეულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნები.

1.5. საკასაციო პალატა განუმარტავს კასატორს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლი წარმოადგენს საკუთრების კონსტიტუციური უფლების წარმოშობის წინაპირობას და კანონის ძალით აღჭურავს მეუღლეს ამ უფლებით, თუკი ქონება მეორე მეუღლის მიერაა შეძენილი და ქონებრივი ნამატი რეგისტრირებული ქორწინების პერიოდს ემთხვევა, რადგანაც სწორედ ქორწინების ფაქტის რეგისტრაცია წარმოშობს ქონებრივ უფლებებს (სკ-ის 1151-ე მუხლი). განსახილველ შემთხვევაში, სადავოს არ წარმოადგენს ის გარემოება, რომ ქონების დაყადაღება საგადასახადო კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით განხორციელდა, თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ ასეთ შემთხვევაში სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლით გათვალისწინებული მესამე პირის დაცვითი ფუნქცია არ გამოიყენება, რამდენადაც სპეციალური კანონი – „საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონი პირდაპირ ითვალისწინებს სასარჩელო წარმოების გზით მესაკუთრის უფლების დაცვის გარანტიას (აღნიშნულის თაობაზე ქვემოთ იმსჯელებს სასამართლო). განსახილველ შემთხვევაში, დავის საგანს მეუღლეთა თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების თაობაზე დადებული გარიგების ბათილობა არ წარმოადგენს, რის გამოც ვერ იქნება გაზიარებული კასატორის პრეტენზია გასაჩივრებული განჩინების სასამართლო პრაქტიკისაგან განსხვავებულობის თა-

ობაზე (იხ. სუს დიდი პალატის 09.12.20026. №3კ/932-02 განჩინება), რაც შეეხება კასატორის მითითებას უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 23 მარტის განჩინებაზე (საქმე №ას-1035-1228-08), საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს სამოქალაქო კოდექსის 1170-ე მუხლის დისპოზიციაზე და განმარტავს, რომ ნორმის მე-2 ნაწილით სარგებლობისათვის სავალდებულო წინაპირობას სასამართლოს მხრიდან იმის დადგენა წარმოადგენს, რომ ვალდებულება, რომელსაც მოვალეს ედავებიან, გამოყენებულია მთელი ოჯახის საერთო ინტერესებისათვის. მოცემულ შემთხვევაში, მოპასუხეს შეგებებული სარჩელის უფლებით არ უსარგებლია, რის გამოც, მხოლოდ შესაგებლის ფარგლებში სამოქალაქო კოდექსის 1170-ე მუხლის გამოყენება დაუშვებელია.

1.6. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლით დადგენილია აღსრულების საგანზე მესამე პირის უფლების დაცვის გარანტია და ნორმის პირველი და მე-2 პუნქტების თანახმად, თუ მესამე პირი ამტკიცებს, რომ მას აღსრულების საგანზე გააჩნია უფლება, მაშინ იმ სასამართლოში, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზედაც ხდება აღსრულება, მესამე პირს შეუძლია აღძრას სარჩელი. ასეთ სარჩელს სასამართლო განიხილავს სასარჩელო წარმოების წესით (სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ). სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ წარედგინება მოვალესა და კრედიტორს. აღნიშნული დანაწესი იცავს იმ პირთა უფლებებს, რომელთა საკუთრების ობიექტი გარკვეული ცდომილების შედეგად მიიჩნევა მოვალის ქონებად (აღსრულების საგნად). ასეთ ვითარებაში აღსრულების საგანზე უფლების მქონე მესამე პირი სარგებლობს უფლებამოსილებით, აღძრას სასამართლოში სარჩელი მოვალისა და კრედიტორის წინააღმდეგ და მოითხოვოს ქონების ყადაღისაგან განთავისუფლება (იხ. სუსგ-ებები: №ას-262-253-2012, 25 ივნისი, 2012 წელი; №ას-305-293-2012, 7 მაისი, 2012 წელი; №ას-1522-1529-2011, 29 დეკემბერი, 2011 წელი; №ას-1777-1755-2011, 4 ივნისი, 2012 წელი; №ას-1101-1050-2014, 6 თებერვალი, 2015 წელი).

1.7. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შე-

დეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

1.8. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

2. სასამართლო ხარჯები:

„სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 5.1. მუხლის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. სსიპ შემოსავლების სამსახურის საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.

2. კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**მეუღლეთა თანასაკუთრება;
მეუღლეთა საერთო ქონების გაყოფა**

ბანჩინება

№ას-569-540-2015

1 ივლისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: მესაკუთრედ აღიარება, ქონების ყადაღის-
გან გათავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნ. მ-ი (შემდეგში მოსარჩელე) 1997 წლის 14 იანვრიდან რე-
გისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფება მოპასუხე ე. ჭ-ასთან
(შემდეგში: პირველი მოპასუხე, მოსარჩელის მეუღლე, ინდ.მე-
წარმე ან მოვალე; იხ. ქორწინების მოწმობა).

2. ქორწინების პერიოდში, 2001 წლიდან, მოსარჩელის მეუღ-
ლე დაეუფლა ქ. ა-ი, რკინიგზის გადასასვლელის მიმდებარე ტე-
რიტორიაზე არსებულ 54.00 კვმ. არასასოფლო-სამეურნეო და-
ნიშნულების მიწის ნაკვეთს მასზე არსებული 54.00 კვმ. შენო-
ბა-ნაგებობით (საკადასტრო კოდით – 4.), რომელიც აბაშის მუ-
ნიციპალიტეტის მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლების აღი-
არების მუდმივმოქმედი კომისიის 2008 წლის 28 მარტის გადაწ-
ვეტილებით გადაეცა საკუთრებაში და საჯარო რეესტრში აღი-
რიცხა მოვალის საკუთრებად.

3. უძრავი ქონების საბაზრო ღირებულება, სასაქონლო ექ-
სპერტიზის დასკვნის შესაბამისად, შეადგენს 17 820 ლარს.

4. პირველი მოპასუხე 2007 წლის 5 ივნისიდან რეგისტრირე-
ბულია ინდივიდუალურ მენარმედ და სსიპ შემოსავლების სამ-
სახურში ირიცხება გადასახადის გადამხდელად. მისი საქმიან-
ობის საგანს წარმოადგენს სურსათით ვაჭრობა, რისთვისაც გა-
მოყენებული ჰქონდა მის სახელზე აღრიცხული, შენობა – ნა-
გებობა.

5. ინდ.მენარმეს ერიცხება ვადაგადაცილებული საგადასა-
ხადო დავალიანება – 67516.45 ლარი, რასაც ყოველდღიურად

ემატება საურავი.

6. საბიუჯეტო დავალიანების გადაუხდელობის გამო, დავალიანების დაფარვის უზრუნველყოფის მიზნით, სსიპ შემოსავლების სამსახურმა (შემდეგში მეორე მოპასუხე, შემოსავლების სამსახური, აპელანტი ან კასატორი) 2013 წლის 27 სექტემბერს გამოსცა №0.. ბრძანება ინდ.მენარმის კუთვნილ ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ. აღნიშნული ბრძანების საფუძველზე, სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის სააღსრულებო ბიუროს საგადასახადო ოფიცერმა, 2013 წლის 13 ნოემბერს გამოსცა ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ №0.. აქტი, რომლითაც ყადაღა დაედო ინდ.მენარმის საკუთრებად რიცხულ უძრავ ქონებას (იხ. ამ განჩინების მე-2 პუნქტი).

7. სენაკის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 30 ივნისის ბრძანებით, დაკმაყოფილდა შემოსავლების სამსახურის შუამდგომლობა, დადგინდა დაყადაღებული ქონების რეალიზაცია აუქციონის გზით, რეალიზაციის დროისათვის არსებული დავალიანების ფარგლებში. აღნიშნული ბრძანება აღსასრულებლად მიქცეული არ არის.

8. ინდ.მენარმის მეუღლემ 2014 წლის 1 აგვისტოს სარჩელი აღძრა პირველი და მეორე მოპასუხის წინააღმდეგ და მოითხოვა მოვალის საკუთრებად რიცხული, დაყადაღებული სადავო უძრავი ქონების 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ ცნობა და ქონების ამავე ნაწილის ყადაღისაგან გათავისუფლება; მანვე, სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, მოითხოვა დაყადაღებული ქონების რეალიზაციის შეჩერება.

9. სენაკის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 2 აგვისტოს განჩინებით დაკმაყოფილდა მოსარჩელის შუამდგომლობა და, 2013 წლის 13 ნოემბრის №0.. აქტის საფუძველზე, სადავო ქონებაზე (იხ. ამ განჩინების მე-2 პუნქტი), შეჩერდა რეალიზაცია.

10. იმავე რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 31 ოქტომბრის გადანყევტილებით, სარჩელი დაკმაყოფილდა და მოსარჩელე ცნობილი იქნა წინამდებარე განჩინების მე-2 პუნქტში მითითებული, პირველი მოპასუხის საკუთრებად აღრიცხული უძრავი ქონების 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ, შესაბამისად, ყადაღისაგან გათავისუფლდა სააღსრულებო ბიუროს საგადასახადო ოფიცრის 2013 წლის 13 ნოემბრის №0.. აქტით (იხ. ამ განჩინების მე-6 პუნქტი) დაყადაღებული უძრავი ქონების – დასახელებული ნაწილიც. უცვლელად დარჩა ამ განჩინების მე-9 პუნქტში მითითებული, მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოყენებუ-

ლი უზრუნველყოფის ღონისძიება.

11. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ამ განჩინების 1-7 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები და დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგენი სსკ) 1151-ე, 1158-ე, 1164-ე, 1168-ე, 183-ე, 185-ე, 312-ე მუხლები.

12. სსკ-ის 1151-ე მუხლის თანახმად, მეუღლეთა უფლება-მოვალეობებს წარმოშობს მხოლოდ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით რეგისტრირებული ქორწინება. ამავ ე კოდექსის 1158-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, მეუღლეთა მიერ ქორწინების განმავლობაში შეძენილი ქონება წარმოადგენს მათ საერთო ქონებას (თანასაკუთრებას), თუ მათ შორის საქორწინო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის დადგენილი. ამავ ე მუხლის მეორე ნაწილით კი განსაზღვრულია, რომ ასეთ ქონებაზე მეუღლეთა თანასაკუთრების უფლება წარმოიშობა მაშინაც, თუ ერთ-ერთი მათგანი ეწეოდა საოჯახო მეურნეობას, უვლიდა შვილებს ან სხვა საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონდა დამოუკიდებელი შემოსავალი.

13. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მითითებული ნორმა განსაზღვრავს მეუღლეთა თანასაკუთრების რეჟიმს, რომლითაც დადგენილია მათი უფლებები ქორწინების პერიოდში შეძენილი ქონების მიმართ. განსახილველი ნორმის მიზანს წარმოადგენს ოჯახის ინტერესების დაცვა. ივარაუდება, რომ ქორწინების პერიოდში შეძენილი ქონება შეძენილია ოჯახის გაძღოლის საერთო მიზნების უზრუნველსაყოფად, ამიტომ, დავის შემთხვევაში, ქორწინების განმავლობაში ქონების შეძენის ფაქტი (კანონით დადგენილი გამონაკლისების გარდა) საკმარისი საფუძველია საიმისოდ, რომ ეს ქონება მიჩნეული იქნეს მეუღლეთა თანასაკუთრებად.

14. დადგენილია, რომ სადავო უძრავი ქონება შეძენილია მეუღლეთა ქორწინების პერიოდში (იხ. ამ განჩინების პირველი და მეორე პუნქტები), მათივე საერთო სახსრებით, ამდენად, აღნიშნული უძრავი ქონება მეუღლეთა თანასაკუთრებაა. საქორწინო კონტრაქტი, რომელიც განსხვავებულ რეჟიმს დაადგენდა მეუღლეთა ქონებრივი უფლებების შესახებ, მხარეთა შორის გაფორმებული არ არის.

15. სსკ-ის 1159-ე მუხლის თანახმად, თანასაკუთრებაში არსებულ ქონებაზე მეუღლეებს თანაბარი უფლებები აქვთ. ამავ ე კოდექსის 1164-ე მუხლის თანახმად, მეუღლეთა საერთო ქო-

ნება თითოეული მეუღლის მოთხოვნით, შეიძლება გაიყოს, როგორც ქორწინების განმავლობაში, ისე მისი შეწყვეტის შემდეგაც, ხოლო 1168-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად დადგენილია, რომ იმ ქონების გაყოფისას, რომელიც მეუღლეთა თანსაკუთრებას წარმოადგენს მეუღლეთა წილი თანაბარია, თუ მათ შორის შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

16. ზემოხსენებული ნორმების ანალიზის საფუძველზე, სამართლომ დაასკვნა, რომ ვინაიდან ქორწინების განმავლობაში შეძენილ უძრავ ქონებაში მეუღლეთა წილი თანაბარია, თითოეული მათგანის წილი უძრავი ქონებიდან უნდა განისაზღვროს $\frac{1}{2}$ ნაწილით.

17. სასამართლომ სსკ-ის 183-ე, 185-ე და 1158-ე მუხლების ერთობლივი ანალიზის საფუძველზე, აღნიშნა, რომ მითითებულითაგან, ბოლო ნორმა, ქმნიდა იმ ნორმატიულ საფუძველს, რაც რეგისტრირებულ ქორწინებაში მყოფ მეუღლეს აძლევდა შესაძლებლობას, მოეპოვებინა და სათანადო წესით დაერეგისტრირებინა საჯარო რეესტრში თანსაკუთრების უფლება. თუმცა, ამ შესაძლებლობის გამოუყენებლობისა და ქორწინებაში შეძენილი ნივთის რეგისტრირებული მესაკუთრის მიერ გასხვისების შემთხვევაში, ნორმატიული საფუძვლის არსებობის მიუხედავად, პირი ვერ შეიძენს საკუთრების უფლებას უძრავ ნივთზე ან მის ნაწილზე სსკ-ის 183-ე და 185-ე მუხლების თანახმად, რაც განპირობებულია სამართალურთიერთობის სტაბილურობის, კეთილსინდისიერი შემძენის კანონით დადგენილ უფლებების დაცვის ინტერესებით. ამასთან, ვინაიდან საკუთრების უფლების რეგისტრაციის კანონისმიერი ვალდებულება ან რაიმე კონკრეტული ვადა საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის კანონმდებლობით დადგენილი არ არის, პირი უფლებამოსილია, ნებისმიერ დროს მოახდინოს თავისი უფლების რეალიზაცია, საკუთრების უფლების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის გზით, მხოლოდ, რეგისტრირებული მესაკუთრის მიერ, საკუთრების ობიექტის განკარგვამდე.

18. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ პირველ მოპასუხეს უძრავი ნივთი არ გაუხსვისებია და ამ მხრივ რაიმე დამაბრკოლებელი გარემოება (კეთილსინდისიერი შემძენის სახით), რაც გამორიცხავდა უძრავი ნივთის მიმართ მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღიარებას, არ არსებობდა. შესაბამისად, სსკ-ის 312-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, დადგენილი იყო პირველი მოპასუხის საკუთრებად საჯარო რეესტრში

რეგისტრირებულ მონაცემთა უტყუარობისა და სისრულის პრე-ზუმფცია, რომლის უზუსტობის გამო, რეგისტრირებულ მონაცემებში ცვლილებების შეტანით, მოსარჩელე უნდა დარეგისტრირებულიყო ამავე უძრავი ქონების 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ.

19. მოსარჩელის მეორე მოთხოვნის თაობაზე (იხ. ამ განჩინების მე-8 პუნქტი) მსჯელობისას, სასამართლომ, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის (შემდეგში საგადასახადო კოდექსი) 155-ე მუხლის პირველ და მე-7 ნაწილების, 238-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ და „დ“ ქვეპუნქტის ანალიზის საფუძველზე, განმარტა, რომ ეკონომიკური საქმიანობის განმახორციელებელი სანარმოები და მენარმე ფიზიკური პირები, ვალდებული არიან მიმდინარე გადასახდელების თანხები ბიუჯეტში შეიტანონ გასული საგადასახადო წლის წლიური გადასახადის მიხედვით. აღნიშნული ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, გამოიყენება საგადასახადო დავალიანების გადახდევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები. საგადასახადო ორგანოს უფლება აქვს, საგადასახადო დავალიანების გადახდევის უზრუნველსაყოფად, დააყადლოს ქონება და მოახდინოს მისი რეალიზაცია. საგადასახადო კოდექსის 241.1-ე მუხლის თანახმად, საგადასახადო ორგანოს უფლება აქვს, სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშე დაადოს ყადაღა პირის საკუთრებაში არსებულ ან/და მის ბალანსზე რიცხულ (გარდა ლიზინგით მიღებული ქონებისა) ნებისმიერ ქონებას, აღიარებული საგადასახადო დავალიანების გადახდევის უზრუნველყოფის მოცულობის ფარგლებში. ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ, საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი გამოსცემს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს. იმავე მუხლის მე-11 ნაწილის თანახმად, საგადასახადო ორგანოსა და აღსრულების ეროვნულ ბიუროს შორის დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე, გადასახადის გადამხდელის ქონებაზე ყადაღის დადების პროცედურების განხორციელება საგადასახადო ორგანოში შეიძლება დაავალდოს აღსრულების ეროვნულ ბიუროს. ხოლო იმავე მუხლის 21-ე ნაწილის თანახმად, ამ მუხლის მე-11 ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, საგადასახადო ორგანო ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ გამოცემულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ – სამართლებრივ აქტს, მასში მითითებული პირის ქონებაზე ყადაღის დადების უზრუნველყოფის მიზნით, უგზავნის აღსრულების ეროვნულ ბიუროს, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით უზ-

რუნველყოფს ქონებაზე ყადაღის დადების პროცედურების განხორციელებას.

20. გარდა ამისა, სასამართლომ აღნიშნა, რომ საგადასახადო ორგანოების და საქართველოს საგადასახადო კოდექსით განსაზღვრული უფლებამოსილი პირების მიერ კონტროლის განხორციელების, მათ შორის, საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველყოფის ღონისძიებების და სამართალდარღვევების საქმისწარმოების პროცედურები, განსაზღვრულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბერის №994 ბრძანებით დამტკიცებული „საგადასახადო კონტროლის განმახორციელებელი პირის შერჩევისა და საგადასახადო კონტროლის განხორციელების, მიმდინარე კონტროლის პროცედურების ჩატარების, სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა ჩამოწერის, საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველყოფის ღონისძიებების განხორციელების, სამართალდარღვევათა საქმისწარმოების წესით“. იმავე წესის 41-ე მუხლით დადგენილია პირის ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცედურა, რომლის თანახმად, ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ გადაწყვეტილება ფორმდება საგადასახადო ორგანოს უფროსის/მოადგილის ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით, რომლის გამოცემა და გადასახადის გადამხდელისთვის წარდგენა ხორციელდება ამ წესის მე-2 მუხლის შესაბამისად.

წესის 42-ე მუხლით კი, დადგენილია ქონებაზე ყადაღის დადების პროცედურა, რომლის თანახმად, გადასახადის გადამხდელი ან/და მისი წარმომადგენელი ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ჩაბარების შემდეგ ვალდებულია სრულად წარმოადგინოს მის საკუთრებაში არსებული ან/და ბალანსზე რიცხული ქონების ნუსხა (ქონების დასახელებისა და ადგილმდებარეობის ზუსტი მისამართის ჩვენებით), რომელშიც უნდა მიუთითოს ის ქონებაც, რომელიც მას სხვებისაგან ეკუთვნის (42-ე მუხლის პირველი პუნქტი). საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი უზრუნველყოფს მარეგისტრირებული ორგანოებიდან გადასახადის გადამხდელის ქონების შესახებ ინფორმაციის მიღებას (42-ე მუხლის მეორე პუნქტი), საგადასახადო ორგანოს უფლებამოსილი პირი გადასახადის გადამხდელის მიერ წარმოდგენილი, მარეგისტრირებული ორგანოებიდან მიღებული და საგადასახადო ორგანოში არსებული მონაცემების შეს-

წავლის საფუძველზე ახორციელებს ქონებაზე ყადაღის დადებას (42-ე მუხლის მესამე პუნქტი).

21. ამრიგად, მითითებული ნორმების შინაარსიდან გამომდინარე, უდავოა, რომ ყადაღის დადება საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველსაყოფად დასაშვებია მხოლოდ გადასახადის გადამხდელის (მოვალის) კუთვნილ ნივთებზე.

22. სასამართლომ განმარტა, რომ დადგენილია, რომ სადავო უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება განხორციელდა გადასახადის გადამხდელის – ინდ.მენარმის ვადაგადაცელებული საგადასახადო დავალიანების გამო, რაც გამორიცხავს, მისი ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, იმ პირის კუთვნილი ქონების აღწერა-დაყადაღებასა და რეალიზაციას, რომელიც გადასახადის გადამხდელს (მოვალეს) არ წარმოადგენს და საგადასახადო დავალიანებაც არ ერიცხება. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე არ არის გადასახადის გადამხდელი, ანუ პირი, ვინც შეიძლება პასუხი აგოს კრედიტორის (სახელმწიფო ბიუჯეტის) წინაშე. შესაბამისად, მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული ნივთის დაყადაღებით მოპასუხე კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილება დაუშვებლად უნდა იქნეს მიჩნეული.

23. სასამართლომ „საალსრულებო წარმოებათა“ შესახებ საქართველოს კანონის (შემდეგში საალსრულებო კანონი) მიზნებზეც იმსჯელა, რომლის პირველი მუხლის თანახმად, ეს კანონი ანესრიგებს საერთო სასამართლოების, ადმინისტრაციული ორგანოების (თანამდებობის პირების), არბიტრაჟის, რესტიტუციისა და კომპენსაციის კომისიისა და მისი კომიტეტის, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს და სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს მიერ მიღებული აქტების და ამ კანონით გათვალისწინებული აღსასრულებელი გადაწყვეტილებების აღსრულების წესსა და პირობებს. იგივე კანონი იცავს იმ პირთა უფლებებს, რომელთა საკუთრების ობიექტი გარკვეული ცდომილების შედეგად მიიჩნევა მოვალის ქონებად (აღსრულების საგნად). ასეთ ვითარებაში, აღსრულების საგანზე უფლების მქონე მესამე პირი უფლებამოსილია, აღძრას სასამართლოში სარჩელი მოვალისა და კრედიტორის წინააღმდეგ და მოითხოვოს ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება (იხ. კანონის 32-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტები).

24. მოსარჩელის მოთხოვნა, სწორედ დასახელებული კანო-

ნის 32-ე მუხლით გათვალისწინებული ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლებას ეხებოდა. მოსარჩელე სადავოდ ხდიდა მეუღლის – ინდ.მენარმის, საგადასახადო ვალდებულებათა აღსრულების მიზნით, მიმდინარე სააღსრულებო წარმოების ფარგლებში გამოყენებულ ყადაღას. მოსარჩელე უთითებდა, რომ დაყადაღებული უძრავი ნივთი მისი საკუთრებაც იყო. აღსანიშნავია, რომ მესამე პირთა უფლებების დაცვის მექანიზმი, ყადაღის აქტიდან ამ პირთა კუთვნილი ქონების ამორიცხვის გზით, დადგენილია, ასევე, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბერის №994 ბრძანებით დამტკიცებული წესის 42-ე მუხლის მე-6 პუნქტით, რომლის თანახმად, საგადასახადო ორგანო ან საგადასახადო ორგანოსა და აღსრულების ეროვნულ ბიუროს შორის ხელშეკრულების არსებობის შემთხვევაში, აღსრულების ეროვნული ბიურო უფლებამოსილია, მესამე პირის შუამდგომლობის საფუძველზე, რომელსაც დაერთვის საკუთრების უფლების დამადასტურებელი მტკიცებულებები, ამორიცხოს მესამე პირის ქონება ქონებაზე ყადაღის დადების აქტიდან.

25. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მითითებული ნორმები ქმნიდნენ ნორმატიულ საფუძვლებს საკუთრების კონსტიტუციური უფლების დაცვის თვალსაზრისით. ამავე ნორმებით დაცულია სამართლის ზოგადი – კანონიერების პრინციპი, რაც გამორიცხავდა კონკრეტული პირის ვალდებულების გამო, არავალდებული პირის მიმართ პასუხისმგებლობის დაკისრების შესაძლებლობას. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელემ მოითხოვა ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება, მანვე დაამტკიცა აღსრულების საგნის – დაყადაღებული ნივთის ნაწილზე მისი საკუთრების უფლების არსებობა, რის გამოც ეს ნივთი უნდა გათავისუფლებულიყო ყადაღისაგან, სააღსრულებო კანონის 32-ე მუხლის შესაბამისად. სასამართლომ არ გაიზიარა მეორე მოპასუხის (შემოსავლების სამსახური) მითითება, რომ მოსარჩელე, როგორც მოვალის მეუღლე წარმოადგენდა ვალდებულ პირს მეუღლის (ინდ.მენარმის) მიმართ წარმოშობილ საგადასახადო ვალდებულებებზე, რის გამოც არ არსებობდა სადავო ნივთის ყადაღისაგან გათავისუფლების საფუძველი.

26. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მეორე მოპასუხის მსჯელობა ფაქტობრივად მეუღლეთათვის სოლიდარული პასუხისმგებლობის დაკისრების თაობაზე მოთხოვნას წარმოადგენდა, რომლის სამართლებრივ საფუძვლებსაც ადგენს სსკ-ის 464-ე და 1170.2

მუხლები, მაგრამ აღნიშნული სცილდებოდა განსახილველი დავის საგანს და მისი განხილვა მხოლოდ დამოუკიდებელი სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში იყო შესაძლებელი. უდავოა, რომ მეორე მოპასუხის მხრიდან სადავო უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება სსკ-ის 1170.2 მუხლის საფუძველზე არ მომხდარა. უძრავ ქონებას ყადაღა დაედო არა როგორც მეუღლეთა თანასაკუთრებაში არსებულ ქონებას, არამედ, როგორც გადასახადის გადამხდელის ინდ.მენარმის კუთვნილ ქონებას.

27. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება გაასაჩივრა მეორე მოპასუხემ, რომელმაც მიუთითა საგადასახადო კოდექსის 238-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტზე: „საგადასახადო დავალიანების გადახდევინების უზრუნველყოფის საშუალებაა ქონებაზე ყადაღის დადება“, ასევე სსკ-ის 311-ე და 312-ე მუხლებზე და აღნიშნა, რომ მოვალის ქონებას მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად დაედო ყადაღა და არ არსებობდა დაყადაღებული ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების საფუძველი, მით უმეტეს, რომ მოვალეს, გააჩნდა აღიარებული საგადასახადო დავალიანება – 68 256,16 ლარი, რომელსაც ყოველდღე ერიცხებოდა საურავი. დაყადაღებულ უძრავ ქონებას ინდ.მენარმე იყენებოდა სამენარმეო საქმიანობისათვის, რაც თავისთავად ცნობილი იყო მისი მეუღლისათვისაც და ეს გარემოება დაადასტურა კიდევ მოსარჩელემ სასამართლო პროცესზე. ამდენად, მოსარჩელე წარმოადგენდა ვალდებულ პირს მისი მეუღლის მიერ ამ ქონების სამენარმეო საქმიანობის შედეგად წარმოშობილ ვალდებულებებზეც.

28. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ამ განჩინების 1-7 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები და გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასებები და დასკვნები საქმის ფაქტობრივ და სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით (სსკ-ის 390-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი), შესაბამისად, არ დააკმაყოფილა მეორე მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი და უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

29. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ რაიონულმა სასამართლომ სავსებით სწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტები და მართებულად მიუთითა, რომ სსკ-ის 1158-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, მოსარჩელეს ეკუთვნოდა სადავო ქონების 1/2 წილი. სააღსრულებო კანონის 32-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, თუ მესამე პირი ამტკიცებს, რომ მას აღ-

სრულების საგანზე გააჩნია უფლება, მაშინ იმ სასამართლოში, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზედაც ხდება აღსრულება, მესამე პირს შეუძლია აღძრას სარჩელი. ასეთ სარჩელს სასამართლო განიხილავს სასარჩელო წარმოების წესით (სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ). სსკ-ის 172-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად კი, თუ საკუთრების ხელყოფა ან სხვაგვარი ხელშეშლა ხდება ნივთის ამოღების ან მისი ჩამორთმევის გარეშე, მაშინ მესაკუთრეს შეუძლია ხელის შემშლელს მოსთხოვოს ამ მოქმედების აღკვეთა. თუ ამგვარი ხელშეშლა კვლავ გაგრძელდება, მესაკუთრეს შეუძლია მოითხოვოს მოქმედების აღკვეთა სასამართლოში სარჩელის შეტანის გზით.

30. სასამართლომ აღნიშნა, რომ დადგენილი იყო მოსარჩელის თანასაკუთრების უფლება სადავო ქონებაზე და ამ უფლების ხელყოფა სადავო ყადაღით, ამიტომ, ქონების ყადაღისგან გათავისუფლების თაობაზე, მოსარჩელის მოთხოვნა კანონიერი იყო და რაიონულმა სასამართლომ მართებულად დააკმაყოფილა იგი.

31. სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მტკიცება იმის თაობაზე, რომ ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება დაუშვებელი იყო, რადგან მასზე ყადაღის დადება კანონიერად მოხდა.

32. სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, დავის საგანი იყო არა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული აქტის კანონიერება, არამედ მესაკუთრის უფლებების დაცვა დაუშვებელი ხელყოფისაგან. ამის გამო, იმ საკითხს, რამდენად იყო უფლებამოსილი საგადასახადო ორგანოს წარმომადგენელი განეხორციელებინა სააღსრულებო მოქმედება, ამ დავის გადანყვეტისათვის მნიშვნელობა არ ჰქონდა.

33. სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მტკიცება, რომ უძრავ ნივთზე მის მიერ გამოყენებულ საჯარო-სამართლებრივ შეზღუდვას იცავდა საჯარო რეესტრის მონაცემთა უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ რაიონულმა სასამართლომ, ამ ნაწილშიც სავსებით სწორად განმარტა სსკ-ის 185-ე და 312-ე მუხლები და აღნიშნა, რომ საჯარო რეესტრის მონაცემთა უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფციაზე შეიძლება მიუთითოს მხოლოდ იმ პირმა, ვინც ქონებას იძენს გარიგების საფუძველზე. აპელანტს კი სადავო ქონება გარიგებით არ შეუძენია. არამოვალის ქონებაზე

მიქცეულ აღსრულებას კი ზემოხსენებული დაშვება არ იცავს.

34. სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მტკიცება, რომ მოსარჩელემ თანასაკუთრებაში არსებულ ქონებაზე უფლება დაკარგა, რადგან არ მოახდინა ამ უფლების რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში და განმარტა, რომ მოსარჩელე სადავო ქონების თანამესაკუთრე გახდა კანონის ძალით და ამ უფლების რეალიზაცია, ქორწინების განმავლობაში, ვადით შეზღუდული არ არის. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა რაიონული სასამართლოს მსჯელობა იმის თაობაზე, რომ სადავო ქონებაზე აღსრულების მისაქცევად აუცილებელი იყო, რომ აპელანტს აღედრა სარჩელი (იხ. ამ განჩინების 25-ე პუნქტი).

35. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ქონება ისედაც მიქცეული იყო აღსასრულებლად და ამისთვის კრედიტორის მხრიდან ცალკე სარჩელის აღძვრა საჭირო აღარ იყო. თუმცა, მიუხედავად ამისა, სასამართლოს მოსაზრებით, სადავო ქონებაზე აღსრულების მიქცევა დაუშვებელი იყო. სსკ-ის 1170-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ერთ-ერთი მეუღლის ვალის დასაფარავად გადახდევინება შეიძლება მოხდეს მისი ქონებიდან ან/და თანასაკუთრებაში მისი წილიდან, რომელსაც იგი მიიღებდა ქონების გაყოფის შემთხვევაში. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად კი, აღნიშნული ვალების გამო, მეუღლეთა საერთო ქონებიდან გადახდევინება შეიძლება, მხოლოდ, მაშინ, თუ სასამართლო დაადგენს, რომ, რაც ვალდებულებით იყო მიღებული, გამოყენებულია მთელი ოჯახის საერთო ინტერესებისათვის.

36. სასამართლომ მიიჩნია, რომ სსკ-ის 1170-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, მეუღლეთა საერთო ქონებიდან გადახდევინება დასაშვებია, თუ სასამართლო იმ ვალდებულებას, რომლის გამოც აღსრულება უნდა მოხდეს, სსკ-ის 1169-ე მუხლის საფუძველზე, მიიჩნევს მეუღლეთა საერთო ვალად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ამ მუხლის პირველი ნაწილის დათქმა, პრაქტიკულ აზრს დაკარგავდა.

37. ამასთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ დამატებით, მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 16 ივნისის განჩინებაზე – საქმე №ას-412-389-2014, რომლითაც საკასაციო ინსტანციამ საერთო სასამართლოების ერთიან პრაქტიკასთან შესაბამისად ჩათვალა სააპელაციო სასამართლოს იდენტური განმარტება.

38. ამის გამო, სადავო ქონებაში მოსარჩელის წილზე აღსრულება შეიძლება მიქცეულიყო მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დად-

გინდებოდა, რომ ის საგადასახადო ვალდებულება, რომლის გამოც ქონებას ყადაღა დაედო, იყო მეუღლეთა (მოსარჩელისა და მოვალის) საერთო ვალი.

39. საგადასახადო კოდექსის მე-20 მუხლის პირველი ნაწილისა და 272-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, გადასახადისა და საგადასახადო საურავების გადახდის ვალდებულება ეკისრება მხოლოდ გადასახადის გადამხდელს. ამის გამო, ინდ.მენარმის გადასახადელი შეუძლებელია ჩაითვალოს მოვალისა და მოსარჩელის საერთო ვალად. ამიტომ, ამ ვალდებულების გამო, საერთო ქონებაში მოსარჩელის კუთვნილ წილზე აღსრულების მიქცევა დაუშვებელი იყო.

40. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, საკასაციო წესით გაასაჩივრა მეორე მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის უარყოფა.

41. კასატორს დაუსაბუთებლად მიაჩნია გასაჩივრებული განჩინება და საგადასახადო კოდექსის 238-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტსა და 241-ე მუხლის დანაწესზე უთითებს, ამასთან საკასაციო პრეტენზიაში იმავე არგუმენტებზე ამახვილებს ყურადღებას, რაც სააპელაციო საჩივარში ჰქონდა აღნიშნული (იხ. შესაბამისად, ამ განჩინების მე-19 და 26-ე პუნქტები). კასატორი, სსკ-ის 311-ე, 312-ე მუხლებზე აპელირებს და აღნიშნავს, რომ სასამართლოს თავდაპირველად უნდა ემსჯელა სადავო ქონებაზე ყადაღის დადების კანონიერების შესახებ და შემდეგ უნდა მიეღო გადაწყვეტილება, რამდენად მართებული იყო მოთხოვნა სადავო ქონებაზე საკუთრების აღიარების თაობაზე (რაც გაზიარებული არ იქნა), მით უმეტეს, რომ სსსკ-ის 180-ე მუხლის თანახმად, აღიარებითი სარჩელის აღძვრისას, მოსარჩელემ უნდა დაასაბუთოს იმის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს. აღიარებითი სარჩელი კი დაუშვებელია, თუ შესაძლებელია მიკუთვნებითი აღსრულებითი სარჩელის აღძვრა. კასატორის მოსაზრებით, მოსარჩელის აღიარებითი სარჩელი უსაფუძვლოა, რადგან მას ჰქონდა უფლება, გაეყო მეუღლეთა საერთო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება და დაერეგისტრირებინა მის საკუთრებად, ვიდრე მოხდებოდა აღნიშნულ ქონებაზე ყადაღის დადება. შესაბამისად, ვინაიდან მეუღლეთა საკუთრება გაყოფილი არ არის, უსაფუძვლოა, ასევე, მოთხოვნა დაყადაღებული უძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების შესახებ, ვინაიდან, ცხადია, რომ მოსარჩელის მიზანს

წარმოადგენს მოვალის (მეუღლის) საგადასახადო ვალდებულებების თავის ასარიდებლად ქონების განრიდება.

42. კასატორი უთითებს, ანალოგიურ დავებზე საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკაზე (საქმე № 3კ/932-02), რომელშიც სასამართლომ საზგასმით აღნიშნა, რომ უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება წარმოიშობა საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის გზით და ამის ძირითადი მიზანია შეძენის ინტერესების დაცვა. კასატორი უთითებს საკასაციო სასამართლოსეულ განმარტებაზე სსკ-ის 1158-ე მუხლთან დაკავშირებით: „მეუღლეთა მიერ ქონების განმავლობაში შეძენილი ქონება წარმოადგენს მათ საერთო ქონებას (თანასაკუთრებას), რაც არ უნდა განიმარტოს მართოდენ სიტყვა-სიტყვითი აზრით. ასეთი ქონება საკუთრებად იქცევა მხოლოდ ორივე მეუღლის უფლების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციით. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, კასატორმა, მისივე ნებით, ხელიდან გაუშვა შესაძლებლობა, საჯარო რეესტრში აღრიცხულიყო, როგორც თანამესაკუთრე“.

43. კასატორი სადავოდ ხდის, ასევე, გასაჩივრებულ განჩინებაში სსკ-ის 1170-ე მუხლის გამოყენებას და აღნიშნავს, რომ დაყადებული ქონებას პირველი მოპასუხე იყენებდა სამეწარმეო საქმიანობისათვის, რაც ცნობილი იყო მისი მეუღლისათვის (მოსარჩელისათვის), რაც ამ უკანასკნელმა დაადასტურა კიდევ სხდომაზე. ამდენად, კასატორს მიაჩნია, რომ მოსარჩელეც ვალდებული პირია თავისი მეუღლის სადავო ქონების სამეწარმეო საქმიანობის შედეგად წარმოშობილ ვალდებულებებზე;

44. კასატორი უთითებს უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 23 მარტის განჩინებაზე (№ას-1035-1228-08), რომლითაც სასამართლომ განმარტა, რომ სამეწარმეო საქმიანობა მოგების მისაღებად ხორციელდება, ხოლო ოჯახის წევრის ლეგალური სამეწარმეო საქმიანობა, რომლის მიზანია მოგების მიღება, ყოველთვის მიმართულია ოჯახის მატერიალური და სოციალური კეთილდღეობისაკენ და ოჯახის წევრის მიერ სამეწარმეო საქმიანობის ფარგლებში მიღებული გადანაცვეტილებები შედის ოჯახის საერთო ინტერესებში. კასატორი უთითებს მეუღლეთა თანასაკუთრების ინსტიტუტის განსაკუთრებულობაზე, რომლითაც დაცული უნდა იქნეს არა მხოლოდ მეუღლეთა ინტერესები, არამედ მეუღლეთა მიმართ წარმოშობილი ვალდებულებებიდან გამომდინარე მესამე პირის ინტერესებიც, რათა მიღებული არ იქნეს არამართლზომიერი და უსამართლო შედეგები და თავიდან იქნეს აცილებული მესამე პირებისათვის საზი-

ნო და არაკეთილსინდისიერი, წინასწარ შეთანხმებული ქმედებები. სასამართლომ, სსსკ-ის 105-ე მუხლის საფუძველზე, მტკიცებულებები უნდა შეაფასოს შინაგანი რწმენით, საქმის გარემოებათა ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად განხილვით.

45. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 5 ივნისის განჩინებით, საკასაციო განაცხადი წარმოებაში მიღებული, სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე, დასაშვებობის შემომნების მიზნით.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა განაწილებისა და საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის იურიდიული დასაბუთებულობის შემომნების შედეგად მიიჩნევს, რომ მეორე მოპასუხის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც იგი დაუშვებელია, შემდეგი არგუმენტაციით:

46. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული საფუძველები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

47. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი ზემოთ მითითებული საფუძველით.

48. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძველით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ გან-

სხვაგვარად საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. სუსგ-ებები: №ას-1522-1529-2011, 29.12.2011 წ.; №ას-305-293-2012, 07.05.2012 წ.; №ას-1777-1755-2011, 04.06.2012 წ.; №ას-262-253-2012, 25.06.2012 წ.; №ას-1101-1050-2014, 06.02. 2015 წ., №ას-997-877-2015, 16.02.2016წ.).

49. საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს, არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

50. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივარი დასაშვებია რომ ყოფილიყო, მას არა აქვს წარმატების პერსპექტივა შემდეგ გარემოებათა გამო:

ა) განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი საკასაციო საჩივრების დასაშვებობის წინაპირობაც, რომლის მიხედვითაც, საკასაციო საჩივარი დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე;

ბ) სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს ასეთი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

51. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ განსახილველ საქმეში დავის საგანს მეუღლეთა საერთო ვალების თანაბარწილად დაკისრება წარმოადგენს. მოსარჩელის მტკიცებით, მისმა დამ ბანკიდან აიღო სესხი იმ მიზნით, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხეს (ყოფილ მეუღლეებს) საცხოვრებელი სახლის შესაძენად გამოეყენებინათ.

52. განსახილველ შემთხვევაში, კასატორის ძირითადი პრეტენზია მდგომარეობს იმაში, რომ მოვალეს გააჩნდა აღიარებული საგადასახადო დავალიანება, რის გამოც, საგადასახადო კოდექსის 241-ე მუხლის დაცვით, განხორციელდა იმ ქონების დაყადაღება, რომელიც საჯარო რეესტრში მოვალის საკუთრებად იყო რეგისტრირებული (სსკ-ის 311-ე და 312-ე მუხლები),

შესაბამისად, სსსკ-ის 180-ე მუხლის ფარგლებში სასამართლოს ჯერ დაყადაღების კანონიერებაზე უნდა ემსჯელა, ხოლო შემდეგ მიეღო გადაწყვეტილება. განსახილველი აღიარებითი სარჩელი დაუშვებელია, რადგანაც მოსარჩელეს ჰქონდა შესაძლებლობა, გაეყო თანასაკუთრება, ხოლო სარჩელის მიზანს, გადასახადის გადახდისაგან თავის არიდება წარმოადგენს; ასევე, კასატორის მტკიცებით, სააპელაციო სასამართლომ, სსკ-ის 1151-ე და 1158-ე მუხლების საფუძველზე, დასაბუთებულად მიიჩნია სარჩელი და არ გაიზიარა სასამართლო პრაქტიკა (სუსგ №3კ/932-02). ასევე, სასამართლომ არ გამოიყენა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტება (სუსგ №ას-1035-1228-08), რითაც სასამართლოს მიერ დარღვეულია სსსკ-ის 105-ე მუხლის მოთხოვნები.

53. საკასაციო სასამართლო კასატორის პრეტენზიათა საპირისპიროდ განმარტავს, რომ სსსკ-ის 1158-ე მუხლი წარმოადგენს საკუთრების კონსტიტუციური უფლების წარმოშობის წინაპირობას და კანონის ძალით აღჭურავს მეუღლეს ამ უფლებით, თუკი ქონება მეორე მეუღლის მიერაა შექმნილი და ქონებრივი ნაშთი რეგისტრირებული ქორწინების პერიოდს ემთხვევა, რადგანაც სწორედ ქორწინების ფაქტის რეგისტრაცია წარმოშობს ქონებრივ უფლებებს (სკ-ის 1151-ე მუხლი). განსახილველ შემთხვევაში, სადავოს არ წარმოადგენს ის გარემოება, რომ ქონების დაყადაღება საგადასახადო კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით განხორციელდა, თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ ასეთ შემთხვევაში სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლით გათვალისწინებული მესამე პირის დაცვითი ფუნქცია არ გამოიყენება, რამდენადაც სპეციალური კანონი – „საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონი პირდაპირ ითვალისწინებს სასარჩელო წარმოების გზით მესაკუთრის უფლების დაცვის გარანტიას“ (იხ. სუსგ №ას-621-588-20156.)

54. განსახილველ შემთხვევაში, დავის საგანს მეუღლეთა თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების თაობაზე დადებული გარიგების ბათილობა არ წარმოადგენს, რის გამოც სასამართლო არ იზიარებს კასატორის შედავებას გასაჩივრებული განჩინების სასამართლო პრაქტიკისაგან განსხვავებულობის თაობაზე (იხ. სუს დიდი პალატის 09.12.20026. №3კ/932-02 განჩინება), ხოლო უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 23 მარტის განჩინებაზე (საქმე №ას-1035-1228-08), კასატორის მითითების შესახებ, საკასაციო სასამართლო სსკ-ის 1170-ე მუხლის დისპო-

ზიციაზე ამახვილებს ყურადღებას და განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმის მე-2 ნაწილით სარგებლობისათვის, სავალდებულო წინაპირობას წარმოადგენს სასამართლოს მხრიდან იმის დადგენა, რომ ვალდებულება, რომელსაც მოვალეს ედავებიან, გამოყენებულია მთელი ოჯახის საერთო ინტერესებისათვის. „მოცემულ შემთხვევაში, მოპასუხეს შეგებებული სარჩელის უფლებით არ უსარგებლია, რის გამოც, მხოლოდ შესაგებლის ფარგლებში სამოქალაქო კოდექსის 1170-ე მუხლის გამოყენება დაუშვებელია“ (იხ. სუსგ №ას-621-588-2015წ.).

55. სასამართლო, სააღსრულებო კანონის 32-ე მუხლის დანაწესზე უთითებს, რომლითაც დადგენილია აღსრულების საგანზე მესამე პირის უფლების დაცვის გარანტია და ნორმის პირველი და მე-2 პუნქტების თანახმად, თუ მესამე პირი ამტკიცებს, რომ მას აღსრულების საგანზე გააჩნია უფლება, მაშინ იმ სასამართლოში, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზედაც ხდება აღსრულება, მესამე პირს შეუძლია აღძრას სარჩელი. ასეთ სარჩელს სასამართლო განიხილავს სასარჩელო წარმოების წესით (სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ). სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ წარედგინება მოვალესა და კრედიტორს. აღნიშნული დანაწესი იცავს იმ პირთა უფლებებს, რომელთა საკუთრების ობიექტი გარკვეული ცდომილების შედეგად მიიჩნევა მოვალის ქონებად (აღსრულების საგნად). ასეთ ვითარებაში აღსრულების საგანზე უფლების მქონე მესამე პირი სარგებლობს უფლებამოსილებით, აღძრას სასამართლოში სარჩელი მოვალისა და კრედიტორის წინააღმდეგ და მოითხოვოს ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება (იხ. ამ განჩინების 47-ე პუნქტში მითითება საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკაზე).

56. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კრედიტორის წინაშე მოვალის ვალდებულება – საგადასახადო დავალიანება წარმოიშვა საგადასახადო კანონმდებლობის საფუძველზე, რაც საჯარო მართლწესრიგის მონესრიგებას განეკუთვნება და მეუღლეთა თანასაკუთრების სამართლებრივი რეჟიმის შეფასებისას ვერ გახდება მხარეთა კერძოსამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის ან შეცვლის სამართლებრივი საფუძველი. ამასთან, დადგენილია, რომ სადავო ქონება მეუღლეთა თანასაკუთრებას წარმოადგენს და მათ შორის არ ყოფილა შეთანხმება (საქორწინო კონტრაქტი – სსკ-ის 1158-ე მუხლის მე-2 ნაწილი), რაც ქონების განსხვავებულ სამართლებრივ რეჟიმზე

მიუთითებდა და ცაკვლე მსჯელობის საგანი გახდებოდა.

57. კანონმდებელი ერთმანეთისაგან მიჯნავს სსკ-ის 1170-ე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილებს, როგორც მოთხოვნის წარმოშობის ორ დამოუკიდებელ საფუძველს, დასახელებული ნორმის მე-2 ნაწილზე, საკასაციო სასამართლომ გაამახვილა ყურადღება წინამდებარე განჩინების 53-ე პუნქტში და სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას, რომელიც 35-ე პუნქტშია ასახული, ხოლო სსკ-ის 1170-ე მუხლის მე-3 ნაწილის წინაპირობა სრულიად განსხვავებულია და ერთ-ერთი მეუღლის დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისას მეუღლეთა თანასაკუთრებიდან გადახდევინებას შესაძლებლად მიიჩნევს მხოლოდ მაშინ, თუკი განაჩენით დადგინდება, რომ ეს ქონება შეძენილია დანაშაულის ჩადენის შედეგად მიღებული სახსრებით. ამდენად, 1170-ე მუხლის მონესრიგება მეუღლეთა თანასაკუთრებიდან გამომდინარე ერთ-ერთი მეუღლის ვალის დაფარვის სპეციალურ წინაპირობებს ადგენს, რაც განსახილველ შემთხვევაში, ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად აქვს გამოკვლეული და შეფასებული სააპელაციო სასამართლოს.

58. კასატორის პრეტენზია, როდესაც ის სსკ-ის 311-ე, 312-ე მუხლებზე აპელირებს და აღნიშნავს, რომ სასამართლოს თავდაპირველად უნდა ემსჯელა სადავო ქონებაზე ყადაღის დადების კანონიერების შესახებ და შემდეგ უნდა მიეღო გადაწყვეტილება, რამდენად მართებული იყო მოთხოვნა სადავო ქონებაზე საკუთრების აღიარების თაობაზე (იხ. ამ განჩინების მე-40 პუნქტი), დასაბუთებულად გააქარწყლა სააპელაციო სასამართლომ (იხ. ამ განჩინების მე-32 პუნქტი), რასაც სრულად იზიარებს და ეთანხმება საკასაციო სასამართლო, ისევე, როგორც გასაჩივრებულ განჩინებაში განვითარებულ მსჯელობასა და დასკვნებს, რომლებიც ასახულია წინამდებარე განჩინების 27-38 პუნქტებში.

59. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

60. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას საკასაციო საჩივა-

რი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

61. „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. სსიპ შემოსავლების სამსახურის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;
2. კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია;
3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

მეუღლეთა საერთო ვალების გაყოფა

განჩინება

№ას-315-300-2016

17 ივნისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: მეუღლეთა საერთო ვალების თანაბარწილად დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მ. ს-სა (შემდეგში: მოსარჩელე, მოვალე, აპელანტი ან კასატორი) და დ. ს-ს (შემდეგში: მოპასუხე ან მონინაალმდეგე) შორის ქორწინება დარეგისტრირდა 2006 წლის 27 სექტემბერს (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ, 1151-ე

მუხლი).

2. მეულლეთა შორის რეგისტრირებული ქორწინება (სააქტო ჩანაწერის №მ 0.....) შეწყდა ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 16.12.2014წ. გადაწყვეტილებით (სსკ-ის 1122-ე მუხლის „გ“ პუნქტი, 1123.1. მუხლი).

3. მოსარჩელის სახელზე, 2013 წლის 13 სექტემბრის დადებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე (სსკ-ის 477-ე, 183, 311-ე მუხლები), აღირიცხა ქ. ბოლნისში, ჯ-ის ქ. №.....ში მდებარე მიწის ნაკვეთი მასზე განთავსებული სახლით (ს.კ 8; შემდეგში უძრავი ქონება.) ხელშეკრულების თანახმად, ნასყიდობის საგანი გაიყიდა 18 000 აშშ დოლარად. ხელშეკრულების მე-6 პუნქტით განისაზღვრა მყიდველის ვალდებულება, მიიღოს ნასყიდობის საგანი და გადასცეს გამყიდველს ნასყიდობის თანხა ხელშეკრულებაზე ხელმოწერისთანავე.

4. მოსარჩელის საკუთრებად რიცხული უძრავი ქონება დატვირთულია იპოთეკით სს „ბ-ა“-სთან 2013 წლის 01 ნოემბერს დადებული იპოთეკის ხელშეკრულების საფუძველზე, რომლითაც უზრუნველყოფილი იქნა მოპასუხესთან დადებული №36-31202-000016 საკრედიტო პროდუქტებით მომსახურების შესახებ გენერალური ხელშეკრულება (სსკ-ის 623-ე, 286-ე, 289.1. მუხლები).

5. შ. გ-ემ (შემდეგში: მოსარჩელის და), 2013 წელს, აიღო საბანკო კრედიტი სს „ს-ში“ (შემდეგში: ბანკი), რომლის საწყისი ნაშთი შეადგენდა 5470 ლარს, ხოლო გადასახდელ საპროცენტო სარგებელთან ერთად – 6814,19 ლარს. გადახდის გრაფიკის მიხედვით, ბოლო შენატანი უნდა განხორციელდეს 2016 წლის 20 სექტემბერს. 2015 წლის 22 აპრილის მდგომარეობით, მოსარჩელის დის საკრედიტო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების ძირითადი თანხა შეადგენდა 2 904.36 ლარს, დარიცხული პროცენტი კი – 2,31 ლარს (სსკ-ის 623-ე, 867-ე მუხლები).

6. მოსარჩელესა და მის დას შორის, 2015 წლის 21 იანვარს, გაფორმდა და სანოტარო წესით დადასტურდა ხელშეკრულება ვალის აღიარების შესახებ (სსკ-ის 341-ე მუხლი), რომლის შესაბამისად მოსარჩელემ აღიარა, რომ მას აქვს დის ვალი – 6 815 ლარი. იმავე ხელშეკრულების მე-2 პუნქტის თანახმად, მოვალეს დავალიანება კრედიტორის წინაშე წარმოეშვა 2013 წლის 11 სექტემბერს მოვალის მიერ კრედიტორისაგან უძრავი ქონების (იხ. ამ განჩინების მე-3 პუნქტი) შეძენის შედეგად დარჩე-

ნილი გადაუხდელი თანხის გამო. მე-4 პუნქტით კი მხარეები შეთანხმდნენ, რომ მოვალე კრედიტორის ვალს გადაიხდიდა 2016 წლის 20 სექტემბრის ჩათვლით. ამავდროულად, მოვალე უფლებამოსილია, კრედიტორს ვალი დაუბრუნოს ვადაზე ადრე – ორი ათას თექვსმეტი წლის ოცი სექტემბრის ჩათვლით ნებისმიერ დროს, ხოლო კრედიტორი ვალდებულია დაიბრუნოს ვალი.

7. მოვალემ 2015 წლის 8 ივნისს სარჩელი აღძრა ყოფილი მეუღლის წინააღმდეგ და მოითხოვა მოპასუხისათვის ქორწინების განმავლობაში აღებული ვალის თანაბარწილად დაკისრება იმ გარემოებაზე მითითებით, რომ მისმა დამ (კრედიტორმა), ყოფილ მეუღლეთა თხოვნით (მათი ქორწინების განმავლობაში) აიღო ბანკიდან სესხი, რომლის ოდენობა საპროცენტო სარგებელთან ერთად შეადგენს 6 815 ლარს.

8. ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. სასამართლომ სასარჩელო მოთხოვნის უარსაყოფად მიუთითა სსკ-ის 867-ე, 349-ე, 623-ე, 624-ე, 52-ე, 47-ე და 1158-ე მუხლებზე და განმარტა, რომ მოსარჩელესა და მის დას შორის გაფორმებული ვალის აღიარების ხელშეკრულება, არ ადასტურებდა მოვალის სასარგებლოდ, ამ უკანასკნელის დის მიერ სესხის აღებას, რადგან დებს შორის სესხის ხელშეკრულება შედგენილია მას შემდეგ, რაც ჯერ კიდევ რეგისტრირებულ მეუღლეებს შორის (მოსარჩელე და მოპასუხე – იხ. ამ განჩინების პირველი პუნქტი) წარმოიშვა დავა მრავალ საკითხზე, მათ შორის მეუღლეთა საერთო ვალების გაყოფის საკითხზე. სასამართლოს შეფასებით, ვალის აღიარების სანოტარო წესით დადასტურებული ხელშეკრულება, ფაქტობრივად, მოსარჩელისა და მისი დის სიტყვიერი განმარტების წერილობითი გამოხატულება იყო, რომლის ერთადერთ მიზანს, მოსარჩელის მოთხოვნის გამყარება წარმოადგენდა, შესაბამისად, სასამართლო აღნიშნულ მტკიცებულებას, სესხის ხელშეკრულების დამადასტურებელი წერილობითი მტკიცებულების ძალას ვერ მიანიჭებდა.

9. მოსარჩელემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება, მოითხოვა მისი ნაწილობრივ გაუქმება – 3 407.5 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრებაზე უარის თქმის ნაწილში და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, ამ ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილება.

10. მოსარჩელემ სააპელაციო საჩივარი შემდეგ პრეტენზი-

ებზე დააფუძნა:

10.1. სასამართლომ არასწორად იმსჯელა ვალის არსებობა-არარსებობის თაობაზე, თითქოს მოპასუხეზე სესხის გადაცემა არ მომხდარა და ეს მხოლოდ ვალის აღიარება იყო. მოპასუხეს სადავოდ არ გაუხდია აღნიშნული გარიგება და არც მისი ბათილობა მოუთხოვია, თუკი აღნიშნული გარიგება სხვა გარიგების დასაფარად გამოყენებულად უნდა მიჩნეულიყო. სასამართლო სხდომაზე მონმეებმა დაადასტურეს ვალის არსებობის ფაქტი, თუმცა, სასამართლომ მათ სხვაგვარი შეფასება მისცა;

10.2. სასამართლომ არასწორად განმარტა ვალის აღიარების ხელშეკრულების მე-2 პუნქტი. კერძოდ, სასამართლომ კრედიტორად და მოვალედ მიიჩნია სხვა პირები, თითქოს ვალის არსებობა ეფუძნებოდა ნასყიდობის ხელშეკრულებას, რომელიც რეალურად არ არსებობს. ვალის აღიარების ხელშეკრულებაში ცალსახად განმარტებულია, რომ მოსარჩელემ ნამდვილად აიღო სესხი მისი დისაგან, რაც მოვალემ ბინის შესაძენად გამოიყენა. ვალის აღიარების ხელშეკრულება, მიზნობრივად წარმოადგენს მტკიცებულებას, რომელიც უნდა გახდეს სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი;

10.3. სასამართლომ არასწორად განმარტა სესხის ხელშეკრულების არსებობის ფაქტი და მოპასუხის სახელზე გაცემული სესხის თანხის რაოდენობაც. კერძოდ, მოპასუხის სახელზე დაირიცხა 7 000 ლარი, დაფიქსირდა საკომისიოს – 140 ლარის გადახდა, ხოლო მოპასუხემ ჯერ 5 329 ლარი გაიტანა, შემდეგ – 1 500 ლარი. სასამართლომ სათითაოდ იმსჯელა აღნიშნულ თანხებზე და მიიჩნია, რომ მოპასუხემ მთლიანობაში მიიღო გაცილებით მეტი თანხა, ვიდრე მან რეალურად მიიღო სესხის სახით, რაც ბინის შესაძენად საკმარისად ჩათვალა.

11. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 15 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

12. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-6 პუნქტებში მითითებული გარემოებები და გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნები და შეფასებები საქმის ფაქტობრივ და სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით.

13. სასამართლომ დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა სსკ-ის 316-ე, 317-ე, 1151-ე, 1158-ე, 1169-ე, 341-ე მუხლები და დად-

გენილად მიიჩნია, რომ ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 16.12.2014წ. გადაწყვეტილებით მოპასუხე ცნობილ იქნა მოსარჩელის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების 1/2 წილის მესაკუთრედ. გადაწყვეტილება გასაჩივრებულია და არ არის კანონიერ ძალაში შესული.

14. სასამართლომ განმარტა, რომ მეუღლეთა საერთო ვალად მიჩნევისათვის აუცილებელია დადასტურდეს, რომ ვალი აღებულია ორივე მეუღლის მიერ, ან ერთი მეუღლის მიერ, მაგრამ მეორე მეუღლის თანხმობით და ოჯახის ინტერესებიდან გამომდინარე. მხოლოდ ასეთ შემთხვევაში აკისრებს კანონმდებელი პასუხისმგებლობას მეორე მეუღლეს საერთო ვალის გაყოფით.

15. სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის განმარტება, რომ მისმა დამ მხარეთა თხოვნით აიღო ბანკიდან სესხი და იგი მოხმარდა მოსარჩელის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების შეძენას.

16. სასამართლომ, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ) მე-4, 102-ე, 105-ე მუხლებზე დაყრდნობით, აღნიშნა, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოება შეჯიბრებითობის პრინციპზეა დამყარებული, რაც თავისთავად მიანიშნებს მხარეთა შესაძლებლობაზე, მათი მოთხოვნები, თუ ამ მოთხოვნის წინააღმდეგ წარდგენილი შესაგებლები დამაჯერებლად დაადასტურონ. მტკიცების პროცესში მხარე არ არის შეზღუდული და ის თავად წყვეტს, რომელი ფაქტით დაამტკიცოს მოთხოვნის მართებულობა, თუმცა, ვალდებულია, მითითებული ფაქტები სარწმუნო მტკიცებულებებზე დაამყაროს. გარკვეული ფაქტების დადასტურება შესაძლებელია არა ნებისმიერი, არამედ მხოლოდ კონკრეტული, სათანადო მტკიცებულებებით. სასამართლოს მიზანია, მხარეთა მიერ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებების ურთიერთშეჯერებით დაადგინოს სადავო გარემოების არსებობა-არარსებობის ფაქტი, რა დროსაც ყოველი მტკიცებულების სათანადოობა მოწმდება სასამართლოს მიერ.

17. სასამართლომ ასევე მიუთითა მხარეთა მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების მტკიცების ტვირთის განაწილების სტანდარტზე, რომლის მიხედვით, მხარეს, რომელიც თავის მოთხოვნას, თუ შესაგებელს აფუძნებს კონკრეტულ ფაქტობრივ გარემოებას, ეკისრება მითითებული გარემოების მტკიცების ტვირთი. კონკრეტულ შემთხვევაში, იმ გარემოების მტკი-

ცების ტვირთი, რომ მოსარჩელის დამ, მეუღლეთა თხოვნით, აიღო ბანკიდან სესხი და იგი მოხმარდა მოსარჩელის სახელზე რიცხვული უძრავი ქონების შეძენას, ეკისრებოდა სწორედ აპელანტს, რომელმაც სათანადო მტკიცებულებებზე მითითებით აღნიშნული გარემოების დადასტურება ვერ შეძლო.

18. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა ქვემდგომი სასამართლოს მსჯელობა და დაასკვნა, რომ, მოსარჩელის სასარგებლოდ, სესხის ხელშეკრულების დადების დამადასტურებელ საკმარის მტკიცებულებად ვერ იქნებოდა მიჩნეული მონმეთა ჩვენებები.

19. სასამართლომ მოსარჩელის მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი მტკიცებულებების – ვალის აღიარების ხელშეკრულების შეფასებისას, სკ-ის 341-ე მუხლის საფუძველზე, აღნიშნა, რომ ვალის არსებობის აღიარება ძირითადი ვალდებულებითი ურთიერთობისაგან დამოუკიდებლად ახალ მოთხოვნას ქმნის. ვალის არსებობის აღიარება ძირითადი ვალდებულებითი ურთიერთობის არსებობის სადავოობის შემთხვევაშიც, შესრულების ვალდებულებას წარმოშობს და კრედიტორს მოთხოვნის უფლებას ანიჭებს. ამასთან, ვალის აღიარება იმით განსხვავდება ნებისმიერი სხვა ფორმით გათვალისწინებული მოთხოვნის აღიარებისაგან, რომ იგი ახალი ხელშეკრულებაა და არა სხვა სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში ნების გამოვლენა. ვალის არსებობის აღიარება არის ცალმხრივი და აბსტრაქტული ხელშეკრულება, რომლის თანახმად ერთი მხარე მეორე მხარის სასარგებლოდ დამოუკიდებლად კისრულობს გარკვეულ მოქმედებების შესრულებას და, ამდენად, საკმარისია ერთი პირის მიერ ნების გამოვლენა.

20. განსახილველ შემთვევაში პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ აღიარა, რომ ჰქონდა დის ვალი – 6 815 ლარი.

21. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ქვემდგომმა სასამართლომ სამართლებრივად სწორად შეაფასა 21.01.2015 წლის ვალის აღიარების ხელშეკრულება და შესაბამისად, გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომელიც ასახულია წინამდებარე განჩინების მე-8 პუნქტში. შესაბამისად, სასამართლომ მართებულად არ მიანიჭა მას ისეთი წერილობითი მტკიცებულების ძალა, რომელიც დაადასტურებდა მესამე პირის სასარგებლოდ სესხის ხელშეკრულების არსებობას.

22. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით

გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილებით, სარჩელის დაკმაყოფილება.

23. კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ არასწორად არ დააკმაყოფილა შუამდგომლობა მტკიცებულებების, კერძოდ, ქვითრების გამოთხოვის თაობაზე, რითაც დადასტურდებოდა ვალის გადახდის ფაქტი. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა რაიონული სასამართლოს განმარტება, ვალის არსებობის თაობაზე იმ მოტივით, რომ გადაწყვეტილება არ არის კანონიერ ძალაში შესული. კასატორმა მოითხოვა კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების (№2ბ/436-15) დართვა საქმეზე.

24. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2016 წლის 13 მაისის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში მიიღო, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის საფუძველზე, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც იგი დაუშვებელია, შემდეგი არგუმენტაციით:

25. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

26. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით

გათვალისწინებული არცერთი ზემომითითებული საფუძვლით.

27. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. სუსგ-ები: №ას-23-18-2011, 24.05.2011წ., №ას-324-208-2011, 06.06.2011წ., №ას-219-211-2013, 10.09.2013წ., №ას-525-499-2013, 08.07.2013წ., №ას-1630-1530-2012, 11.02.2013წ.).

28. საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს, არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

29. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივარი დასაშვებიც რომ ყოფილიყო, მას არა აქვს წარმატების პერსპექტივა შემდეგ გარემოებათა გამო:

ა) განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი საკასაციო საჩივრების დასაშვებობის წინაპირობაც, რომლის მიხედვითაც, საკასაციო საჩივარი დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე;

ბ) სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს ასეთი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

30. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ განსახილველ საქმეში დავის საგანს მეუღლეთა საერთო ვალების თანაბარწილად დაკისრება წარმოადგენს. მოსარჩელის მტკიცებით, მისმა დამ ბანკიდან აიღო სესხი იმ მიზნით, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხეს (ყოფილ მეუღლეებს) საცხოვრებელი სახლის შესაძენად გამოეყენებინათ.

31. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს, რომ

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადასტურებულია მოსარჩელის მიერ რეგისტრირებული ქორწინების განმავლობაში უძრავი ქონების შეძენის, ასევე მოსარჩელის დის მიერ საბანკო კრედიტის აღების ფაქტები (იხ. წინამდებარე განჩინების 1,3, 5 პუნქტები). მოსარჩელის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებებით, კერძოდ, მოწმეთა ჩვენებებითა და ვალის აღიარების ხელშეკრულებით, სააპელაციო სასამართლომ დადასტურებულად არ მიიჩნია მოსარჩელის დის მიერ მოსარჩელისა და მოპასუხისათვის თანხის სესხების ფაქტი.

32. საკასაციო სასამართლო დაუსაბუთებლად მიიჩნევს საკასაციო პრეტენზიას (წინამდებარე განჩინების 23-ე პუნქტი) მოსარჩელესა და მის დას შორის სესხის ხელშეკრულების არსებობის შესახებ და იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელემ, რომლის პროცესუალურ მოვალეობას შეადგენდა სარჩელის საფუძვლად მითითებული გარემოებების დადასტურება, ვერ შეძლო მისი წილი მტკიცების ტვირთის რეალიზაცია წარდგენილი მტკიცებულებების მეშვეობით (იხ. ამ განჩინების 16-19 პუნქტები).

33. საკასაციო სასამართლო, სსკ-ის 623-ე, 624-ე მუხლებზე მითითებით და და სესხის სახელშეკრულებო-სამართლებრივ დავებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკის (იხ. სუსგ-ები №ას-294-278-2011, 03.11.2011წ., №ას-127-119-2015, 22.07.2015წ.) გათვალისწინებით, განმარტავს, რომ სესხის ხელშეკრულების ნამდვილობა არ შეიძლება დადგინდეს მხოლოდ მოწმეთა ჩვენებებით.

34. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ 2015 წლის 21 იანვრის ვალის აღიარების ხელშეკრულება, ფაქტობრივად, წარმოადგენს მოსარჩელისა და მისი დის (მოწმის სახით დაკითხული) სიტყვიერი განმარტების წერილობით გამოხატულებას და შედგენილია უშუალოდ სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობის დასადასტურებლად (იხ. წინამდებარე განჩინების 21-ე პუნქტი).

35. სააპელაციო სასამართლომ მართებულად შეაფასა მოსარჩელესა და მოწმეს (მოსარჩელის დას) შორის გაფორმებული ვალის აღიარების ხელშეკრულება და დაასკვნა, რომ აღნიშნული ხელშეკრულება სესხის ხელშეკრულების არსებობის დამადასტურებელ სარწმუნო მტკიცებულებად ვერ იქნებოდა განხილული.

36. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლოს მიაჩ-

ნია, გასაჩივრებულ განჩინებაში დასაბუთებული მსჯელობა და სამართლებრივი დასკვნებია ასახული საქმისათვის მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით, რაც განჩინების კანონიერებაზე მიუთითებს. აღნიშნული გამორიცხავს მოსარჩელის საკასაციო განაცხადის დასაშვებად ცნობას.

37. სსსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება, მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. მ. ს-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. მ. ს-ს (პ/ნ 1..) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 300 ლარის (საგადახდო დავალება №3, გადახდის თარიღი 2016 წლის 29 მარტი და 2016 წლის 3 მაისი), 70% – 210 (ორას ათი) ლარი;

3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

3. შვილების წარმოშობის დადგენა
დაქორწინებული მშობლებისაგან შვილის
წარმოშობის დადგენა

განჩინება

№ას-307-294-2015

3 ივნისი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. ბაქაქუერი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: მამობის დადგენა, დაბადების სააქტო ჩანა-
წერში ცვლილებების შეტანა, ბავშვისათვის მამის გვარის მინი-
ჭება

აღწერილობითი ნაწილი:

ნ. ბ-მა სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხეების: ზ. ზ-ისა და ა. ზ-ის მიმართ, რომლითაც მოითხოვა არასრულწლოვანი ე. ზ-ის მიმართ ნ. ბ-ის მამობის დადგენა და შესაბამისი ცვლილებების შეტანა ბავშვის დაბადების სააქტო ჩანაწერში, სახელდობრ, ბავშვის მამის გრაფაში ზ. ზ-ის ნაცვლად ნ. ბ-ის მითითება და ე. ზ-ისათვის მამის გვარის – „ბ-ის“ მინიჭება.

სარჩელის ფაქტობრივ გარემოებად მითითებულია, რომ 2005 წლის 15 მაისს დაბადებული ე. ზ-ის დაბადების მოწმობის მამის გრაფაში არასწორადაა აღნიშნული მამა – ზ. ზ-ი. 2012 წლის 11 ივნისის სსიპ ლ. სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნის შესაბამისად ნ. ბ-ის არსებული ბიოლოგიური მასალის და ლაბორატორიაში მიღებული გენეტიკური პროფილი ერთმანეთის იდენტურია და ეკუთვნის ა. ზ-ის შვილის – ე. ზ-ის ბიოლოგიურ მამას. ექსპერტიზის დასკვნაში აღნიშნული საბერძნეთის მოქალაქე V. N. და მოსარჩელე საქართველოს მოქალაქე ნ. ბ-ი არის ერთი და იგივე პიროვნება.

მოპასუხე ა. ზ-მა წარმოადგინა შესაგებელი, რომლითაც სარჩელი ცნო და მიუთითა, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა დასაბუთებული და საფუძვლიანია, რაც დასტურდება ექსპერტიზის დასკვნით.

მოპასუხე ზ. ზ-მა საქმეზე წარმოდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და სადავოდ გახადა ის გარემოება, რომ მოქალაქე V. N. და ნ. ბ-ი არის ერთი და იგივე პიროვნება. მოპასუხის განმარტებით, მისთვის უცნობია თუ ვინ არის მოქალაქე V. N. და რა კავშირი აქვს მას ნ. ბ-თან. მოპასუხის მითითებით, საქმეში არ არის წარმოდგენილი არცერთი მტკიცებულება, რომლითაც დადასტურდებოდა ნ. ბ-ისა და მოქალაქე V. N.-ს იგივეობა. ასევე, არ არის წარმოდგენილი ამ უკანასკნელის მხრიდან წარმომადგენლობის დამადასტურებელი დოკუმენტის გაცემის ფაქტი. მოპასუხე ზ. ზ-ის განმარტებით, ე. ზ-ი არის მისი შვილი, შესაბამისად სასარჩელო მოთხოვნა აბსურდულია და არ უნდა დაკმაყოფილდეს. მოპასუხე ზ. ზ-ი სადავოდ ხდის ექსპერტიზის ბიუროსათვის წარდგენილი ნ. ბ-ის ბიოლოგიური ნიმუშის ნამდვილობას და აცხადებს, რომ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდება, რომ წარმოდგენილი ბიოლოგიური ნიმუში ნამდვილად ეკუთვნის მოქალაქე V. N.-ს. მოპასუხის განმარტებით, ექსპერტიზის ბიუროსათვის არ მიუმართავს არც მოქალაქე V. N.-ს და არც მის წარმომადგენელს, თუმცა მიუხედავად ამისა დასკვნა მოქალაქე V. N.-ის სახელზე გაიცა. ასევე, დაუდგენელია თუ ვის ეკუთვნოდა ექსპერტიზისათვის წარდგენილი ბიოლოგიური ნიმუში. ზ. ზ-ის განმარტებით, ე. ზ-ი ექსპერტიზის ბიუროში მიიყვანა ბებია მ. ჟ. მ-მა, რისი უფლებაც მას არ ჰქონდა, რადგან ის არ არის ე-ის კანონიერი წარმომადგენელი. მოპასუხის განმარტებით, ექსპერტიზის დასკვნა მიღებულია მთელი რიგი კანონის ნორმათა დარღვევით, რის გამოც ის უნდა ამოირიცხოს მტკიცებულებათა ნუსხიდან და არ უნდა იქნეს განხილული სასამართლოს მიერ. ზემოთ ჩამოთვლილი გარემოებების გამო მოპასუხე ზ. ზ-ი მიიჩნევს, რომ ნ. ბ-ის სარჩელი უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 21 იანვრის გადაწყვეტილებით ნ. ბ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა. 2005 წლის 15 მაისს დაბადებული ე. ზ-ის (პ/№...) მამად აღიარებულ იქნა ნ. ბ-ი (პ/№..., დაბ...), რის შესახებაც შევიდა ცვლილება ე. ზ-ის დაბადების სააქტო ჩანაწერში №...(რეგისტრირებული 2005 წლის 02 ივლისს ქ. თბილისის სარის №1 განყოფილებაში). ე. ზ-ს მიენიჭა მამის გვარი – „ბ-ი“. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 21 იანვრის საოქმო განჩინებით ზ. ზ-ის შუამდგომლობა საქმიდან მტკიცებულების ამოირიცხვის შესახებ არ დაკ-

მაყოფილდა.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ფაქტობრივი გარემო-
ება იმის თაობაზე, რომ ა. ზ-ს ზ. ზ-თან რეგისტრირებული ქორ-
წინების პერიოდში შეეძინა შვილი – 2005 წლის 15 მაისს დაბა-
დებული ე. ზ-ი. ბავშვის დაბადების მოწმობაში მამის გრაფაში
მიეთითა ზ. ზ-ი. 2010 წლის 22 ივნისს ა. და ზ. ზ-ები განქორწინ-
დნენ.

დადგენილია, რომ მოსარჩელე ნ. ბ-ი არის ე. ზ-ის ბიოლოგი-
ური მამა.

ასევე დადგენილია, რომ არასრულწლოვანი ე. ზ-ი დედის პა-
ტიმრობის გამო ცხოვრობს ბებიასთან (დედის დედასთან) და
უფროს ძმასთან (დედის მხრიდან) ერთად, ხოლო შაბათ-კვი-
რას იმყოფება ზ. ზ-თან. ნ. ბ-ი ცხოვრობს საბერძნეთში.

საქალაქო სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხე ზ. ზ-ის არ-
გუმენტი იმის შესახებ, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, მამო-
ბის დადგენა ეწინააღმდეგებოდა არასრულწლოვანის ინტერე-
სებს, ვინაიდან მისთვის არაფერი იყო ცნობილი ვინმე ნ. ბ-ის
შესახებ და მამად ზ. ზ-ს მიიჩნევდა. სასამართლომ მიუთითა,
რომ ე. ზ-მა დედისაგან დიდი ხანია იცის, რომ მისი „ნამდვილი“
მამა იყო ნ. ბ-ი, რომელიც უყვარდა. იგი მასთან ინტერნეტის
საშუალებით ურთიერთობდა. ამდენად, სასამართლომ მოპასუ-
ხის ზემოთ მითითებული არგუმენტი უსაფუძვლოდ მიიჩნია. ვი-
ნაიდან ე. ზ-ის დაბადების სააქტო ჩანაწერიდან ზ. ზ-ის შესა-
ხებ მონაცემები ექვემდებარებოდა ამოღებას და ამის ნაცვლად
მამის გრაფაში მიეთითებოდა ნ. ბ-ის შესახებ მონაცემები, ამას-
თან, ბავშვის დედა – მოპასუხე ა. ზ-მა ცნო სარჩელი, სასამარ-
თლომ საფუძვლიანად მიიჩნია ასევე მოსარჩელის მოთხოვნა
ბავშვისათვის გვარის შეცვლისა და მისთვის ბიოლოგიური მა-
მის გვარის – „ბ-ის“ მინიჭების თაობაზე.

გადანყვეტილება სააპელაციო წესით გასაჩივრდა ზ. ზ-ის მი-
ერ. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა პალატის 2015 წლის 21 იანვრის გადაწყვეტილებით ზ. ზ-ის
სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. გაუქმდა თბილისის სა-
ქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014
წლის 21 იანვრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი
გადანყვეტილება. ნ. ბ-ს უარი ეთქვა 2005 წლის 15 მაისს დაბა-
დებული ე. ზ-ის მამად აღიარებაზე. ნ. ბ-ს უარი ეთქვა 2005 წლის
15 მაისს დაბადებული ე. ზ-ის დაბადების სააქტო ჩანაწერის
მამის გრაფაში „ზ. ზ-ის“ ნაცვლად „ნ. ბ-ის“ მითითებაზე. ზ. ზ-ს

უარი ეთქვა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 21 იანვრის საოქმო განჩინების გაუქმებაზე მტკიცებულების ამორიცხვაზე უარის თქმის შესახებ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 1190-ე მუხლის მე-8 ნაწილი, აგრეთვე მთელი რიგი საერთაშორისო ხელშეკრულებები, აგრეთვე არ გამოიყენა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალი.

სააპელაციო სასამართლომ უსაფუძვლოდ მიიჩნია აპელანტის მოთხოვნა ექსპერტიზის დასკვნის ამორიცხვაზე უარის თქმის შესახებ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 21 იანვრის საოქმო განჩინების გაუქმების თაობაზე, იმ საფუძვლით, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი მტკიცებულებათა ამორიცხვას, როგორც საპროცესო მოქმედებას არ ითვალისწინებს. სამოქალაქო პროცესი (102-ე და 104-ე მუხლები) კოდექსით გათვალისწინებულია მხოლოდ მტკიცებულებათა კლასიფიკაცია განკუთვნად და დასაშვებ მტკიცებულებებად.

ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ შეჯიბრებითობისა და სამართლიანი სასამართლოს პრინციპთან დაკავშირებით თავის 2001 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №37292/97, F.R. v. Switzerland, აზუსტა, რომ „სასამართლოს პრეცედენტული სამართლით თანასწორობის პრინციპი არის უფრო ზოგადი სამართლიანი სასამართლოს პრინციპის ერთ-ერთი ელემენტი – რომელიც მოითხოვს, რომ თითოეულ მხარეს უნდა მიეცეს გონივრული შესაძლებლობა წარმოადგინოს თავისი პოზიცია ისე, რომ არ ჩადგეს არსებითად არახელსაყრელ პოზიციაში მის მონინააღმდეგესთან მიმართებით“.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ნ. ბ-ის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მტკიცებულების – ექსპერტიზის დასკვნის – საქმიდან ამოღება, მას აუცილებლად ჩააყენებდა არსებითად არახელსაყრელ პოზიციაში, ვინაიდან მას მოესპობოდა ყოველგვარი საშუალება ემტკიცებინა თავისი სარჩელის საგანი – ბავშვის მამობა. აქედან გამომდინარე, საოქმო განჩინება უცვლელად უნდა იქნეს დატოვებული.

რაც შეეხება სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამარ-

თლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2012 წლის 11 ივნისის გენეტიკური ექსპერტიზის დასკვნას №.., აღნიშნულის გაზიარებაზე უარის თქმის საფუძვლის არარსებობის გამო, იგი გაზიარებულ იქნა სააპელაციო სასამართლოს მიერ. თუმცა სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 1190-ე მუხლის მე-8 ნაწილზე, რომლის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას ბავშვის მამობის დადგენაზე, თუ მისი დადგენა ეწინააღმდეგება ბავშვის ინტერესებს. სასამართლომ აგრეთვე მიუთითა გაეროს „ბავშვთა უფლებათა შესახებ“ კონვენციის მე-3 მუხლზე, რომლის თანახმად, ბავშვის მიმართ ნებისმიერ ქმედებათა განხორციელებისას, მიუხედავად იმისა, თუ ვინ არის მათი განმასხორციელებელი – სახელმწიფო თუ კერძო, ადმინისტრაციული თუ საკანონდებლო ორგანოები – უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის ინტერესების უკეთ უზრუნველყოფას.

ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დიდი პალატის 2010 წლის 6 ივლისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №41615/07 Neulinder and Shuruk v. Switzerland (აბზაცი 136) განმარტა, რომ „ბავშვის ინტერესი ორი ასპექტისაგან შედგება. ერთი მხრივ, ინტერესი მოგვიწოდებს რომ ბავშვის კავშირი ოჯახთან შენარჩუნებული იყოს გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ოჯახის შენარჩუნება შეუძლებელია. აქედან გამომდინარეობს ის, რომ ოჯახური კავშირები შეიძლება განყვეტილ იქნეს მხოლოდ გამონაკლის ვითარებაში და ყველაფერი უნდა გაკეთდეს პირველადი უთიერთობების შესანარჩუნებლად და, როცა ეს შესაძლებელია, უნდა „აღსდგეს“ ოჯახი. მეორე მხრივ, ცხადია ისიც, რომ ბავშვის ინტერესშია, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს მისი განვითარება ჯანსაღ გარემოში და მშობელი არ შეიძლება აღიჭურვოს მე-8 მუხლით განსაზღვრული უფლებით იმ ღონისძიებათა განსახორციელებლად, რაც ზიანს მიაყენებს ბავშვის ჯანმრთელობასა და განვითარებას“.

ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენდა ის გარემოება, რამდენად ხელს შეუწყობდა არასრულწლოვანი ე. ზ-ის განვითარებას და მის ინტერესებს ნ. ბ-ის სარჩელის დაკმაყოფილება, ანუ ე. ზ-ის დაბადების სააქტო ჩანაწერის მამის გრაფაში ნ. ბ-ის მითითება და ბავშვისათვის გვარის სახით „ზ-ის“ ნაცვლად „ბ-ის“ მინიჭება.

პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ე. ზ-ი დაბადებულია 2005 წელს, ანუ უკვე იმ ასაკისაა, როცა მას

გააჩნია თავისი პიროვნებისა და ღირსების შეგრძნება. იგი დაბადებიდან იზრდება ზ. ზ-თან და იგი მამად მიაჩნია და უყვარს, ზ. ზ-ი მას ყველა სურვილს უსრულებს. ბავშვის მამად ნ. ბ-ის მითითება არ იქნება ე. ზ-ის ინტერესების შესაბამისი. საქმის მასალებით ირკვევა, რომ ნ. ბ-ს საქართველოს სასამართლოების მიერ ნარკოტიკულ საშუალებათა განსაკუთრებით დიდი ოდენობის საერთაშორისო ტრანზიტით გადაზიდვისათვის, დამამძიმებელ გარემოებაში განზრახ მკვლელეობის მომზადებისათვის და სხვ. შეფარდებული აქვს უვადო თავისუფლების აღკვეთა, იგი თავს აფარებს საბერძნეთს და თავს არიდებს საქართველოს სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას. ასეთი პირის მითითება ბავშვის მამად ეწინააღმდეგება ბავშვის ინტერესებს. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მამობა არ ნიშნავს მარტოდენ სააქტო ჩანაწერში ცვლილების შეტანას. მამობა უპირველეს ყოვლისა გამოიხატება ბავშვის სათანადო აღზრდასა და განვითარებაში, მისთვის ხელის შეწყობაში გახდეს საზოგადოების ღირსეული წევრი. პალატას მიაჩნია, რომ ზემოხსენებულ დანაშაულებში მსჯავრდებული და უვადო თავისუფლების აღკვეთა შეფარდებული პირი ვერ გაუწევს ბავშვს ისეთ მამობას, რომ ეს უკანასკნელი წარჩინებულ პიროვნებად ჩამოყალიბდეს.

პალატამ აღნიშნა, რომ ნ. ბ-ის ბავშვის მამად მითითების შემთხვევაში, ზ. ზ-ი (რომლის კმაყოფაზეცაა ბავშვი და რომლის ოჯახშიც იზრდება იგი) სამართლებრივად აღარ იქნება ვალდებული არჩინოს ე. ზ-ი. მისი რჩენისა და აღზრდის მოვალეობა გადავა მის სავარუდოდ რეგისტრირებულ მამასთან ნ. ბ-თან, რომელიც მის მიმართ არსებული ზემოხსენებული დევნის გამო, ფიზიკურად ვერ მოახერხებს ბავშვთან საქართველოში ჩამოსვლას. ასეთ ვითარებაში კი, გაურკვეველია, როგორ მოხდება მათ შორის მშობლისა და შვილის ურთიერთობის ჩამოყალიბება, მით უფრო, როცა ასაკის მატებასთან ერთად გაიზრდება როგორც ბავშვის საჭიროებები, ასევე ბავშვის თვითშეგნების დონე.

გარდა ამისა, როდესაც ბავშვის დედას შეფარდებული აქვს 30 წლით თავისუფლების აღკვეთა, ბავშვის მამად ნ. ბ-ის მითითებამ შეიძლება გამოინვიოს ის, რომ ბავშვი დარჩება მშობლების ზრუნვისა და სიყვარულის გარეშე, რაც თავისთავად ცხადია ვერ იქნება ბავშვის ინტერესის პრიმატის გამომხატველი. აქედან გამომდინარე, პალატა მიდის იმ დასკვნამდე რომ ნ. ბ-

ის სასარჩელო მოთხოვნები ფაქტიურად ექცევიან ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდი პალატის ზემოხსენებული გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ იმ იმპერატიულ რეგულირებაში, რომ „მშობელი არ შეიძლება აღიჭურვოს მე-8 მუხლით განსაზღვრული უფლებით იმ ღონისძიებათა განსახორციელებლად, რაც ზიანს მიაყენებს ბავშვის ჯანმრთელობასა და განვითარებას“. ყველა ამ გარემოების გათვალისწინებით პალატა მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ ნ. ბ-ის მითითება ე. ზ-ის მამად ეწინააღმდეგებოდა ბავშვის ინტერესებს.

ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების მე-6 აბზაცში მითითებულ ნორმატიულ აქტზე „ქორწინების გარეშე დაბადებულ ბავშვთა სამართლებრივი სტატუსის შესახებ“ ევროპული კონვენციის მე-4 მუხლზე და მიიჩნია, რომ ამ ნორმით „მამობის ნებაყოფლობითი აღიარება არ შეიძლებოდა ყოფილიყო გასაჩივრებული ან ეჭვქვეშ დაყენებული თუ შიდა კანონმდებლობა ითვალისწინებდა აღნიშნულ პროცედურებს, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც პიროვნება, რომელსაც სურს აღიარონ ან უკვე აღიარა ბავში არ არის ბავშვის ბიოლოგიური მამა“. სასამართლომ განმარტა, რომ ამ ნორმის შინაარსი განსაზღვრავდა მამობის საკითხის საცილოდ გახდის საკითხს, მაგრამ არ ადგენდა, რომ მარტოდენ ბიოლოგიური მამა უნდა ყოფილიყო მითითებული ბავშვის მამად მის დაბადების სააქტო ჩანაწერებში. ამ საკითხის მონესრიგებას კონვენცია მთლიანად უტოვებდა შიდა კანონმდებლობას, შიდა კანონდებლობა კი მოიცავდა მათ შორის სამოქალაქო კოდექსის 1190-ე მუხლის მე-8 ნაწილსაც, რომელიც პალატამ უკვე გამოიყენა.

ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ თავის 2002 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №53176/99 *Mikulic v. Croatia* განმარტა (აბზაცი 54) „რომ პირადი ცხოვრების პატივისცემა მოითხოვს, რომ ყველას ჰქონდეს შესაძლებლობა დაადგინოს თავის იდენტიფიკაციის, როგორც ინდივიდუალური ადამიანის, დეტალები და რომ პირის მისაწვდომობა ასეთ ინფორმაციასთან მნიშვნელოვანია პირის როგორც პიროვნების ფორმირების არსიდან გამომდინარე“. იმავე გადაწყვეტილების 64-ე აბზაცში სასამართლომ აღნიშნა, რომ „სასამართლოს აზრით, განმცხადებლის სიტუაციაში მყოფ პირებს აქვთ კონვენციით დაცული სასიცოცხლო ინტერესი, მიიღონ აუცილებელი ინფორმაცია მათი პიროვნული იდენტობის მნიშვნელოვანი ას-

პექტის შესახებ სიმართლის დასადგენად“. იგივე დებულება გაიმეორა ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ ისეთ საქმეზე, სადაც განმცხადებელი იყო არა ბავშვი, არამედ ქმედუნარიანობის შეზღუდვის გამო მეურვეობის ქვეშ მყოფი მამა (იხ. გადაწყვეტილება საქმეზე №46185/08 *Kruskovic v. Croatia*, აბზაცი 41).

ამდენად, კონვენციის მე-8 მუხლი ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ განმარტებულია ისე, რომ პირმა უნდა იცოდეს მისი ბიოლოგიური მშობლის შესახებ, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, იმას, რომ ასეთი მშობელი აუცილებლად უნდა მიეთითოს პირის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მშობლად, მით უფრო მაშინ, როცა ბავშვს უკვე ჰყავს რეგისტრირებული მშობელი, რომელიც ზრუნავს მასზე და აქტიურად მონაწილეობს მის აღზრდაში.

საქმის მასალებით, კერძოდ, სოციალური მუშაკის 2013 წლის 14 ნოემბრის დასკვნით ირკვეოდა, რომ ე. ზ-მა იცის, რომ „ნამდვილი მამა“ ნ. ბ-ია. ამდენად, ეს ცოდნა, პალატის აზრით, სრულიად საკმარისია იმისთვის, რომ დაცულ იქნეს კონვენციის მე-8 მუხლის მოთხოვნები პირადი ცხოვრების პატივისცემასთან, პიროვნული იდენტობასთან დაკავშირებით და იმავე ე. ზ-ის ინტერესებიდან გამომდინარე, მისი დაბადების სააქტო ჩანაწერის მამის გრაფაში ცვლილების შეტანა არაა მიზანშეწონილი.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ნ. ბ-მა გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლო არ იყო უფლებამოსილი ემსჯელა ისეთ ფაქტობრივ გარემოებებზე, რომლებიც აპელანტის მხრიდან სადავო არ გამხდარა და რომელთაც არანაირი კავშირი არ ჰქონდა მოცემულ საქმეში დავის საგანთან. კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ყველა ფაქტობრივი გარემოება, თუმცა „თავისებური“ შეფასება მისცა მათ და შესაბამისად, მიიღო გადაწყვეტილება, რომელიც უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელია.

კასატორის განმარტებით, სასამართლოს არ უნდა გამოეკვლია ფაქტობრივი გარემოება, იმასთან დაკავშირებით, მიადგებოდა თუ არა ზიანი არასრულწლოვანი ე. ზ-ის განვითარებასა და ინტერესებს, იმ შემთხვევაში თუ დაბადების სააქტო ჩანაწერში არაბიოლოგიური მამის ნაცვლად მიეთითებოდა ბიო-

ლოგიური მამა. კასატორი აღნიშნავს, რომ ნ. ბ-ის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენი ხელს არ უშლის მას საკუთარ, ბიოლოგიურ შვილთან იურიდიული კავშირის დადგენაში.

წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარში, კასატორი მიუთითებს, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლომ ნ. ბ-ის მიმართ გამოიჩინა „სისასტიკე“ და მას დაუსაბუთებლად აუკრძალა საკუთარ შვილთან იურიდიული კავშირის ქონა, მხოლოდ იმ საფუძველით, რომ კასატორი სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის საფუძველზე ცნობილია დამნაშავედ ნარკოტიკულ საშუალებათა განსაკუთრებით დიდი ოდენობის საერთაშორისო ტრანზიტით გადაზიდვისათვის, დამამძიმებელ გარემოებაში განზრახ მკვლელობის მომზადებისათვის და სხვა დანაშაულისათვის, რისთვისაც შეფარდებული აქვს უვადო თავისუფლების აღკვეთა და ის იმყოფება საქართველოს ფარგლებს გარეთ სასჯელისათვის თავის არიდების მიზნით.

კასატორის განმარტებით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ილახება როგორც ბიოლოგიური მამის, ასევე არასრულწლოვანი შვილის კანონიერი ინტერესები, რადგან დაბადების სააქტო ჩანაწერში გაკეთებული არასწორი აღნიშვნის გამო შვილი კარგავს შესაძლებლობას თავისი ბიოლოგიური მამისგან მიიღოს სიკეთე, თუნდაც იურიდიული საფუძველების შესაბამისად. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, თითქოს ნ. ბ-ი ვერ შეძლებს მონაწილეობა მიიღოს შვილის წარჩინებულ პიროვნებად ჩამოყალიბებაში, იმის გამო, რომ ის ძებნილია და ფიზიკურად ვერ მოახერხებს შვილთან ჩამოსვლას.

კასატორის განმარტებით, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით დასტურდება, რომ ნ. ბ-ი არის კარგი მამა, მას აქვს კონტაქტი თავის შვილთან, ბავშვმა იცის, რომ ნ. ბ-ის ბიოლოგიური მამაა და მას მამას ეძახის. კასატორის განმარტებით, ნ. ბ-ის ერთადერთ მიზანს წარმოადგენს ე. ის ბიოლოგიური მშობლებისათვის ზიანის მიყენება. კასატორი განმარტავს, რომ ე. ი. ნ. ბ-თან კვირის განმავლობაში მხოლოდ ორ დღეს ატარებს, დანარჩენ დროს ნ. ბ-ის დახმარებით მასზე ზრუნავს თავისი ბებია, დედის დედა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორი არ იზიარებს სასამართლოს შეფასებას იმასთან დაკავშირებით, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ე. ი. მზრუნველობის გარეშე დარჩება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 21 აპრილის განჩინებით საკასაციო სა-

ჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად, შემდეგ გარემოებათა გამო:

წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით კასატორი პრეტენზიას აცხადებს არასრულწლოვანი ე. ზ-ის დაბადების სააქტო ჩანაწერში, სახელდობრ, ბავშვის მამის გრაფაში ზ. ზ-ის ნაცვლად ნ. ბ-ის მითითებაზე და სასარჩელო მოთხოვნის ძირითად საფუძვლად ეყრდნობა სსიპ „ლ.სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2012 წლის 11 ივნისის გენეტიკური ექსპერტიზის №... დასკვნაზე, რომლითაც დადგენილია, რომ მოსარჩელე ნ. ბ-ი არის ე. ზ-ის ბიოლოგიური მამა.

კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ ნ. ბ-ის მიმართ გამოიჩინა „სისასტიკე“ და მას დაუსაბუთებლად აუკრძალა საკუთარ შვილთან იურიდიული კავშირის ქონა, მხოლოდ იმ საფუძვლით, რომ კასატორი სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის საფუძველზე ცნობილია დამნაშავედ ნარკოტიკულ საშუალებათა განსაკუთრებით დიდი ოდენობის საერთაშორისო ტრანზიტით გადაზიდვისათვის, დამამძიმებელ გარემოებაში განზრახ მკვლელობის მომზადებისათვის და სხვა დანაშაულისათვის, რისთვისაც შეფარდებული აქვს უვადო თავისუფლების აღკვეთა და ის იმყოფება საქართველოს ფარგლებს გარეთ სასჯელისათვის თავის არიდების მიზნით.

საკასაციო პალატა პირველ რიგში, განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის მეორე კარი ეძღვნება მშობლების, შვილებისა და სხვა ნათესავების სამართლებრივ ურთიერთობას. 1198-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, მშობლები უფლებამოსილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით. ამდენად, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ კანონ-

ნისმიერი ურთიერთობების სამართლებრივი მოწესრიგების მიზანს ერთმნიშვნელოვნად წარმოადგენს არასრულწლოვანი ბავშვის უპირატესი ინტერესის დაცვა.

თავის მხრივ, არასრულწლოვანის „უპირატესი ინტერესი“ („main interest“) – მიიღოს მშობლებისაგან ის სამართლებრივი სიკეთე, რაც აუცილებელია მისი საზოგადოებაში ღირსეულ წევრად ჩამოყალიბებისათვის, უპირისპირდება მშობლის უფლებას – ინოვებოდეს და იურიდიულად იყოს მითითებული ბავშვის მამად. არასრულწლოვანი ბავშვის ამ ლეგიტიმური ინტერესის დაცვას ეძღვნება ეროვნული კანონმდებლობის – სამოქალაქო კოდექსის არაერთი ნორმა, ბავშვის ეს უფლება გარანტირებულია ასევე უნივერსალური საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტებით, რომლებიც სახელმწიფო მხრიდან აწესებენ სახელმწიფოს პოზიტიურ ვალდებულებას უზრუნველყოს ბავშვის ამგვარი ინტერესის დაცულობა. აღნიშნული მოიცავს სახელმწიფოს მხრიდან არა მხოლოდ ნეგატიური ჩარევის დაუშვებლობას (რაც იმას ნიშნავს, რომ სახელმწიფომ არ უნდა დაარღვიოს არასრულწლოვანისათვის კანონით მინიჭებული უფლებები), არამედ აწესებს სახელმწიფოს პოზიტიურ ვალდებულებასაც – განახორციელოს აქტიური მოქმედებები არასრულწლოვანის უფლებებისა და კანონიერი ინტერესის დაცვისათვის, კერძოდ, შეიმუშავოს არასრულწლოვანის უფლებებისა და კანონიერი ინტერესის დასაცავად საკანონმდებლო რეგულაციები. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ თავის მხრივ, სასამართლოს გადანყვეტილება, რომელიც „სახელმწიფოს სახელით“ გამოტანილი სამართლებრივი დოკუმენტია და შეეხება არასრულწლოვანის ინტერესებს, არის სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულების შესრულების ყველაზე ნათელი მაგალითი. მოცემულ შემთხვევაში, სწორედ სასამართლოს გადანყვეტილება წარმოადგენს არასრულწლოვანი ე. ზ-ის კანონიერი ინტერესის მიღწევის ლეგიტიმურ მექანიზმს და სახელმწიფოს მხრიდან ნაკისრი ვალდებულების შესრულების ერთ-ერთ კომპონენტსაც. სწორედ ეს აზრია გატარებული სამოქალაქო კოდექსის 1190-ე მუხლის მე-8 ნაწილში, რომლის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას ბავშვის მამობის დადგენაზე, თუ მისი დადგენა ეწინააღმდეგება ბავშვის ინტერესებს.

ამასთან, საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს სამოქალაქო კოდექსის 1190-ე მუხლის მე-7 ნაწილს, რომლის დანაწესით, პირს, რომელსაც აქვს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ

თვითონ არის ბავშვის მამა, შეუძლია სადავო გახადოს ამ მუხლის შესაბამისად სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოში ბავშვის მამის შესახებ შესრულებული ჩანაწერი ერთი წლის განმავლობაში იმ დროიდან, როდესაც გაიგო ან უნდა გაეგო აღნიშნული ჩანაწერის თაობაზე.

კასატორის პრეტენზია იმასთან დაკავშირებით, რომ საქმის განმხილველ სასამართლოს თავისი ინიციატივით არ უნდა გამოეკვლია ფაქტობრივი გარემოება, იმასთან დაკავშირებით, მიადგებოდა თუ არა ზიანი არასრულწლოვანი ე. ზ-ის განვითარებასა და ინტერესებს, უსაფუძვლოა. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი არეგულირებს განსხვავებული უფლებებისა და ინტერესების სასამართლო დაცვის წესს. ამ საქმეების მატერიალურ-სამართლებრივი ბუნება ბევრ შემთხვევაში, გავლენას ახდენს მათი განხილვის პროცედურასა და ფორმაზე.

საოჯახო-სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების განხილვა ცალკე თავის სახით არის გამოყოფილი, რადგან მას ახასიათებს გარკვეული თავისებურებები. ამ თავისებურებას განაპირობებს საოჯახო ურთიერთობების სპეციფიკა, რომელიც უპირატესად ატარებს პირადულ და განგრძობად ხასიათს. ერთ-ერთ ფუნდამენტურ თავისებურებას, სხვა კატეგორიის საქმეთა განხილვისაგან განსხვავებით წარმოადგენს სამძებრო პრინციპის უფრო ფართოდ გამოყენება. მართალია საოჯახო-სამართლებრივი ურთიერთობები განეკუთვნება კერძო-სამართლებრივი ურთიერთობების სფეროს, მაგრამ ამ ურთიერთობების განვითარებითა და სიმტკიცით დაინტერესებულია მთელი საზოგადოება. სწორედ ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ სასამართლო ინარჩუნებს უფლებას დაადგინოს ის გარემოებანი, რომელთა აუცილებლობა განაპირობებს არასრულწლოვანის ინტერესებისათვის ყველაზე კეთილსაიმედო გადაწყვეტილების მიღებას.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლოს, რომელიც იხილავს კონკრეტულ საოჯახო-სამართლებრივ დავას, მინიჭებული აქვს უფლება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის მე-2 ნაწილისა და 354-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, არ დასჯერდეს მხოლოდ მხარეთა მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებებს და თავისი ინიციატივით განსაზღვროს იმ გარემოებათა წრე, რომელთა დადგენის გარეშე

შეუძლებელია საქმის სწორად გადაწყვეტა (მტკიცების საგანი). მაშასადამე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დებულება არის სპეციალური ნორმა და მას უპირატესობა ენიჭება ამავე კოდექსის 103-ე მუხლით გათვალისწინებულ ზოგად ნორმასთან შედარებით.

ამ კატეგორიის საქმეთა განხილვისას სასამართლოს შეუძლია:

ა) თავად განსაზღვროს მტკიცების საგანი, ე.ი. იმ გარემოებათა წრე, რომელთა დადგენის გარეშე შეუძლებელია საქმის სწორად გადაწყვეტა;

ბ) თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზეც მხარეებს არ მიუთითებიათ, მაგრამ აქვთ მნიშვნელობა მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტების დასადაგენად.

საოჯახო საქმეთა განხილვისას პროცესის გაჭიანურების თავიდან აცილების მიზნით საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, სასამართლოს აძლევს უფლებას „წარმართოს საქმისწარმოება“, რაც ნიშნავს იმას, რომ სასამართლო არსებით გავლენას ახდენს საქმის მიმდინარეობასა და პროცესის შედეგზე. სასამართლომ საქმის მიმდინარეობის ნებისმიერ ეტაპზე უნდა უზრუნველყოს, რომ მხარეებმა წარადგინონ განმარტებები და შესაბამისი შუამდგომლობები. სასამართლოს აკისრია ვალდებულება, მისცეს მხარეებს განმარტებები, რომლითაც ისინი გადალახავენ დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპებიდან გამომდინარე სიძნელეებს.

შეჯიბრებითობის პრინციპის პარალელურად, სასამართლოს გადაცემული აქვს პროცესის მატერიალური ხელმძღვანელობის უფლებამოსილება. თუმცა აქ დგება ამ ორი პრინციპის, მხარეთა შეჯიბრებითობისა და სასამართლოს აქტიურობის პრინციპების პროპორციის საკითხი. ამიტომაც, შეჯიბრებითობის პრინციპი არ უნდა იქნეს გაგებული, როგორც სასამართლოს უკიდურესი პასიურობა. საპროცესო კანონმდებლობით სასამართლოს არ ერთმევა უფლება, შესთავაზოს მხარეებს, წარმოადგინონ დამატებითი მტკიცებულებები, ასე მაგალითად, მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან დავა შეეხება არასრულწლოვანის კანონიერ ინტერესებს, გადამწყვეტია, რა ზიანი შეიძლება მიაყენოს არასრულწლოვანს გვარის შეცვლამ და დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში ცვლილებების შეტანამ და ა.შ. აქ უპირატესია ბავშვის აღზრდის, მისი განვითარებისა და

საზოგადოებაში წარმატებული ადაპტაციისათვის აუცილებელი წინაპირობების გათვალისწინება. შესაბამისად, არასრულწლოვანთან მიმართებით ნებისმიერი საკითხის გადაწყვეტისას, სასამართლოს ამოსავალი წერტილი არის ბავშვის საუკეთესო ინტერესები. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს უსაფუძვლოდ მიაჩნია საქმის განმხილველი სასამართლოს მხრიდან დისპოზიციურობის პრინციპის დარღვევაზე კასატორის მითითება.

ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს ბავშვთა უფლებების შესახებ 1989 წლის 20 ნოემბერის კონვენციის მე-18 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის შესაბამისად, მშობლებს ან შესაბამის შემთხვევებში, კანონიერ მეურვეებს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა ბავშვის აღზრდასა და განვითარებაზე, ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტი ინტერესები წარმოადგენს მათი ზრუნვის მთავარ საგანს. ამავე კონვენციის 27-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მშობელს (მშობლებს) ან ბავშვის სხვა აღმზრდელებს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა, თავისი უნარისა და ფინანსური შესაძლებლობების ფარგლებში უზრუნველყონ ბავშვის განვითარებისათვის საჭირო ცხოვრების პირობები.

1989 წლის 20 ნოემბრის ბავშვის უფლებების შესახებ კონვენციის მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, ბავშვების მიმართ ყველა მოქმედებაში იმის მიუხედავად, მიმართავენ მას სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებები, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფას.

მშობლის პასუხისმგებლობის შესახებ ევრო საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მინისტრთა კომიტეტის R (84) 4 რეკომენდაციის პირველი პრინციპის თანახმად, მშობლის პასუხისმგებლობა არის ვალდებულებებისა და უფლებამოსილებების ერთობლიობა რომელიც მოწოდებულია უზრუნველყოს ბავშვის მორალური და მატერიალური კეთილდღეობა, კერძოდ, ბავშვის მოვლა, ბავშვთან პირადი ურთიერთობების შენარჩუნება, და მისი უზრუნველყოფა განათლებით, რჩენისათვის საჭირო სახსრებით, ოფიციალური წარმომადგენლობით და მისი ქონების ადმინისტრირებით.

ამავე რეკომენდაციის მე-2 პრინციპის თანახმად, უფლება-

მოსილი ორგანოს ნებისმიერი გადაწყვეტილება მშობლის პასუხისმგებლობის განსაზღვრასთან ან ამ პასუხისმგებლობის განხორციელების გზებთან დაკავშირებით უპირველესად უნდა ეფუძნებოდეს ბავშვის ინტერესებს.

მოცემულ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებებიდან და ზემოთმითითებული სამართლებრივი რეგულაციებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არასრულწლოვან ე. ზ-ი, ფიზიკური და გონებრივი მოუმნიფებლობის გამო, საჭიროებს განსაკუთრებულ დაცვასა და მზრუნველობას. ბავშვის აღზრდა და მის კეთილდღეობაზე ზრუნვა უპირველესად მშობლების ვალდებულებას წარმოადგენს. ეს ვალდებულება გულისხმობს ბავშვისათვის ცხოვრების ისეთი პირობების შექმნას, რომელიც შესაბამეა მის საუკეთესო ინტერესებს და იმ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების გათვალისწინებით, როგორც თავად აღნიშნავს კასატორი (კასატორის მე-2 პრეტენზია), არასრულწლოვანის ინტერესების დაცვა უკეთ მიიღწევა მისი დაბადების სააქტო ჩანაწერში მოსარჩელის სასარგებლოდ შესაბამისი ცვლილებების განხორციელების გარეშე.

ხოლო კასატორის იმ არგუმენტთან დაკავშირებით, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ილახება როგორც ბიოლოგიური მამის, ასევე არასრულწლოვანი შვილის კანონიერი ინტერესები, რადგან დაბადების სააქტო ჩანაწერში გაკეთებული არასწორი აღნიშვნის გამო, შვილი კარგავს შესაძლებლობას თავისი ბიოლოგიური მამისგან მიიღოს სიკეთე, თუნდაც იურიდიული საფუძვლების შესაბამისად, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით ბავშვად ითვლება ყოველი ადამიანი დაბადების მომენტიდან 18 წლის ასაკამდე. აღნიშნული კანონით განისაზღვრება ბავშვის უფლებაუნარიანობა და ქმედუნარიანობა. 7 წლამდე ასაკის ბავშვი ქმედუნაროა. მის უფლებას მისი კანონიერი წარმომადგენელი (მშობელი, მეურვე) ახორციელებს. 7-18 წლამდე ასაკის ბავშვი შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონეა და მისი ნების გამოსავლენად აუცილებელია მისი კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა, ხოლო სრულად ქმედუნარიანი კი, 18 წლის დადგომისთანავე ხდება (სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლის პირველი და მეორე ნაწილი; ასევე ამავე კოდექსის მე-15 მუხლის მე-3 ნაწილი). უფრო მეტიც, ფიზიკური პირის უფლება თავად აირჩიოს სახელი გათვალისწინებულია სამოქალაქო კოდექსით, სახელდობრ, ყოველ ფიზიკურ პირს აქვს სახელის უფლება, რაც

მოიცავს სახელსა და გვარს. სახელის შეცვლა დასაშვებია. ამისათვის საჭიროა პირის დასაბუთებული განცხადება, რომელიც დადგენილი წესით უნდა განიხილოს სათანადო ორგანომ (სამოქალაქო კოდექსის მე-17 მუხლის პირველი და მეორე ნაწილი). აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ სასამართლოს მითითებული გადაწყვეტილების მოქმედება, რომლითაც დადგენილია არასრულწლოვანი ე. ზ-ის გვარი და მის მამად მითითებულია ზ. ზ-ი, სამომავლოდ დამოკიდებულია თავად ე. ზ-ის ნებაზე, რომელსაც, სრულწლოვანების მიღწევის დროისათვის, სამართლებრივი შესაძლებლობა ექნება კიდევ ერთხელ გადახედოს მითითებულ საკითხს და თავად განსაზღვროს იგი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს უზენაესი სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივ შეფასებას და მიაჩნია, არ იკვეთება საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძვლის არსებობა, ვინაიდან ნორმის დანაწესით საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

როგორც საქმის მასალებით ირკვევა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები არც სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძველით.

სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისითაც.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც საკასაციო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნა მიჩნეული, კასატორს უნდა დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის (300 ლარის) 70% – 210 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ნ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. კასატორს – ნ. ბ-ს დაუბრუნდეს თ. ხ-ს მიერ 2015 წლის 08 აპრილს №...საგადახდო დავალებით გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის (300 ლარის) 70% – 210 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...;

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

4. მშობლების უფლებები და მოვალეობები შვილების მიმართ

შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა

განმარტება

№ას-876-826-2015

26 თებერვალი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: არასრულწლოვან შვილებთან ურთიერთობის
განსაზღვრა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. გ. მ-მა სარჩელი აღძრა სასამართლოში შ. ტ-ის მიმართ და მოითხოვა არასრულწლოვან შვილებთან – ი. და თ. მ-ებთან ურთიერთობისათვის ნახვის დღეების განსაზღვრა ყოველ თვეში ერთი კვირით წაყვანის უფლებით.

2. მოსარჩელის განმარტებით, მას შ. ტ-სთან ქორწინებიდან ჰყავს ორი შვილი – 2011 წლის 2 მაისს დაბადებული ი. და 2012 წლის 20 აგვისტოს დაბადებული თ. მ-ები, რომლებიც მშობლების განქორწინების შემდგომ ცხოვრობენ დედასთან. შ. ტ-ე არ აძლევს მამას შვილებთან ურთიერთობის საშუალებას, რაც უარყოფითად აისახება ბავშვების ფსიქიკაზე.

3. მოპასუხემ სარჩელი ცნო ნაწილობრივ და განმარტა, რომ გ. მ-ს ჰქონდა შესაძლებლობა დღის განმავლობაში ნებისმიერ დროს მოენახულებინა თავისი შვილები. ერთი კვირით წაყვანას კი მოპასუხე არ დაეთანხმა იმ საფუძველზე, რომ მოსარჩელე ცხოვრობდა ბოლნისში, დაბა კ-ში და ამ ვადით ბავშვების წაყვანა გამოიწვევდა სასწავლო პროცესის გაცდენას, რაც უარყოფითად აისახებოდა მათზე.

4. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილებით გ. მ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. გ. მ-ს შვილების, 2011 წლის 2 მაისს დაბადებული ი. მ-ისა და 2012 წლის 20 აგვისტოს დაბადებული თ. მ-ის ნახვის დღეები

განესაზღვრა შემდეგი წესით: ნება დაერთო მამას, გ. მ-ს მოენახულებინა შვილები, ი. და თ. მ-ები ყოველი კვირის შაბათ დღეს, დღის 12 საათიდან 17 საათამდე.

5. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა გ. მ-მა.

6. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 ივნისის გადაწყვეტილებით გ. მ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა: გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; გ. მ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; გ. მ-ს შვილების, 2011 წლის 2 მაისს დაბადებული ი. მ-ის და 2012 წლის 20 აგვისტოს დაბადებული თ. მ-ის ნახვის დღეები განისაზღვრა ყოველ თვეში 1 კვირით (კერძოდ, თვის პირველი კვირა ორშაბათიდან კვირა დღის ჩათვლით) წაყვანის უფლებით.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

8. შ. ტ-ს და გ. მ-ს თანაცხოვრების პერიოდში შეეძინათ ორი შვილი – ი. მ-ი (დაბ. 02/05/2011 წ.) და თ. მ-ი (დაბ. 20/08/2012 წ.).

9. შ. ტ-ე და გ. მ-ი ერთ ოჯახად აღარ ცხოვრობენ. მათი საერთო შვილები – ი. და თ. მ-ები ცხოვრობენ დედასთან – შ. ტ-სთან.

10. სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრის მიერ 2015 წლის 11 მარტს მომზადებული დასკვნით სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ დედის – შ. ტ-ის ოჯახში შექმნილია სათანადო პირობები ბავშვების ფიზიკური და სულიერი განვითარებისათვის. ი. და თ. მ-ები დადიან საპატრიარქოს ბაგა-ბაღში. ბავშვებზე მზრუნველობას ახორციელებას დედა. ბავშვები არიან მოვლილები, სუფთად ჩაცმულები. შ. ტ-ე თბილი და ყურადღებიანი დედაა.

11. სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე გ. მ-მა მოითხოვა ბავშვების ნახვის უფლება ყოველი კვირის პარასკევიდან კვირამდე (თუნდაც ამისათვის მას მოუწიოს ბათუმის ტერიტორიაზე ბინის ქირაობა) ანდა ყოველ თვეში ერთი კვირის მანძილზე ბავშვები იყვნენ მასთან.

12. სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრის და სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბოლნისის რაიონული განყოფილების წარმომადგენელმა გ. თ-ემ სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე განმარტა შემდეგი: იგი არ დაეთანხმა სააპელაციო საჩივრის

ავტორის მოთხოვნას, რომ მამას მიეცეს ბავშვების წაყვანის უფლება ყოველი კვირის პარასკევიდან კვირამდე, თუნდაც ბათუმის ტერიტორიაზე მოუხდეს მას ბინის დაქირავება, რადგან მისი განმარტებით, სოციალური მომსახურების სააგენტოს არ გააჩნია კონტროლის მექანიზმი იმისათვის, რათა გადაამოწმოს პარასკევიდან კვირამდე ბავშვები მართლაც იმყოფებიან თუ არა ბათუმის ტერიტორიაზე, რაც შექმნის ქაოსურ სიტუაციას.

გ. თ-ე დაეთანხმა აპელანტის მოთხოვნას თვეში ერთი კვირით ბავშვების წაყვანის უფლების გამოყენების თაობაზე. ამასთან, განმარტა, რომ სასამართლო არ უნდა დაეყრდნოს 2015 წლის 2 მარტის ბოლნისის სოც. მუშაკის დასკვნას, რომლის მე-5 აბზაცში წერია ურთიერთგამომრიცხავი ფრაზები. კერძოდ, ერთ შემთხვევაში წერია, რომ ბავშვების მამა და ბებია ვერ აცნობიერებენ მათ პასუხისმგებლობას ბავშვების მიმართ, ხოლო მეორე შემთხვევაში წერია, რომ მათ უყვართ ბავშვები და მათ მიმართ კეთილგანწყობილნი არიან და ა. შ. ანუ სოც. მუშაკის ეს განმარტებები ურთიერთგამომრიცხავია, შესაბამისად არ არის წარმოდგენილი რაიმე ისეთი მყარი მტკიცებულება, რომლითაც მამას შეეზღუდებოდა ბავშვების ნახვის უფლება, ხოლო ეს უფლება ღამის გათევით განისაზღვრება, თუ მხოლოდ ნახვის დღეებით, სასამართლომ უნდა გადაწყვიტოს. დასკვნაში მითითებულია, რომ არასრულწლოვანის განვითარებისათვის მშობლებმა უნდა დათმონ თავიანთი პოზიციები და ბავშვებისთვის სასარგებლო გადაწყვეტილება მიიღონ, ანუ ბავშვები დარჩებიან დედასთან, ხოლო მამასაც აუცილებლად მიეცემა ბავშვებთან ყოფნის უფლება.

13. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე, 1198-ე, 1999-ე, 1202-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ მშობლების შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრისას სასამართლო გამოდის, უპირველეს ყოვლისა, ბავშვის ინტერესებიდან და ითვალისწინებს მის ასაკს, პირად მიდრეკილებას მშობლებისადმი, იმ სოციალურ და ყოფით გარემოს, სადაც ბავშვს მოუწევს ყოფნა, მისი ცხოვრების წესს. ამასთან, მნიშვნელოვანია დაცული იყოს მშობლის უფლება, ჰქონდეს რეგულარული პირადი ურთიერთობა შვილთან და მონაწილეობდეს მის აღზრდაში, თუ, რა თქმა უნდა, ეს არ ეწინააღმდეგება ბავშვის უპირატეს ინტერესს. მოქმედი სამოქალაქო კანონმდებლობა შვილთან ურთიერთობის განსაზღვრის დროს თანაბრად იცავს რა მშობელთა ინტერესს, საჯარო წესრიგის შესაბამისად,

უპირატესობას ანიჭებს ბავშვის ინტერესებს, მიიჩნევს, რომ ბავშვი უნდა იზრდებოდეს მყუდრო, მშვიდ, ოჯახურ გარემოში. კანონმდებელი საოჯახო ურთიერთობათა რეგულირებისას განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ოჯახის ყველა წევრის, როგორც დედის, ასევე, მამის უფლებების დაცვას.

14. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ ცალკე მცხოვრები მშობლის ურთიერთობა შვილთან არ უნდა შემოიფარგლოს ბავშვის ხანმოკლე მონახულებით, პირიქით ასეთი შეხვედრები უნდა იყოს ხანგრძლივი, რათა მშობელმა ნამდვილად შეძლოს განახორციელოს ბავშვის აღზრდის უფლება. ეს, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს, რომ ცალკე მცხოვრებ მშობელს უფლება აქვს მოითხოვოს შვილთან ურთიერთობა განუსაზღვრელ დროს, და არღვიოს ბავშვის ნორმალური ცხოვრება (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკული რეკომენდაციები სამოქალაქო საპროცესო სამართლის საკითხებზე საერთო სასამართლოების მოსამართლეთათვის გვ. 119).

15. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის, შ. ტ-ის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელეს ბავშვთან ურთიერთობისათვის უნდა განსაზღვროდა მხოლოდ რამდენიმე საათი ნახვის უფლება წაყვანის გარეშე, რამდენადაც, მას სასამართლოსთვის არ წარუდგენია იმის დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ მამის ურთიერთობა შვილებთან ზემოაღნიშნული წესით ეწინააღმდეგებოდა ბავშვის ინტერესს და ზიანს აყენებდა მას, ასევე ხელს უშლიდა ბავშვების ნორმალურ აღზრდას და ცუდ გავლენას მოახდენდა მათზე. უფრო მეტიც, მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხის მიერ მითითებული დროით მამა-შვილებს შორის ურთიერთობის წესის დადგენა არა მარტო მშობლის უფლების დარღვევა იყო, არამედ იგი მნიშვნელოვნად ლახავდა თავად შვილების უფლება-მოვალეობებს ცალკე მცხოვრებ მშობელთან ურთიერთობის სფეროში, მათ ინტერესს, აღზრდილიყვნენ ოჯახში.

16. სააპელაციო სასამართლომ გაითვალისწინა სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრის და სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბოლნისის რაიონული განყოფილების წარმომადგენლის პოზიცია და მიზანშეწონილად მიიჩნია ბავშვების მამას, გ. მ-ს ურთიერთობა ჰქონოდა შვილებთან. კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ი. და თ. მ-ების ინტერესების გათვალისწინებით, რომ არ მოხდეს მათი ფიზიკური, გონებრივი, სუ-

ლიერი და სოციალური განვითარებისათვის ხელისშეშლა, მამას შეილებს ნახვის დღეები უნდა განსაზღვროდა ყოველ თვეში ერთი კვირით – თვის პირველი კვირა ორშაბათიდან კვირის ჩათვლით ნაყვანის უფლებით.

17. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე შ. ტ-მ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება შემდეგი დასაბუთებით:

18. კასატორის განმარტებით, სასამართლომ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა, მაგრამ არასწორად განმარტა იგი. სასამართლომ უპირველესად არ გაითვალისწინა ბავშვების ინტერესები, რადგან ორივე მათგანი სწავლობს საბავშვო ბაღში, მომავალში კი ივლის სკოლაში, ხოლო თუ მოპასუხე (ბავშვების მამა) ყოველი თვის პირველ კვირას მათ წაიყვანს ბოლნისში, ბავშვები მოწყდებიან სასწავლო პროცესს, რაც ხელს შეუშლის მათ ნორმალურ აღზრდა-განვითარებას. ამასთან, ბავშვები გაირიცხებიან საბავშვო ბაღიდან და ვერ მიიღებენ სრულყოფილ განათლებას. მათ სასკოლო პერიოდშიც შეეძენებათ ანალოგიური პრობლემები, რადგან სკოლაშიც არ მიეცემათ მათ ყოველ თვეში ერთი კვირით სასწავლო პროცესის გაცდენის უფლება. გარდა ამისა, კასატორის განცხადებით, მამა სისტემატურად იღებს ალკოჰოლურ სასმელს, რა დროსაც კარგავს ზომიერებას და ხშირ შემთხვევებში ჩხუბობს (რასაც ცოლ-ქმრული თანაცხოვრების დროს ხშირად ჰქონდა ადგილი). აღნიშნული ფაქტი დაფიქსირებულია განქორწინების შემდეგაც, როდესაც მოპასუხე ბავშვების სანახავად არაფხიზელ მდგომარეობაში ჩავიდა ბათუმში, ბავშვები წაიყვანა ბულვარში, იქ კვლავ მიიღო ალკოჰოლური სასმელი და იჩხუბა, რაზეც გაფრთხილება მიიღო პოლიციის თანამშრომლების მხრიდან. საკასაციო საჩივრის ავტორის განმარტებით, მას სურდა სასამართლოსთვის წარედგინა აღნიშნული ინფორმაცია, რომელიც ინახებოდა ბათუმის ბულვარის პოლიციაში, თუმცა პოლიციამ მას ცნობა არ გადასცა.

19. საკასაციო საჩივრის ავტორის განცხადებით, ბავშვების ყოველ თვეში ერთი კვირით ბოლნისში წაყვანა უარყოფითად იმოქმედებს მათ ფსიქიკაზე, რადგან სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბოლნისის რაიონული განყოფილების დასკვნაც ადასტურებს, რომ ბავშვების მამა, გ. მ-ი არ არის მშრომელი და ის ხშირად იმყოფება ნასვამ მდგომარეობაში.

20. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 7 ოქტომბრის განჩინებით შ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად დასაშვებობის შესამოწმებლად.

21. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 17 თებერვლის განჩინებით შ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 ივნისის გადაწყვეტილებაზე დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

22. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ შ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 ივნისის გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად შემდეგ გარემოებათა გამო:

23. საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანს წარმოადგენს არასრულწლოვან შვილებთან მშობლის ურთიერთობის წესის განსაზღვრა. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო პალატამ არასწორად განსაზღვრა მამისათვის შვილების ნახვის დღეები, ისე, რომ არ გაითვალისწინა ბავშვების უპირატესი ინტერესები. ამასთან, კასატორი სადავოდ ხდის ბავშვების მამასთან გარკვეული დროით დარჩენის უფლების გამოყენებას იმ მოტივითაც, რომ იგი ხშირად იმყოფება ალკოჰოლური სასმელის ზემოქმედების ქვეშ, რაც უარყოფითად აისახება ბავშვების განვითარებაზე.

24. საკასაციო პრეტენზიების დასაბუთებულობის შემოწმებაში, პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს, ყურადღება გაამახვილოს განსახილველი დავის მატერიალურ-სამართლებრივ საფუძვლებსა და მსგავსი კატეგორიის საქმეებზე გადაწყვეტილების მიღებისას სასამართლოს სახელმძღვანელო პრინციპებზე.

25. სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე მუხლით დადგენილია მშობლების თანასწორუფლებიანობის პრინციპი შვილების მიმართ და განსაზღვრულია, რომ ბავშვს აქვს უფლება ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში. ამავე კოდექსის 1198.1-ე მუხ-

ლის შესაბამისად, მშობლები უფლებამოსილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით. მშობლების უფლებები არ უნდა განხორციელდეს ისე, რომ ამით ზიანი მიადგეს ბავშვის ინტერესებს (სკ-ის 1199-ე მუხლი). მითითებული საკანონმდებლო დანაწესების ანალიზი იძლევა ცალსახა დასკვნის შესაძლებლობას, რომ მშობელთა უპირველესი მოვალეობა ბავშვის ჰარმონიული აღზრდა-განვითარება, ოჯახური გარემოს შექმნა და ამ კუთხით მისაღები ნებისმიერი გადაწყვეტილებისას უპირატესობა არასრულწლოვნის ჭეშმარიტ ინტერესებს ენიჭება. გასათვალისწინებელია, რომ საქართველოს ეროვნული კანონმდებლობა სრულ შესაბამისობაშია საერთაშორისო აქტებით ქვეყნის მიერ ნაკისრ ვალდებულებებთან, რომელთაგან ერთ-ერთ თვალსაჩინო დანაწესს წარმოადგენს კონვენცია „ბავშვის უფლებების შესახებ“. შეიძლება ითქვას, რომ მითითებული საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტი ბავშვის უფლებების დაცვის ის მინიმალური სტანდარტია, რომელიც საზოგადოების არასრულწლოვანი წევრის ღირსეულ პიროვნებად ჩამოყალიბებისა და ნორმალური განვითარების ამოცანას ემსახურება და ავალდებულებს წევრ სახელმწიფოებს, ყველა ღონე იხმარონ არასრულწლოვნის უპირატესი ინტერესების დაცვისათვის. მითითებული კონვენციის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მონაწილე სახელმწიფოები ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა უზრუნველყონ ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათვის ორივე მშობლის საერთო და თანაბარი პასუხისმგებლობის პრინციპის აღიარება. მშობლებს ან, შესაბამის შემთხვევებში, კანონიერ მეურვეებს აკისრიათ ძირითადი პასუხისმგებლობა ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათვის. ბავშვის საუკეთესო ინტერესები მათი ძირითადი ზრუნვის საგანია.

26. მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო პალატამ დაადგინა საქმის გადანყევტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი გარემოებები:

27. შ. ტ-ეს და გ. მ-ს თანაცხოვრების პერიოდში შეეძინათ ორი შვილი – ი. მ-ი (დაბ. 02/05/2011 წ.) და თ. მ-ი (დაბ. 20/08/2012 წ.).

28. შ. ტ-ე და გ. მ-ი ერთ ოჯახად აღარ ცხოვრობენ. მათი საერთო შვილები – ი. და თ. მ-ები ცხოვრობენ დედასთან – შ. ტ-

სთან.

29. დედის – შ. ტ-ის ოჯახში შექმნილია სათანადო პირობები ბავშვების ფიზიკური და სულიერი განვითარებისათვის. ი. და თ. მ-ები დადიან საპატრიარქოს ბაგა-ბაღში. ბავშვებზე მზრუნველობას ახორციელებას დედა. ბავშვები არიან მოვლილები, სუფთად ჩაცმულები. შ. ტ-ე თბილი და ყურადღებიანი დედაა (სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრის მიერ 2015 წლის 11 მარტს მომზადებული დასკვნა).

30. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ ცალკე მცხოვრები მშობლის უფლება ურთიერთობა ჰქონდეს შვილთან არ ნიშნავს, ცალკე მცხოვრებ მშობელს უფლება ჰქონდეს მოითხოვოს შვილთან ურთიერთობა განუსაზღვრელ დროს ან დააღვიოს ბავშვის ნორმალური ცხოვრება, თუმცა აღნიშნულის საპირისპიროდ, პალატამ დაასკვნა, რომ მამას უნდა მისცემოდ და ბავშვების ბათუმიდან ბოლნისში წაყვანის უფლება ყოველ თვეში ერთი კვირით.

31. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ სასამართლოს მიერ განსაზღვრული წესით (ყოველ თვეში ერთი კვირით ბავშვების წაყვანის უფლებით) მამის შვილებთან ურთიერთობა არ ეწინააღმდეგებოდა ბავშვების ინტერესს და ზიანს არ აყენებდა მათ. პალატამ აღნიშნული დასკვნის საფუძველად მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ აპელანტ შ. ტ-ის მიერ არ იყო წარმოდგენილი მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებდა ზემოაღნიშნული წესით მამის შვილებთან ურთიერთობისას ბავშვების კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების დარღვევის ფაქტს.

32. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ დასკვნას და მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატამ არასწორი შეფასება მისცა დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე მთელ რიგ გარემოებებს.

33. სამოქალაქო კოდექსის 1200-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული სასამართლოს პოზიტიური ვალდებულება, მშობელთა შეუთანხმებლობისას შვილის აღზრდის საკითხის მოგვარების თაობაზე, უნდა ემყარებოდეს ეროვნული და საერთაშორისო აქტებით აღიარებულ ბავშვის უპირატეს ინტერესებს, რაც საქმის გარემოებების ობიექტური და სრულყოფილი კვლევის გზით უნდა განხორციელდეს. ბავშვების მიმართ ყველა მოქმედებაში, იმის მიუხედავად, მიმართავენ მას სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო თუ კერძო

დანესებულებები, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფას („ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციის 3.1 მუხლი). ბავშვი არ უნდა დაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევების გარდა, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, განსაზღვრავენ სათანადო კანონისა და პროცედურების შესაბამისად, რომ ასეთი განშორება საჭიროა ბავშვის საუკეთესო ინტერესებისათვის. მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ერთ ან ორივე მშობელთან განშორებული ბავშვის უფლებას, რეგულარულ საფუძველზე პირადი ურთიერთობა და პირდაპირი კონტაქტები იქონიოს ორივე მშობელთან, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როცა ეს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს ეწინააღმდეგება (ამავე კონვენციის 9.1. და 9.3. მუხლები).

34. მოცემულ შემთხვევაში საქმის მასალებით დადგინდია, რომ შ. ტ-ისა და გ. მ-ს შვილები – ი. და თ. მ-ები არიან მცირეწლოვნები და დადიან საბავშვო ბაღში. ი. მ-ი დაბადებულია 2011 წლის 2 მაისს, ხოლო თ. მ-ი – 2012 წლის 20 აგვისტოს.

35. საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, შვილის სწავლად ასევეებისა თუ სხვა მსგავსი საკითხების განსაზღვრისას გონივრული შეფასება უნდა მიეცეს ბავშვის განსაზღვრული წესით გადაადგილებას და სწორად დადგინდეს იმ მშობლის ურთიერთობის წესი შვილთან, რომელთანაც ბავშვი მუდმივად საცხოვრებლად არ იმყოფება.

36. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორ შ. ტ-ის მოსაზრებას, რომ მამის მიერ ყოველ თვეში ერთი კვირით შვილების ბოლნისში წაყვანა და მათი სასწავლო პროცესისაგან მოწყვეტა, სერიოზულ პრობლემებს შეუქმნის ბავშვების აღზრდა-განვითარებას. პალატის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლოს მოცემული საკითხის შეფასებისას უნდა გაეთვალისწინებინა, რომ ბავშვები ჩაბმულნი არიან წინასასაკოლო სასწავლო პროცესში და უახლოეს მომავალში სწავლას დაიწყებენ სკოლაში, ხოლო ყოველ თვეში ერთი კვირით სასწავლო პროცესის გაცდენა არა მარტო სირთულეებს შეუქმნის მათ აღზრდა-განვითარებას და შეუზღუდავს ბავშვებს სწავლის უფლებას, არამედ შესაძლოა საფრთხე შეექმნას სასწავლო დანესებულებაში მათი ყოფნის საკითხსაც.

37. ამასთან, სასამართლოს ყურადღება არ გაუმახვილებია

იმ დადგენილ ფაქტზეც, რომ მოდავე მხარეების სახლებს შორის (ბათუმიდან ბოლნისამდე) მანძილი დაახლოებით 500 კილომეტრია, ხოლო იმ პირობებში, როდესაც საქმე ეხება მცირეწლოვანი ბავშვების გადაადგილებას, სასამართლოს არ გამოუკვლევია, ყოველ თვეში ორჯერ ამ მანძილზე მცირეწლოვანი ბავშვების მგზავრობა უარყოფითად ხომ არ იმოქმედებს მათზე და დაარღვევს თუ არა ბავშვების ცხოვრების ჩვეულ რიტმს, თუნდაც ისინი ჩაბმული არ იყვნენ სასწავლო პროცესში.

38. გარდა აღნიშნულისა, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დაუსაბუთებელია იმ მხრივაც, რომ სააპელაციო სასამართლოს სათანადოდ არ შეუფასებია საქმეში არსებული სოციალური მუშაკების დასკვნები. კერძოდ, საქმეში წარმოდგენილი ბოლნისის რაიონული განყოფილების სოციალური მუშაკის 2015 წლის 2 მარტის დასკვნის შესწავლით ირკვევა, რომ იგი შეიცავს ურთიერთგამომრიცხავ მსჯელობებს: კერძოდ, ერთ შემთხვევაში წერია, რომ ბავშვების მამა და ბებია არ არიან ჩართულები ბავშვების აღზრდა-განვითარებაში, ვერ აცნობიერებენ მათზე დაკისრებულ მოვალეობას ბავშვების მიმართ, ხოლო მეორე შემთხვევაში წერია, რომ მათ უყვართ ბავშვები და მათ მიმართ დიდ სიბოძს და სიყვარულს გამოხატავენ. ამავე დასკვნაში მითითებულია, რომ გ. მ-ი არ არის მშრომელი ადამიანი, ხშირად იმყოფება ნასვამ მდგომარეობაში. იგი ქურდობის ფაქტის გამო 2008 წელს იმყოფებოდა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში. დასკვნაში საუბარია ასევე გ. მ-ის და მისი ოჯახის წევრების სოციალურ მდგომარეობაზე. კერძოდ, აღნიშნულია, რომ ოჯახის წევრების შემოსავალს შეადგენს გ. მ-ის დედის პენსია, 150 ლარი. ოჯახი რეგისტრირებულია სოციალურად დაუცველი ოჯახების ერთიან ბაზაში და ამ დროისთვის გ. მ-ი არის უმუშევარი... ბავშვების ბებიას და მამას არ აქვთ კარგი ურთიერთობა მეზობლებთან და ახლო ნათესაებებთან.

39. აღსანიშნავია, რომ მოცემული დასკვნის გაზიარება მიზანშეწონილად არ მიიჩნია სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას გამოცხადებულმა სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბოლნისის რაიონული განყოფილების წარმომადგენელმაც, რომელმაც ურჩია სასამართლოს გაეთვალისწინებინა ამ დასკვნის წინააღმდეგობრივი ხასიათი. თუმცა სააპელაციო სასამართლომ სადავო საკითხის გადაწყვეტისას არ შეაფასა ზემოაღნიშნულ დასკვნაში ასახული წინააღმდეგობრივი

მსჯელობები, მიუხედავად იმისა, რომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებში მიუთითა მათზე.

40. საკასაციო სასამართლოს აზრით, სააპელაციო სასამართლომ ასევე სათანადოდ არ შეაფასა საქმეში არსებული ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრის სოციალური მუშაკის 2015 წლის 11 მარტის დასკვნა-რეკომენდაცია. სააპელაციო პალატამ აღნიშნული დასკვნის საფუძველზე, დადგენილად მიიჩნია, რომ დედის – შ. ტ-ის ოჯახში შექმნილია სათანადო პირობები ბავშვების ფიზიკური და სულიერი განვითარებისათვის, ბავშვებზე მზრუნველობას ახორციელებას დედა, რომელიც თბილი და ყურადღებიანია, თუმცა, ყურადღების მიღმა დატოვა ამავე დასკვნაში ასახული ინფორმაცია, სადაც მითითებულია, რომ შ. ტ-ემ „ოჯახიდან წამოსვლის გადანყვეტილება 2014 წლის ოქტომბრის თვეში ასევე გ. მ-ის მხრიდან მასზე განხორციელებული ფიზიკური ძალადობის შემდეგ მიიღო. მოპოვებული ინფორმაციით შ. ტ-ისთვის სოციალური მომსახურების სააგენტოს სოციალური მუშაკის მიერ შეთავაზებული იქნა ოჯახური ძალადობის და ტრეფიკინგის მსხვერპლთა თავშესაფარში გადასვლა შვილებთან ერთად. შ. ტ-ემ მშობლების ოჯახში დაბრუნება გადანყვიტა. აღნიშნულ ძალადობასთან დაკავშირებით ინფორმირებული იყო ადგილობრივი პოლიციის განყოფილება“.

41. ამრიგად იმ პირობებში, როდესაც საქმეში არსებობს დასკვნები, რომლებშიც უარყოფითადაა დახასიათებული ბავშვების მამა, ამასთან, ამავე დასკვნებში ასახულია სოციალური მუშაკის ურთიერთსაინიანაღმდეგო მსჯელობები, საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლოს სათანადოდ უნდა შეეფასებინა ეს დასკვნები და გამოეკვლია, ბავშვების მამასთან ყოველ თვეში ერთი კვირით დარჩენა უარყოფითად ხომ არ აისახებოდა მათ ფსიქო-ემოციურ და სოციალურ განვითარებაზე. სასამართლოს ასევე არ გაუთვალისწინებია ის ფაქტიც, რომ 2014 წლის ოქტომბრიდან ბავშვები მამასთან ფაქტობრივად აღარ ცხოვრობენ და არ გამოუკვლევია, თუ რამდენად შეუწყობდა ხელს მის მიერ განსაზღვრული წესის დადგენა ბავშვების მშობელთან შეჩვევის პროცესს.

42. სამოქალაქო სამართლწარმოებით განსახილველ სხვა კატეგორიის საქმეთაგან განსხვავებით, საოჯახო სამართლებრივი დავების განხილვა ინკვიზიციური ელემენტებითაა გაჯერებული და საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლით კანონმდებელი შესაძლებლად მიიჩნევს საქმის გარემოების დადგენას სა-

სამართლოს ინიციატივითაც. ნორმის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით განსაზღვროს დასადგენ გარემოებათა წრე და მხარეთა ახსნა-განმარტების შემდეგ თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზედაც მხარეებს არ მიუთითებიათ. მითითებული საპროცესო წესის გამოყენება სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპზე მით უფრო გამართლებულია, რამდენადაც სააპელაციო სასამართლო, როგორც სამართალწარმოების მეორე ინსტანცია, დავის ფაქტობრივი გარემოებების დამდგენი სასამართლოა და ამავე კოდექსის 380-ე მუხლით მას ახალ მტკიცებულებათა მიღების შესაძლებლობაც გააჩნია. შესაბამისად, თუკი საკითხის განსაკუთრებული თავისებურებიდან გამომდინარე, პალატა მნიშვნელოვნად მიიჩნევდა დამატებით კვლევას ან ფსიქოლოგის დასკვნას ბავშვებისა და მამის ურთიერთდამოკიდებულების შესახებ, რომელიც, მოცემულ შემთხვევაში საქმეში არ მოიპოვება, მას სრული შესაძლებლობა გააჩნდა, მოეთხოვა აღნიშნული დასკვნების წარმოდგენა.

43. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ ერთ-ერთ საქმეზე (Eur. Court H.R. Johansen v. Norway , Judgment of 7 August 1996. Reports. 1996-III.) აღნიშნა, რომ ბავშვთან გაერთიანების შესახებ საკითხის გადაწყვეტისას, მშობლის ინტერესსა და ბავშვის ინტერესს შორის უნდა იქნეს დაცული ბალანსი. აღნიშნული ბალანსის ძიებისას სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებს ბავშვის ინტერესებს, რომლებსაც შეიძლება ჰქონდეს პრიორიტეტული მნიშვნელობა მშობლის ინტერესებთან მიმართებით. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ გაერთიანების საკითხის გადაწყვეტისას ანგარიშგასაწევ ფაქტორებს წარმოადგენს ოჯახური ცხოვრება, მშობლებთან თანაბარი ურთიერთობის შესაძლებლობა და სხვა ისეთი ფაქტორები, რომლებიც არასრულწლოვნის სრულფასოვან აღზრდა-განვითარებას შეუწყობს ხელს. ასეთ სიტუაციაში შეძლებისდაგვარად უნდა იქნას გათვალისწინებული სუბიექტური ფაქტორებიც – ბავშვის მიერ არსებული სიტუაციის აღქმა, რაც შესაბამისი დაკვირვება-გამოკვლევის გზითაა შესაძლებელი.

44. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქ-

მეზე არასწორი გადანყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. ამავე კოდექსის 394-ე მუხლის „ე1“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადანყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადანყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემონახვა შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას შეამოწმოს გასაჩივრებული გადანყვეტილების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე ობიექტურად არ დადგინდება დავის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება.

45. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადანყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 ივნისის გადანყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-888-838-2015

14 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: განქორწინება, შვილის ნახვის დღეების გან-
საზღვრა (ძირითად სარჩელში), ალიმენტის დაკისრება (შეგე-
ბებულ სარჩელში)

აღწერილობითი ნაწილი:

1. გ. ჯ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ბ. შ-ის მიმართ გან-
ქორწინებისა და შვილის ნახვის დღეების განსაზღვრის თაობა-
ზე შემდეგი საფუძვლით:

2. მოსარჩელე 2009 წლის ივლისიდან რეგისტრირებულ ქორ-
წინებაშია ბ. შ-თან. 2010 წლის 2 ნოემბერს მათ შეეძინათ შვილი
– კ. ჯ-ე. ამჟამად ცოლ-ქმარი ფაქტობრივად ერთად აღარ ცხოვ-
რობს, არ ეწევიან საერთო მეურნეობას, აქვთ კონფლიქტი და,
შესაბამისად, ოჯახის შენარჩუნებას პერსპექტივა არ გააჩნია.
კ. ჯ-ე ცხოვრობს თბილისში, დედასთან ერთად, თუმცა ბ. შ-ი
არ აძლევს მამას შვილთან ურთიერთობის საშუალებას.

3. ბ. შ-მა შეგებებული სარჩელი აღძრა გ. ჯ-ის მიმართ და
მოითხოვა მოპასუხისათვის ალიმენტის დაკისრება შემდეგ გა-
რემოებებზე მითითებით:

4. მხარეებს შორის ქორწინება ფაქტობრივად შეწყვეტი-
ლია 2014 წლის მაისის თვიდან, რისი მიზეზიც გახდა გ. ჯ-ის
მხრიდან ღალატი.

5. მეუღლეთა დაშორების შემდეგ, ბ. შ-ის თხოვნის მიუხე-
დავად, გ. ჯ-ე თავს არიდებს შვილთან, კ. ჯ-ესთან ყოველგვარ
კონტაქტს, მათ შორის სატელეფონო საუბრებს. ბავშვს აქვს
ნევროლოგიური სახის პრობლემები და სჭირდება მუდმივი სა-
მედიცინო გამოკვლევები, მათ შორის, უცხოეთში. ბავშვის საზ-
ღვარგარეთ ტრანსპორტირება, ძვირადღირებული გამოკვლე-

ვების ჩატარება და საჭირო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა კი ფინანსურად დიდ თანხებს მოითხოვს, რისი გადახდაც დიდი გაჭირვების შედეგად უწევს მოსარჩელეს (ბ. შ-ს) ოჯახის წევრების დახმარებით. იგი არ მუშაობს და არ აქვს საკუთარი შემოსავალი. გ. ჯ-ეს კი დღემდე მონაწილეობა არ მიუღია ბავშვის რჩენა-აღზრდასა და გამოკვლევებთან დაკავშირებულ მოქმედებებში, მიუხედავად იმისა, რომ აქვს საკმაოდ მაღალი ხელფასი. შესაბამისად, მას აქვს იმის მატერიალური შესაძლებლობა, რომ მონაწილეობა მიიღოს თავისი შვილის ნორმალურ და სრულფასოვან პიროვნებად ჩამოყალიბების საქმეში, ასევე მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული გამოკვლევების ჩატარებაში.

6. ბ. შ-ის განმარტებით, ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობიდან გამომდინარე, დედა იძულებულია იგი ატაროს კერძო ბაღში, სადაც განსაკუთრებული მეთვალყურეობის ქვეშ იმყოფება და არის ფსიქოლოგის მომსახურებით უზრუნველყოფილი. კერძო ბაღის გადასახადი კი დამატებით დიდი ტვირთია მისთვის.

7. შეგებებული სარჩელით მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მხარეთა შორის ქორწინების ფაქტობრივად შეწყვეტის მიზეზია თვითონ ბ. შ-ი და მისი ოჯახის წევრები, ვინაიდან მათი მხრიდან მუდმივად ხდება კონფლიქტური სიტუაციების პროვოცირება. ბ. შ-ს არასდროს გადაუდგამს რაიმე ქმედითი ნაბიჯი ურთიერთობის მონესრიგებისათვის. ამასთან, იგი წინააღმდეგობებს უქმნის გ. ჯ-ეს შვილთან ურთიერთობისას.

8. მოპასუხის განცხადებით, იგი მონაწილეობას იღებს შვილის მატერიალურად უზრუნველყოფაშიც. სწორედ მან გაიღო ბავშვის საზღვარგარეთ გამოკვლევის ხარჯები. ამასთან, თავის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების (მდებარე, თბილისში, ს. ქ. №... ბინა, საკადასტრო კოდი:) 1/2 ნაწილი გადააფორმა კ. ჯ-ის სახელზე 2014 წლის 2 ივნისს, ხოლო ამავე პერიოდში უძრავი ქონება (მდებარე თბილისში, ბ. ქუჩა №....-ში, საკადასტრო კოდი:) აჩუქა ბ. შ-ს, რომელიც გაქირავებულია და იძლევა საკმაო შემოსავალს კ. ჯ-ის უზრუნველსაყოფად. გარდა ამისა, ბ. შ-ი საკუთრების უფლებით ფლობს ქონებას (მდებარე თბილისი, ც. დ-ის/., საკადასტრო კოდი:), რომელიც ასევე გაქირავებული აქვს და მას საერთო ჯამში გ. ჯ-ეზე მეტი შემოსავალი გააჩნია იმისათვის, რომ სასამართლოს მეშვეობით დამატებით არ მოსთხოვს მას შეუსაბამოდ მაღალი ალიმენტის გა-

დახდა.

9. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 22 იანვრის განჩინებით მიღებულ იქნა დროებითი განკარგულება, რომლითაც გ. ჯ-ეს შვილთან – 2010 წლის 2 ნოემბერს დაბადებულ კ. ჯ-ესთან ურთიერთობისთვის განესაზღვრა კვირაში ორი დღე – ოთხშაბათი 17:00 საათიდან – 19:00 საათამდე და შაბათი 11:00 საათიდან – 15:00 საათამდე, დედის – ბ. შ-ის თანდასწრებით, ნეიტრალურ ტერიტორიაზე.

10. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 5 მარტის გადაწყვეტილებით გ. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: შეწყდა ბ. შ-სა (დაბ. 22.08.1984წ., პ/№....) და გ. ჯ-ეს შორის (დაბ. 25.09.1983წ., პ/№....) 2009 წლის 26 ივლისის №... სააქტო ჩანაწერით რეგისტრირებული ქორწინება; გ. ჯ-ეს არასრულწლოვან შვილთან, 2010 წლის 2 ნოემბერს დაბადებულ კ. ჯ-ესთან ურთიერთობისთვის განესაზღვრა: თავდაპირველად ექვსი თვის განმავლობაში ყოველკვირეულად ოთხშაბათი 17:00 საათიდან 20:00 საათამდე და შაბათი 11:00 საათიდან 16:00 საათამდე წაყვანის უფლებით; მითითებული წესით ურთიერთობის დაწყებიდან ექვსი თვის გასვლის შემდეგ – ყოველკვირეულად ოთხშაბათი 17:00 საათიდან 20:00 საათამდე წაყვანის უფლებით და პარასკევს 17:00 საათიდან შაბათს 20:00 საათამდე პერიოდი ღამისთევით წაყვანის უფლებით; ასევე ზაფხულის არადადეგების პერიოდში – 15 ივნისიდან 25 ივნისამდე და ზამთრის არდადეგების პერიოდში 20 დეკემბრიდან 30 დეკემბრამდე, დასასვენებლად წაყვანის უფლებით, რა დროსაც ბავშვის დედას ბ. შ-ს მიეცა შვილის მონახულების უფლება მისი ადგილსამყოფლის მიხედვით. ბ. შ-ის შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: გ. ჯ-ეს ბ. შ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა არასრულწლოვანი შვილის, 2010 წლის 2 ნოემბერს დაბადებული კ. ჯ-ის რჩენა – აღზრდისათვის ყოველთვიურად ალიმენტი 800 (რვაასი) ლარის ოდენობით 2014 წლის 24 ოქტომბრიდან მის სრულწლოვანებამდე.

11. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს ბ. შ-მა და გ. ჯ-ემ.

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 2 ივლისის განჩინებით ბ. შ-ისა და გ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა; უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 5 მარტის გადაწყვეტილება.

13. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

14. ბ. შ-ი და გ. ჯ-ე დაქორწინდნენ 2009 წლის 26 ივლისს და ერთად ცხოვრების პერიოდში, 2010 წლის 2 ნოემბერს, შეეძინათ შვილი – კ. ჯ-ე.

15. ბ. შ-ი და გ. ჯ-ე ცხოვრობენ ცალ-ცალკე. არასრულწლოვანი კ. ჯ-ე ცხოვრობს დედასთან – ბ. შ-თან.

16. გ. ჯ-ე მუშაობს შპს „ვ-ში“ და მისი ყოველთვიური ხელზე ასაღები ხელფასი შეადგენს 1650 აშშ დოლარის ექვივალენტ ლარს.

17. გ. ჯ-ეს აქვს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემები, კერძოდ, აღენიშნება გაფანტული სკლეროზი – ცერებრო-სპინალური ფორმა, რეციდივული რემისიული მიმდინარეობით, რის გამოც საჭიროებს მკურნალობას პრეპარატ ავონექსით. გ. ჯ-ე 2014 წლის 14 ოქტომბრიდან ჩართულია შპს „მ-აში“ ზემოაღნიშნული დაავადების პერორალური პრეპარატით მკურნალობის ეფექტიანობისა და უსაფრთხოების დასადგენად მიმართულ კლინიკურ კვლევაში და მონაწილეობას ასრულებს 2016 წლის 16 ოქტომბერს. მკურნალობის დასრულების შემდგომ გ. ჯ-ემ უნდა გააგრძელოს პრეპარატ ავონექსით მკურნალობა (იხ. 23.01.2015 წლის ცნობა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, შპს „მ-ას“ გენერალური დირექტორის პასუხი).

18. საქმეში წარმოდგენილი დოკუმენტებით (21.10.2013წ. ცნობა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, მიუნხენის საუნცივერსიტეტო კლინიკაში 22.04.2014წ. ჩატარებული გამოკვლევის შედეგები) პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მცირეწლოვან კ. ჯ-ეს აღენიშნება ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანება (დაუზუსტებელი), არადიფერენცირებული მოძრაობის აშლილობა, რომელიც მცირედ პროგრესირებს. ჩაუტარდა გამოკვლევები როგორც საქართველოში, ასევე თურქეთსა და გერმანიაში.

19. დიდუბე-ჩუღურეთის სოციალური მომსახურების ცენტრის ფსიქოლოგის, გ. ჯ-ის 2014 წლის 31 ოქტომბრის №4878 დასკვნის თანახმად, კ. ჯ-ე ავლენს ფსიქოლოგიური ტრავმატიზებისათვის დამახასიათებელ ქცევებს, უცხო გარემოსადმი ავლენს მკვეთრად გამოხატულ უნდობლობას. ფსიქოლოგის რეკომენდაციით, მხარეებმა უნდა მიმართონ ბავშვთა ფსიქოლოგს/ფსიქოთერაპევტს და ერთობლივად დაგეგმონ გარკვეული ქმედებები.

20. დიდუბე-ჩუღურეთის სოციალური მომსახურების ცენტრის ფსიქოლოგის, გ. ჯ-ის მიერ შედგენილი 2014 წლის 3 დეკემბრის №5809 დასკვნის თანახმად, გამოკვლეულ იქნა კ. ჯ-ის ფსიქოლოგიური მდგომარეობა, რა დროსაც ბავშვის ემოციური მდგომარეობა შეფასებული იქნა შემდეგნაირად: შეინიშნება ემოციური გაორება, რაც უკავშირდება არასრულწლოვნის მშობლებს შორის არასასურველი ურთიერთობის ფორმას, რაც ბავშვის განწყობისათვის მარტივი აღსაქმელია. არასრულწლოვანი ავლენს მიჯაჭვულობას ორივე მშობლის მიმართ, თუმცა შეინიშნება სერიოზული ჩავარდნა მამასთან ურთიერთობისას, რაც შეხვედრების ხანგრძლივი დროით წყვეტას უკავშირდება. მამასთან კ-ს ურთიერთობისას შეინიშნებოდა მამის მიმართ გაუცხოვება, რის დასაძლევადაც საკმარისი აღმოჩნდა ურთიერთობის 19 წუთი. არასრულწლოვანი მამასთან არ განიცდის დისკომფორტს.

21. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტ ბ. შ-ის პოზიცია, რომ, ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობიდან გამომდინარე, მიზანშეუწონელია მცირეწლოვანი კ. ჯ-ის მამასთან დარჩენა ღამით.

22. სააპელაციო სასამართლოს აზრით, მართალია, საქმის მასალებით დგინდება, რომ ბავშვს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებით აქვს პრობლემები, მაგრამ მამას უნდა მიეცეს შვილის ღამის თევით წაყვანის უფლება. ამასთან, პალატამ აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით ბ. შ-ს მიეცა შვილის მონახულების უფლება მისი ადგილსამყოფლის მიხედვით. შესაბამისად, დედას, აუცილებლობის შემთხვევაში, შესაძლებლობა ექნებოდა მოეხდინა მყისიერი რეაგირება.

23. მოცემულ შემთხვევაში, პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ფსიქოლოგი გ. ჯ-ი დასკვნაში აღნიშნავს, რომ ღამისთევით დარჩენას წინ უნდა უძლოდეს შეხვედრები, სადაც მოიხსნება მამასთან ურთიერთობის წყვეტის შედეგად ჩამოყალიბებული ბარიერები. პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასება და მიიჩნია, რომ ექვსთვიანი პერიოდი არის გონივრული ვადა ბავშვის მამასთან ურთიერთობის წყვეტის შედეგად ჩამოყალიბებული ბარიერების მოსახსნელად და შესაბამისად, გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს პოზიცია, რომ ექვსი თვის განმავლობაში ინდივიდუალური შეხვედრების შემდეგ გ. ჯ-ეს უნდა მიეცეს შვილის ღამისთევით წაყვანის უფლება.

24. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მცირენლოვანი ბავშვის, კ. ჯ-ის უპირატესი ინტერესებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანი იყო, ბავშვს ჰქონოდა მამასთან ურთიერთობა დღე-ღამის განმავლობაში.

25. რაც შეეხება დაკისრებული ალიმენტის განსაზღვრის ნაწილში გ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარს, სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით, 1212-ე მუხლით და განმარტა, რომ არასრულწლოვან კ. ჯ-ეს, რომელიც ცხოვრობს დედასთან, სჭირდება ზრუნვა და მატერიალური უზრუნველყოფა, რომლის ვალდებულება თანაბრად ეკისრება ორივე მშობელს. ამ თვალსაზრისით, პალატამ მიიჩნია, რომ სააპელაციო საჩივრის დასაბუთება იმის შესახებ, რომ აპელანტ გ. ჯ-ეს სჭირდება პრეპარატ ავონექსით მკურნალობა და, ამასთან, მას შესასრულებელი აქვს ბანკის მიმართ სასესხო ვალდებულება, არ წარმოადგენს მშობლის კანონისმიერი მოვალეობისაგან – არჩინოს არასრულწლოვანი შვილი და შეუქმნას მას ცხოვრების ნორმალური პირობები აღზრდისა და განვითარებისათვის – გათავისუფლების საფუძველს.

26. სასამართლომ იხელმძღვანელა „ბავშვთა უფლებების შესახებ“ კონვენციის 27-ე და ამავე კონვენციის მე-18 მუხლებით და აღნიშნა, რომ დაკისრებული ალიმენტის იმ ოდენობამდე შემცირებით, რასაც ითხოვს აპელანტი შეუძლებელია ბავშვის ელემენტარული საყოფაცხოვრებო მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება. შესაბამისად, ყოველთვიურად გადახდილი ალიმენტის ოდენობად 800 ლარის განსაზღვრა მშობლისა და სარჩენი პირის ინტერესების დაბალანსებით სამართლიანი იყო და არ არსებობდა გ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების სამართლებრივი და ფაქტობრივი საფუძველები.

27. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე ბ. შ-მა და გ. ჯ-ემ შეიტანეს საკასაციო საჩივრები. ბ. შ-მა მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით გ. ჯ-ის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა. გ. ჯ-ემ მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილება.

28. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 7 ოქტომბრის განჩინებით გ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 2 ივლისის განჩინებაზე

დარჩა განუხილველი, ხოლო ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი ამავე პალატის 2015 წლის 7 ოქტომბრის განჩინებით წარმოებაში იქნა მიღებული დასაშვებობის შესამოწმებლად.

29. ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი ემყარება შემდეგ გარემოებებს:

30. სააპელაციო სასამართლო სადავო ფაქტობრივი გარემოების დადგენისას დაეყრდნო ფსიქოლოგ გ. ჯ-ის 2014 წლის 3 დეკემბრის დასკვნას, რომლის თანახმადაც დადგენილია, რომ „ბავშვის ქცევაზე დაკვირვების შედეგად მცირეწლოვანმა კ. ჯ-ემ გამოავლინა მიჯაჭვულობა ორივე მშობლის მიმართ“. ამავე დასკვნის თანახმად, „თავდაპირველ ეტაპზე მამასთან ღამისთევით დარჩენა არ არის მიზანშეწონილი“. ფსიქოლოგის დასკვნა აღნიშნულ ნაწილში არც თბილისის საქალაქო სასამართლოს და არც სააპელაციო სასამართლოს მიერ გადანყვეტილების მიღებისას არ იქნა სწორად შეფასებული და გაზიარებული.

31. კერძოდ, ფსიქოლოგის დასკვნაში ერთმნიშვნელოვნად გამოკვეთილია მამასთან – გ. ჯ-ესთან მცირეწლოვან კ. ჯ-ის ღამისთევით დარჩენის არამიზანშეწონილობა. ამასთან, შეუძლებელია იმის იდენტიფიცირება, თუ რა პერიოდის შემდეგ შეიძლება იყოს უსაფრთხო მამასთან მცირეწლოვნის ღამისთევით დარჩენა. აღნიშნული საკითხის გადანყვეტა საჭიროებს არსებული ფაქტობრივი გარემოებების კომპლექსურ შეფასებას და არ შეიძლება გადანყვეტეს მხოლოდ ფსიქოლოგის მიერ ჩატარებულ კვლევებზე დაყრდნობით.

32. სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო ის გარემოება, რომ საქმეში არ ყოფილა წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომლითაც დადასტურდებოდა გ. ჯ-ის მიერ დედისაგან მოშორებით კ. ჯ-ის ღამისთევით წაყვანის მიზანშეწონილობა და აუცილებლობა.

33. სასამართლომ უგულებელყო ბ. შ-ის მიერ სამედიცინო დაწესებულებებიდან წარმოდგენილი ცნობები ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, რაც ცალსახად ადასტურებს, რომ კ. საჭიროებს განსაკუთრებულ მოვლას, ყურადღებას და გარემო-პირობებს, რისი უზრუნველყოფაც მამას – გ. ჯ-ეს დამოუკიდებლად არ შეუძლია და დედის მუდმივი მეთვალყურეობის გარეშე შესაძლოა ბავშვმა განიცადოს მნიშვნელოვანი ზიანი. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ბავშვი ღამით ხშირად იღვიძებს ტირილით. ამ დროს არის ძალიან ჭირვეული, აღგზნებული და ითხოვს დედას, ბოლომდე ძილიდან

ვერ ერკვევა და დედის მოფერების შემდეგ მშვიდდება.

34. რეალურად, სასამართლოს მიერ საქმის გარემოებების არასათანადო შესწავლისა და გამოკვლევის შედეგად მამასთან მცირეწლოვნის ღამისთევით დარჩენის ნაწილში მიღებულ იქნა კ. ჯ-ის უპირატესი ინტერესების საწინააღმდეგო და ცალსახად ზიანის მომტანი გადაწყვეტილება.

35. კასატორი არ ეწინააღმდეგება და თანახმაა, მამას გ. ჯ-ეს ურთიერთობა ჰქონდეს შვილთან სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ დღეებში, კერძოდ ოთხშაბათს 17:00 საათიდან 22:00 საათამდე და შაბათს 11:00 საათიდან 16:00 საათამდე. აღნიშნული, მისი აზრით, ხელს შეუწყობს და არ დაზიანებს როგორც არასრულწლოვნის უპირატეს ინტერესებს, ასევე მშობლების კანონით გათვალისწინებულ უფლებებს.

36. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 თებერვლის განჩინებით ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 2 ივლისის განჩინებაზე დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

37. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ შემდეგ გარემოებათა გამო:

38. საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანს არასრულწლოვან შვილთან მშობლის ურთიერთობის წესის განსაზღვრა წარმოადგენს. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო პალატამ მხედველობაში არ მიიღო საქმეში წარმოდგენილი ფსიქოლოგის დასკვნა მცირეწლოვანი კ. ჯ-ის ღამისთევით მამასთან დარჩენის მიზანშეუწონლობაზე, ასევე სამედიცინო დანესებულებებიდან წარმოდგენილი ცნობები ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ და აღნიშნული გარემოებების არასათანადო შესწავლისა და გამოკვლევის შედეგად მამასთან მცირეწლოვნის ღამისთევით დარჩენის ნაწილში მიიღო კ. ჯ-ის უპირატესი ინტერესების საწინააღმდეგო გადაწყვეტილება.

39. საკასაციო პრეტენზიების დასაბუთებულების შემოწმებამდე, საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს, ყურადღება გაამახვილოს განსახილველი დავის მატერიალურ-სამარ-

თლებრივ საფუძვლებსა და მსგავსი კატეგორიის საქმეებზე განწყვეტილებების მიღებისას სასამართლოს სახელმძღვანელო პრინციპებზე:

40. საქართველოს კონსტიტუციით, მის მიერ ხელმოწერილი და რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, მათ შორის, „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ გაერთიანებული ერების 1989 წლის კონვენციით და საქართველოს შიდასაკანონმდებლო აქტებით, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსით დადგენილია მშობლების თანასწორუფლებიანობის პრინციპი შვილების მიმართ და განსაზღვრულია, რომ ბავშვს აქვს უფლება ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში (სამოქალაქო კოდექსი, მუხლი 1197). მშობლები უფლებამოსილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით (სამოქალაქო კოდექსი, მუხლი 1198.1).

41. „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ გაერთიანებული ერების კონვენციის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად: „მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ერთ ან ორივე მშობელთან განშორებული ბავშვის უფლებას, რეგულარულად იქონიოს პირადი ურთიერთობა და პირდაპირი კონტაქტი ორივე მშობელთან, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როცა ეს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს ეწინააღმდეგება“.

42. ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უპირატესობა დადგენილია, ასევე, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლით, რომელიც ეხება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლით განმტკიცებულ ოჯახური ცხოვრების უფლებას.

43. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ მშობლების ბავშვთან ურთიერთობასთან დაკავშირებულ დავებზე არაერთხელ აღნიშნა, რომ ბავშვის ინტერესები არის განსაკუთრებული მნიშვნელობის (*Krasicki v. Poland*, no. 17254/11, § 83, 15 April 2014). ბავშვის საუკეთესო ინტერესები უნდა იყოს უპირველესი საზრუნავი (*Gnahore v. France*, n. 40031/98, § 59, ECHR 2000-IX) და შესაძლებელია, თავისი შინაარსიდან და სერიოზულობიდან გამომდინარე, გადანონოს მშობლების ინტერესი (*Sahin v. Germany* [GC], no. 30943/96, § 66, ECHR 2003-VIII). კერძოდ, კონვენციის მე-8 მუხლიდან გამომდინარე, მშობელს არა აქვს ისეთი

ლონისძიებების მოთხოვნის უფლება, რომელთა განხორციელება შესაძლებელია ზიანი მიაყენოს ბავშვის ჯანმრთელობას და განვითარებას (Krasicki v. Poland, no. 17254/11, § 83, 15 April 2014, Scozzari and Giunta v. Italy [GC], nos. 39211/98 and 41963/98, § 169, ECHR 2000-VIII, and P., C. And S. v. The United Kingdom, no. 56547/00, § 177, ECHR 2002-VI).

44. საქმეში „საჰინი გერმანიის წინააღმდეგ“ ევროსასამართლომ განმარტა, რომ „კონვენციის მე-8 მუხლი სახელმწიფოებისაგან მოითხოვს ბავშვისა და მშობლების ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსის დაცვას და ამ ბალანსის ძიებისას, უპირატესობა უნდა მიენიჭოს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს“ (Sahin v. Germany [GC], no. 30943/96, § 66, ECHR 2003-VIII).

45. აღნიშნულმა პრინციპმა საქართველოს შიდა ნორმატიულ აქტებშიც კპოვა ასახვა. კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 1202-ე მუხლის შესაბამისად, რომელიც განსაზღვრავს განქორწინებული ან ცალ-ცალკე მცხოვრები მშობლების უფლებებსა და მოვალეობებს შვილების მიმართ, მშობლებს თანაბრად აქვთ ყველა უფლება და მოვალეობა თავიანთი შვილების მიმართ, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი განქორწინებული არიან ან ცალ-ცალკე ცხოვრობენ. თუმცა, იმავე კოდექსის 1199-ე მუხლის თანახმად, მშობლები უფლებები არ უნდა განხორციელდეს ისე, რომ ამით ზიანი მიადგეს ბავშვის ინტერესებს.

46. ამრიგად, ბავშვისა და მშობლების ურთიერთობის უფლება შეიძლება შეზღუდოს ან გამოირიცხოს მხოლოდ მაშინ, თუ ეს აუცილებელია ბავშვის საუკეთესო ინტერესებისათვის. შესაბამისად, აღნიშნული უფლების შეზღუდვის ან გამოირიცხვის საკითხის განხილვისას სასამართლომ მხედველობაში უნდა მიიღოს შემდეგი გარემოებები: (ა) არსებობს თუ არა საკითხის გადაწყვეტის უფრო ნაკლებად შემზღუდავი საშუალება; (ბ) არის თუ არა უფლების შესაძლო შეზღუდვა ან გამოირიცხვა პროპორციული ზომა, და (გ) არის თუ არა უფლების შეზღუდვის ან გამოირიცხვის აუცილებლობა სათანადოდ დასაბუთებული. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო აღიარებს, რომ ბავშვის სურვილები და გრძნობები მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული მშობელთან ურთიერთობის საკითხის გადაწყვეტისას (Sahin v. Germany [GC], no. 30943/96, § 73, ECHR 2003-VIII).

47. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, მოცემულ საქმეში საკასაციო სასამართლოს შემოწმების საგანია არის თუ არა მცირეწლოვანი კ. ჯ-ის საუკეთესო ინტერესებში მამასთან და-

მისთევით დარჩენა, ასევე დედისგან დამოუკიდებლად არდადეგების გარკვეული დღეების გატარება მამასთან და, სწორად დაადგინა თუ არა თბილისის სააპელაციო სასამართლომ, რომ მამის უფლების განხორციელება, ღამით დაიტოვოს ბავშვი, შესაბამეა ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს.

48. აღნიშნული საკითხის შეფასების მიზნით საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს საქმეში დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

49. სააპელაციო და მოგვიანებით საკასაციო სასამართლოში წინამდებარე საქმის განხილვის დროს მცირეწლოვანი კ. ჯ-ე არის 5 წლის.

50. 2014 წლის მაისის შემდეგ, რაც კ-ს მშობლები ფაქტობრივად ცალ-ცალკე ცხოვრობენ, ბავშვი ცხოვრობს დედასთან და დადის საბავშვო ბაღში.

51. კ. ჯ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ 2013 წლის 21 ოქტომბრის №43804 ცნობის, ასევე მიუნხენის საუნივერსიტეტო კლინიკაში 2014 წლის 17 მარტიდან 2014 წლის 25 მარტამდე ჩატარებული გამოკვლევის შედეგების თანახმად, მცირეწლოვან კ. ჯ-ეს აღენიშნება ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანება (დაუზუსტებელი), არადიფერენცირებული მოძრაობის აშლილობა, რომელიც მცირედ პროგრესირებს. მიუნხენის საუნივერსიტეტო კლინიკის პროფესორის, მედიცინის დოქტორის ფ. ჰ-ის მიერ ჯ-ეების ოჯახისათვის 2014 წლის 22 აპრილს გამოგზავნილ წერილში მითითებულია, რომ მიუნხენის კლინიკაში კ. ჯ-ის ჰოსპიტალიზაცია მოხდა გაურკვეველი კანკალისა და მიოკლონიების დიაგნოზით (ეტიმოლოგია დაუზუსტებელი). კლინიკაში მას ჩაუტარდა მრავალმხრივი კომპლექსური გამოკვლევა, თუმცა მისი ავადმყოფობის სიმპტომათიკის მიზეზის გადაწყვეტით დადგენა ვერ მოხერხდა. კ-ა 2014 წლის 25 მარტს სტაბილური მდგომარეობით განერილ იქნა სახლში და მშობლებს მიეცათ გამოკვლევიდან 6 თვის შემდეგ ბავშვის სტანციონარში ხელახალი კლინიკური შემოწმების რეკომენდაცია.

52. 2015 წლის 27 მარტს თბილისის სააპელაციო სასამართლოში სს „მ. იაშვილის სახელობის ბავშვთა ცენტრალური საავადმყოფოდან“ წარდგენილი ცნობის შესაბამისად, ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობა არის პრაქტიკულად უცვლელი. მას კვლავ აღენიშნება ტრემორი და მიოკლონიები, აქვს ძილის დარღვევა, ღამის კოშმარები, ესაჭიროება ნევროლოგის მეთ-

ვალყურეობა.

53. საკასაციო სასამართლოში საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის დროს, სასამართლოს მიერ კასატორის წარმომადგენლისაგან მიღებული ინფორმაციის თანახმად, ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობა კვლავ უცვლელია (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 თებერვლის სხდომის ოქმი).

54. ბავშვის მამას, გ. ჯ-ეს აქვს გაფანტული სკლეროზი, ცერებრო-სპინალური ფორმა, რეციდივულ-რემისიული მიმდინარეობით.

55. 2014 წლის მაისის შემდეგ, რაც ბავშვის მშობლები ერთად აღარ ცხოვრობენ, მამასა და შვილს შორის ურთიერთობა ხდება მხოლოდ დედის თანდასწრებით. დედის გარეშე ბავშვისა და მამის შეხვედრა შედგა მხოლოდ საკასაციო სასამართლოს დავალებით, 2016 წლის 10 მარტს, სკვერში. მშობლების განშორების შემდეგ ბავშვი არ ყოფილა თავის ძველ საცხოვრებელ სახლში (ამჟამად მამის საცხოვრებელ სახლში). მამის საცხოვრებელ სახლში ბავშვი დედის გარეშე, დამოუკიდებლად არ დარჩენილა.

56. რაც შეეხება მამასთან ბავშვის ურთიერთობის წესის განსაზღვრას, საკასაციო სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს, რომ აღნიშნულის შეფასება პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას 2014 წლის 23 სექტემბრის საოქმო განჩინების საფუძველზე დაევალა მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს ფსიქოლოგის დასკვნის საფუძველზე. კერძოდ, ფსიქოლოგს დაესვა კითხვები: რამდენად მიზანშეწონილია 2010 წლის 2 ნოემბერს დაბადებული კ. ჯ-ის მამასთან ლამისთევით დარჩენა დედის გარეშე ყოველკვირეულად (კვირაში ერთხელ) ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გათვალისწინებით, ასევე იმის გათვალისწინებით, რომ ბავშვი და მისი დედა, ბ. შ-ი უკვე ექვსი თვეა აღარ ცხოვრობენ ბავშვის მამასთან, გ. ჯ-ესთან ერთ ოჯახად; წინააღმდეგ შემთხვევაში რა ასაკიდანაა რეკომენდებული დედის გარეშე მცირეწლოვანი ბავშვის მამასთან დარჩენა ლამისთევით.

57. აღნიშნული საკითხების გამოკვლევა-შესწავლისა და კ. ჯ-ის ქცევაზე დაკვირვების მიზნით სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს გლდანი-ნაძალადევის სოციალური მომსახურების ცენტრის ფსიქოლოგმა გ. ჯ-მა ჩაატარა ორი ფსიქოლოგიური კვლევა. პირველი კვლევის მომზადების პროცესში

დაკვირვება განხორციელდა დედა-შვილის ურთიერთობაზე, ხოლო მეორე კვლევისას, ფსიქოლოგმა შეაფასა მამა-შვილის ურთიერთობა.

58. ფსიქოლოგის 2014 წლის 31 ოქტომბრის №4878 დასკვნაში მითითებულია, რომ არასრულწლოვანი ავლენს ფსიქოლოგიური ტრავმატიზებისათვის დამახასიათებელ ქცევებს, უცხო გარემოსადმი მკვეთრად გამოხატულ უნდობლობას; სასამართლოს მიერ დასმულ კითხვებზე პასუხების მიღებისთვის და ბავშვთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრისათვის მხარეებს გაეწიათ რეკომენდაცია მიმართონ ბავშვთა ფსიქოლოგს/ფსიქოთერაპევტს, რათა ერთობლივად დაგეგმონ შემდეგი ქმედებები.

59. 2014 წლის 3 დეკემბრის №5809 დასკვნაში ფსიქოლოგმა მიუთითა, რომ არასრულწლოვანი ავლენს მიჯაჭვულობას ორივე მშობლის მიმართ, თუმცა შეინიშნება სერიოზული ჩავარდნა მამასთან ურთიერთობისას, რაც შეხვედრების ხანგრძლივი დროით წყვეტას უკავშირდება. დასკვნის შესაბამისად, ფსიქოლოგმა მიზანშეწონილად არ მიიჩნია ბავშვის მამასთან ღამისთვის დარჩენა და განმარტა, რომ აღნიშნულს წინ უნდა უძღოდეს შეხვედრები, სადაც მოიხსნება მამასთან ურთიერთობის წყვეტის შედეგად ჩამოყალიბებული ბარიერები. მამასთან, რეკომენდებულად ჩათვალა მამასთან სხვადასხვა ფორმით ყოველდღიური ურთიერთობა, თავდაპირველად, დედასთან ერთად, შემდეგ კი ინდივიდუალურად, რაც, მისი აზრით, დადებითად აისახებოდა ბავშვის ფსიქიკაზე.

60. მიუხედავად ფსიქოლოგის რეკომენდაციებისა, 2014 წლის 3 დეკემბრის (ფსიქოლოგის ბოლო დასკვნის გაცემის) შემდგომ მამა-შვილის ურთიერთდამოკიდებულების შეფასების მიზნით შესაბამისი სოციალური სამსახურის მიერ ბავშვისა და მამის შეხვედრის შეფასების შემდგომი კვლევა არ განხორციელებულა. აღნიშნული საკითხი არც სააპელაციო სასამართლოს გამოუკვლევია საქმის განხილვისას. სააპელაციო სასამართლოს ასევე არ გამოუკვლევია საკითხი იმის შესახებ, ნახულობს თუ არა მამა შვილს სასამართლოს მიერ დადგენილი წესით და ბავშვის დაავადებიდან გამომდინარე, იკვეთება თუ არა მისი მამასთან ღამით დარჩენის მიზანშეწონილობა.

61. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო სამართლანარმოებით განსახილველ სხვა კატეგორიის საქმეთაგან განსხვავებით, საოჯახო სამართლებრივი დავების გან-

ხილვა ინკვიზიციური ელემენტებითაა გაჯერებული და საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლით კანონმდებელი შესაძლებლად მიიჩნევს საქმის გარემოების დადგენას სასამართლოს ინიციატივითაც. აღნიშნული ნორმის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით განსაზღვროს დასადგენ გარემოებათა წრე და მხარეთა ახსნა-განმარტების შემდეგ თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზედაც მხარეებს არ მიუთითებიათ.

62. უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 თებერვლის საოქმო განჩინებით სოციალური მომსახურების სააგენტოს, როგორც მეურვეობა-მზრუნველობის განმახორციელებელ ორგანოს, დაევალა არასრულწლოვან კ. ჯესა და მის მამას, გ. ჯეს შორის არსებული ფსიქო-სოციალური დამოკიდებულების დამატებითი გამოკვლევა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების დასადგენად. კერძოდ, მხარეებს სოციალური მუშაკის თანდასწრებით უნდა უზრუნველყოთ მამისა და შვილის შეხვედრის ორგანიზება მამის საცხოვრებელ ადგილზე დედის გარეშე და სოციალურ სამსახურს შესაბამისი დაკვირვების მიხედვით გაეკეთებინა დასკვნა, თუ რამდენად იმოქმედებდა ბავშვზე მამასთან სახლში დარჩენა. ამავე განჩინებით, მხარეებს მიეცათ დრო მორიგებისათვის. აღნიშნული დავალების შესასრულებლად მათ განესაზღვრათ 2 კვირის ვადა (2016 წლის 10 მარტამდე). ამავე დროს, განემარტათ, რომ მოცემულ ვადაში დავალების შესრულების შეუძლებლობის შემთხვევაში, უფლება ჰქონდათ მოეთხოვათ დამატებითი ვადა მის შესასრულებლად (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 თებერვლის სხდომის ოქმი).

63. საკასაციო სასამართლოს დავალება (ბავშვის მამის მიერ საკუთარ სახლში წაყვანა და მამა-შვილის ურთიერთობაზე დაკვირვება) მხარეებმა სათანადოდ არ შეასრულეს, მათ შორის ვერ შედგა შეხვედრაც მორიგების მიზნით.

64. სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს წარმომადგენელმა, ლ. ქემ უზენაეს სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას წარმოუდგინა თბილისის სოციალური მომსახურების საქალაქო ცენტრის მუშაკის, მ. გ-ის 2016 წლის 10 მარტის №5275 დასკვნა, რომლის შესაბამისად ირკვევა, რომ მამა-შვილის შეხვედრა შედგა მ. ქუჩაზე მდებარე სკვერში. ბავშვს თან ახლდა დედა, რომელმაც სოციალურ მუშაკს მისცა საშუალება

მის გარეშე დაკვირვებოდა მამა-შვილის ურთიერთობას. სოციალური მუშაკი დადებითად აფასებს კ. ჯ-ისა და გ. ჯ-ის ურთიერთობას. იმავე დასკვნაში აღნიშნულია, რომ ბავშვის დედა, ბ. შ-ი წინააღმდეგია ბავშვი ღამით დარჩეს მამასთან, ვინაიდან გ.სთან სახლში ცხოვრობს კ-სთვის უცხო ქალბატონი, ეს ფაქტი კი უარყოფითად აისახება ბავშვის ფსოქო-ემოციურ მდგომარეობაზე.

65. საკასაციო სასამართლო საჭიროდ მიიჩნევს კიდევ ერთხელ განმარტოს, რომ მშობლების ბავშვთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრასთან დაკავშირებული დავების განხილვისას სასამართლოსათვის უპირველესად სახელმძღვანელოა ბავშვის კეთილდღეობა და მისი უპირატესი ინტერესი. სადავო საკითხის გადაწყვეტისას სასამართლომ ზედმინევენით უნდა შეისწავლოს გარემო, სადაც ბავშვი ცხოვრობს და სადაც მას ურთიერთობა უნდა ჰქონდეს თითოეულ მშობელთან, არასრულწლოვნის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, მისი ასაკი და ინდივიდუალური მოთხოვნილებები, რის შედეგადაც შესაძლებელია გადანაცვდეს, რამდენი ხნით და რა წესით უნდა დაერთოს მშობელს შვილთან ურთიერთობის (მეორე მშობლისაგან დამოუკიდებლად სახლში წაყვანის, ღამით დატოვებისა და სხვ.) ნება. ასეთ სიტუაციაში შეძლებისდაგვარად უნდა იქნას გათვალისწინებული სუბიექტური ფაქტორიც – ბავშვის ასაკიდან გამომდინარე, მის მიერ არსებული სიტუაციის აღქმა.

66. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე და საქმის ფაქტობრივ გარემოებებზე დაყრდნობით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში არ იკვეთება ბავშვის საუკეთესო ინტერესებიდან გამომდინარე, მამის საცხოვრებელ სახლში ღამით მისი დარჩენის მიზანშეწონილობა. განსაკუთრებით მხედველობაში მისაღება ბავშვის ასაკი და ჯანმრთელობის მდგომარეობა. 5 წლის კ. ჯ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ საქმეში წარმოდენილი დოკუმენტების შესწავლისა და შეფასების შედეგად დადგენილია, რომ მას აღენიშნება ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანება (დაუზუსტებელი), არადიფერენცირებული მოძრაობის აშლილობა, რომელიც მცირედ პროგრესირებს. ავადმყოფობის სიმპტომატიკის მიზეზის გადანყვევით დადგენა ვერ ხერხდება. მითითებული ფაქტი კი უდავოდ წარმოადგენს მნიშვნელოვან დეტალს არასრულწლოვანის დედისაგან (რომელიც ბავშვზე ზრუნვის რეჟიმს უძღვება) თუნდაც დროებით მოშორების წესისა და ვა-

დის განსაზღვრისას.

67. ამავე დროს, მნიშვნელოვანია მამის ჯანმრთელობის მდგომარეობაც, რომელიც გადაწყვეტილების გამოტანისას მხედველობაში არ მიიღო არც პირველმა და არც სააპელაციო სასამართლომ; აგრეთვე, ის ფაქტი, რომ მამის საცხოვრებელ სახლში ამჟამად ცხოვრობს ბავშვისათვის უცხო ქალბატონი, რომელთანაც კ.ს ურთიერთობა არ ჰქონია.

68. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს ასევე დიდუბე-ჩუღურეთის სოციალური მომსახურების ცენტრის ფსიქოლოგის, გ. ჯ-ის 2014 წლის 3 დეკემბრის №5809 და თბილისის სოციალური მომსახურების საქალაქო ცენტრის მუშაკის, მ. გ-ის 2016 წლის 10 მარტის №5275 დასკვნებზე, რომელთა მიხედვით, მამა-შვილს შორის ურთიერთობა დადებითადაა შეფასებული. მათ შორის არის პოზიტიური მიჯაჭვულობა, მამას აქვს საკმარისი უნარ-ჩვევები, რათა იზრუნოს ბავშვზე. კ. კი მამის მიმართ გამოხატავს სიბოძოს და სიყვარულს, თამაშობს მასთან და თავს გრძნობს მხიარულად და კარგად. თუმცა ამავე დასკვნებში საკითხი ბავშვის მამასთან ღამით დარჩენის შესახებ დადებითად არ არის შეფასებული.

69. ზემოაღნიშნული გარემოებები საკასაციო სასამართლოს აძლევს შესაძლებლობას მიუხედავად ბავშვის ღამით წაყვანის უფლების შეზღუდვისა, მამას მისცეს უფლება მეტი დრო გაატაროს შვილთან და წაიყვანოს იგი თავის საცხოვრებელ სახლში.

70. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

71. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში განსახილველად დაბრუნების აუცილებლობა და იგი უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება.

72. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სა-

სამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს ეთქვა უარი.

73. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, მოწინააღმდეგე მხარეს, გ. ჯ-ის ბ. შ-ის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მის მიერ სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციაში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 450 (ოთხას ორმოცდაათი) ლარის ნახევრის, 225 (ორას ოცდახუთი) ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. ბ. შ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 2 ივლისის განჩინება თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 5 მარტის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1.2.2 პუნქტის უცვლელად დატოვების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება;

3. გ. ჯ-ის სარჩელი არასრულწლოვან შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრის შესახებ დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1.2.1 პუნქტში მითითებული წესით ურთიერთობის დაწყებიდან ექვსი თვის გასვლის შემდეგ გ. ჯ-ის არასრულწლოვან შვილთან, 2010 წლის 2 ნოემბერს დაბადებულ კ. ჯ-ესთან ურთიერთობისათვის განესაზღვროს: ყოველკვირეულად ოთხშაბათი 17:00 საათიდან 20:00 საათამდე და შაბათი 11:00 საათიდან 20:00 საათამდე მამის საცხოვრებელ ადგილას ბავშვის წაყვანის უფლებით;

5. გ. ჯ-ის სარჩელი მამის საცხოვრებელ ადგილას ბავშვის ღამისთევით წაყვანის, აგრეთვე, ზაფხულის და ზამთრის არდადეგებზე 10-10 დღით მამის საცხოვრებელ ადგილას ბავშვის წაყვანის შესახებ არ დაკმაყოფილდეს;

6. გ. ჯ-ეს დაეკისროს ბ. შ-ის სასარგებლოდ, მის მიერ სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციაში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 225 ლარის გადახდა;

7. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა;
ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა სასამართლოს
მიერ**

**გადანყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ას-1149-1081-2015

6 მაისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა, ალიმენტის დაკისრება, დამატებით ხარჯებში მონაწილეობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მ. გ-ი (შემდეგში მოსარჩელე, ბავშვის მამა ან კასატორი) და ა. ფ-ე (შემდეგში მოპასუხე, შეგებებული სარჩელის ავტორი, ბავშვის დედა, აპელანტი ან მონინალმდებელე მხარე) 2010 წლის 27 აპრილიდან რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ. ისინი განქორწინდნენ 2014 წლის 6 ნოემბერს (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ, 1122-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი).

2. თანაცხოვრების პერიოდში წყვილს შეეძინა ერთი შვილი – 2010 წლის 18 ნოემბერს დაბადებული ნ. გ-ი (შემდეგში მცირეწლოვანი ან ბავშვი).

3. ბავშვი 1 წლამდე იზრდებოდა მშობლებთან ერთად. მამა მასზე ზრუნავდა, ბავშვი ხელოვნურ კვებაზე იყო და ზოგჯერ მამა აძლევდა საკვებს, უცვლიდა საფენებს, აძინებდა და მე-

უღლეს ეხმარებოდა შვილის გაზრდაში.

4. წყვილი, ბავშვის 1 წლის ასაკის მიღწევის შემდეგ, 2011 წლის შემოდგომიდან, ერთად აღარ ცხოვრობს, ხოლო ბავშვი ცხოვრობს დედასთან, ამ უკანასკნელის მშობლების სახლში – ქ. ზესტაფონში.

5. მეუღლესთან დაცილების შემდეგ, მამა, რამდენიმე თვის განმავლობაში, შვილს ნახულობდა ყოფილი მეუღლის ბაბუის ბ. კ-ის სახლში, რომელიც იმავე ქალაქში მდებარეობს, ი. №29). ბავშვი მამასთან ურთიერთობისას თავს კარგად გრძობდა. შემდეგ, მამას შვილის ნახვის უფლებასა და მასთან ურთიერთობის საშუალებას არ აძლევდა ყოფილი მეუღლე და მისი ოჯახი.

6. ამჟამად ბავშვის მამაც ცხოვრობს იმავე ქალაქში, ბავშვი-საგან მცირედ დაშორებულ, ავტომანქანით 5-7 წუთის სავალ მანძილზე.

7. ბავშვს 2 წლიდან განუვითარდა სწორი ნაწლავის ჩვეული გამოვარდნა, რაც დეფეკაციის შემდეგ ხდებოდა, სხვადასხვა ხარისხით. მცირეწლოვანს სწორი ნაწლავი ორჯერ ჩაუსწორა ქირურგმა, ხოლო ბოლო წელიწადია, დედამ თავად რამდენჯერმე შეუსწორა. ბავშვი საჭიროებს ქირურგის მეთვალყურეობას, თუმცა, მისი დაავადების ხარისხი იოლ ფორმაშია, არ არის იმდენად მძიმე, რომ მან ვერ შეძლოს დედის გარეშე რამდენიმე საათით ყოფნა. საჭიროების შემთხვევაში, ბავშვისათვის დახმარების აღმოჩენა შეუძლია ნებისმიერ ყურადღებიან და გონიერ ადამიანს და საამისოდ საჭირო არ არის სპეციალური განათლება ან უნარ-ჩვევები. 2 წლის ასაკის შესრულების შემდეგ, ბავშვს აღნიშნული დაავადების გამო, მხოლოდ ორჯერ დასჭირდა ქირურგთან მიყვანა, ფაქტობრივად, ბოლო 2 წელია იგი ქირურგთან აღარ ჰყოლიათ. ბავშვს, მისი ასაკის გათვალისწინებით, უკვე თავადაც შეუძლია საკუთარი მდგომარეობის გაკონტროლება და მშობლისათვის დახმარების თხოვნაც. ზოგადად, გართულების შემთხვევაში, შესაძლოა დასჭირდეს ქირურგიული ოპერაცია, რაც ამ მდგომარეობით არ ესაჭიროება. ექიმის განმარტებით, მოცემულ შემთხვევაში არაფერია საგანგაშო, აღნიშნული დაავადება ხშირია ბავშვებში და ასაკის მატებასთან ერთად, სწორი კვებისა და სათანადო მოვლის შემთხვევაში, უპრობლემოდ დაძლევადა.

8. ბავშვს, გარდა სწორი ნაწლავის დაავადებისა, აქვს რაქიტის ნარჩენი მოვლენები – ბრტყელტერფიანობა, კუნთთა ჰიპოტონუსი. 2015 წელს მცირეწლოვანს, ჯანმრთელობის მდგო-

მარეობის გამო, დასჭირდა სამკურნალო – გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების ჩატარება: მასაჟი 20 სეანსი, წელიწადში 3 კურსი, თითოეული კურსის ღირებულება 140 ლარი; ელექტრო ფორეზი 15 სეანსი, წელიწადში სამჯერ, თითოეული კურსის ღირებულება 90 ლარი; ელექტროსტიმულაცია 15 სეანსი, წელიწადში 2 კურსი, თითოეული კურსის ღირებულება 90 ლარი.

9. ბავშვს, ნევროლოგის კონსულტაციის შედეგად, 2015 წლის 29 იანვარს დაუდგინდა ადრეული ასაკის ბავშვთა ნევროზი. ექიმის რეკომენდაციით ბავშვს ესაჭიროება მშვიდი, კომფორტული გარემოს შექმნა და ძირითადი დიაგნოზის – სწორი ნაწლავის მკურნალობა, კერძოდ, კვების რეჟიმის შერჩევა.

10. სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონული განყოფილების დასკვნის (შემდეგში სოცსააგენტოს დასკვნა) თანახმად, მამის ოჯახში არის კარგი საყოფაცხოვრებო პირობები იმისათვის, რომ ბავშვმა კომფორტულად და კარგად იგრძნოს თავი. მამას ოჯახში ჰყავს მშობლები, ბავშვის ბაბუა, რომელიც მუშაობს, ბებია კი დიასახლისია, ის 62 წლის გამრჯე ქალბატონია, რომელსაც ბავშვის მამის გარდა, კიდევ სამი ქალიშვილი ჰყავს და 5 შვილიშვილის აღზრდაში მონაწილეობდა. ოჯახში წყნარი და თბილი გარემოა, გამოირჩევიან სტუმართმოყვარეობით, მეზობლებთან და ნათესავებთან კარგი ურთიერთობით.

11. სოცსააგენტოს დასკვნაში მითითებული არ არის მამისა და შვილის ურთიერთობის თაობაზე, თუმცა, სასამართლო სხდომაზე, სააგენტოს წარმომადგენელმა მ. კ-ემ განმარტა, რომ მამის ოჯახში ვიზიტისას, ამ უკანასკნელმა მას უთხრა, რომ როცა შვილს ნახულობდა, ბავშვი მასთან კარგად გრძნობდა თავს, არ ჰქონია არავითარი გაუცხოება მამის მიმართ, ოჯახში მან მამა-შვილის ერთობლივი ფოტოც ნახა.

12. ბავშვის მამა 2013 წლის 2 სექტემბრიდან რეგისტრირებული იყო ინდ. მენარმედ. მან 2015 წლის 5 იანვრიდან შეწყვიტა ეკონომიკური საქმიანობა და ამჟამად უმუშევარია. მისი შემოსავლების არსებობა არც საქმის სასამართლოში განხილვისას და არც 2013-2014 წლებში საქმის მასალებით არ დასტურდება.

13. ბავშვის მამამ 2014 წლის 10 დეკემბერს სარჩელი აღძრა ყოფილი მეუღლის წინააღმდეგ და მოითხოვა შვილის ნახვის დღეების განსაზღვრა სსკ-ის 1197-ე, 1198-ე მუხლის მე-5 ნაწილის, 1199-ე და 1202-ე მუხლების საფუძველზე.

14. თავის მხრივ, იმავე წლის 26 დეკემბერს, შეგებებული

სარჩელი წარადგინა ბავშვის დედამ თავდაპირველი მოსარჩელის წინააღმდეგ და მოითხოვა მცირეწლოვანის მამისათვის ალიმენტისა და დამატებითი ხარჯების დაკისრება (სსკ-ის 1212-ე, 1215-ე მუხლები).

15. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 5 თებერვლის გადაწყვეტილებით ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა როგორც თავდაპირველი, ისე შეგებებული მოსარჩელის მოთხოვნა.

15.1. მამას მცირეწლოვან შვილთან ურთიერთობისათვის განესაზღვრა შემდეგი რეჟიმი:

15.1.1. პირველი ორი თვის (60 დღის) განმავლობაში, მამა შვილს მოინახულებს მოპასუხის ბაბუის საცხოვრებელ სახლში, ყოველ კვირა დღეს, 12 საათიდან 15 საათამდე;

15.1.2. ორი თვის შემდეგ მამას უფლება მიეცემა, შვილი 6 წლის ასაკის შესრულებამდე თავისთან წაიყვანოს ყოველ კვირა დღეს, დილის 10-დან საღამოს 18 საათამდე;

15.1.3. ბავშვის 6 წლის ასაკის შესრულების შემდეგ: ა) მამას მიეცეს უფლება შვილი თავისთან წაიყვანოს ყოველ შაბათს და კვირას, შაბათს – დილის 10 საათიდან მეორე დღის – კვირის 18 საათამდე; ბ) სასკოლო არდადეგების პერიოდში მამამ შვილი თავისთან წაიყვანოს ზაფხულის არდადეგებზე ივლისის თვეში 15 ივლისიდან 30 ივლისის ჩათვლით, აგვისტოში – 15 აგვისტოდან 30 აგვისტოს ჩათვლით; ზამთრის არდადეგებზე – არდადეგების მეორე ნახევარში; გ) უქმე დღეებზე – აღდგომის დღეს და მეორე დღეს ორშაბათს, საღამოს 20 საათამდე;

15.1.4. ბავშვის წაყვანა და მისი დედასთან დაბრუნება უზრუნველყოს მამამ.

16. შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებული ნაწილით, მოსარჩელეს, მოპასუხის სასარგებლოდ, მათი არასრულწლოვანი შვილის რჩენა-აღზრდისათვის ყოველთვიურად დაეკისრა ალიმენტი – 100 (ასი) ლარი; ალიმენტის გადახდევინება დაიწყო შეგებებული სარჩელის აღძვრის მომენტიდან – 2014 წლის 26 დეკემბრიდან ბავშვის სრულწლოვანებამდე. მოსარჩელეს დაეკისრა დამატებითი ხარჯებში მონაწილეობა და 2015 წელს შვილის სამკურნალო – გამაჯანსაღებელი ღონისძიებისათვის, მოპასუხის სასარგებლოდ გადახდა 435 ლარი. შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა დამატებითი ხარჯების სახით – 1565 ლარის მოსარჩელისათვის დაკისრებაზე, უარყოფილი იქნა.

17. რაიონულმა სასამართლომ, ამ განჩინების 1-12 პუნქტებ-

ში აღწერილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და სსკ-ის 1197-ე, 1198-ე, 1201-ე, 1202-ე მუხლებზე დაყრდნობით, გაეროს ბავშვის უფლებათა კონვენციის საფუძველზე, ბავშვის საუკეთესო ინტერესის გათვალისწინებით იმსჯელა, რომ ბავშვის უფლებაა, ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში, რაც გულისხმობს ბავშვისათვის თანაბარი შესაძლებლობის უზრუნველყოფას, ურთიერთობა ჰქონდეს როგორც მშობლებთან, ისე სხვა ნათესავებთან. სსკ-ის 1198-ე მუხლის მე-5 ნაწილით, შვილებთან ურთიერთობა მშობლის არა მარტო უფლებაა, არამედ კანონი მას ავალდებულებს ჰქონდეს ურთიერთობა შვილთან, იზრუნოს მასზე, როგორც ქორწინების დროს, ისე განქორწინების შემდეგ.

18. დასახელებული კონვენციის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ერთ ან ორივე მშობელს დაცვით უფლებას, რეგულარული პირადი ურთიერთობები და პირდაპირი კონტაქტები ჰქონდეს ორივე მშობელთან, იმ შემთხვევის გარდა, როცა ეს ეწინააღმდეგება ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტ ინტერესებს. ამდენად, როგორც საქართველოს კანონმდებლობა, ისე საერთაშორისო სამართლის ნორმები, მკაფიოდ ასახავს და მიუთითებს ბავშვთან ურთიერთობის წესების დადგენისას მშობლების თანაბარ უფლებებსა და მოვალეობებს ბავშვთან მიმართებით.

19. სსკ-ის 1214-ე მუხლზე მითითებით, სასამართლომ იმსჯელა ალიმენტზე, გონივრული, სამართლიანი შეფასების საფუძველზე, შვილის ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის აუცილებელ მოთხოვნათა ფარგლებში, ამასთან, მხედველობაში მიიღო როგორც მშობლების, ისე შვილის რეალური მატერიალური მდგომარეობა. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ) მე-4 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს მხარეთა შეჯიბრობითობის საფუძველზე, ხოლო 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მონშეთა ჩვენებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებითა და ექსპერტთა დასკვნებით. სასამართლომ დაასკვნა, რომ საქმის განხილვისას, ბავშვის მამის შემოსავლების დამადასტურებელი მტკიცებულებები შეგებებული სარჩელის ავტორმა ვერ წარადგინა.

20. სსკ-ის 1215-ე მუხლზე დაყრდნობით, ამ განჩინების მე-8 პუნქტში მითითებული გარემოებების საფუძველზე, ბავშვის მამას, შვილისათვის 2015 წელს ჩატარებული სამკურნალო – გამაჯანსაღებელი ღონისძიებისათვის, შეგებებული მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 435 ლარი.

21. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ბავშვის დედამ (შეგებებულმა მოსარჩელემ), რომელმაც შემდეგ არგუმენტებზე მიუთითა:

21.1. მამა არ მონაწილეობდა შვილის აღზრდაში, არც ფინანსურად და არც ფიზიკურად. სასამართლომ არასწორად გაიზიარა დაინტერესებული მონმის – მოსარჩელის დედის ჩვენება, რომელიც ცრუობდა, როდესაც ადასტურებდა, რომ მისი შვილი მონაწილეობდა ფინანსურად და ფიზიკურად შვილის აღზრდაში. ბავშვი დაბადებიდან დედასთან იზრდებოდა, ამ უკანასკნელის მშობლების ოჯახში და იზრდება დღემდე, ხოლო მონმე, მეორე ბებია ცხოვრობს თავის სახლში. აქედან გამომდინარე, ის ამ ფაქტებს ვერ დაადასტურებს, ამავე დროს, ბავშვის მამა თავად იყო მეუღლის მშობლების კმაყოფაზე, ხოლო დედა აქტიურად მონაწილეობდა და დღემდე მონაწილეობს შვილის გაზრდაში. ბავშვი 4 წლისაა და სამი წლის განმავლობაში მხოლოდ 5-ჯერ ნახა მამამ თავისი შვილი;

22.2. სასამართლომ არ შეისწავლა მოსარჩელის მიერ წარდგენილი სამედიცინო დოკუმენტაცია და მორიგე ექიმის განმარტებაზე დაყრდნობით, რომელიც არ არის ბავშვის მკურნალი ექიმი, არასწორი დასკვნები გამოიტანა. საცხოვრებელ სახლში ბავშვს აქვს თავისი ინდივიდუალური საპირფარეშო, მაგრამ ვერ ახერხებს იმის გამოყენებას, იმდენად მძიმე ფორმაში აქვს დაავადება და დღეში მინიმუმ სამჯერ-ოთხჯერ სჭირდება სპეციალური პამპერსი, რომელიც არაალერგიულია, რადგან ამ დაავადებას თან ერთვის ქრონიკული ყაბზობა, რის გამოც ბავშვს, რამდენჯერმე უწევს ტანჯვით შესაბამისი პროცედურის გავლა. ამას ემატება კუნთების ჰიპოტონუსი ანუ კუნთთა სისუსტე, ადრეული ასაკის ნევროზი, რითაც ბავშვი ძალიან გაღიზიანებულია. ეს ყველაფერი საჭიროებს დედის თანადგომას, ასევე, ფინანსებს, რაც სასამართლომ არ გაითვალისწინა;

22.3. სასამართლომ არასწორად გამოთვალა ერთჯერადად მოთხოვნილი თანხა ბავშვის სამედიცინო მომსახურებისათვის, რასაც დედა სამი წელია დამოუკიდებლად, მამის დაუხმარებლად უძღვება. ამიტომ ამ ნაწილშიც დაუსაბუთებელია გასაჩივ-

რებული გადანყვეტილება;

22.4. სასამართლომ არასწორად განმარტა გამოყენებული კანონი, რითაც დაარღვია ბავშვის და მეორე მშობლის – დედის უფლება.

22.5. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 13 ოქტომბრის გადანყვეტილებით, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა ბავშვის დედის სააპელაციო საჩივარი;

22.6. მამას დაერთო ნება, შეხვედეს შვილს, ყოველი კვირის შაბათს და კვირას 12-დან 13 საათამდე, ამასთან, შეხვედრა უნდა მოხდეს აპელანტის საცხოვრებელ ადგილას აპელანტის ან მის მიერ მითითებული პირის თანდასწრებით. ურთიერთობის ეს წესი გაგრძელდეს ვითარების შეცვლამდე, ე.ი. მანამ, სანამ შესაძლებელი არ იქნება მამასა და შვილს შორის უფრო ხანგრძლივი შეხვედრები, მათ შორის, დედის დასწრების გარეშე;

22.7. ვითარების შეცვლის შემდეგ კი, მამას უნდა დაერთოს ნება, დამოუკიდებლად იქონიოს ურთიერთობა შვილთან ყოველი მეორე კვირის შაბათის 10 საათიდან – კვირის 18 საათამდე. გარდა ამისა, ვითარების შეცვლის შემდეგ, მას უნდა დაერთოს ნება, წაიყვანოს შვილი ზაფხულის სასკოლო არდადეგების პერიოდში პირველი ორი კვირის და ზამთრის სასკოლო არდადეგების პერიოდში – ბოლო 10 დღის განმავლობაში. ასევე, აღდგომის დღეს და აღდგომის მეორე დღეს, 20 საათამდე.

22.8. აპელანტის სასარგებლოდ, ბავშვის მამას, შვილის სარჩოდ უნდა დაეკისროს, ყოველთვიურად, 200 ლარის გადახდა. გარდა ამისა, აპელანტის სასარგებლოდ, მის მოწინააღმდეგეს უნდა დაეკისროს 950 ლარის გადახდა.

23. სააპელაციო სასამართლოს 2015 წლის 2 ივნისის განჩინებით, ბავშვის ფსიქოლოგიური მდგომარეობის შესასწავლად და ასევე იმის გასარკვევად, თუ რა გავლენას მოახდენს მის ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე, დედის გარეშე, მამა-შვილის ხანგრძლივი დროით ურთიერთობა, მათ შორის, ბავშვის მამასთან დარჩენა ღამით, მოწვეულმა სპეციალისტ-ფსიქოლოგმა დაასკვნა: ქცევაზე დაკვირვებისას გამოიკვეთა, რომ ბავშვისათვის მამასთან შეხვედრა ემოციურად არასასიამოვნო მოვლენაა. იმ დამოკიდებულების ფონზე, რომელიც ამჟამად გამოიკვეთა მამასა და შვილს შორის, მათი შემდგომი შეხვედრები წარუმატებელი აღმოჩნდება. შესაბამისად, დაუშვებელია, რომ ეს შეხვედრები ბავშვის ოჯახის წევრების დასწრების გარეშე

წარმართოს და, აქედან გამომდინარე, უახლოეს მომავალში, შეუძლებელი იქნება ბავშვის მამის სახლში ხანგრძლივი დროით წაყვანა. ფსიქოლოგმა ისიც განმარტა, რომ იმ ვადის დადგენა, რაც მამასა და შვილს შორის კონტაქტის აღდგენას დასჭირდება, ამ ეტაპზე, შეუძლებელია. ბავშვის ინტერესებიდან გამომდინარე, სასურველია, ეს ურთიერთობა გაგრძელდეს, არა უმეტეს 1 საათისა და შეხვედრები მოხდეს კვირაში ერთხელ მაინც.

24. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ფსიქოლოგის დასკვნა და მის მიერ სასამართლოს სხდომაზე მიცემული ჩვენება მხარეებს არ გაუპროტესტებიათ და მისი საწინააღმდეგო მოსაზრებები არ გამოუთქვამთ. მნიშვნელოვანია, რომ რაიონული სასამართლოს მიერ დადგენილი შეხვედრის საათები მხარეებს სადავოდ არ გაუხდიათ, ამიტომ, სააპელაციო სასამართლოს დასკვნით, ბავშვის ასაკის გათვალისწინებით, შეხვედრა უნდა მოხდეს 12-დან 13 საათამდე და ურთიერთობის ეს წესი უნდა გაგრძელდეს ვითარების შეცვლამდე, ე.ი. მანამ, სანამ შესაძლებელი არ იქნება მამასა და შვილს შორის უფრო ხანგრძლივი შეხვედრები, მათ შორის, დედის დასწრების გარეშე.

25. ამის შესაბამისად, სასამართლომ დაადგინა, რომ მამა-შვილს შორის ურთიერთობის წესი უნდა განისაზღვროს შემდეგი სახით: მამას უნდა დაერთოს ნება, შეხვდეს შვილს ყოველი კვირის შაბათს და კვირას, ერთი საათით. ამასთან, შეხვედრა უნდა მოხდეს დედის საცხოვრებელ ადგილას, დედის ან მის მიერ მითითებული პირის თანდასწრებით. ვითარების შეცვლის შემდეგ, მამას უნდა დაერთოს ნება, დამოუკიდებლად იქონიოს ურთიერთობა შვილთან ყოველი მეორე კვირის შაბათის 10 საათიდან – კვირის 18 საათამდე. გარდა ამისა, ვითარების შეცვლის შემდეგ, მას უნდა დაერთოს ნება, წაიყვანოს შვილი ზაფხულის სასკოლო არდადეგების პერიოდში პირველი ორი კვირის და ზამთრის სასკოლო არდადეგების პერიოდში – ბოლო 10 დღის განმავლობაში. ასევე, აღდგომის დღეს და აღდგომის მეორე დღეს, 20 საათამდე.

26. სასამართლომ, სსკ-ის 1212-ე, 1214-ე მუხლების, სსკ-ის 105-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, დაადგინა, რომ საქმის მასალებით მტკიცდებოდა, რომ უშუალოდ, სარჩელის აღძვრის მომენტში და შემდეგაც ბავშვის მამა ეწეოდა სამეწარმეო საქმიანობას, კერძოდ, მას საზღვარგარეთიდან ჩამოჰყავდა ავტომობილები, ჩამოჰქონდა მოძრავი ნივთები და ახ-

დენდა მათ რეალიზაციას.

27. ამ გარემოებებს ამტკიცებდა ამონაწერი მენარმეთა და არასამენარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან და გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მიერ გაცემული სატრანსპორტო საშუალების ბარათი. მართალია, სარჩელის აღძვრის შემდეგ, 2015 წლის 5 იანვარს, ბავშვის მამამ განცხადებით მიმართა შემოსავლების სამსახურს, სამენარმეო საქმიანობის შეჩერების შესახებ განცხადებით, თუმცა, ეს არ ნიშნავდა, რომ მას შემოსავალი არ გააჩნია.

28. ამასთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განმარტებაზე (იხ. 2011 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-58-49-2011) „მართალია, მოპასუხე ოფიციალურად უმუშევარია, მაგრამ აღნიშნული არ გამოირიცხავს მისი თვითდასაქმებისა და შემოსავლის მიღების შესაძლებლობას. თავად მოპასუხის განმარტებით, იგი ავტომანქანებით ვაჭრობდა, ჰქონდა ხის საამქრო, ასევე, როგორც მუსიკოსი, შეკვეთებით იღებდა შემოსავლებს. ამდენად, მოპასუხე თვითდასაქმებული იყო და შემოსავლებიც გააჩნდა, თუმცა, მისივე განმარტებით, ყველა ზემოაღნიშნულ საქმიანობას მან თავი დაანება აღიშენების თაობაზე სარჩელის შეტანამდე რამდენიმე თვით ადრე. უდავოა, რომ ინდემნარმედ რეგისტრაციის გაუქმების მოთხოვნით მოპასუხემ საგადასახადო ორგანოს მიმართა მის წინააღმდეგ სარჩელის შეტანის შემდეგ. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, სწორედ ზემოაღნიშნული იძლევა იმ პრეზუმფციის დაშვების შესაძლებლობას, რომ მოპასუხე შესაძლოა, ამჟამადაც დასაქმებული იყოს იმავე ან სხვა საქმიანობით“.

29. სასამართლოს შეფასებით, იგივე პრეზუმფცია მოქმედებდა მოსარჩელის მიმართაც და მან ეს პრეზუმფცია სარწმუნოდ ვერ გააქარწყლა. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ 2014 წლის 19 ივნისს, ბავშვის მამამ სს „ფ-დან“ 1 წლით ისესხა 1000 აშშ დოლარი. ამ ხელშეკრულების თანახმად, მოსარჩელეს საკრედიტო ორგანიზაციისათვის 2015 წლის 25 ივნისამდე ყოველთვიურად უნდა გადაეხადა 99,47 აშშ დოლარი. სასამართლოს დასკვნით, აღნიშნული ადასტურებდა, რომ მიუხედავად სამენარმეო საქმიანობის შეწყვეტისა, იგი ფინანსურ ვალდებულებებს ასრულებდა.

30. სასამართლომ დაასკვნა, რომ იმის გათვალისწინებით,

რომ 2015 წლის 25 ივნისის შემდეგ, მოსარჩელეს ბანკისადმი აღარ აქვს შესასრულებელი ვალდებულებები, მას შვილის სარჩოდ, ყოველთვიურად, 200 ლარის გადახდა სავსებით შეეძლო. სსკ-ის 1215-ე მუხლის საფუძველზე, დამატებით ხარჯებში მონაწილეობის თაობაზე, სსკ-ის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანხმად, ასეთი ხარჯის ოდენობის მტკიცების ტვირთი ეკისრებოდა აპელანტს, რომელმაც თავისი პოზიციის დასამტკიცებლად, წარადგინა ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობები. სხვა მტკიცებულებები, რომლითაც მკურნალობისათვის აუცილებელი ხარჯის ოდენობის დადგენა იქნებოდა შესაძლებელი, აპელანტს არ წარუდგენია. ამიტომ, სასამართლომ დაადგინა, რომ წლის განმავლობაში, ცნობებში მითითებული სამკურნალო პროცედურების ჩასატარებლად საჭიროა – $4 \times 20 + 140 \times 3 + 90 \times 3 + 90 \times 2 = 950$ ლარი.

31. სასამართლომ იმაზეც იმსჯელა, რომ ამავე ცნობის თანხმად, ბავშვმა მსგავსი მკურნალობა ჩაიტარა 2012-2013 წლებში და ამ მკურნალობისათვის საჭირო ხარჯის დაფარვაში ბავშვის მამას მონაწილეობა არ მიუღია, ე.ი. ეს ხარჯი მთლიანად აპელანტის მიერ იქნა გაღებული. იგივეს ამტკიცებდა თავად მამის შესაგებელი, რომელშიც მითითებულია, რომ შვილის ავადმყოფობის შესახებ მისთვის ცნობილი გახდა, მხოლოდ, სარჩელზე წარდგენილი შესაგებლის ჩაბარების შემდეგ.

32. მითითებული მსჯელობისა და დასკვნების გათვალისწინებით, სასამართლომ, 2015 წლისათვის ბავშვის მკურნალობისათვის საჭირო ხარჯის ანაზღაურება სრულად დააკისრა მის მამას.

33. ბავშვის მამამ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება, მისი სარჩელის დაკმაყოფილება და შეგებებული სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილება, კერძოდ:

34. რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებით, თვით ბავშვის დედის თანხმობით, ამ უკანასკნელის ბაბუის საცხოვრებელ სახლში მიეცა შვილის ნახვის უფლება მამას. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, რომელშიც მითითებულია „ვითარების შეცვლის“ თაობაზე, მეტი ბუნდოვანება შევიდა და პრაქტიკულად მხარეთა შორის სადავო გახდა ეს გარემოება. ბავშვის ასაკისა და მისი ფიზიკური მდგომარეობის, ბავშვის საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით (ბავშვის უფლება-

თა კონვენციის მე-3 მუხლი), ჰქონდა რაიონულ სასამართლოს გადაწყვეტილება მიღებული;

35. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დარღვეულია სსკ-ის 1197-ე მუხლით მშობლებისათვის დადგენილი თანაბარი უფლება-მოვალეობები; დაუსაბუთებელია 950 ლარის საკასაციო საჩივრის ავტორისათვის დაკისრება, რადგან დარღვეულია სსსკ-ის მე-4 და 102.3 მუხლები; შეგებებული სარჩელის ავტორს სასამართლოსათვის არ წარუდგენია ბავშვის 2012-13 წლებში მკურნალობისთვის განეული ხარჯების დამადასტურებელი მტკიცებულებები, ასევე, სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ ბავშვის მამა აღარ ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას, უგულებელყო მისი მატერიალური შესაძლებლობა;

36. კასატორი ფაქტობრივ გარემოებებზეც დავობს და აღნიშნავს, რომ დაუსაბუთებელია გასაჩივრებული გადაწყვეტილების 4.4. პუნქტი ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის თაობაზე, რადგან ამ ნაწილში სპეციალისტის განმარტებაც არსებობდა; ასევე, ბავშვის ნევროპათოლოგთან მიყვანა, მხოლოდ სასამართლო საქმისწარმოების დროს მოხდა, ხოლო ბავშვის მასაჟისა და მკურნალობის თაობაზე ექიმის მიერ გაცემული ცნობა მხარემ დაგვიანებით წარადგინა, რაც არ უნდა დართვოდა საქმეს და აღნიშნული იმთავითვე სადავოდ გახადა ბავშვის მამამ.

37. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო სამეთა პალატის 2015 წლის 4 დეკემბრის განჩინებით, საკასაციო საჩივარი წარმოებაშია მიღებული, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2016 წლის 22 იანვრის განჩინებით დასაშვებადაა ცნობილი, დასახელებული ნორმის მე-5 ნაწილის „ა“ და „გ“ ქვეპუნქტების საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო საჩივრის სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმების, მტკიცებულებათა ერთობლიობით გაანალიზებისა და საქმის მასალების შესწავლის შედეგად, სასამართლო მივიდა დასკვნამდე, რომ საკასაციო საჩივარი საფუძვლიანია და იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი მოტივაციით:

38. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-

განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადანყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

39. კასატორის პრეტენზიათა ნაწილი, კერძოდ, რომელიც ბავშვთან ურთიერთობას ეხება, დასაბუთებულია, ხოლო გასაჩივრებული გადანყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-6, მე-7 და მე-8 პუნქტები უცვლელად უნდა დარჩეს, რადგან კასატორმა ვერ შეძლო სარწმუნო არგუმენტების წარმოდგენა და შესაბამის მტკიცებულებებზე მითითება, რათა დაედგინა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები, რაც ამ ნაწილში კასატორის მოთხოვნის უარყოფის საფუძველია.

40. საკასაციო სასამართლო, უპირველეს ყოვლისა, ყურადღებას ამახვილებს, რომ საოჯახო საქმეთა განხილვის თავისებურებანი განსაზღვრულია სსსკ-ის XLIII თავით და, განსახილველ შემთხვევაში, ბავშვის საუკეთესო ინტერესების კვლევისას, სასამართლო ინკვიზიციური სამართალწარმოების ელემენტებითაა აღჭურვილი, რაც დასაადგენ გარემოებათა წრის სასამართლოს ინიციატივით განსაზღვრაში და მტკიცებულებათა გამოთხოვაში გამოიხატება. ბავშვის საუკეთესო ინტერესების კვლევისას (ბავშვის უფლებათა კონვენციის მე-3 მუხლი), სასამართლოსათვის უპირატესია ბავშვის საუკეთესო ინტერესების მხარდაჭერა, ამასთან, დასახელებული კონვენციის მე-8 მუხლით განმტკიცებული ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის სტანდარტის დასაცავად, მამა-შვილს შორის ურთიერთობის ხელშეწყობა, მშობელსა და შვილს შორის კონტაქტი არის ის ამოსავალი პრინციპი, რომლითაც ხელმძღვანელობს სასამართლო, რათა ოჯახური ცხოვრების კონვენციისეული მიდგომა იყოს დაცული.

41. სასამართლო იზიარებს, კასატორის პრეტენზიის იმ ნაწილს, რომ გასაჩივრებული გადანყვეტილებით, მამა-შვილს შორის ურთიერთობის განსაზღვრისათვის ზოგადი ცნების „ვითარების შეცვლის შემდეგ“ დანესება, რომელიც შეფასებითი კატეგორიისა, იმთავითვე სადავოდ ხდის მშობელთა შორის, თუ რამდენად და ვის სასიკეთოდ შეიცვალა ვითარება და როგორ

უნდა განხორციელდეს აღნიშნულის მონიტორინგი. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი (შესაბამისი პუნქტები), მის აღსრულებასაც აყენებს საფრთხის ქვეშ, ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ ბავშვთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრის მიზნით, 2014 წელს დაწყებული დავა, რომელიც საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე 2016 წელს იხილება, რისკის ქვეშ აყენებს მამაშვილის გაურკვეველი და რეგულირების მიღმა დატოვებულ ურთიერთობას. წინამდებარე განჩინების 22-ე პუნქტში მითითებული ფსიქოლოგის დასკვნა, რომელიც ერთ-ერთი შესაფასებელი მტკიცებულებაა სხვებთან ერთობლიობაში (სსსკ-ის 105-ე მუხლი), ასევე, ის გარემოება, რომ მხარეებს არ გაუპროტესტებიათ ფსიქოლოგის განმარტება და რაიონული სასამართლოს მიერ დადგენილი ბავშვის ნახვის წესი (იხ. ამ განჩინების 23-ე პუნქტი) არ შეიძლება დაედოს საფუძვლად სასამართლოს გადაწყვეტილებას. სასამართლოს განსახილველია არა მშობლის უფლება, ურთიერთობა ჰქონდეს საკუთარ შვილთან და ნახოს იგი, არამედ ბავშვის ჭეშმარიტი ინტერესი, ოჯახური გარემოს ჰარმონიული აღქმისა და აღზრდა-განვითარებისათვის ყველა პირობა ჰქონდეს, რათა კონტაქტი არ დაიკარგოს მშობელთან, მიუხედავად მშობლების დაშორებისა. „ბავშვები უნდა იყვნენ განხილული არა როგორც მშობლების საკუთრება, არამედ, როგორც საკუთარი უფლებებისა და საჭიროებების მქონე ინდივიდები“ (ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეა, 31-ე სესია, რეკომენდაციები ბავშვთა უფლებების ევროპულ ქარტიაზე, ტექსტი მიღებული 04.10.1979წ.).

42. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ბავშვის საუკეთესო ინტერესების კონცეფციის უზენაესობა ყოველთვის გადასწონის მშობლის უფლებასა და ინტერესს (იხ. სუსგ №ას-967-916-2015, 25.02.2016წ.). ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ, საქმეში ზავადკა პოლონეთის წინააღმდეგ (Zawadka v. Poland, No 48542/99, 23.06.2005, საბოლოო გახდა 12.10.2005წ.), კონვენციის მე-8 მუხლის დარღვევად მიიჩნია ეროვნული სასამართლოების უმოქმედობა, გადაედგათ ნაბიჯები, რათა მომხდარიყო მომჩივნის – მამის უფლების რეალიზება, იძულებით აღსრულება, ენახა საკუთარი შვილი, როდესაც დედამ უარი განაცხადა, დამორჩილებოდა მშობლებს შორის ადრე მიღწეულ შეთანხმებას. საბოლოოდ, მომჩივანმა, დაკარგა მუდმივი კონტაქტი ბავშვთან, მიუხედავად იმისა, რომ არასოდეს დამდგარა ექვემდებარება

მისი უნარები, ყოფილიყო მშობელი.

43. საკასაციო სასამართლო ბავშვის საუკეთესო ინტერესისა და ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლების, იქონიოს მამასთან კონტაქტი, მაღალი სტანდარტის გათვალისწინებით, იზიარებს კასატორის პრეტენზიის იმ ნაწილს, რომელიც მამა-შვილის ურთიერთობას ეხება და 41-42 პუნქტებში განვითარებული მსჯელობის გათვალისწინებით, მიზანშეწონილად მიიჩნევს, რომ არა მხოლოდ განსაზღვროს ბავშვთან მამის ურთიერთობა, არამედ დაადგინოს გადაწყვეტილების აღსრულების წესიც (სსსკ-ის 251-ე მუხლი) და მონიტორინგი განახორციელოს, რადგან გადაწყვეტილების აღსრულება მხარისათვის გარანტირებული სამართლიანი სასამართლოს განუყოფელი ნაწილია (Apostol v. Georgia; §37; aseve ix. Hornsby v. Greece, §40), ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40). სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღება მხარეთათვის კონკრეტულ სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს, რომელიც აღსრულებადი უნდა იყოს. მამა-შვილს შორის არსებული შესაძლო გაუცხოების აღმოფხვრისა და მათი ურთიერთობის ხელშეწყობის მიზნით, სასამართლო ადგენს ბავშვის ნახვის დღეებსა და საათებს, რომელთა გონივრულად, უპირატესად, ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით გამოყენება, ორივე მშობლის პასუხისმგებლობის საკითხია. კერძოდ, ბავშვის დედა ვალდებულია, ხელი შეუწყოს მამა-შვილის ურთიერთობას, ხოლო თავის მხრივ მამა, ვალდებულია, ბავშვის ფსიქოემოციური მდგომარეობის გათვალისწინებით, ფრთხილად და მზრუნველობით მოეკიდოს და გამოიყენოს თითოეული საათი, რათა ბუნებრივად მოხდეს მშობლისა და შვილის ურთიერთობის ჰარმონიული განვითარება. მშობელთა მიერ წინამდებარე გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, მათი უფლებებისა და მოვალეობების კანონიერი გამოყენებისათვის, უწინარესად კი, ბავშვის ჭეშმარიტი ინტერესების გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ ბავშვისათვის ჩვეული გარემო იქნება მისი დედის ბაბუის სახლი, სადაც მამა შეძლებს შვილის მონახულებას, დედის თანხლების გარეშე, იმ კონკრეტული დღეებისა და საათების განმავლობაში, რომელიც გადაწყვეტი-

ლების სარეზოლუციო ნაწილშია ჩამოყალიბებული და სავალდებულოა მოდავე მხარეთათვის შესასრულებად.

44. მხარეთა მიერ წინამდებარე გადაწყვეტილებით დადგენილი წესის აღსრულების მიზნით, მონიტორინგი უნდა დაევალოს სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონულ განყოფილებას, რომელიც ვალდებულია, არანაკლებ სამ კვირაში ერთხელ, ბავშვის მშობლების წინასწარი ინფორმირების გარეშე, გამოცხადდეს მამა-შვილის შესახვედრად სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ მისამართზე (ქ. ზესტაფონში, ი. ქუჩა №29-ში; იხ. სარეზოლუციო ნაწილის მე-3 პუნქტი), აწარმოოს დაკვირვება მშობლისა და შვილის ურთიერთობაზე, თითოეულის ქცევაზე, აღწეროს მონიტორინგის შედეგები საკუთარ დასკვნაში. სოციალური მომსახურების ორგანო ვალდებულია, თითოეული დასკვნის ასლი გადმოუგზავნოს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას.

45. თითოეული მშობლის შუამდგომლობა დამოუკიდებლად, სოციალური სამსახურის მიერ უზენაეს სასამართლოში წარმოდგენილ დასკვნასთან ერთად (შუამდგომლობის შემოტანის პერიოდისათვის არსებული დასკვნების გათვალისწინებით), შესაძლებელია, დაედოს საფუძვლად მშობლისა და შვილის ურთიერთობის შემდეგი ეტაპის განსაზღვრას. საკასაციო სასამართლო აღნიშნული წესის განსაზღვრისას, მხედველობაში იღებს დავის სპეციფიკურ ხასიათს, ბავშვის ჭეშმარიტი ინტერესის მხარდაჭერის საჭიროებას, სოციალური სამსახურის კანონით დაკისრებულ ფუნქციას, რათა ეფექტიანად და დროულად განხორციელდეს წინამდებარე გადაწყვეტილების აღსრულება, რათა, ბავშვის საუკეთესო ინტერესებისა და თითოეული მშობლისათვის არიდებული იქნეს გაუმართლებელი ფორმალური პროცედურები და მოცემულ დავაზე სასამართლოსათვის კანონმდებლობით მინიჭებული ინკვიზიციური წარმოებით, განახორციელოს გადაწყვეტილების აღსრულების მონიტორინგი.

46. სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად მონინააღმდეგე მხარეს კასატორის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს, კასატორის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 300 ლარის, ნახევრის -150 ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა „ბავშვის უფლებათა კონვენციის“ მე-3, მე-8 მუხლებით, საქართველოს სამო-

ქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8 მუხლით, 372-ე, 399-ე მუხლებით, 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე და 251-ე მუხლებით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. მ. გ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო პალატის 2015 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1,2,3,4,5 პუნქტები და ამ ნაწილში მიღებული იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

3. მ. გ-ს (პ/ნ ...) დაერთოს ნება, წინამდებარე გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის მომენტიდან, შეხვდეს შვილს, ნ. გ-ს (პ/ნ ...), დედის თანხლების გარეშე, ყოველი კვირის შაბათს, 12 საათიდან 15 საათამდე, ხოლო კვირას – 12 საათიდან 18 საათამდე; შეხვედრა მოხდეს ქ. ზესტაფონში, ი. ქუჩა №29-ში მდებარე ბ. კ-ის (ა-ის ბაბუა) საცხოვრებელ სახლში;

4. მამა-შვილის ურთიერთობის ეს წესი გაგრძელდეს ვითარების შეცვლამდე, ე.ი. მანამ, სანამ შესაძლებელი იქნება მამა-სა და შვილს შორის უფრო ხანგრძლივი შეხვედრები. აღნიშნულ ურთიერთობაზე დაკვირვება, შესაბამისი დასკვნის მომზადება და საკასაციო სასამართლოსათვის წარდგენა დაევალოს სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონულ განყოფილებას;

5. განემარტოთ მხარეებს, რომ მე-4 პუნქტში მითითებული ურთიერთობის წესის შეცვლა დამოკიდებული იქნება მათ შუამდგომლობასა და სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონული განყოფილების დასკვნაზე;

6. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-6, მე-7, მე-8 პუნქტები დარჩეს უცვლელად;

7. ა-ეს, კასატორის სასარგებლოდ, დაეკისროს სახელმწიფო ბაჟის – 150 ლარის გადახდა;

8. გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**არასრულწლოვანი შვილების საცხოვრებელი
ადგილის განსაზღვრა მშობლების განქორწინებისას**

განჩინება

№ას-53-51-2016

6 ივლისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. ბაქაქუური,
ბ. ალავიძე**

დავის საგანი: არასრულწლოვანი შვილების საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. ნ. ჩ-ემ (შემდგომში – მოსარჩელე, მეორე კასატორი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ლ. ჩ-ის (შემდგომში – მოპასუხე, პირველი კასატორი) მიმართ 2004 წლის 6 მარტს დაბადებული ა. ჩ-ისა და 2012 წლის 13 თებერვალს დაბადებული ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად მოსარჩელის, ნ. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის შესახებ.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელის განმარტებით, 2003 წლის 10 მაისიდან რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა მოპასუხესთან, რა დროსაც შეეძინათ ორი შვილი. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 27 ნოემბრის გადაწყვეტილებით მათი ქორწინების რეგისტრაცია შეწყდა და ორივე შვილის სასარგებლოდ დაეკისრა ალიმენტის გადახდა, ასევე, სასამართლო გადაწყვეტილებით განისაზღვრა შვილებთან ურთიერთობის დრო.

3. 2014 წლის დასაწყისში მოპასუხემ დატოვა საქართველო და გაემგზავრა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ბავშვები კი დარჩნენ მის მშობლებთან. მოსარჩელის ძალისხმევის შედეგად მოპასუხე მალევე დაბრუნდა უკან, რის შემდეგაც უზღუდავად შვილებთან ურთიერთობას.

4. 2014 წლის 26 ნოემბერს მოსარჩელემ მიმართა სასამართლოს სააღსრულებო ფურცლის ამონერის თხოვნით, რაც წარადგინა სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოში. სწორედ

ამ დროს მისთვის ცნობილი გახდა, რომ მისი მცირეწლოვანი შვილი დედას წაუყვანია ამერიკის შეერთებულ შტატებში, უფროსი კი, დაუტოვებია მშობლებთან.

5. მოსარჩელის მოსაზრებით, ვინაიდან მოპასუხეს სურვილი აქვს, იმყოფებოდეს საზღვარგარეთ, აუცილებელია, ორივე შვილის საცხოვრებელ ადგილად განისაზღვროს მამის საცხოვრებელი ადგილი, სადაც ბავშვებს აღარ მოუწევთ ერთმანეთთან დაშორება და ექნებათ საუკეთესო პირობები აღზრდა-განვითარებისათვის.

მოპასუხის პოზიცია:

6. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მისი უმცროსი შვილი არის ამერიკის შეერთებულ შტატების მოქალაქე, რომელმაც მოქალაქეობა მოიპოვა დაბადებით. მოპასუხე საზღვარგარეთ გაემგზავრა დროებით, შვილებისათვის უკეთესი მომავლის შესაქმნელად. ამასთან, უმცროსი შვილი მცირეწლოვანია და დედასთან აქვს განსაკუთრებული მიჯაჭვულობა, ხოლო უფროსი 11 წლისაა და კატეგორიულად არ სურს მამასთან ცხოვრება, შესაბამისად, სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

7. ქუთაისის საქალაქო სასამართლო 2015 წლის 29 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც მოსარჩელემ (მეორე კასატორი) გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

8. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლო სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, 2004 წლის 6 მარტს დაბადებული ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად განისაზღვროს მამის საცხოვრებელი ადგილი, ხოლო სასარჩელო მოთხოვნა 2012 წლის 13 თებერვალს დაბადებული ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად მამის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ 2004 წლის 6 მარტს დაბადებული ა. ჩ-ე და 2012 წლის 13 თებერვალს დაბადებული ა. ჩ-ე არიან მხარეთა შვილები.

10. ა. ჩ-ე ცხოვრობს დედასთან ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ა. ჩ-ე კი, ცხოვრობს მოსარჩელის მშობლებთან ერთად ქუთაისში.

11. მოპასუხე ძირითადად იმყოფება ამერიკის შეერთებულ შტატებში. უკანასკნელად იგი საქართველოში ჩამოვიდა 2014 წლის 9 ივლისს, თუმცა ქვეყნიდან გავიდა 2014 წლის 20 ოქტომბერს და ამის შემდეგ აღარ დაბრუნებულა.

12. სააპელაციო სასამართლომ, სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონული განყოფილების დასკვნის თანახმად, დაადგინა, რომ მოსარჩელეს აქვს კარგი საყოფაცხოვრებო და სოციალური პირობები, ჰყავს ძლიერი თანადგომის ქსელი მშობლების, ძმისა და ბიძაშვილების სახით. არის განათლებული ადამიანი, უყვარს შვილები და, მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვები იზრდებიან დედის ოჯახში, ყველაფერს აკეთებს, რომ აქტიურად იყოს ჩართული შვილების ცხოვრებაში.

13. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 27 ნოემბრის ნაწილობრივი გადაწყვეტილებით მამას შვილების სასარგებლოდ დაეკისრა ალიმენტის გადახდა, ყოველთვიურად, 500 ლარის ოდენობით ბავშვების სრულწლოვანებამდე ან მდგომარეობის სხვაგვარად შეცვლამდე. ამავე სასამართლოს 2012 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით კი, დამტკიცდა მორიგება მხარეებს შორის და განისაზღვრა შვილებთან მოსარჩელის ურთიერთობის წესი. ამ განჩინების თანახმად, მამას უფლება მიეცა, წაეყვანა შვილები კვირის განმავლობაში შაბათს, დილის 10 საათიდან კვირის 17 საათამდე, არდადეგების პერიოდის პირველი ნახევარი ბავშვებს უნდა გაეტარებინათ მამასთან, ხოლო სადღესასწაულო და დასვენების დღეებში კი, მშობლებთან უნდა ყოფილიყვნენ მონაცვლეობით.

14. განჩინება შვილებთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრის თაობაზე სრულდებოდა მხოლოდ 2014 წლის 20 ოქტომბრამდე, რის შემდეგ კი, როგორც აღინიშნა, მოპასუხე უმცროს შვილთან ერთად გაემგზავრა საზღვარგარეთ და განჩინების პირობების შესრულება ობიექტურად შეუძლებელი გახდა.

15. სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში – სსკ) მე-20 მუხლის მეორე ნაწილით, 1201-ე მუხლით, ასევე, ბავშვთა უფლებათა კონვენციის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტით, რომლის თანახმად მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვი არ

დაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევათა გამოკლებით, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, სათანადო კანონისა და პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრავენ, რომ ასეთი დაშორება აუცილებელია და უკეთ ემსახურება ბავშვის ინტერესებს. ეს შეიძლება აუცილებელი გახდეს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში, მაგალითად, როცა მშობლები სასტიკად ექცევიან ბავშვს და არ ზრუნავენ მასზე, ან როცა მშობლები ცხოვრობენ ცალ-ცალკე და აუცილებელია ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება. ამავე მუხლის მე-3 პუნქტის მიხედვით, კი მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ერთ ან ორივე მშობელს დაცილებული ბავშვის უფლებას რეგულარული პირადი ურთიერთობები და პირდაპირი კონტაქტები ჰქონდეს ორივე მშობელთან, იმ შემთხვევის გარდა, როცა ეს ეწინააღმდეგება ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტ ინტერესებს.

16. აღნიშნულ ნორმათა შესაბამისად, ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად უნდა განისაზღვროს მისი ერთ-ერთი მშობლის საცხოვრებელი ადგილი.

17. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ უდავოდ დაადგინა, რომ ა. ჩ-ე, ფაქტობრივად, ცხოვრობს არა დედასთან, არამედ დედის მშობლებთან. საქართველოს შსს მომსახურების სააგენტოს მიერ გაცემული ცნობისა და იმერეთის სოციალური მომსახურების სამხარეო ცენტრის 2015 წლის 9 მარტის დასკვნით დგინდება, რომ ა. ჩ-ე ცხოვრობს ბებია-ბაბუას ოჯახში.

18. სააპელაციო პალატის შეფასებით, მან გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს შვილის საცხოვრებელ ადგილად მამის ან ბებია-ბაბუის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის თაობაზე. ცხადია, ბებია-ბაბუას უნდა ჰქონდეთ ურთიერთობა შვილიშვილთან, თუმცა კანონისა და კონვენციის თანახმად, ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად უნდა განისაზღვროს მისი მშობლის და არა ყოფილი მეუღლის მშობლების საცხოვრებელი ადგილი.

19. სააპელაციო სასამართლომ დამატებით მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2011 წლის 11 ოქტომბრის განჩინებაზე №ას-669-630-2011 საქმეზე და 2012 წლის 3 მაისის განჩინებაზე №ას-440-417-2012 საქმეზე, რომლებშიც საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ განმარტა, რომ ბავშვის საცხოვრებელი ადგილი უნდა გა-

ნისაზღვროს მშობლის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, მშობლისა და შვილის დაშორება მოხდეს მხოლოდ გამონაკლის, განსაკუთრებულ შემთხვევაში მაშინ, როცა ეს ბავშვის ინტერესებიდან გამომდინარე, აუცილებლად იქნება მიჩნეული.

20. სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა №ას-211-204-2012 საქმეზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 19 ივლისის გადაწყვეტილებით, სადაც საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ იგი არ აკნინებდა ბებია-ბაბუის როლს ბავშვის აღზრდაში, მაგრამ აღნიშნული ვერანაირად ვერ შეცვლიდა დედასთან შვილების ურთიერთობის აუცილებლობას.

21. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სსკ-ის 1197-ე მუხლის თანახმად, შვილების მიმართ მშობლებს თანაბარი უფლება-მოვალეობები აქვთ. ნორმის სხვაგვარი განმარტება და ერთ-ერთი მშობლისათვის, მხოლოდ, მისი ბიოლოგიური სქესის გამო, რაიმე უპირატესობის მინიჭება კანონშეუსაბამო და დისკრიმინაციულია. ამის შესაბამისად, ბებია-ბაბუასთან ურთიერთობა, თანაბარნილად, ვერ შეცვლის როგორც დედასთან, ასევე, მამასთან შვილის ურთიერთობისა და მასთან ცხოვრების აუცილებლობას. არ შეიძლება ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად განისაზღვროს მესამე პირების საცხოვრებელი ადგილი მხოლოდ იმიტომ, რომ ბავშვი მათ აღსაზრდელად დედამ მიაბარა.

22. აპელანტის მოთხოვნას არ გამოერიცხავს ის გარემოება, რომ 2012 წლის 27 ნოემბერსა და ამავე წლის 27 დეკემბერს სასამართლომ გამოიტანა გადაწყვეტილება მოსარჩელისათვის ალიმენტის დაკისრებისა და შვილებთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრის თაობაზე.

23. უპირველეს ყოვლისა, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ ზემოთ მითითებული გადაწყვეტილებითა და განჩინებით სასამართლოს ბავშვების საცხოვრებელი ადგილი არ განუსაზღვრავს. გარდა ამისა, უდავოდ დადგენილია, რომ დასახელებული მოვლენების შემდეგ ფაქტობრივი ვითარება შეიცვალა, მოპასუხე უმცროს ვაჟთან ერთად განუსაზღვრელი ვადით გაემგზავრა საზღვარგარეთ. ეს კი ნიშნავს, რომ ამჟამად უფროსი შვილის საცხოვრებელი ადგილი დედის საცხოვრებელი ადგილი არ არის. 2012 წლის 27 დეკემბერს მხარეებს შვილების საცხოვრებელი ადგილი რომც შეეთანხმებინათ, ნათელია, რომ ბავშვების საცხოვრებელ ადგილად მესამე პირების საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის თაობაზე ისინი არ შეთანხმებულან. ამასთან, ამგვარი შეთანხმება შემდგომში სასამართლოსათვის სარ-

ჩელით მიმართვას არ გამოორიცხავდა.

24. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მამის საყოფაცხოვრებო და სოციალური პირობები ბავშვის აღზრდისათვის საკლებით შესაბამისია. ამის გამო, აპელანტის მოთხოვნა ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად მამის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის თაობაზე დასაბუთებული და საფუძვლიანია.

25. ამავდროულად, მცირეწლოვანი ა. ჩ-ე არის ამერიკის შეერთებული შტატების მოქალაქე და ცხოვრობს ამ სახელმწიფოში დედასთან ერთად. სააპელაციო პალატის მითითებით, აპელანტს სასამართლოსათვის არ წარმოუდგენია იმის დამადასტურებელი მტკიცებულებები, რომ ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად, დედის ნაცვლად, მამის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა შეესაბამებოდა მცირეწლოვანის ინტერესებს, ამდენად, ამ ნაწილში აპელანტის მოთხოვნა დაუსაბუთებელია.

საკასაციო საჩივრის მოთხოვნა და საფუძვლები:

26. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში მოპასუხემ (პირველი კასატორი) გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

27. პირველმა კასატორმა მიიჩნია, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან იგნორირებულ იქნა როგორც ქართული, ისე საერთაშორისო კანონმდებლობის დანაწესები ბავშვის ინტერესების დაცვის კუთხით. დედის დროებით გამგზავრების მოტივით პალატამ არ გაითვალისწინება ბავშვის მიჯაჭვულობა იმ ადგილთან, სადაც დაიბადა და აღიზარდა, სკოლის მეგობრებთან და პედაგოგებთან, თავად არასრულწლოვანის პოზიცია, რითაც დაარღვია სსკ-ის 1199-ე მუხლი, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ბავშვთა უფლებათა კონვენციის მე-3, მე-14 მუხლები, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის „ბავშვთა უფლებების შესახებ“ კონვენციის მე-9 და მე-18 მუხლების მოთხოვნები. ამასთან, მოსარჩელე თვალის ქირურგია, ცხოვრობს მარტო, დღის განმავლობაში სახლში არ იმყოფება, შესაბამისად, გაურკვეველია, ვისთან უნდა დარჩეს მოზარდი.

28. პირველი კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო სოციალური მუშაკის პოზიცია, რომ არასრულწლოვანის საცხოვრებლად მამასთან გადასვლით უგულვებლყოფილი იქნებოდა ბავშვის ჭეშმარიტი ინტერესი (რომლის დაცვის მიზნით კანონმდებელი ბავშვისა და მშობლის

განცალკევებით (ცხოვრებასაც უშვებს) და სასამართლო გადაწყვეტილება ვერ აღსრულდებოდა.

29. პირველი კასატორის მოსაზრებით, მოზარდისათვის საცხოვრებელი ადგილის ამგვარი შეცვლა გამოიწვევს მისი ფსიქიკის რღვევას და დანაშაულებრივი ქმედების ტოლფასია.

30. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემაც (მეორე კასატორი), მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით: სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში უკანონოა. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ უმცროსი შვილის საცხოვრებელ ადგილად დედის საცხოვრებელი ადგილის დადგენისას იგულისხმებოდა დედის მისამართი ქ. ქუთაისში და არა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც მოპასუხემ მცირეწლოვანი ბავშვი წაიყვანა მამისაგან მალულად, მისი ნებართვის გარეშე. აღნიშნული ფაქტი დადასტურებულია საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით.

31. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 4 თებერვლის განჩინებით საკასაციო საჩივრები მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2016 წლის 17 თებერვლის განჩინებით კი ცნობილ იქნენ დასაშვებად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5-ე ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის – საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით – საფუძველზე. საქმეზე გაიმარაორი ზეპირი მოსმენა დავის მხარეთა მორიგებით დასრულების მიზნით. მორიგების მიზნით მიცემული ვადის უშედეგოდ გავლის გამო, საკასაციო პალატის 2016 წლის 17 ივნისის განჩინებით დადგინდა, საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვა 2016 წლის 6 ივლისს მხარეთა და სოციალური მომსახურების სააგენტოს წარმომადგენლის მონაწილეობით.

სამოტივაციო ნაწილი:

32. საკასაციო სასამართლომ მოისმინა მხარეთა განმარტებები, შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივ-

რების საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ ისინი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

33. საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანს მცირეწლოვანი ბავშვების საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის კანონიერება წარმოადგენს. ამ თვალსაზრისით არც პირველი და არც მეორე კასატორი არ ეთანხმება გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეფასებებსა და დასკვნებს იმის შესახებ, რომ ბავშვის საუკეთესო ინტერესებიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია, ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად განისაზღვროს მამის – ნ. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილი, ხოლო ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად კი განისაზღვროს დედის – ლ. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილი და პრეტენზიას აცხადებენ სააპელაციო სასამართლოს მიერ, როგორც მატერიალური სამართლის ნორმების არასწორ განმარტებაზე, ისე საპროცესო წესების დარღვევაზე.

34. საკასაციო პრეტენზიების დასაბუთებულების შემომწებამდე, პალატა ყურადღებას გაამახვილებს განსახილველი კატეგორიის საქმეებზე გადაწყვეტილების მიღებისას სასამართლოსათვის სახელმძღვანელო რამდენიმე საკითხზე:

35. „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის“ მე-8 მუხლით გარანტირებულია ყველას უფლება, პატივი სცენ მის ოჯახურ ცხოვრებას. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული გადაწყვეტილებების მიხედვით, მითითებული დებულება ფართო განმარტებას ექვემდებარება და მასში მოიაზრება ოჯახური ცხოვრების ყველა ის ასპექტი, რომელიც დამკვიდრებულია დემოკრატიულ საზოგადოებაში და ემსახურება ამ საზოგადოების კეთილდღეობას, მათ შორისაა არასრულწლოვანთა ოჯახური ცხოვრების უზრუნველყოფის ასპექტიც, რაც ასახულია ეროვნულ კანონმდებლობაში, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე მუხლის ბოლო წინადადების თანახმად, ბავშვს აქვს უფლება ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში. მართალია, საერთაშორისოდ აღიარებული ეს უფლება არ წარმოადგენს აბსოლუტურს, თუმცა ზემოხსენებული სამართლებრივი აქტები თავადვე იძლევიან ჩარევის ლეგიტიმურ დეფინიციას და განსაზღვრავენ, რომ იგი პროპორციულია, თუ ჩარევა გამოწვეულია დემოკრატიულ საზოგადოებაში მიღებული აუცილებლობით, ამასთან, ჩარევის სტანდარტად, გამოყენებულ

უნდა იქნას არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესი, რაც ცალსახადაა ასახული „ბავშვთა უფლებათა კონვენციაში“.

36. მითითებული საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტი ბავშვის უფლებების დაცვის იმ მინიმალურ სტანდარტებს აწესებს, რომლებიც საზოგადოების არასრულწლოვანი წევრის ღირსეულ პიროვნებად ჩამოყალიბებისა და ნორმალური განვითარების ამოცანას ემსახურება და ავალდებულებს წევრ სახელმწიფოებს, ყველა ღონე იხმარონ არასრულწლოვნის უპირატესი ინტერესების დაცვისათვის. კონვენციის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მონაწილე სახელმწიფოები ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა უზრუნველყონ ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათვის ორივე მშობლის საერთო და თანაბარი პასუხისმგებლობის პრინციპის აღიარება. მშობლებს ან შესაბამის შემთხვევებში კანონიერ მეურვეებს აკისრიათ ძირითადი პასუხისმგებლობა ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათვის. ბავშვის საუკეთესო ინტერესები მათი ძირითადი ზრუნვის საგანია. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე მუხლით დადგენილია მშობლების თანასწორუფლებიანობის პრინციპი შვილების მიმართ. მშობლები უფლებამოსილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით (სსკ-ის 1198.1 მუხლი). მშობლების უფლებები არ უნდა განხორციელდეს ისე, რომ ამით ზიანი მიადგეს ბავშვის ინტერესებს (სსკ-ის 1199-ე მუხლი). მითითებული საკანონმდებლო დანაწესების ანალიზი იძლევა ცალსახა დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას, რომ მშობელთა უპირველესი მოვალეობა ბავშვის ჰარმონიული აღზრდა-განვითარება, ოჯახური გარემოს შექმნაა და ამ კუთხით მისაღები ნებისმიერი გადანყვეტილებისას უპირატესობა არასრულწლოვნის ჭეშმარიტ ინტერესებს ენიჭება, შესაბამისად, ჩარევის პროპორციულობის დასაშვები ზღვარი იმის უალტერნატივოდ დადგენაა, რომ ამგვარი ჩარევა წარმოადგენს ერთადერთ სწორ და მისაღებ გადანყვეტილებას არასრულწლოვნის/მცირეწლოვნის, როგორც საზოგადოების მომავალი სრულუფლებიანი და ღირსეული წევრის, განვითარებაში.

37. საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს არასრულწლოვანთა უფლებების დაცვის საპროცესო რეალიზაციის წესზეც. საოჯახო-სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობი-

ლი საქმეების განხილვა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში ცალკე თავის სახით არის გამოყოფილი, რადგან მას ახასიათებს გარკვეული თავისებურებები. ამ თავისებურებას განაპირობებს საოჯახო ურთიერთობების სპეციფიკა, რომელიც უპირატესად ატარებს პირადულ და განგრძობად ხასიათს. ერთ-ერთ ფუნდამენტურ თავისებურებას საოჯახო-სამართლებრივი დავების განხილვისას, სხვა კატეგორიის საქმეთა განხილვისაგან განსხვავებით, წარმოადგენს ინკვიზიციურობის პრინციპის უფრო ფართოდ გამოყენება. მართალია, საოჯახო-სამართლებრივი ურთიერთობები განეკუთვნება კერძო-სამართლებრივი ურთიერთობების სფეროს, მაგრამ ამ ურთიერთობების განვითარებითა და სიმტკიცით დაინტერესებულია მთელი საზოგადოება. სწორედ ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ სასამართლო ინარჩუნებს უფლებას, დაადგინოს ის გარემოებანი, რომელთა აუცილებლობა განაპირობებს არასრულწლოვანის ინტერესებისათვის ყველაზე კეთილსაიმედო გადაწყვეტილების მიღებას.

38. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლოს, რომელიც იხილავს კონკრეტულ საოჯახო-სამართლებრივ დავას, მინიჭებული აქვს უფლება, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის მე-2 ნაწილისა და 354-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, არ დასჯერდეს მხოლოდ მხარეთა მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებებს და თავისი ინიციატივით განსაზღვროს იმ გარემოებათა წრე, რომელთა დადგენის გარეშე შეუძლებელია საქმის სწორად გადაწყვეტა (მტკიცების საგანი). მაშასადამე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დებულება არის სპეციალური ნორმა და მას უპირატესობა ენიჭება ამავე კოდექსის 103-ე მუხლით გათვალისწინებულ ზოგად ნორმასთან შედარებით.

39. ამ კატეგორიის საქმეთა განხილვისას სასამართლოს შეუძლია:

ა) თავად განსაზღვროს მტკიცების საგანი, ე.ი. იმ გარემოებათა წრე, რომელთა დადგენის გარეშე შეუძლებელია საქმის სწორად გადაწყვეტა;

ბ) თავისი ინიციატივით გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზეც მხარეებს არ მიუთითებიათ, მაგრამ აქვთ მნიშვნელობა მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტების დასადგენად.

40. საოჯახო საქმეთა განხილვისას პროცესის გაჭიანურების თავიდან აცილების მიზნით, საქართველოს სამოქალაქო

საპროცესო კოდექსი სასამართლოს აძლევს უფლებას, „წარმართოს საქმის წარმოება“, რაც ნიშნავს იმას, რომ სასამართლო არსებით გავლენას ახდენს საქმის მიმდინარეობასა და პროცესის შედეგზე. სასამართლომ საქმის მიმდინარეობის ნებისმიერ ეტაპზე უნდა უზრუნველყოს, რომ მხარეებმა წარადგინონ განმარტებები და შესაბამისი შუამდგომლობები. სასამართლოს აკისრია ვალდებულება, მისცეს მხარეებს განმარტებები, რომლითაც ისინი გადალახავენ დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპებიდან გამომდინარე სიძნელეებს.

41. შეჯიბრებითობის პრინციპის პარალელურად, სასამართლოს გადაცემული აქვს პროცესის მატერიალური ხელმძღვანელობის უფლებამოსილება. თუმცა აქ დგება ამ ორი პრინციპის, მხარეთა შეჯიბრებითობისა და სასამართლოს აქტიურობის პრინციპების პროპორციის საკითხი. ამიტომაც, შეჯიბრებითობის პრინციპი არ უნდა იქნეს გაგებული, როგორც სასამართლოს უკიდურესი პასიურობა. საპროცესო კანონმდებლობით სასამართლოს არ ერთმევა უფლება, შესთავაზოს მხარეებს, წარმოადგინონ დამატებითი მტკიცებულებები, ასე მაგალითად, მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან დავა შეეხება არასრულწლოვანის კანონიერ ინტერესებს, აქ უპირატესია ბავშვის აღზრდის, მისი განვითარებისა და საზოგადოებაში წარმატებული ადაპტაციისათვის აუცილებელი წინაპირობების გათვალისწინება. შესაბამისად, არასრულწლოვანთან მიმართებით ნებისმიერი საკითხის გადაწყვეტისას, სასამართლოს ამოსავალი წერტილი არის ბავშვის საუკეთესო ინტერესები.

42. ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს ბავშვთა უფლებების შესახებ 1989 წლის 20 ნოემბერის კონვენციის მე-18 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის შესაბამისად, მშობლებს ან შესაბამის შემთხვევებში, კანონიერ მეურვეებს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა ბავშვის აღზრდასა და განვითარებაზე, ბავშვის ყველაზე ჭეშმარიტი ინტერესები წარმოადგენს მათი ზრუნვის მთავარ საგანს. ამავე კონვენციის 27-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მშობელს (მშობლებს) ან ბავშვის სხვა აღმზრდელს ეკისრებათ ძირითადი პასუხისმგებლობა, თავისი უნარისა და ფინანსური შესაძლებლობების ფარგლებში უზრუნველყონ ბავშვის განვითარებისათვის საჭირო ცხოვრების პირობები.

43. 1989 წლის 20 ნოემბრის ბავშვის უფლებების შესახებ კონვენციის მე-3 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, ბავშვე-

ბის მიმართ ყველა მოქმედებაში იმის მიუხედავად, მიმართავენ მას სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებები, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფას.

44. მშობლის პასუხისმგებლობის შესახებ ევრო საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მინისტრთა კომიტეტის ღ (84) 4 რეკომენდაციის პირველი პრინციპის თანახმად, მშობლის პასუხისმგებლობა არის ვალდებულებებისა და უფლებამოსილებების ერთობლიობა რომელიც მოწოდებულია უზრუნველყოს ბავშვის მორალური და მატერიალური კეთილდღეობა, კერძოდ, ბავშვის მოვლა, ბავშვთან პირადი ურთიერთობების შენარჩუნება, და მისი უზრუნველყოფა განათლებით, რჩენისათვის საჭირო სახსრებით, ოფიციალური წარმომადგენლობით და მისი ქონების ადმინისტრირებით.

45. ამავე რეკომენდაციის მე-2 პრინციპის თანახმად, უფლებამოსილი ორგანოს ნებისმიერი გადაწყვეტილება მშობლის პასუხისმგებლობის განსაზღვრასთან ან ამ პასუხისმგებლობის განხორციელების გზებთან დაკავშირებით უპირველესად უნდა ეფუძნებოდეს ბავშვის ინტერესებს.

46. მაშასადამე, სამოქალაქო სამართალწარმოებით განსახილველ სხვა კატეგორიის საქმეთაგან განსხვავებით, საოჯახო-სამართლებრივი დავების განხილვა ინკვიზიციური ელემენტებითაა გაჯერებული, შესაბამისად, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლის საფუძველზე კანონმდებელი შესაძლებლად მიიჩნევს საქმის გარემოების დადგენას სასამართლოს ინიციატივითაც. აღნიშნული მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია თავისი ინიციატივით განსაზღვროს დასადგენ გარემოებათა წრე და მხარეთა ახსნა-განმარტების შემდეგ თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზედაც მხარეებს არ მიუთითებიათ. მითითებული საპროცესო წესის გამოყენება სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპზე მით უფრო გამართლებულია, რამდენადაც სააპელაციო სასამართლო, როგორც სამართალწარმოების მეორე ინსტანცია, დავის ფაქტობრივი გარემოებების დამდგენი სასამართლოა და ამავე კოდექსის 380-ე მუხლით, მას ახალ მტკიცებულებათა მიღების შესაძლებლობაც გააჩნია. საკასაციო სასამართლოს შესაძლებლობით, როდესაც საკითხი სამოქალაქო კოდექსის 1201-ე მუხ-

ლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრულ სასამართლოს პოზიტიურ ვალდებულებას შეეხება, სასამართლომ ყოველი ღონე უნდა იხმაროს, რათა ზედმინეწივით სწორად დაადგინოს არასრულწლოვნის ქვემარტივი ინტერესები. ბავშვების მიმართ ყველა მოქმედებაში, იმის მიუხედავად, მიმართავენ მას სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებები, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფას (ბავშვთა უფლებათა კონვენციის 3.1 მუხლი). ბავშვი არ უნდა გაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევების გარდა, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, განსაზღვრავენ სათანადო კანონისა და პროცედურების შესაბამისად, რომ ასეთი განშორება საჭიროა ბავშვის საუკეთესო ინტერესებისათვის. მონაწილე სახელმწიფოები პატივს სცემენ ერთ ან ორივე მშობელთან განშორებული ბავშვის უფლებას, რეგულარულ საფუძველზე პირადი ურთიერთობა და პირდაპირი კონტაქტები იქონიოს ორივე მშობელთან, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როცა ეს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს ეწინააღმდეგება (ამავე კონვენციის 9.1. და 9.3. მუხლები).

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილია, რომ:

47. 2003 წლის 10 მაისიდან ლ. ჩ-ე და ნ. ჩ-ე იმყოფებოდნენ რეგისტრირებულ ქორწინებაში.

48. თანაცხოვრების პერიოდში შეეძინათ ორი შვილი: 2004 წლის 6 მარტს ა. ჩ-ე და 2012 წლის 13 თებერვალს – ა. ჩ-ე.

49. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 27 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ლ. ჩ-ესა და ნ. ჩ-ეს შორის ქორწინება შეწყდა, ასევე, ნ. ჩ-ეს ბავშვების სასარგებლოდ სრულწლოვნობამდე დაეკისრა ალიმენტის გადახდა, ყოველთვიურად 500 ლარის ოდენობით, ბავშვების სრულწლოვნობამდე ან მდგომარეობის სხვაგვარად შეცვლამდე.

50. ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით კი, დამტკიცდა მორიგება მხარეებს შორის და განისაზღვრა შვილებთან მოსარჩელის (მეორე კასატორი) ურთიერთობის წესი. ამ განჩინების თანახმად, მამას უფლება მიეცა, წაეყვანა შვილები კვირის განმავლობაში შაბათს, დილის 10 საათიდან კვირის 17 საათამდე, არდადეგების პერიოდის პირველი ნახევარი ბავშვებს უნდა გაეტარებინათ მამას-

თან, ხოლო სადღესასწაულო და დასვენების დღეებში კი, მშობლებთან უნდა ყოფილიყვნენ მონაცვლეობით.

51. განჩინება შვილებთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრის თაობაზე სრულდებოდა მხოლოდ 2014 წლის 20 ოქტომბრამდე, რის შემდეგ კი, როგორც აღინიშნა, მოპასუხე უმცროს შვილთან ერთად გაემგზავრა საზღვარგარეთ და განჩინების პირობების შესრულება ობიექტურად შეუძლებელი გახდა. ა. ჩ-ე ცხოვრობს დედასთან ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ა. ჩ-ე კი, ცხოვრობს მოპასუხის (მეორე კასატორი) მშობლებთან ერთად ქუთაისში დედის მშობლებთან – ბებია გ. ლ-ისა და ბაბუა – მ. ლ-ის ოჯახში (მის: ქუთაისი, გ.ტ-ის ქ. №...), ორსართულიან კეთილმონყოილ საცხოვრებელ სახლში, სადაც საყოფაცხოვრებო პირობები დამაკმაყოფილებელია.

52. მოპასუხე (პირველი კასატორი) ძირითადად იმყოფება ამერიკის შეერთებულ შტატებში. უკანასკნელად იგი საქართველოში ჩამოვიდა 2014 წლის 9 ივლისს, თუმცა ქვეყნიდან გავიდა 2014 წლის 20 ოქტომბერს და ამის შემდეგ აღარ დაბრუნებულა.

53. სააპელაციო სასამართლომ, სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ზესტაფონის რაიონული განყოფილების დასკვნის თანახმად, დაადგინა, რომ მოსარჩელე (პირველი კასატორი) ცხოვრობს ზესტაფონში, ა-ის ქ. №...-ში, პროფესიით ექიმია, კერძოდ, რეფერალ-ოფთალმო-ქირურგი, ეწევა პრაქტიკას, როგორც კერძო კლინიკაში, ასევე, სამედიცინო დაწესებულება „ჯ-ში.“ აქვს კარგი საყოფაცხოვრებო და სოციალური პირობები, (ყოველთვიური შემოსავალი 2500 ლარი), ჰყავს ძლიერი თანადგომის ქსელი მშობლების, ძმისა და ბიძაშვილების სახით. არის განათლებული ადამიანი, უყვარს შვილები და, მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვები იზრდებიან დედის ოჯახში, ყველაფერს აკეთებს, რომ აქტიურად იყოს ჩართული შვილების ცხოვრებაში.

54. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და

განმარტება.

55. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს პირველი კასატორების არგუმენტს იმის თაობაზე, რომ სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესები, ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად არ გამოუკვლევია საქმის მასალები, უფრო მეტიც, საკითხის გადაწყვეტისას შემოიფარგლა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობის კანონიერების შემონმებით იმგვარად, რომ არ შეუფასებია დავის დაწყებიდან სააპელაციო განხილვის ეტაპამდე ხომ არ არსებობდა რაიმე ფსიქო-ემოციური ცვლილებები არასრულწლოვანთა მშობლებისადმი დამოკიდებულებაში და სხვა. მაგალითად, ა. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრისას სააპელაციო სასამართლო შემოიფარგლა მხოლოდ იმ დასაბუთებით, რომ ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად უნდა განისაზღვროს მისი ერთ-ერთი მშობლის საცხოვრებელი ადგილი და რადგან ა. ჩ-ე ფაქტობრივად ცხოვრობს არა დედასთან, არამედ დედის მშობლებთან, ამიტომაც ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად უნდა განისაზღვროს მისი მშობლის და არა ყოფილი მეუღლის მშობლების საცხოვრებელი ადგილი.

56. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მნიშვნელოვანია საკითხი შეფასდეს არა ცალმხრივად, არამედ ყოველმხრივ, როგორც არასრულწლოვანი დედმამიშვილების ურთიერთობის, ისე, თითოეული მშობლის ბავშვთან ურთიერთობის რეალური შესაძლებლობის გათვალისწინებით, რათა მიღწეულ იქნას დასახული მიზანი, რაც გულისხმობს ოჯახთან გაერთიანებასა და არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესის გათვალისწინებით ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლების რეალიზაციას.

57. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დიდი პალატის 2010 წლის 6 ივლისის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №41615/07 Neulinder and Shuruk v. Switzerland (აბზაცი 136) განმარტა, რომ „ბავშვის ინტერესი ორი ასპექტისაგან შედგება. ერთი მხრივ, ინტერესი მოგვიწოდებს, რომ ბავშვის კავშირი ოჯახთან შენარჩუნებული იყოს გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ოჯახის შენარჩუნება შეუძლებელია. აქედან გამომდინარეობს ის, რომ ოჯახური კავშირები შეიძლება განყვეტილ იქნეს მხოლოდ გამონაკლის ვითარებაში და ყველაფერი უნდა გაკეთდეს პირველადი უთიერთობების შესანარჩუნებლად და, როცა ეს შესაძლებელია, უნდა „აღსდგეს“ ოჯახი. მეორე მხრივ, ცხადია ისიც, რომ ბავშვის ინტერესშია, უზრუნველყოფილ იქნეს მისი განვი-

თარება ჯანსაღ გარემოში და მშობელი არ შეიძლება აღიჭურვოს მე-8 მუხლით განსაზღვრული უფლებით იმ ღონისძიებათა განსახორციელებლად, რაც ზიანს მიაყენებს ბავშვის ჯანმრთელობასა და განვითარებას“.

58. თავის მხრივ, არასრულწლოვანის „უპირატესი ინტერესი“ („main interest“) – მიიღოს მშობლებისაგან ის სამართლებრივი სიკეთე, რაც აუცილებელია მისი საზოგადოებაში ღირსეულწევრად ჩამოყალიბებისათვის, უპირისპირდება მშობლის უფლებას – ინოვაციურად და იურიდიულად იყოს მითითებული ბავშვის მამად. არასრულწლოვანი ბავშვის ამ ლეგიტიმური ინტერესის დაცვას ეძღვნება ეროვნული კანონმდებლობის – სამოქალაქო კოდექსის არა ერთი ნორმა, ბავშვის ეს უფლება გარანტირებულია ასევე უნივერსალური საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტებით, რომლებიც სახელმწიფოს მხრიდან აწესებენ სახელმწიფოს პოზიტიურ ვალდებულებას, უზრუნველყოს ბავშვის ამგვარი ინტერესის დაცულობა. აღნიშნული მოიცავს სახელმწიფოს მხრიდან არა მხოლოდ ნეგატიური ჩარევის დაუშვებლობას (რაც იმას ნიშნავს, რომ სახელმწიფომ არ უნდა დაარღვიოს არასრულწლოვანისათვის კანონით მინიჭებული უფლებები), არამედ აწესებს სახელმწიფოს პოზიტიურ ვალდებულებასაც – განახორციელოს აქტიური მოქმედებები არასრულწლოვანის უფლებებისა და კანონიერი ინტერესის დაცვისათვის, კერძოდ, შეიმუშავოს არასრულწლოვანის უფლებებისა და კანონიერი ინტერესის დასაცავად საკანონმდებლო რეგულაციები. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ, თავის მხრივ, სასამართლოს გადანყვევტილება, რომელიც „სახელმწიფოს სახელით“ გამოტანილი სამართლებრივი დოკუმენტია და შეეხება არასრულწლოვანის ინტერესებს, არის სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულების შესრულების ყველაზე ნათელი მაგალითი.

59. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, როდესაც საქმე არასრულწლოვანის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრასა და ცალკე მცხოვრებ მშობლებთან ურთიერთობის მონესრიგებას ეხება, განსაკუთრებული სიფრთხილით შეფასებას მოითხოვს არასრულწლოვანთა საქმეებზე მომუშავე პირებისა თუ შესაბამისი სპეციალისტების (ფსიქოლოგის) მიერ გაკეთებული დასკვნები. ამ კონტექსტში საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს საქმის მასალებზე, კერძოდ, იმერეთის სოციალური მომსახურების სააგენტოს 2015 წლის 9 მარტის №107-ე დასკვნის თანახმად, ა-ი არის 11 წლის. იგი სკოლა „პ-ს“ მე-5

კლასის წარმატებული მოსწავლეა. მიუხედავად იმისა, რომ ა-ი კეთილგანწყობილია მამის – ნ. ჩ-ის მიმართ, რომელიც ჩამოდის ხოლმე ქუთაისში მის მოსანახულებლად და გარკვეული სახის პატივის სცემს მას, ა-მა განაცხადა, რომ პატარაობიდანვე იზრდება ბებიასთან (დედის დედასთან), ცხოვრობს კეთილმონყობილ გარემოში, იღებს სათანადო განათლებას, მას არავითარი სურვილი არა აქვს, მუდმივად საცხოვრებლად წავიდეს მამასთან ზესტაფონში. ა.ის მომავალში სრულფასოვანი აღზრდა-განვითარებისათვის, მისი ფიზიკური, ემოციური და სოციალური უნარების გამყარებისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, მას ჰქონდეს მამასთან დადებითი ურთიერთობა, რომლის მიმართაც იგი კეთილგანწყობილია, მაგრამ, ბავშვის ასაკიდან გამომდინარე, აუცილებლობას წარმოადგენს გათვალისწინებულ იქნას არასრულწლოვნის აზრი მისი საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრასთან დაკავშირებით.

60. ის, რომ სურვილი არა აქვს მუდმივად საცხოვრებლად წავიდეს მამასთან ზესტაფონში, ა-მა გამოხატა აგრეთვე სასამართლო სხდომაზე ფსიქოლოგის მონაწილეობით დაკითხვისას.

61. მოსარჩელის (მეორე კასატორი) შუამდგომლობის საფუძველზე პირველი ინსტანციის სასამართლომ ფსიქოლოგის მონაწილეობით გამოიკვლია საკითხი, ხომ არ არის ა. ჩ-ის დამოკიდებულება საცხოვრებელი ადგილის თაობაზე, ნაკარნახევი უფროსების ზენოლით. სპეციალისტის დასკვნით, არასრულწლოვანი იმყოფება ბებიის ზეგავლენის ქვეშ, რადგან იგი დაბადებიდან იზრდებოდა სწორედ ბებიის საცხოვრებელ სახლში და აქვს ძლიერი მიჯაჭვულობა მასთან, თუმცა მისი ასაკისა და სოციალური გარემოს გათვალისწინებით, აუცილებელია, ბავშვმა მამასთან გააგრძელოს ცხოვრება, რათა ჩამოყალიბდეს სრულფასოვან პიროვნებად და მიიღოს ის თანადგომა, ცოდნა და გამოცდილება, რაც მხოლოდ მამაკაცისაგან, კონკრეტულად მამისაგან შეიძლება მიიღოს ვაჟმა.

62. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ მცირეწლოვანი ა. ჩ-ე არის ამერიკის შეერთებული შტატების მოქალაქე და ცხოვრობს ამ სახელმწიფოში დედასთან ერთად. სააპელაციო პალატის მითითებით, აპელანტს (მოსარჩელე, მეორე კასატორი) სასამართლოსათვის არ წარმოუდგენია იმის დამადასტურებელი მტკიცებულებები, რომ ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად, დედის ნაცვლად, მამის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა შეესაბამებოდა მცირეწლოვანის ინტერესებს, ამდენად, ამ ნაწილში

აპელანტის მოთხოვნა დაუსაბუთებელია.

63. სააპელაციო პალატის ამ დასკვნას არ ეთანხმება მოსარჩელე (მეორე კასატორი) და განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში უკანონოა. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ უმცროსი შვილის საცხოვრებელ ადგილად დედის საცხოვრებელი ადგილის დადგენისას იგულისხმებოდა დედის მისამართი ქ. ქუთაისში და არა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სადაც მოპასუხემ მცირეწლოვანი ბავშვი წაიყვანა მამისაგან მალულად, მისი ნებართვის გარეშე.

64. საკასაციო სასამართლო მოხმობილი კვლევების ანალიზის შედეგად მიიჩნევს, რომ, სააპელაციო პალატას საკმარისი კვლევა არ განუხორციელებია, კერძოდ, არ შეუსწავლია ის გარემოება, თუ რა გავლენას იქონიებს ძმების დაშორება, რამდენად ნეგატიურად აისახება იგი მათ მდგომარეობაზე. უფრო მეტიც, საქმეში არსებული დასკვნების შედგენიდან გასულია საკმაოდ დრო, გარკვეულწილად ვერ სრულდება სასამართლოს მიერ დამტკიცებული მორიგების აქტიც, ასევე, არ არის წარმოდგენილი სპეციალისტის შესაბამისი დასკვნა, რომელიც ასახავდა და გააანალიზებდა მართოდ დარჩენილი ა-ის მდგომარეობას, მის ემოციურ განცდებს, რაც მოგვცემდა შესაძლებლობას, გვემსჯელა ბავშვთა საუკეთესო ინტერესებზე. ამ თვალსაზრისით საკასაციო პალატა მხედველობაში იღებს იმასაც, რომ რაიონული სასამართლოსათვის ფსიქოლოგის მიერ მიცემულ განმარტებებიდან, საერთოდ არ იკვეთება, მამისათვის ერთერთი ბავშვის მიკუთვნებამ თუ რა ფსიქოლოგიური პრობლემები შეიძლება შეუქმნას მეორეს; ფსიქოლოგი რეკომენდაციას აძლევს მშობლებს, საკუთარ თავზე აიღონ პასუხისმგებლობა, ბავშვების მშობლებთან დამოკიდებულების ჩამოყალიბება-ადგენისათვის, არ მოხდეს მესამე პირთა ჩარევა, რაც ნეგატიური შედეგების მომტანი იქნება, ამასთანავე, გარემოსთან ადაპტაციის შედეგად მოსალოდნელი შესაძლო უარყოფითი ეფექტის გასაქარწყლებლად ფსიქოლოგი მნიშვნელოვნად მიიჩნევს იმას, რომ თავად გარემო არ იყოს ძალადობრივი. რეკომენდაციის თანახმად, ა-ის ბებიისადმი განსაკუთრებული „მიჯაჭვულობა“ ფაქტია, რომელიც შეიძლება გაქრეს თანდათან, სწორედ ბებიისა და დედის სურვილის შემთხვევაში (იხ.სხდომის ოქმი).

65. საკასაციო სასამართლო, ბუნებრივია, არ გამორიცხავს იმის შესაძლებლობას, რომ საქმის ხელახლა განსახილველად

დაბრუნების შემდგომ, მტკიცებულებათა სრული და ობიექტური შეფასების შედეგად პალატა კვლავ იმ დასკვნამდე მივიდეს, რომ ა. ჩ-ის საუკეთესო ინტერესი მამის გარემოში ცხოვრება იყოს, თუმცა, ასეთ შემთხვევაში, უალტერნატივოდ უნდა დადგინდეს და აისახოს გადაწყვეტილებაში ა. ჩ-ის ურთიერთობის შესაძლებლობა ძმასთან და დედასთან, ასევე, ამ ურთიერთობის რეალური და ინტენსიური ხასიათი, რამეთუ ბავშვების დაშორებამ, შესაძლოა, მათი ემოციური დაშორებაც გამოიწვიოს, რაც ნეგატიურ ფაქტორად შეიძლება იქნეს შეფასებული ასეთ ვითარებაში. მართალია, კანონით უზრუნველყოფილია ცალკე მცხოვრები მშობლების უფლებები და სამოქალაქო კოდექსის 1202-ე მუხლი უკრძალავს იმ მშობელს, შეზღუდოს მეორე მშობლის ურთიერთობა ბავშვთან, რომელიც მასთან ცხოვრობს, თუმცა, რეალური სურათის გათვალისწინებით, სასამართლომ უნდა გადაჭრას ამ ნორმის ფაქტობრივად გამოყენების გზაც, ასეთ ვითარებაში გასათვალისწინებელია მხარეთა, მათ შორის, საკასაციო სასამართლოსათვის მიცემული განმარტებებიც. ისინი სიტყვიერად ადასტურებენ საკუთარი როლის მნიშვნელობას და გამოთქვამენ მზაობას შვილებისათვის ნორმალური გარემოს შესაქმნელად, თუმცა, ფაქტობრივი სიტუაცია განსხვავებულია და მხარეთა და მესამე პირთა ჩარევა ამას განუხორციელებადს ხდის. საგულისხმოა, რომ ნ. ჩ-ეს უფროს შვილთან ურთიერთობის შესაძლებლობა ეძლევა მხოლოდ შაბათ-კვირას, რაც, ბუნებრივია, არასრულფასოვანია და, როგორც ფსიქოლოგი სასამართლო სხდომაზე განმარტავს, შესაძლოა, ბავშვის რეაქცია მამის მიმართ მესამე პირთა დამოკიდებულებით იყო გამოწვეული, რაც შეეხება უმცროს შვილ ა-ს, მამა-შვილის ურთიერთობა რეალურად ვერ ხორციელდება სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების გზით, რომელსაც, ფაქტია, გარკვეული უთანხმოებები თან სდევს.

66. საკასაციო სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას გაამახვილებს მოცემულ დავაში სოციალური მომსახურების სააგენტოს როლზე და აღნიშნავს, რომ განსახილველი კატეგორიის საქმეებზე მშობლის უფლება, იყოს ბავშვის წარმომადგენელი სასამართლო დავასთან მიმართებით, შეჩერებულია. მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანო ნიშნავს ბავშვის წარმომადგენელს, რომელიც საქმის სასამართლოში განხილვის დროს ბავშვის ინტერესებს წარმოადგენს (სკ-ის 1200-ე მუხლის მე-2 ნაწილი). მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს

როლის საკანონმდებლო აღიარების სწორი ანალიზი ამ ორგანოს მხრიდან მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც სწორედ მას ეკისრება ვალდებულება, აქტიური მონაწილეობით ხელი შეუწყოს სასამართლოს იმის დადგენაში, თუ რა წარმოადგენს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს. ამ პროცესში წარმომდგენლობა პასიური ქმედებით არ შემოიფარგლება და არ შეიძლება, დამოკიდებული იყოს ჩასატარებელი სამუშაოს ფორმალურ შესრულებაზე. შესაძლებელია, ვიმსჯელოთ საკითხის არასაკმარის საკანონმდებლო რეგულირებაზე, თუმცა პრობლემის მოსაგვარებლად მეურვეობის ორგანომ მინიმუმ უნდა იხელმძღვანელოს „ბავშვთა უფლებათა კონვენციით“, რომელიც რატიფიცირებულია საქართველოს მიერ და მას სავალდებულო ძალა გააჩნია. მან ეფექტური გზით უნდა გასწიოს სათანადო მუშაობა დასახული მიზნის მიღწევასათვის.

67. „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის შესახებ“ კონვენციის მე-8 მუხლით დაცულ სიკეთეში ჩარევის „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროების“ სწორი შეფასებისათვის, საკასაციო სასამართლო ასევე მიუთითებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს რამდენიმე გადაწყვეტილებაზე: ერთ-ერთ საქმეზე ევროპულმა სასამართლომ (Johansen v. Norway) აღნიშნა, რომ ბავშვთან გაერთიანების შესახებ საკითხის გადაწყვეტისას, მშობლის ინტერესსა და ბავშვის ინტერესს შორის უნდა იქნეს დაცული ბალანსი. აღნიშნული ბალანსის ძიებისას სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებს ბავშვის ინტერესებს, რომლებსაც შეიძლება, ჰქონდეს პრიორიტეტული მნიშვნელობა მშობლის ინტერესებთან მიმართებით. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ გაერთიანების საკითხის გადაწყვეტისას ანგარიშგასაწევ ფაქტორებს წარმოადგენს ოჯახური ცხოვრება, მშობლებთან თანაბარი ურთიერთობის შესაძლებლობა და სხვა ისეთი ფაქტორები, რომლებიც არასრულწლოვნის სრულფასოვან აღზრდა-განვითარებას შეუწყობს ხელს. ასეთ სიტუაციაში შეძლებისდაგვარად უნდა იქნას გათვალისწინებული სუბიექტური ფაქტორებიც – ბავშვის მიერ არსებული სიტუაციის აღქმა, რაც შესაბამისი დაკვირვება-გამოკვლევის გზითაა შესაძლებელი. ევროსასამართლოს განმარტებით, მშობლებსა და ქორწინების შედეგად დაბადებულ ბავშვებს შორის კავშირი, კონვენციის მე-8 მუხლის პირველი პარაგრაფის ფარგლებში წარმოადგენს ოჯახურ ცხოვრებას. მსგავსი ბუნებრივი ოჯახური ურთიერთობები

არ წყდება იმ საფუძვლით, რომ მშობლები დაშორდნენ ან განქორწინდნენ, როდესაც ამ მიზეზით ბავშვი ან ერთ მშობელთან ცხოვრობს ან მეორესთან (*Ciliz v. the Netherlands*). ერთ-ერთ საქმეზე სტრასბურგის სასამართლომ მიიჩნია, რომ კონვენციის მე-8 მუხლის მნიშვნელობის ფარგლებში ოჯახური ცხოვრება სახეზე იყო იმ ბავშვების მიმართ, რომლებიც მშობლების განქორწინებამდე ერთად, ერთ სახლში ცხოვრობდნენ (*inter alia, Olsson v. Sweden* (no. 1), 24 March 1988, § 81, Series A no. 130). კონვენციის მე-8 მუხლის ძირითადი მიზანია, ინდივიდების დაცვა სახელმწიფო ხელისუფლების წარმომადგენლების თვითნებური ქმედებებისგან. ოჯახური ცხოვრების „პატივისცემის“ უფლება, აგრეთვე, მოიცავს დამატებით პოზიტიურ ვალდებულებებს, თუმცა, სახელმწიფოს პოზიტიურ და ნეგატიურ ვალდებულებებს შორის არსებული ზღვარი ზუსტ განსაზღვრებას არ ექვემდებარება. მათ მიმართ გამოყენებადი პრინციპები იდენტურია: ორივე კონტექსტში ყურადღება უნდა გამახვილდეს სამართლიან ბალანსზე, რაც დაცული უნდა იქნას შეპირისპირებულ ინტერესებს შორის. გარდა ამისა, ორივე კონტექსტში სახელმწიფო სარგებლობს შეფასების ფართო ზღვარით (*Tuquabo-Tekle and Others v. the Netherlands*, 2005 წლის პირველი დეკემბერი). საქმეზე – „*MUSTAFA AND ARMADAN AKIN v. TURKEY*“ სასამართლომ მიიჩნია, რომ ეროვნული სასამართლოს გადანყვეტილება ბავშვების განცალკევების თაობაზე წარმოადგენდა მომჩივნების ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლებაში ჩარევას. აღნიშნული გადანყვეტილება არა მხოლოდ დაძმას უკრძალავდა ერთმანეთის ნახვას, არამედ, პირველი მომჩივნისთვის (მამისათვის) შეუძლებელს ხდიდა, ორივე შვილი ერთდროულად ენახა. საკითხის განხილვისას მხედველობაში იქნა მიღებული მე-8 მუხლთან მიმართებით დადგენილი პრეცედენტული პრაქტიკა, რომელიც ხაზს უსვამს ხელისუფლების ვალდებულებაზე, იხელმძღვანელონ ბავშვის საუკეთესო ინტერესებით (*Maslov v. Austria [GC]*, 2008 წლის 23 ივნისი). გარდა ამისა, გადანყვეტილების მიღების პროცესის ხარისხის შეფასება ევროსასამართლოსაგან მოითხოვს, დაადგინოს, ჰქონდა თუ არა შიდა სასამართლოების გადანყვეტილებას საკმარისი მტკიცებულებითი საფუძველი (რაც მოიცავს, მონმეთა ჩვენებებს, კომპეტენტური ხელისუფლების ორგანოთა დასკვნებს, ფსიქოლოგისა და სხვა ექსპერტის შეფასებებს და სამედიცინო ცნობებს); აგრეთვე, დაინტერესებულ მხარეებს, მათ შორის ბავშვებს, მი-

ეცათ თუ არა საკუთარი აზრის გამოთქმის შესაძლებლობა (Havelka and Others v. the Czech Republic, saC. nom. 23499/06, § 62, 2007 wlis 21 ivnisi; Haase v. Germany, saC. nom. 11057/02, § 97, ECHR 2004-III (extracts)). სტრასბურგის სასამართლომ არ გაიზიარა მთავრობის პოზიცია, რომ ეროვნული სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები და-ძმას ერთმანეთის ნახვას არ უკრძალავდა, ვინაიდან ბავშვები სამეზობლოში ცხოვრობდნენ და, ამრიგად, ერთმანეთთან კონტაქტის შენარჩუნება შესაძლებელი იყო. სასამართლოს განმარტებით, ბავშვებს შორის კავშირის შენარჩუნება ძალიან მნიშვნელოვანი იყო და აღნიშნულის მშობლების დისკრეციისა და ახირებისთვის მინდობა დაუშვებელი იყო. დაუსაბუთებლად იქნა მიჩნეული ეროვნული სასამართლოს დასკვნა იმის თაობაზე, რომ არასრულწლოვანთათვის შაბათ-კვირის ერთად გატარება იქნებოდა მიუღებელი ცვლილება ბავშვისათვის, განსაკუთრებით იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ისინი ერთმანეთის მეზობლად ცხოვრობდნენ. ალტერნატივის სახით, მომჩივნების მიერ შეთავაზებული ვარიანტი შეუფერებლადაც რომ მიეჩნია, ეროვნულ სასამართლოს შეეძლო, ბავშვების მიერ ერთმანეთის ნახვის სხვა მეთოდები განეხილა და, ამრიგად, დაეცვა კონვენციის მე-8 მუხლით გათვალისწინებული მათი უფლებები. სტრასბურგის სასამართლო, აგრეთვე, არ დაეთანხმა მთავრობის არგუმენტს, რომ ცალკე მცხოვრები შვილის მიერ ყოველი შაბათ-კვირის მამასთან ერთად გატარება უარყოფითად იმოქმედებდა მის განვითარებაზე, იმის გათვალისწინებით, რომ არ არსებობს აღნიშნული არგუმენტის დამადასტურებელი მყარი მტკიცებულება, როგორცაა ფსიქოლოგის ან სხვა ექსპერტის შეფასებები. მშობლებისა და შვილების მიერ ერთმანეთის კომპანიით ორმხრივად სარგებლობა კონვენციის „ოჯახური ცხოვრების“ ფუნდამენტურ ელემენტს წარმოადგენს მე-8 მუხლის მნიშვნელობის ფარგლებში (Kutzner v. Germany).

68. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძ-

ვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა.

69. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემონახვა შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას შეამოწმოს გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე ობიექტურად არ დადგინდება დავის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება.

70. შესაბამისად, მოცემული დავის ხელახალი განხილვისას, სააპელაციო სასამართლომ თანაბრად უნდა დაიცვას ორივე მშობლის უფლება, მაგრამ უპირატესობა უნდა მიანიჭოს ბავშვის ინტერესებს. სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს ბავშვის ასაკი, პირადი დამოკიდებულება მშობლისადმი, მისი ცხოვრების წესი, ფსიქოლოგიური მდგომარეობა. უნდა დაადგინოს, რამდენად არსებობს არასრულწლოვანი ბავშვების უპირატესი ინტერესების გათვალისწინებით მათი საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის საჭიროება, ასევე, რა გავლენას იქონიებს არასრულწლოვანი ძმების დაშორება და ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად მამის – ნ. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა, ხოლო ა. ჩ-ის საცხოვრებელ ადგილად კი დედის – ლ. ჩ-ის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა.

სასამართლო ხარჯები:

71. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპრო-

ცესო კოდექსის 53-ე, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. რ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. რ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
3. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 20 ნოემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
4. საკასაციო საჩივრებზე სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.
5. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა

განჩინება

№ას-458-440-2016

15 ივლისი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ბავშვის ნახვის დღეების განსაზღვრა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. რ. ა-ემ (შემდგომში – მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხარე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ. დ-ის (შემდგომში – მოპასუხე, კასატორი) მიმართ მცირეწლოვანი შვილის – ა. ა-ის ნახვის დღეების შემდეგი წესით განსაზღვრის მოთხოვნით: ყოველ პარასკევს 19:00 საათიდან კვირის 20:00 საათამდე, ასევე, არდადეგებზე დასვენების დღეების ნახვერის ბავშვის მოსარჩე-

ლესთან ღამით დარჩენის უფლებით.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ გარემოებებს: მხარეებს რეგისტრირებული ქორწინების განმავლობაში შეეძინათ ორი შვილი: ა. ა-ე, დაბადებული 2008 წლის 6 სექტემბერს და ა. ა-ე, დაბადებული 2009 წლის 26 აგვისტოს. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 16 ივლისის გადაწყვეტილებით, მხარეთა რეგისტრირებული ქორწინება შეწყდა და ისინი ცხოვრობენ ცალ-ცალკე. ა. ა-ე იზრდება დედასთან, ხოლო ა. – მამასთან. მოსარჩელეს სურს, ა. შაბათ-კვირას წაიყვანოს სახლში და ჰყავდეს მეორე შვილთან ერთად, მაგრამ მის წაყვანაში ხელს უშლის ბავშვების დედა.

2. მოპასუხის პოზიცია:

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძვლად იმ გარემოებაზე მიუთითა, რომ ერთი შვილი ისედაც მამასთან იზრდება, მოსარჩელე გადაიბირებს მეორე არასრულწლოვანსაც და იგი დედასთან საცხოვრებლად აღარ დაბრუნდება.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 25 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოსარჩელეს არასრულწლოვანი შვილის – ა. ა-ის ნახვისათვის დაუდგინდა შემდეგი დღეები: 10 წლამდე ყოველი კვირის ორშაბათი და ოთხშაბათი, 16:00 საათიდან 19:00 საათამდე, ასევე, პარასკევს 17:00 საათიდან შაბათს 19:00 საათამდე, ღამე დარჩენის უფლებით, მასვე დაერთო ნება, არასრულწლოვანი შვილი ზამთრის არდადეგებზე 10 დღით, ხოლო ზაფხულის არდადეგებზე ერთი თვით წაიყვანოს საკუთარ ოჯახში ან სხვაგან. გადაწყვეტილების თანახმად, თუ მხარეები სხვა თარიღზე არ შეთანხმდებიან, ზამთრის არდადეგებზე ბავშვის წაყვანა დადგინდა 10 იანვრიდან 20 იანვრის, ხოლო ზაფხულში – 15 ივლისიდან 15 აგვისტოს ჩათვლით. არასრულწლოვნის მიერ 10 წლის ასაკის მიღწევის შემდეგ განისაზღვრა მოსარჩელის მიერ მის ნახვისა და ურთიერთობის დღეების საკითხის მხარეთა ურთიერთშეთანხმებით გადაწყვეტა, ხოლო ამგვარი შეთანხმების მიუღწევლობის შემთხვევაში – სასამართლო წესით დაინტერესებული პირის სარჩელის საფუძველზე.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წე-

სით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღება.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 31 მარტის განჩინებით, სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი, ასევე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის საქალაქო სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და მიიჩნევს, რომ იგი დაუშვებელია შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. საკასაციო საჩივრის დაუშვებლად ცნობის დასაბუთება:

1.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითე-

ბული საფუძვლით.

1.2. გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთება ძირითადად იმ დასკვნებს ეფუძნება, რომ:

1.2.1. მხარეები დაქორწინდნენ 2008 წლის 23 აპრილს და ჰყავთ ორი საერთო შვილი, 2008 წლის 6 სექტემბერს დაბადებული ა. ა-ე და 2009 წლის 26 აგვისტოს დაბადებული ა. ა-ე.

1.2.2. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 16 ივლისის გადაწყვეტილებით მეუღლეები განქორწინდნენ. ამავე გადაწყვეტილებით, არასრულწლოვანი შვილების მისამართი განისაზღვრა დედის საცხოვრებელი ადგილით. საქმის განხილვის მომენტისათვის ა. ა-ე ცხოვრობს და იზრდება დედასთან, ხოლო ა. ა-ე – მამასთან.

1.2.3. მოპასუხე ცხოვრობს მშობლებთან ერთად ქ. ბათუმში მეჯინისწყლის დასახლება, გ-ის ქ. №19-ში. ა. ა-ე ცხოვრობს და იზრდება დედასთან; რ. ა-ე ცხოვრობს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფ. ბ-ში.

1.2.4. აპელანტმა სააპელაციო სასამართლოს წარმოუდგინა პაციენტი ა. ა-ის ამბულატორიული სამედიცინო ბარათის ასლი, რომლის თანახმად, პაციენტს დაენიშნა ფსიქოლოგის კონსულტაცია. ფსიქოლოგის 2016 წლის 12 თებერვლის კონსულტაციის თანახმად, ა. ა-ე ადვილად შედის კონტაქტში, ცდილობს კითხვებზე პასუხის გაცემას, აღენიშნება დაძაბულობა, ინარჩუნებს სიმშვიდეს. პაციენტი მორიდებულია, თუმცა იჩენს ინტერესს გამოკვლევისადმი. ადვილად ეგუება უცხო პირებს და შედის კონტაქტში. ემოციურად გასადავებულია, არ შეენიშნება აგრესიული ქცევა, უჭირს ყურადღების კონცენტრაცია და გაძნეებულია დამახსოვრების უნარი. საუბრის საშუალებით შეუძლია თავისუფლად გადმოსცეს აზრი. სააზროვნო პროცესი წარმოდგენილია ელემენტარული მარტივი ოპერაციებით. ფსიქიკური ფუნქციების განვითარება შეესაბამება ასაკობრივ ნორმას. ადაპტირებულია გარემოსთან, საჭიროებს მშობლის მხარდაჭერასა და დახმარებას.

1.2.5. აპელანტმა სასამართლო სხდომაზე მოითხოვა იმის შეფასება, დასაშვებია თუ არა შაბათსა და კვირას მოსარჩელემ საკუთარ სახლში წაიყვანოს ა. ა-ე, ასევე, მიუთითა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 16 ივლისის გადაწყვეტილებაზე, როგორც ახალ გარემოებაზე და აღნიშნა, რომ მოცემული საქმე განხილულია უკანონო შემადგენლობის მოსამართლის მიერ, რაც გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია.

1.3. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენია დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

1.4. საკასაციო საჩივრის განსახილველად დაშვების წინაპირობა ვერ გახდება კასატორის შედავება იმის თაობაზე, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად მიიჩნია პირველი ინსტანციის წესით საქმის კანონიერი შემადგენლობით განხილვა, რადგანაც ამავე მოსამართლეს ამავე მხარეებს შორის უკვე განხილული და გადაწყვეტილი აქვს დავა. გარდა ამისა, სასამართლომ არ გაითვალისწინა არასრულწლოვნის მდგომარეობა, რომელიც არც თუ ისე სახარბიელოა, მას უჭირს სწავლა, გადის მკურნალობას ფსიქიატრთან და ფსიქოლოგთან კვირაში ოთხჯერ, ხოლო გადაწყვეტილების თანახმად, მან დღეში 75 კილომეტრი უნდა გაიაროს.

1.5. საკასაციო პალატამ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 354-ე მუხლით დადგენილი ინკვიზიციურობის პრინციპის ფარგლებში საკუთარი ინიციატივით შეისწავლა საქმის ის გარემოებებიც, რომლებიც კასატორს სადავო არ გაუხდია, გამოიკვლია საქმეში არსებული მასალები და მიიჩნევს, რომ საქმეში არსებული ამბულატორიული პაციენტის სამედიცინო ბარათში არსებული ინფორმაცია არ იძლევა დასკვნის საფძველს იმისა, რომ ბავშვის მამასთან ურთიერთობა რაიმე ფორმით გააუარესებს ბავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობას, უფრო მეტიც, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის“ მე-8 მუხლით გარანტირებულია ყველას უფლება, პატივი სცენ მის ოჯახურ ცხოვრებას. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული გადაწყვეტილებების მიხედვით, მითითებული

დებულება ფართო განმარტებას ექვემდებარება და მასში მოი-
აზრება ოჯახური ცხოვრების ყველა ის ასპექტი, რომელიც დამ-
კვიდრებულია დემოკრატიულ საზოგადოებაში და ემსახურება
ამ საზოგადოების კეთილდღეობას, მათ შორისაა არასრულწლო-
ვანთა ოჯახური ცხოვრების უზრუნველყოფის ასპექტიც, რაც
ასახულია ეროვნულ კანონმდებლობაში, კერძოდ, სამოქალაქო
კოდექსის 1197-ე მუხლის ბოლო წინადადების თანახმად,
ბავშვს აქვს უფლება ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში.
მართალია, საერთაშორისოდ აღიარებული ეს უფლება არ წარ-
მოადგენს აბსოლუტურს, თუმცა ზემოხსენებული სამართლებ-
რივი აქტები თავადვე იძლევიან ჩარევის ლეგიტიმურ დეფინი-
ციას და განსაზღვრავენ, რომ იგი პროპორციულია, თუ ჩარევა
გამონეუელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში მიღებული აუ-
ცილებლობით, ამასთან, ჩარევის სტანდარტად გამოყენებულ
უნდა იქნას არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესი, რაც ცალ-
სახადაა ასახული „ბავშვის უფლებათა კონვენციაში“. მოხმო-
ბილი საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტი ბავშვის უფლებე-
ბის დაცვის იმ მინიმალურ სტანდარტებს აწესებს, რომლებიც
საზოგადოების არასრულწლოვანი წევრის ღირსეულ პიროვნე-
ბად ჩამოყალიბებისა და ნორმალური განვითარების ამოცანას
ემსახურება და ავალდებულებს წევრ სახელმწიფოებს, ყველა
ღონე იხმარონ არასრულწლოვნის უპირატესი ინტერესების
დაცვისათვის. კონვენციის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტის თა-
ნახმად, მონაწილე სახელმწიფოები ყოველ ღონეს ხმარობენ,
რათა უზრუნველყონ ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათ-
ვის ორივე მშობლის საერთო და თანაბარი პასუხისმგებლობის
პრინციპის აღიარება. მშობლებს, ან შესაბამის შემთხვევებში
კანონიერ მეურვეებს, აკისრიათ ძირითადი პასუხისმგებლობა
ბავშვის აღზრდისა და განვითარებისათვის. ბავშვის საუკეთე-
სო ინტერესები მათი ძირითადი ზრუნვის საგანია. საქართვე-
ლოს სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე მუხლით დადგენილია მშობ-
ლების თანასწორუფლებიანობის პრინციპი შვილების მიმართ.
მშობლები უფლებამოსილნი და ვალდებულნი არიან, აღზარდონ
თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სუ-
ლიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი
საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპი-
რატესი გათვალისწინებით (სკ-ის 1198.1 მუხლი). მშობლების
უფლებები არ უნდა განხორციელდეს ისე, რომ ამით ზიანი მი-
ადგეს ბავშვის ინტერესებს (სკ-ის 1199-ე მუხლი). მითითებუ-

ლი საკანონმდებლო დანაწესების ანალიზი იძლევა ცალსახა დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას, რომ მშობელთა უპირველესი მოვალეობა ბავშვის ჰარმონიული აღზრდა-განვითარება, ოჯახური გარემოს შექმნაა და ამ კუთხით მისაღები ნებისმიერი გადაწყვეტილებისას, უპირატესობა არასრულწლოვნის ჭეშმარიტ ინტერესებს ენიჭება, შესაბამისად, ჩარევის პროპორციულობის დასაშვები ზღვარი იმისი უალტერნატივოდ დადგენაა, რომ ამგვარი ჩარევა წარმოადგენს ერთადერთ სწორ და მისაღებ გადაწყვეტილებას არასრულწლოვნის/მცირეწლოვნის, როგორც საზოგადოების მომავალი სრულუფლებიანი და ღირსეული წევრის, განვითარებაში. სამოქალაქო კოდექსის 1202-ე მუხლი უკრძალავს იმ მშობელს შეზღუდოს მეორე მშობლის ურთიერთობა ბავშვთან, რომელიც მასთან ცხოვრობს. მშობლის უფლების შეზღუდვის წინაპირობები საქმეში წარმოდგენილი სოციალური სამსახურის კვლევით არ დასტურდება, გარდა ამისა, გასათვალისწინებელ ფაქტორს წარმოადგენს ის, რომ კვირის დღეებში მამას ნება დაერთო ინახულოს ბავშვი, რაც, ბუნებრივია, ყველა შემთხვევაში 75 კილომეტრით მის გადაადგილებას არ გულისხმობს და საპირისპირო ვითარებაშიც კი, მშობლების უალტერნატივო ვალდებულებაა, საკუთარი უფლება-მოვალეობები განახორციელონ იმგვარად, რომ ამით არ შეილახოს ბავშვის ინტერესი, მისი ცხოვრების ჩვეული რეჟიმი და მკურნალობის კურსი. საკასაციო პალატა გასაჩივრებული განჩინების კანონიერებას იმ დასაბუთებითაც ეთანხმება, რომ არასრულწლოვანს ჰყავს ბიოლოგიური დედმამიშვილი, რომელიც მისგან ცალკე ცხოვრობს და იზრდება, შესაბამისად, ბავშვების განცალკევებით აღზრდა არ შეიძლება არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესებს ემსახურებოდეს. ერთ-ერთ საქმეზე ევროპულმა სასამართლომ (Johansen v. Norway) აღნიშნა, რომ ბავშვთან გაერთიანების შესახებ საკითხის გადამწყვეტისას, მშობლის ინტერესსა და ბავშვის ინტერესს შორის უნდა იქნეს დაცული ბალანსი. აღნიშნული ბალანსის ძიებისას სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებს ბავშვის ინტერესებს, რომლებსაც შეიძლება, ჰქონდეს პრიორიტეტული მნიშვნელობა მშობლის ინტერესებთან მიმართებით. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ გაერთიანების საკითხის გადამწყვეტისას ანგარიშგასანევი ფაქტორებს წარმოადგენს ოჯახური ცხოვრება, მშობლებთან თანაბარი ურთიერთობის შესაძლებლობა და სხვა ისეთი ფაქტორები, რომლებიც არასრულწლოვნის სრულფასო-

ვან აღზრდა-განვითარებას შეუწყობს ხელს. ასეთ სიტუაციაში შეძლებისდაგვარად უნდა იქნას გათვალისწინებული სუბიექტური ფაქტორებიც – ბავშვის მიერ არსებული სიტუაციის აღქმა, რაც შესაბამისი დაკვირვება-გამოკვლევის გზითაა შესაძლებელი. ევროსასამართლოს განმარტებით, მშობლებსა და ქორწინების შედეგად დაბადებულ ბავშვებს შორის კავშირი, კონვენციის მე-8 მუხლის პირველი პარაგრაფის ფარგლებში წარმოადგენს ოჯახურ ცხოვრებას. მსგავსი ბუნებრივი ოჯახური ურთიერთობები არ წყდება იმ საფუძვლით, რომ მშობლები დაშორდნენ ან განქორწინდნენ, როდესაც ამ მიზეზით ბავშვი ან ერთ მშობელთან ცხოვრობს ან მეორესთან (*Ciliz v. the Netherlands*). ერთ-ერთ საქმეზე სტრასბურგის სასამართლომ მიიჩნია, რომ კონვენციის მე-8 მუხლის მნიშვნელობის ფარგლებში, ოჯახური ცხოვრება სახეზე იყო იმ ბავშვების მიმართ, რომლებიც მშობლების განქორწინებამდე ერთად, ერთ სახლში ცხოვრობდნენ (*inter alia, Olsson v. Sweden* (no. 1), 24 March 1988, § 81, Series A no. 130). კონვენციის მე-8 მუხლის ძირითადი მიზანია, ინდივიდების დაცვა სახელმწიფო ხელისუფლების წარმომადგენლების თვითნებური ქმედებებისგან. ოჯახური ცხოვრების „პატივისცემის“ უფლება, აგრეთვე, მოიცავს დამატებით პოზიტიურ ვალდებულებებს, თუმცა, სახელმწიფოს პოზიტიურ და ნეგატიურ ვალდებულებებს შორის არსებული ზღვარი ზუსტ განსაზღვრებას არ ექვემდებარება. მათ მიმართ გამოყენებადი პრინციპები იდენტურია: ორივე კონტექსტში ყურადღება უნდა გამახვილდეს სამართლიან ბალანსზე, რაც დაცული უნდა იქნას შეპირისპირებულ ინტერესებს შორის. გარდა ამისა, ორივე კონტექსტში სახელმწიფო სარგებლობს შეფასების ფართო ზღვარით (*Tuquabo-Tekle and Others v. the Netherlands*, 2005 წლის პირველი დეკემბერი). საქმეზე – „**MUSTAFA AND ARMADAN AKIN v. TURKEY**“ სასამართლომ მიიჩნია, რომ ეროვნული სასამართლოს გადანყვეტილება ბავშვების განცალკევების თაობაზე წარმოადგენდა მომჩივნების ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლებაში ჩარევას. აღნიშნული გადანყვეტილება არა მხოლოდ და-ძმას უკრძალავდა ერთმანეთის ნახვას, არამედ, პირველი მომჩივნისთვის (მამისათვის) შეუძლებელს ხდიდა, ორივე შვილი ერთდროულად ენახა. საკითხის განხილვისას, მხედველობაში იქნა მიღებული მე-8 მუხლთან მიმართებით დადგენილი პრეცედენტული პრაქტიკა, რომელიც ხაზს უსვამს ხელისუფლების ვალდებულებაზე, იხელმძღვანელონ ბავშვის

საუკეთესო ინტერესებით (Maslov v. Austria [GC], 2008 წლის 23 ივნისი). გარდა ამისა, გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ხარისხის შეფასება ევროსასამართლოსაგან მოითხოვს, დაადგინოს, ჰქონდა თუ არა შიდა სასამართლოების გადაწყვეტილებას საკმარისი მტკიცებულებითი საფუძველი (რაც მოიცავს, მონმეთა ჩვენებებს, კომპეტენტური ხელისუფლების ორგანოთა დასკვნებს, ფსიქოლოგისა და სხვა ექსპერტის შეფასებებს და სამედიცინო ცნობებს); აგრეთვე, დაინტერესებულ მხარეებს, მათ შორის ბავშვებს, მიეცათ თუ არა საკუთარი აზრის გამოთქმის შესაძლებლობა (Havelka and Others v. the Czech Republic, saC. nom. 23499/06, § 62, 2007 wlis 21 ivnisi; Haase v. Germany, saC. nom. 11057/02, § 97, ECHR 2004-III (extracts)). სტრასბურგის სასამართლომ არ გაიზიარა მთავრობის პოზიცია, რომ ეროვნული სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები და-ძმას ერთმანეთის ნახვას არ უკრძალავდა, ვინაიდან ბავშვები სამეზობლოში ცხოვრობდნენ და, ამრიგად, ერთმანეთთან კონტაქტის შენარჩუნება შესაძლებელი იყო. სასამართლოს განმარტებით, ბავშვებს შორის კავშირის შენარჩუნება ძალიან მნიშვნელოვანი იყო და აღნიშნულის მშობლების დისკრეციისა და ახირებისთვის მინდობა დაუშვებელი იყო. დაუსაბუთებლად იქნა მიჩნეული ეროვნული სასამართლოს დასკვნა იმის თაობაზე, რომ არასრულწლოვანთათვის შაბათ-კვირის ერთად გატარება იქნებოდა მიუღებელი ცვლილება ბავშვისათვის, განსაკუთრებით იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ისინი ერთმანეთის მეზობლად ცხოვრობდნენ. ალტერნატივის სახით, მომჩივნების მიერ შეთავაზებული ვარიანტი შეუფერებლადაც რომ მიეჩნია, ეროვნულ სასამართლოს შეეძლო, ბავშვების მიერ ერთმანეთის ნახვის სხვა მეთოდები განეხილა და, ამრიგად, დაეცვა კონვენციის მე-8 მუხლით გათვალისწინებული მათი უფლებები. სტრასბურგის სასამართლო, აგრეთვე, არ დაეთანხმა მთავრობის არგუმენტს, რომ ცალკე მცხოვრები შვილის მიერ ყოველი შაბათ-კვირის მამასთან ერთად გატარება უარყოფითად იმოქმედებდა მის განვითარებაზე, იმის გათვალისწინებით, რომ არ არსებობს აღნიშნული არგუმენტის დამადასტურებელი მყარი მტკიცებულება, როგორცაა ფსიქოლოგის ან სხვა ექსპერტის შეფასებები. მშობლებისა და შვილების მიერ ერთმანეთის კომპანიით ორმხრივად სარგებლობა კონვენციის „ოჯახური ცხოვრების“ ფუნდამენტურ ელემენტს წარმოადგენს მე-8 მუხლის მნიშვნელობის ფარგლებში (Kutzner v. Germany).

1.6. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა ეთანხმება ქვემდგომი სასამართლოს დასკვნას, რომ არ არსებობს გადაწყვეტილების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საფუძველი, რამდენადაც ერთი და იგივე მოსამართლის მიერ, ერთსა და იმავე ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვა იმავე მხარეებს შორის, არ ქმნის სასამართლოს არაკანონიერ შემადგენლობას, თანახმად, საპროცესო კოდექსის 29-ე მუხლისა.

1.7. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ქვემდგომმა სასამართლომ სწორად იხელმძღვანელა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის მიერ დამკვიდრებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკით (იხ. სუსგ №ას-1112-1047-2015), რის გამოც საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

1.8. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

2. სასამართლო ხარჯები:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს უნდა დაუბრუნდეს ა. ა-ის მიერ 03.06.2016წ. №... საგადახდო დავალებით სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 150 ლარის 70% – 105 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-7, 257-ე, 391-ე, 401-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. ნ. დ-ის საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.

2. კასატორ ნ. დ-ეს (პ/№...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს ა. ა-ის მიერ 03.06.2016წ. №... საგადახდო დავალებით სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 150 ლარის 70% – 105 ლარი.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

5. მომზადების სალიმენტო მოვალეობები

ალიმენტის განსაზღვრა

ბანძინება

№ას-912-862-2015

11 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ი. ხ-ე (შემდეგში მოსარჩელე, აპელანტი ან კასატორი) და ზ. მ-ე (შემდეგში მოპასუხე, ალიმენტვალდებული პირი) 1993 წლიდან იმყოფებოდნენ ფაქტობრივ საქორწინო ურთიერთობაში. 2007 წლის 20 ნოემბრიდან მათი ქორწინება რეგისტრირებულია კანონით დადგენილი წესით {საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ-ის, 1106-ე, 1151-ე მუხლები}.

2. ქორწინების პერიოდში მხარეებს შეეძინათ შვილები: ბ-ი, დაბადებული 2000 წლის 22 მარტს და თ-ი, დაბადებული 2009 წლის 9 იანვარს {სსკ-ის 1187-ე და 1189-ე მუხლები}.

3. მოპასუხეს 2010 წლის 14 მაისს არარეგისტრირებულ ქორწინებაში შეეძინა ვაჟი – ნ-ი.

4. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 20 დეკემბრის გადაწყვეტილებით მხარეთა შორის ქორწინება შეწყდა და მოპასუხეს შვილების სარჩენად დაეკისრა ალიმენტის, 500 ლარის, გადახდა {სსკ-ის 1122-ე მუხლის „გ“ პუნქტი, 1212-ე და 1214-ე მუხლები}.

5. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხის მიმართ და მოითხოვა სასამართლოს მიერ დაკისრებული ალიმენტის გაზრდა 1000 ლარამდე შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

5.1. ქორწინების შეწყვეტის შემდეგ მოპასუხის მატერიალური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა, კერძოდ, იგი ეწევა სალომბარდო მომსახურებას, გახსნილი აქვს ვალუტის გადამცვლელი პუნქტი. მან 2014 წლის 7 ნოემბერს 30 000 აშშ

დოლარად ქ. ქუთაისში, შეიძინა უძრავი ქონება (შემდგომში – ქონება);

5.2. შვილების სწავლის ხარჯის, ტანსაცმლის, დამატებითი ხარჯებისა და კომუნალური გადასახადების დასაფარავად 500 ლარი საკმარისი არ არის;

6. მოსარჩელის განცხადების საფუძველზე ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 2 თებერვლის განჩინებით ყადაღა დაედო მოპასუხის საკუთრებაში არსებულ ქონებას.

7. მოპასუხემ წარადგინა მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებელი და მიუთითა შემდეგ გარემოებებზე:

7.1. მისი მატერიალური მდგომარეობა არ გაუმჯობესებულა. იგი არ ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას (არ აქვს გახსნილი ლომბარდი და ვალუტის გადამცვლელი პუნქტი);

7.2. აქვს მძიმე ფინანსური მდგომარეობა და აღებული აქვს კრედიტები;

7.3. ქონება არ წარმოადგენს მის საკუთრებას და იგი დროებითაა აღრიცხული მის სახელზე, რასაც ადასტურებს უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების გაუქმების შესახებ შეთანხმება;

7.4. არ არის დასაბუთებული, რატომ არ არის საკმარისი სასამართლოს მიერ დაკისრებული ალიმენტი (500 ლარი) შვილების სარჩენად;

7.5. თვითონ მოსარჩელე დასაქმებულია და აქვს სოლიდური შემოსავალი.

8. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 25 თებერვლის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რის ფაქტობრივ საფუძველდაც სასამართლომ მიუთითა შემდეგი:

8.1. წარმოდგენილი არ იქნა მტკიცებულება ბავშვების აღზრდა-განვითარებაზე გასანევი ხარჯების გაზრდის თაობაზე;

8.2. მოპასუხეს ბანკიდან აღებული აქვს კრედიტი;

8.3. არ არსებობს ერთ-ერთი ის გარემოება, რაც საფუძველად დაედო სარჩელის აღძვრას, კერძოდ, ქონება არ ირიცხება მოპასუხის სახელზე და დაუბრუნდა თავდაპირველ მესაკუთრეს. სასამართლომ დავის გადასაწყვეტად გამოიყენა სსკ-ის 1221-ე და 1241-ე მუხლები.

9. მოსარჩელემ საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება გაასაჩივრა აპელაციის წესით, რაც ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 11 ივნისის განჩინებით არ დაკმაყოფილდა.

9.1. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და სასამართლებრივი შეფასებები, ასევე, მოპასუხის შემოსავლებთან დაკავშირებით დამატებით მიუთითა სს „საქართველოს ბანკის“ ინფორმაციაზე, რომ მოპასუხეს საკრედიტო ხელშეკრულების გაფორმებისას შემოსავლების დამადასტურებელი დოკუმენტები არ წარუდგენია.

10. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება აპელანტმა გაასაჩივრა საკასაციო წესით და მიუთითა შემდეგ გარემოებებზე:

10.1. მოსამართლემ არ გაითვალისწინა სსკ-ის 1214-ე და 1230-ე მუხლების მოთხოვნები;

10.2. სასამართლომ არასწორად შეაფასა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები და მტკიცებულებები, რის შედეგადაც დადასტურებულად არ მიიჩნია მოპასუხის ქონებრივი და მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება;

10.3. განჩინება არ არის იურიდიულად საკმარისად დასაბუთებული და დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სასამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 4 დეკემბრის განჩინებით, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „ა“ და „გ“ ქვეპუნქტების მიხედვით, საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

12. საქმის მასალების გაცნობა, შესწავლა და ანალიზი, ასევე, მიღებული განჩინების იურიდიული დასაბუთებულობისა და საკასაციო საჩივრის მოტივების ზეპირი მოსმენით შემოწმება, საკასაციო სასამართლოს შესაძლებლობას აძლევს, გამოიტანოს დასკვნა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და საქმის ხელახალი განხილვის მიზნით იმავე სასამართლოსათვის დაბრუნების თაობაზე.

13. სააპელაციო სასამართლომ ყოველმხრივად, სრულად და ობიექტურად არ გამოიკვლია და სათანადოდ არ შეაფასა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტები (სსსკ-ის 105-ე მუხლის მეორე ნაწილი), რასაც შედეგად მოჰყვა არასწორი სამართლებრივი დასკვნა სარჩელის უსაფუძვლობის თაობაზე, სახელდობრ:

13.1. სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა ამ ტიპის დავების განხილვის თავისებურებანი (სსსკ-ის XLIII თავი) და არასწორად გადააკისრა მტკიცებების ტვირთი მოსარჩელეს,

როცა დაასკვნა, რომ მოპასუხის მატერიალური მდგომარეობა არ გაუმჯობესებულა. ჯერ ერთი, ამ ტიპის საქმეებზე სასამართლო უფლებამოსილია, თავისი ინიციატივით განსაზღვროს საქმეზე დასადგენ გარემოებათა წრე და უფრო მეტიც, მას შეუძლია, გამოითხოვოს ის მტკიცებულებებიც, რომლებზედაც მხარეებს არ მიუთითებიათ {სსსკ-ის 354-ე მუხლის პირველი ნაწილი}. მეორეც, დავა ეხებოდა ბავშვთა ინტერესებს, მათი ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის საჭირო აუცილებელ სახსრებს. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლო ვალდებული იყო, „ორივე მშობლის საერთო და თანაბარი პასუხისმგებლობის პრინციპიდან“ გამომდინარე, სრულყოფილად გამოეკვლია საქმის გარემოებები და გადანყვეტილება მიეღო ბავშვების საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით {„ბავშვის უფლებათა“ კონვენციის მე-18 მუხლი}.

13.2. მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელით მოთხოვნილი იყო ალიმენტის დადგენილი ოდენობის, 500 ლარის, შეცვლა 1000 ლარით. ამგვარი სამართლებრივი შედეგის მიღება სსკ-ის 1222-ე, 1212-ე და 1214-ე მუხლების დანაწესიდან გამომდინარე, უკავშირდებოდა შემდეგი სამართლებრივი წინაპირობების განხორციელებას:

ა) სასამართლოს გადანყვეტილებით დადგენილი უნდა იყოს ალიმენტვალდებული პირის მიერ შვილების სასარგებლოდ გადასახდელი ალიმენტის ოდენობა.

ბ) ალიმენტის ოდენობის დადგენის შემდეგ ალიმენტვალდებული პირის მატერიალური მდგომარეობა უნდა გაუმჯობესებულ იყოს.

გ) დადგენილი ალიმენტის ოდენობა მეორე მშობლის, ამ შემთხვევაში დედის, მატერიალური მდგომარეობის გათვალისწინებით, არ უნდა იყოს საკმარისი შვილის ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის საჭირო აუცილებელი მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად.

13.3. ამრიგად, მოცემულ საქმეზე გამოსაკვლევი იყო: რამდენი თანხა უნდა გაეღოთ ყოველთვიურად ორივე მშობელს, რომ ორივე ბავშვის ნორმალური რჩენა-აღზრდა უზრუნველყოფილიყო, რას შეადგენდა თითოეული მშობლის ყოველთვიური შემოსავალი, ალიმენტვალდებული პირის მატერიალური მდგომარეობა გაუმჯობესდა თუ არა. სააპელაციო სასამართლოს ჩამოთვლილთაგან არცერთი გარემოება სრულყოფილად არ გამოუკვლევი, რითაც დარღვეულ იქნა სსსკ-ის 105.2-ე მუხ-

ლის მოთხოვნები.

13.4. სასამართლომ უკრიტიკოდ გაიზიარა მოპასუხის შესაგებელი. მან არ შეაფასა ის ფაქტი, რომ მოპასუხეს 2014 წლის 30 აპრილიდან 120 თვის ვადით სს „... ბანკში“ გახსნილი აქვს საკრედიტო ხაზი 200 000 აშშ დოლარი, რომლის ფარგლებშიც მის სახელზე გაიწა სესხი 100000 აშშ დოლარი. მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, საბანკო კრედიტის გაცემის ერთ-ერთი წინაპირობაა მისი დაბრუნებადობა {„კომერციული ბანკების საქმიანობის“ შესახებ კანონის მუხლი 1, „თ“ ქვეპუნქტი}, რაც იმას გულისხმობს, რომ სესხის მიღებამდე მსესხებელმა ბანკს უნდა წარუდგინოს მისი კრედიტუნარიანობის დამადასტურებელი შესაბამისი დოკუმენტები, მათ შორის, მისი შემოსავლების ამსახველი დოკუმენტაციაც. ბანკის 2015 წლის მაისის წერილი, რომელსაც დაეყრდნო სასამართლო, არ ასახავს რეალობას და არ შეიცავს საკმარის ინფორმაციას მოპასუხის სახელზე გაცემული კრედიტის დაბრუნებადობისა და მიზნობრიობის შესახებ.

14. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ საქმის ხელახალი განხილვისას, სრულყოფილად უნდა გამოიკვლიოს და ობიექტურად შეაფასოს როგორც სარჩელის გარემოებები, ისე მოპასუხის შესაგებელი, შეისწავლოს წინამდებარე განჩინების პ.13.2-ში მითითებული გარემოებები (საჭიროების შემთხვევაში, თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები) და ისე მიიღოს საბოლოო გადაწყვეტილება.

15. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. ამავე კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვა-

ლისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეამომოს გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე არ დადგინდება დავის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება.

16. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ, საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადანყვეტეს შემაჯამებელი გადანყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8, 372-ე, 399-ე, 412-ე, მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ი. ხ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 11 ივნისის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ალიმენტის დაკისრება

ბანჩინება

№ას-298-283-2016

26 სექტემბერი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეძე

დავის საგანი: ალიმენტის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ც. ფ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ზ. ჩ-ის მიმართ და მოითხოვა არასრულწლოვანი შვილისათვის ალიმენტის სახით თვეში 500 ლარის დაკისრება შემდეგი დასაბუთებით:

2. მოსარჩელე მოპასუხესთან რეგისტრირებულ ქორწინებაში არ იმყოფებოდა. მათ 2002 წლის 4 ნოემბერს შეეძინათ შვილი, მ. ფ-ე. 2008 წელს მოხდა მამობის დადგენა და მ-ს მიენიჭა მამის, ზ. ჩ-ის გვარი. მოსარჩელის განცხადებით, მიუხედავად იმისა, რომ მოპასუხეს აქვს სტაბილური შემოსავალი (იგი სტომატოლოგია და მუშაობს კერძო კომპანიაში), იგი თავს არიდებს შვილისათვის მატერიალური დახმარების განვეას და მონაწილეობას არ იღებს მის აღზრდაში.

3. ზ. ჩ-ემ სარჩელი ნაწილობრივ ცნო 50 ლარის ფარგლებში და განმარტა, რომ 2014 წლის 3 ნოემბრიდან უმუშევარია. ამასთან, არის შშმ პირი, დადგენილი აქვს ინვალიდობა, სტატუსით – მნიშვნელოვანი. ფსიქონევროლოგიურ დისპენსერში იმყოფება აღრიცხვაზე და სახელმწიფოსაგან იღებს პენსიას 287.50 ლარის ოდენობით, საიდანაც 60 ლარი ყოველთვიურად სჭირდება ნამღლების შესაძენად.

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილებით ც. ფ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; ზ. ჩ-ეს დაეკისრა არასრულწლოვანი შვილის – 2002 წლის 4 ნოემბერს დაბადებული მ. ჩ-ის სასარგებლოდ ალიმენტის გადახდა ყოველთვიურად 80 ლარის ოდენობით სარჩელის აღძვრის მომენტიდან, 2014 წლის 15 ოქტომბრიდან, მის სრულწლოვანებამდე.

5. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ც. ფ-ემ.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 იანვრის გადაწყვეტილებით ც. ფ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 6 აპრილის გადაწყვეტილების ნაწილობრივ (სარეზოლუციო ნაწილის 1.1 პუნქტის) შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ზ. ჩ-ეს დაეკისრა არასრულწლოვანი შვილის – 2002 წლის 4 ნოემბერს დაბადებული მ. ჩ-ის სასარგებლოდ აღიშენების გადახდა ყოველთვიურად 100 ლარის ოდენობით სარჩელის აღძვრის მომენტიდან – 2014 წლის 15 ოქტომბრიდან მის სრულწლოვანებამდე.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

8. ც. ფ-ესა და ზ. ჩ-ეს ჰყავთ არასრულწლოვანი შვილი – 2002 წლის 4 ნოემბერს დაბადებული მ. ჩ-ე, რომელიც იზრდება დედასთან. მოსარჩელე არის უმუშევარი და ფინანსურად ეხმარება ძმა.

9. ზ. ჩ-ე არის მე-2 ჯგუფის ინვალიდი, 2012 წლის 10 ოქტომბრიდან აღრიცხვაზე იმყოფება შპს „ქ. თბილისის ფსიქიკური ჯანმრთელობის ცენტრის“ ამბოლატორიულ განყოფილებაში, აქვს პარანოიდული შიზოფრენია, მნიშვნელოვნად გამოხატული შესაძლებლობების შეზღუდვა, უტარდება ამბოლატორიულ-მედიკამენტოზური მკურნალობა და სახელმწიფოსაგან იღებს პენსიას 287 ლარის ოდენობით.

10. შემოსავლების სამსახურის 2015 წლის 5 მარტის ცნობის თანახმად, 2014 წლის იანვრიდან 2015 წლის 31 იანვრის ჩათვლით შემოსავლების სამსახურის ერთიანი ელექტრონული ბაზების მიხედვით, ზ. ჩ-ეს შემოსავალი არ უფიქსირდება. ი/მ ზ. ჩ-ემ (ს/ბ ...) საშემოსავლო გადასახდის წლიური დეკლარაციით 2014 წლის 3 ნოემბერს შემოსავლების სამსახურში წარადგინა შეწყვეტის დეკლარაცია, რომლის მიხედვითაც, დასაბეგრი შემოსავალი შეადგენდა 633.40 ლარს, ხოლო საშემოსავლო გადასახადი 126 ლარს.

11. ზ. ჩ-ე ლიცენზირებული სტომატოლოგია, თუმცა სტაბილური სამუშაო არ აქვს.

12. 2013 წლის 18 ოქტომბრიდან მოპასუხე რეგისტრირებულ

ქორწინებაში იმყოფება ნ. მ-სთან.

13. მ. ჩ-ე სწავლობს ... მუნიციპალიტეტის რევაზ ლალიძის სახელობის სამუსიკო სკოლაში. სკოლაში სწავლის საფასური წლიურად შეადგენს 135 ლარს.

14. ზ. ჩ-ე 2014 წლის 31 ოქტომბრამდე იყო უძრავი ქონების, მდებარე: ქ. თბილისი ..., კორპუსი №..., ბინა №..., საკადასტრო კოდი ... და ქ. ბათუმი, ... ქ. №., საკადასტრო კოდი ... თანამესაკუთრე. აღნიშნული უძრავი ქონება მოსარჩელის მიერ სარჩელის აღძვრის შემდეგ ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე გადააფორმა მეუღლეზე, ნ. მ-ზე.

15. მოსარჩელე ც. ფ-ეს საკუთრებაში გააჩნია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების უძრავი ქონება მდებარე ზესტაფონის რაიონი, სოფელი ... საკადასტრო კოდი: ...; ზესტაფონის რაიონი, სოფელი ზედა საქარა, საკადასტრო კოდი: ...; ზესტაფონის რაიონი, სოფელი ..., საკადასტრო კოდი: ..., რაც კომლის ქონებას წარმოადგენს. მოსარჩელის ოჯახს ზესტაფონში აქვს სოფლის მეურნეობა, ჰყავთ საქონელი და იღებენ სარგებელს.

16. სააპელაციო სასამართლომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 102-ე მუხლებზე დაყრდნობით დაასკვნა, რომ აპელანტს არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რაც დადასტურებდა ზ. ჩ-ის მიერ უძრავი ქონების გაქირავებისა და იქედან შემოსავლის მიღების ფაქტს.

17. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე, 1202-ე, 1212-ე, 1214-ე მუხლებით, „ბავშვის უფლებათა კონვენციით“ და აღნიშნა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ მოპასუხისათვის დაკისრებული აღიმენტი 80 ლარის ოდენობით არაგონივრული იყო და აღნიშნული თანხა ვერ უზრუნველყოფდა ბავშვის ნორმალური აღზრდა-განვითარებისათვის აუცილებელ, მინიმალურ მოთხოვნებს, შესაბამისად, მისი ოდენობა უნდა განსაზღვრულიყო 100 ლარით.

18. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე ზ. ჩ-ემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვება.

19. კასატორის განცხადებით, სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა მისი მძიმე ჯანმრთელობის მდგომარეობა, რომელიც გამოიხატება პარანოიდულ შიზოფრენიაში, მნიშვნელოვნად გამოხატული შესაძლებლობების შეზღუდვის სტატუსით,

უვადოდ. ამასთან, იგი არის უმუშევარი და არ გააჩნია ყოველ-
თვიური სტაბილური შემოსავალი, გარდა სახელმწიფოს მიერ
დანიშნული პენსიისა. შესაბამისად, სასამართლოს მიერ დაკის-
რებული ყოველთვიური ალიმენტის ოდენობა არაგონივრულია.

20. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქ-
მეთა პალატის 2016 წლის 8 აპრილის განჩინებით ზ. ჩ-ის საკასა-
ციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპრო-
ცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესა-
მონებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

21. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო
საჩივრის დასაშვებობის შემონგების შედეგად მიიჩნევს, რომ
ზ. ჩ-ის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სამოქალაქო საპ-
როცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც მიჩ-
ნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად, შემდეგ გარემოებათა გამო:

22. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მეხუ-
თე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და
სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნე-
ლოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასა-
მართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სა-
სამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის
საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არ-
სებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქ-
მე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რო-
მელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შე-
დეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე
დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გა-
დაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშ-
ნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც სა-
კასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

23. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი
საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცე-
სო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი ზე-
მოთ მითითებული საფუძვლით.

24. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ალიმენტის ოდე-
ნობის განსაზღვრა ხორციელდება ალიმენტის მიმღები პირის
აუცილებლობისა და ალიმენტვალდებული პირის შესაძლებლო-
ბის მხედველობაში მიღებით, რაც იმას ნიშნავს, რომ სარჩო,

რომლის მიღების უფლებაც არასრულწლოვანს მშობლისგან გააჩნია, უნდა წარმოადგენდეს სარჩენი პირის მოთხოვნილებათა მინიმალური დაკმაყოფილების საფუძველს მაინც. ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს როგორც მშობლების, ისე შვილის რეალურ მატერიალურ მდგომარეობას. ამდენად, კანონმდებელი არასრულწლოვანის რჩენა-აღზრდისათვის აუცილებელი ხარჯების ზღვრულ ოდენობას არ ითვალისწინებს და შესაძლებლობას აძლევს სასამართლოს, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, ალიმენტის მოცულობა დაადგინოს ისეთი გარემოებების ობიექტურად და სამართლიანად შეფასების შედეგად, როგორცაა მშობლების რეალური ფინანსური შესაძლებლობები, სარჩენი ბავშვის ასაკი, ჯანმრთელობის მდგომარეობა, მისი საჭიროებანი, თითოეული მშობლის კმაყოფაზე მყოფ პირთა რიცხვი და სხვა.

25. საკასაციო პალატა დაუსაბუთებელ შედავებად მიიჩნევს კასატორის მითითებას დაკისრებული თანხის არაგონივრულობის თაობაზე და თვლის, რომ მოპასუხისათვის ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას სააპელაციო სასამართლომ მართებულად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე, 1212-ე, 1214-ე მუხლები, ასევე „ბავშვის უფლებათა კონვენციის“ დებულებები.

26. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. მაგ. სუსგ №ას-297-282-2016, 27 მაისი, 2016 წელი; №ას-1232-1173-2014, 2 მარტი, 2015 წელი).

27. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი დაუშვას ზ. ჩ-ის საკასაციო საჩივარი, რის გამოც საკასაციო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. ზ. ჩ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველი;
2. კასატორი გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკიეპელი

1. დაქორწინების წესი და პირობები
ქორწინების დამაბრკოლებელი გარემოებები 3
2. მეუღლეთა ქონებრივი უფლებები და მოვალეობები 11
მეუღლის ქონების გადაქცევა მეუღლეთა თანასაკუთრებად . 11
მეუღლეთა თანასაკუთრება 42; 55
მეუღლეთა თანასაკუთრება;
მეუღლეთა საერთო ქონების გაყოფა 63
მეუღლეთა საერთო ვალების გაყოფა 81
3. შვილების წარმოშობის დადგენა
დაქორწინებული მშობლებისაგან შვილის
წარმოშობის დადგენა 91
4. მშობლების უფლებები და მოვალეობები შვილების მიმართ
შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა 108; 121; 177
შვილთან ურთიერთობის წესის განსაზღვრა;
ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა სასამართლოს მიერ 138
არასრულწლოვანი შვილების საცხოვრებელი
ადგილის განსაზღვრა მშობლების განქორწინებისას 154
5. მშობლების საალიმენტო მოვალეობები
ალიმენტის განსაზღვრა 188
ალიმენტის დაკისრება 194